

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ระดับการประเมินคุณภาพ

ดีเยี่ยม

ดี

พอ

ปานกลาง

การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ยุทธการ ไวยอาภา

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองคุณวุฒิบัณฑิต

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการท้องถิ่น

ชื่อเรื่อง

การพัฒนาการบริหารธุรกิจท้องถิ่นโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

โดย

ยุทธการ ไวยอาภา

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา)
วันที่ 14 เดือน ๖.ค. พ.ศ. 53

กรรมการที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. นำชัย ทนุผล)
วันที่ 14 เดือน ๖.ค. พ.ศ. 53

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุณิลา ทนุผล)
วันที่ 14 เดือน ๖.ค. พ.ศ. 53

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา)
วันที่ 14 เดือน ๖.ค. พ.ศ. 53

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จำเนียร ยศราช)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
วันที่ 14 เดือน ๖.ค. พ.ศ. 53

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	นายยุทธการ ไวยอาภา
ชื่อปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วิระพล ทองมา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงศักยภาพชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ก่อนและหลังการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน และแนวทางในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน วิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนของชมรมท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตลอดจนประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ศึกษาจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) เทคนิค AIC (Appreciation, Influence and Control) และให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการประชุมเพื่อถกเถียงปัญหา และศึกษาเจาะลึกเฉพาะด้านด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม และเสวนาเพื่อค้นหาความจริงจากชุมชนพื้นที่หมู่ที่ 9 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 57 คน และนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว จำนวน 30 คน ด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม พร้อมทั้งวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยเกี่ยวกับ การระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ (strategic positioning and action evaluation) จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ด้วยองค์ประกอบทั้ง 8 ประการได้แก่ 1) สินค้า (product) 2) การกำหนดราคา (price) 3) สถานที่ (place) 4) การส่งเสริมการตลาด (promotion) 5) บุคลากร (people) 6) ขั้นตอนในการให้บริการ (process) 7) ภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร (physical evidence) และ 8) ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership) พบว่า ชุมชนมีจุดแข็งในการเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยทอง

และ โบราณวัตถุ ชาติโบราณ การมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีการกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย คงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม ขณะเดียวกันชุมชนมีจุดอ่อนด้านสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและโลโก้ตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน

สำหรับรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ถึงขั้นคอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวจะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานและรองประธานการท่องเที่ยวในการบริหารกลยุทธ์ การจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว เนื่องจากทางชมรมฯ ไม่สามารถดำเนินการเอง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรูปแบบของปีระมิดจะพบว่าฐานใหญ่อยู่บนเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกทำเองได้หมด ไม่ต้องพึ่งพาคชกลภายนอกเลย สูงขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกสามารถทำได้เองส่วนใหญ่ และพึ่งพาคชกลภายนอกเป็นส่วนน้อย ทำให้ได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สร้างความแน่ใจให้กับสมาชิกชมรมฯ ชุมชนและแก่ผู้วิจัยเองด้วยว่าธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นมีการดำเนินงานอยู่บนฐานขององค์กรชุมชนที่แข็งแกร่งพอและสามารถดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ขณะที่การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่า ด้านเศรษฐกิจ การรับรู้ของกลุ่มนักวิชาการและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวในรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว โอกาสพบปะนักท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชนไม่มีความแตกต่างกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการรับรู้ต่อการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก ไม่แตกต่างกัน และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการรับรู้ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน ไม่แตกต่างกัน

Title	Development of Community - based Tourism Management at Baan Sobwin, Maewin Sub – district, Maewang District, Chiangmai Province, Thailand
Author	Mr. Yutthakarn Waiarpha
Degree of	Doctor of Philosophy in Tourism Development.
Advisory Committee Chairperson	Assoc. Prof. Dr. Weerapon Thongma

ABSTRACT

The objectives of this study were to explore: 1) the potential of Baan Sobwin Tourism club management before and after Baan Sobwin Community – based Tourism management; 2) a guideline for tourism business operation; 3) an analysis and development of Tourism club; and 4) evaluation of an affect arised by Baan Sobwin Tourism club management as perceived by its members and tourists based on social, economic, traditional, and environmental aspects. This participatory action research employed the appreciation, influence and control technique (AIC) and the participatory rural appraisal technique (PRA). Local people participated in a group meeting to discuss about problems and find facts concerning about Baan Sobwin tourism activities, Maewin sub – district, Maewang district, Chiangmai province. Informants in this study consisted of 57 Baan Sobwin Tourism club members and 30 academicians and tourists, Data collection was done through interview and participatory observation. Obtained data were analyzed by using the Statistical Package for the Social Science Program.

Results of the study on the strategic positioning and direction. Based on the SWOT analysis of Baan Sobwin Tourism club with eight elements: product, price, place, market promotion, people, process, physical evidence, and partnership, it was found that Baan Sobwin community had a strong point in the following: 1) location of Khunwin Royal Project; 2) Luang Khunwin temple was about 100 years old; 3) Huay Tong pagoda; 4) ancient brick objects; 4) diversity in tourism activities; 5) reasonable service charge; 6) safe and clean community; and 7) unique lifestyle and tradition. However, Baan Sobwin had a weak point on products and logo of local products.

With regards to the form of participatory community - based tourism management, it was found that the community mostly participated in tourism management but not at a high level. This was because local people were usually directed by the president and the vice president of Baan Sobwin Tourism club in terms of strategic management, infrastructure management, and tourism services. Considering on the pyramid form, it was found that the big basis was on self – activities of the club members with less external reliance. However, the community could sustainably run tourism business due to its strength.

Based on the evaluation of impacts arised from tourism business management in terms of social, economic, and traditional aspects, it was found that there was no difference in the perception of academicians and Baan Sobwin Tourism club members in terms of economic aspect. For social and traditional aspects, there was no difference in the perception of cultural shows and knowledge and experience exchange between people in the community and people outside the community. For environmental aspect, there was no difference in the perception of impacts on the community environment like natural water sources, community cleanliness, and sustainable environmental management system.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน ตำบลแม่
วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทยฉบับนี้สำเร็จได้เนื่องด้วยความกรุณา ความเอื้ออาทร
ช่วยเหลือแนะนำในด้านการศึกษามาโดยตลอดจากประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์
ดร.วีระพล ทองมา รวมถึงกรรมการที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล และรองศาสตราจารย์
ดร.สุนิลา ทนุผล ที่ได้กรุณาเป็นกำลังใจสำคัญให้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จ รวมถึงประธาน
สอบป้องกันคุณภิญโญ ศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เทพ
พงษ์พานิช ที่ได้คอยให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจในการสอบของข้าพเจ้า

ขอขอบคุณชาวบ้านบ้านสบวินและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน รวมถึง
เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสบวินและเครือข่ายพันธมิตรรวมทั้งผู้ร่วมงานการวิจัยในท้องที่
บ้านสบวิน ส่วนราชการ หน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ
ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ที่
ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อีกทั้งยังอดทน เหน็ดเหนื่อยอบรมศิษย์คนนี้อย่างตลอด 13 ปีให้ได้
สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อสุวิชัย คุณแม่ถนอมศรี ไวยอาภาที่
ให้กำเนิดและเลี้ยงดูข้าพเจ้า ตั้งแต่เล็กจนโตเป็นอย่างดี รวมถึงการวางรากฐานชีวิตและการศึกษา
ให้แก่ข้าพเจ้า รวมถึง นางอัญชลี ไวยอาภา ที่คอยให้กำลังใจ ความห่วงใยเป็นส่วนสำคัญที่คอย
ผลักดันให้ข้าพเจ้าได้เข้าศึกษาต่อจนสำเร็จและมีเป้าหมายที่แน่นอนในชีวิตข้าพเจ้าขอจารึกความ
เมตตาไว้ไว้ในจิตใจของข้าพเจ้าตลอดไป

นายยุทธการ ไวยอาภา

ธันวาคม 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(14)
สารบัญภาพ	(22)
สารบัญตารางผนวก	(25)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาในการวิจัย	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตในการวิจัย	6
ข้อจำกัดในการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
บทที่ 2 ตรวจสอบเอกสาร	10
การพัฒนาแบบยั่งยืนเชิงสังคม	14
ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม	18
ระบบปฏิบัติการ	23
ข้อสมมุติฐานจากทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ของพาร์สันส์	24
แนวคิด โครงสร้างหน้าที่นิยม ของ เมอร์ตัน	25
ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ	28
ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	33
กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	34

ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	35
กรอบทฤษฎีในการวิจัย	40
หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการวิจัย	42
แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน	43
การท่องเที่ยวโดยชุมชน	44
แนวคิดหลักในการบริหารจัดการ	45
การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	51
การประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	52
การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว	53
การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม และเทคนิค AIC	61
แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT	67
การบริหารเชิงกลยุทธ์	74
การรับรู้	83
กรอบแนวคิดในการวิจัย	88
สมมุติฐานการวิจัย	93
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	94
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน สบวิน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของ ธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบ	95
สถานที่ดำเนินการวิจัย	95
ผู้ให้ข้อมูล	96
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	97
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	100
การทดสอบเครื่องมือ	101
วิธีการรวบรวมข้อมูล	102

การวิเคราะห์ข้อมูล	102
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมและระดับศักยภาพของ รูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม	103
ผู้ให้ข้อมูล	105
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	105
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	106
การทดสอบเครื่องมือ	107
วิธีการรวบรวมข้อมูล	108
การวิเคราะห์ข้อมูล	108
วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจโดยชุมชนบ้านสบวิน หลังจากการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน	109
วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจ ท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการ ท่องเที่ยวและนักศึกษาการท่องเที่ยวร่วมกับนักวิชาการ ทั้งในแง่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน	109
ตัวแปรและการวัดตัวแปร	110
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	111
การทดสอบเครื่องมือ	111
วิธีการรวบรวมข้อมูล	112
การวิเคราะห์ข้อมูล	112
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1	113
ตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและการสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักวิจัยกับ ชุมชน	114
ตอนที่ 2 การวัดระดับศักยภาพของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน	119

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยวก่อนการ บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว	121
โอกาสของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการ ร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยว	144
อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของ กลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยว	147
ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินก่อนการ บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว	151
โอกาสของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	171
อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	174
บทที่ 5 ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2	178
การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน	178
ตอนที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	178
ตอนที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่	196
บทที่ 6 ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3	202
การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	202
เกณฑ์การวัดรูปแบบการมีส่วนร่วม	205

	(12)
	หน้า
ผลของการวิจัย	207
สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3	212
การจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวโดยสร้างเครือข่ายของกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว	214
ผลที่ได้จากการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	218
บทที่ 7 ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4	233
การวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินหลังจาก บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว	233
ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวหลังการ บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว	233
โอกาสของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินตำบล แม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของ กลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว	254
อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน สบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความ คิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว	257
ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน หลังการ บริหารธุรกิจการท่องเที่ยว	260
โอกาสของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน สบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จาก ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	281
อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้าน สบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความ คิดเห็นจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	285
บทที่ 8 ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 5	288

การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการ ท่องเที่ยวทั้ง 3 มิติ	288
ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน	303
บทที่ 9 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	305
สรุปผลการวิจัย	305
ลักษณะกิจกรรมและรูปแบบของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	306
ผลการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์	306
รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารธุรกิจ ท่องเที่ยวโดยชุมชน	307
ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน	307
การรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวในแต่ละมิติของ นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม หลังมีการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	308
อภิปรายผลการวิจัย	309
ข้อเสนอแนะ	313
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	313
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป	314
บรรณานุกรม	315
ภาคผนวก	321
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	322
ภาคผนวก ข ผลการทดสอบความเชื่อมั่น	366
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้ข้อมูล	389
ภาคผนวก ง ประวัติผู้วิจัย	395

สารบัญญัตราง

ตาราง		หน้า
1	ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล	122
2	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล	123
3	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคาของผู้ให้ข้อมูล	125
4	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูล	126
5	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูล	127
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูล	129
7	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาดของผู้ให้ข้อมูล	130
8	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาดของผู้ให้ข้อมูล	132
9	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล	134
10	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล	135
11	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการของผู้ให้ข้อมูล	137
12	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการของผู้ให้ข้อมูล	138

ตาราง	หน้า	
13	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ของผู้ให้ข้อมูล	140
14	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ของผู้ให้ข้อมูล	141
15	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูล	142
16	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูล	143
17	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับ โอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูล	145
18	คะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับ โอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูล	146
19	ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูล	148
20	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูล	150
21	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูล	152
22	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูล	153
23	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูล	154
24	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูล	156
25	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูล	157

ตาราง	หน้า
26	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ของผู้ให้ ข้อมูล 158
27	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูล 160
28	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูล 161
29	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของ ผู้ให้ข้อมูล 162
30	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของ ผู้ให้ข้อมูล 164
31	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการ ให้บริการของผู้ให้ข้อมูล 165
32	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการ ให้บริการของผู้ให้ข้อมูล 166
33	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ของ องค์กรของผู้ให้ข้อมูล 167
34	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ของ องค์กรของผู้ให้ข้อมูล 169
35	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูล 170
36	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทาง ธุรกิจของผู้ให้ข้อมูล 171
37	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับ โอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกมหภาคของผู้ให้ข้อมูล 172

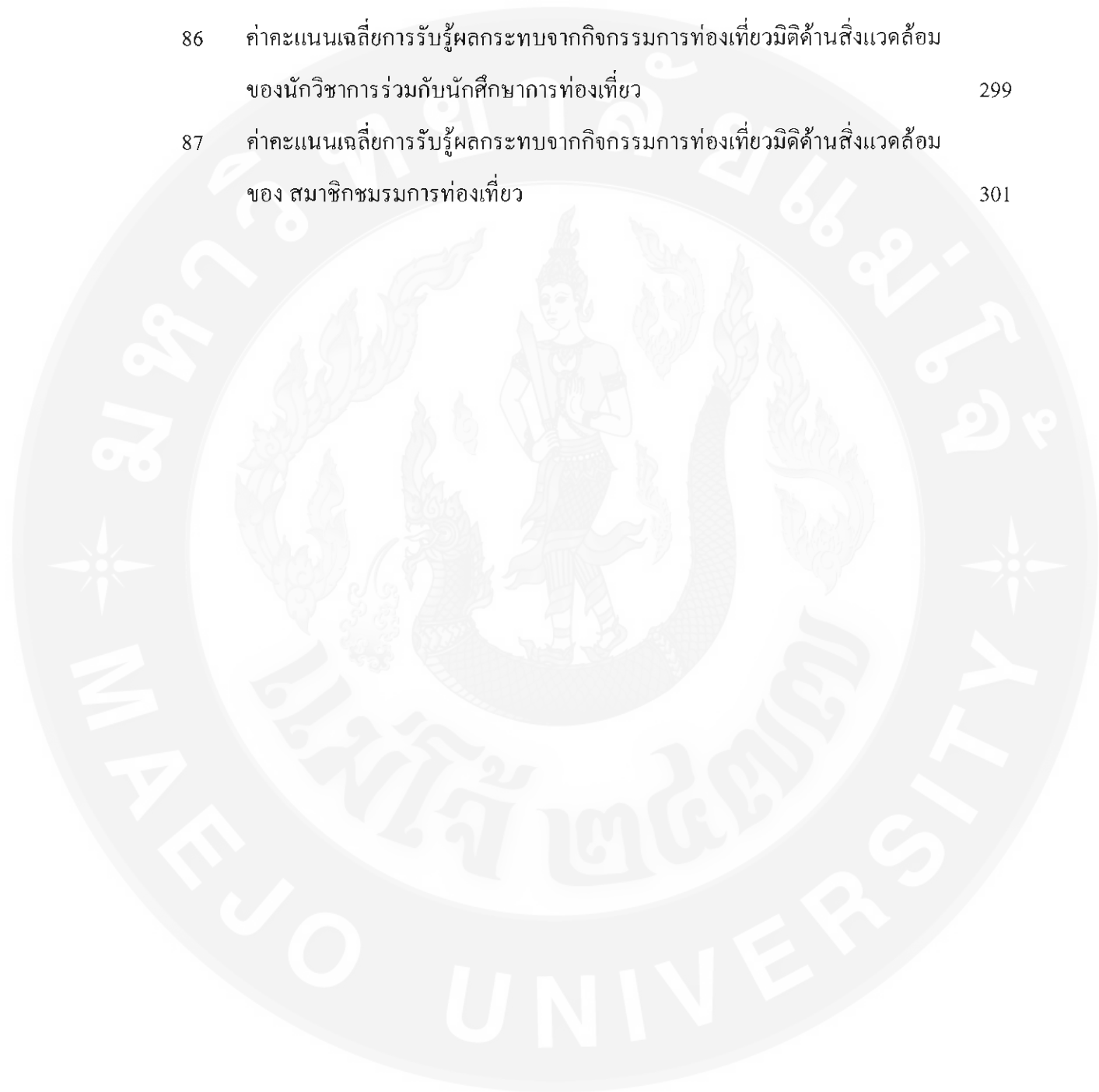
ตาราง	หน้า	
38	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูล	173
39	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูล	175
40	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้าน สภาพแวดล้อม ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูล	177
41	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ในแต่ละองค์ประกอบต่างๆ ของขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจ ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน	210
42	ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	234
43	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	235
44	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยว โดยชุมชน	236
45	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	237
46	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	239
47	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ ของผู้ให้ ข้อมูลหลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	240
48	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	241
49	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	243

ตาราง	หน้า
50	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของผู้ให้ ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 244
51	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของผู้ให้ ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 246
52	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการ ให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 247
53	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการ ให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 248
54	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ของ องค์กร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 250
55	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ของ องค์กร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 251
56	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 252
57	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทาง ธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 253
58	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 255
59	คะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอก จุลภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 256
60	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้าน สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว โดยชุมชน 258
61	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน 259

ตาราง	หน้า	
62	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	261
63	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	262
64	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	263
65	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	265
66	ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	266
67	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ของผู้ให้ ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	267
68	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	269
69	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	270
70	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	272
71	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	273
72	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการ ให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	274
73	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการ ให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	276

ตาราง	หน้า	
74	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	277
75	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	278
76	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	280
77	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	281
78	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	282
79	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	284
80	ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอก มหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	285
81	ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน	287
82	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวท่องเที่ยว	291
83	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	292
84	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสังคมวัฒนธรรมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว	295
85	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสังคมวัฒนธรรมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	296

ตาราง		หน้า
86	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อม ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว	299
87	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อม ของ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	301

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
1	แสดงโครงสร้างของการปฏิบัติในกรอบของหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการ	23
2	แสดงกรอบการปฏิบัติการของพาร์สันส์	24
3	แสดงกรอบทฤษฎีในการวิจัย	41
4	แสดงเส้นทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน	48
5	แสดง ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งชุมชนอยู่ในฐานะผู้ถูก ท่องเที่ยว	57
6	แสดงความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งชุมชนอยู่ในฐานะผู้ กำหนดการท่องเที่ยว	59
7	แสดงกระบวนการและขั้นตอนของกระบวนการ AIC	66
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก	67
9	แสดงการประยุกต์ SWOT ในการดำเนินกลยุทธ์	70
10	แสดงปัจจัยหลักในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์การตลาด	76
11	แสดงองค์ประกอบแห่งความสำเร็จของการตลาดบริการ	77
12	แสดงถึงพฤติกรรมการเรียนรู้	85
13	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	92
14	แบบการวิจัย	94
15	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 1	114
16	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 2	115
17	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 3	117
18	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 4	118
19	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 5	119
20	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 6	120
21	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 7	179

ภาพ		หน้า
22	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสินค้า ของนักวิชาการ ร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	181
23	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดราคาของ นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	182
24	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสถานที่ ของนักวิชาการ ร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	183
25	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	184
26	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางกลยุทธ์ด้านบุคลากรของนักวิชาการ ร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	185
27	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางกลยุทธ์ด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	186
28	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านภาพลักษณ์ต่างๆของ องค์กร โดยนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	187
29	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว	188
30	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสินค้าของสมาชิกชมรมการ ท่องเที่ยว	189
31	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดราคาของ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	190
32	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสถานที่ของสมาชิกชมรม การท่องเที่ยว	191
33	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดโดย ชมรมการท่องเที่ยว	192

ภาพ	หน้า
34	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านบุคลากร โดยชมรมการ ท่องเที่ยว 193
35	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านขั้นตอนในการให้บริการ โดยชมรมการท่องเที่ยว 194
36	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านภาพลักษณ์ต่างๆของ องค์กร โดยชมรมการท่องเที่ยว 195
37	แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชมรมการท่องเที่ยว 196
38	เวทีชาวบ้านครั้งที่ 8 197
39	แสดงตัวแบบ (Patten) ของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยระดับของรูปแบบ การมีส่วนร่วมต่างๆเป็นลำดับชั้น 204
40	สถานที่จัดประชุมเวทีชาวบ้าน 216
41	ผู้เข้าร่วมประชุม 216
42	รายชื่อคณะกรรมการชมรมฝ่ายต่างๆ 216
43	รายชื่อคณะกรรมการบริหารงานชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน 219
44	หัวหน้าฝ่ายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน 220
45	กลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ 222
46	กิจกรรมท่องเที่ยว 223
47	กลุ่มสาระสื่อซิ่ง 224
48	กลุ่มบายศรีสู่ขวัญ 225
49	กลุ่มบายศรีสู่ขวัญ 226
50	กลุ่มอาชีพทำเกมส์ 227
51	กลุ่มทำเรือ 228
52	ร้านค้า 229

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวก		หน้า
1	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดแข็งของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว	367
2	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว	370
3	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับโอกาสของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว	372
4	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับอุปสรรคของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว	373
5	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดแข็งของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	374
6	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	377
7	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับโอกาสของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	379

ตาราง

หน้า

8	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับอุปสรรคของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว	380
9	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านกีดช้าง	381
10	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง	383
11	ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง	386

บทที่ 1
บทนำ
(INTRODUCTION)

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปีพ.ศ. 2545 เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งคณะกรรมการของสหประชาชาติได้เรียกร้องให้องค์กรระหว่างประเทศ รัฐบาลและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประเทศไทยโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางดังกล่าวให้ชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้ และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ดังนั้นสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงให้การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อเป็นการยกระดับ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” ในมิติของ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน” ให้เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จะสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของโลกดังกล่าว

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว มีการเตรียมความพร้อมชุมชน เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้เอง มีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยในการจัดการท่องเที่ยวคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ การคุ้มครองรักษาระบบนิเวศ หลีกเลี่ยงผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ขณะเดียวกันก็มุ่งให้เกิดการอนุรักษ์ฐานทรัพยากร ทัศนียภาพทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นและการฟื้นฟูภูมิปัญญา อันเป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ยูวตี นิรันดร์ตระกูล (2549: 2) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวชนบท และการท่องเที่ยวชุมชน (rural & community based tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับกำกับนโยบายลงมาถึงระดับปฏิบัติการ อาทิ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญในสถาบันการศึกษา ประชาชนในชุมชน เป็นต้น กระแสแห่งความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยวชนบทปรากฏขึ้นทั่วไป ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา

แคนาดา นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร รวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ฟิลิปปินส์ จาเมกา แอฟริกาใต้ เป็นต้น

กระแสการพัฒนายั่งยืนของโลกเมื่อครั้งมีการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก หรือ “Earth Summit” เมื่อปีพ.ศ. 2535 ที่เมืองริโอ เดอ จานโร ประเทศบราซิล มีส่วนผลักดันให้เกิดกระแส การพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ ประกอบด้วย 1) กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ 2) กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้ และ 3) กระแสความต้องการการพัฒนาคน

จากกระแสการพัฒนาทั้ง 3 ประการดังกล่าว มีผลต่อการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยว และระบบการจัดการท่องเที่ยวในการหาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (alternative tourism) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและทดแทนการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยม (conventional tourism) แบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติกันมา แนวคิดในการนำเสนอการท่องเที่ยวอันเป็นทางเลือกใหม่นี้ มีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น Green Tourism, Bio Tourism, Sustainable Tourism, Conservation Tourism, Responsible Tourism และการจัดการท่องเที่ยวที่นิยม และแพร่หลายที่สุดในเวลานี้ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ซึ่งโดยรวมแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นคำที่ใช้เรียกการท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก แต่ในการอ้างอิงอย่างเป็นทางการยังไม่มีชื่อภาษาไทย บางครั้งก็เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ นิเวศวิทยา นิเวศท่องเที่ยว และอื่น ๆ อีกหลายคำ ด้วยเหตุนี้ การปรับตัวขององค์กรและชุมชนที่ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย จึงอนุโลมให้มีการเรียก “Ecotourism” ว่า “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางกระแสท่องเที่ยวที่นิยม ที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 46 และมาตรา 56 จึงได้บัญญัติให้สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่น ตามมาตรา 78 รวมทั้งกระแสการเรียกร้องของชุมชนท้องถิ่น ท่ามกลางแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวของตนเอง (สินธุ์ สโรบล, 2545:11-12)

ปัญหาในการวิจัย (Research Problem)

ชุมชนบ้านสบวิน ตั้งอยู่ ณ บริเวณหมู่ 9 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่ พื้นที่ตำบลแม่วินมีพื้นที่ 442 ตารางกิโลเมตร หรือ 276,250 ไร่ มีที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ และหนังสือการรับรองการทำประโยชน์ ประมาณ 21,500 ไร่ มีที่ดินในเขตโครงการหลวงเพื่อ การเกษตรประมาณ 35,000 ไร่ และมีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 218,750 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 79.54 ของพื้นที่ อาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ทางทิศใต้ ติดต่อกับตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลบ้านกาศ อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และทางทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลแม่ณาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะภูมิประเทศของตำบลแม่วินส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน มีสภาพ เป็นป่าดิบ พื้นที่ภูเขาที่สำคัญได้แก่ ภูเขาตอยผาม่อน ภูเขาตอยขุนวิน ขุนวาง แม่น้ำสายสำคัญที่ ไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำมูค แม่น้ำแม่เตียน แม่น้ำแม่วินและแม่น้ำแม่วาง ลักษณะภูมิอากาศ ฤดูร้อน ประมาณเดือน มีนาคมถึงเดือนมิถุนายน อุณหภูมิเฉลี่ยต่อเดือน 28.0 องศาเซลเซียส ฤดูฝน ประมาณเดือน กรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม อุณหภูมิเฉลี่ยต่อเดือน 26.5 องศาเซลเซียส ฤดูหนาว ประมาณเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยต่อเดือน 22.4 องศาเซลเซียส การ นับถือศาสนา ชาวบ้านตำบลแม่วินนับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 75 มีวัดจำนวน 7 วัด และ นับถือศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 25 มีโบสถ์จำนวน 5 แห่ง (องค์การบริหารส่วนตำบล แม่วิน, 2550: 6) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านสบวินมีลำน้ำหลักชื่อลำน้ำแม่วางซึ่งไหลลงมา จากขุนวาง และมีแม่น้ำสาขาชื่อแม่น้ำแม่วิน ไหลมาจากขุนวินมาบรรจบกันที่หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ ประชากรในชุมชนบ้านสบวินมี 184 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 570 คน แยกเป็นชาย 278 คน เป็นหญิง 292 คน ชุมชนบ้านสบวินมีอาณาเขต ติดต่อกับทางทิศเหนือ ติดต่อกับบ้านห้วยหยาด หมู่ที่ 7 ตำบลแม่วิน ทิศใต้ติดต่อกับลำน้ำ แม่วาง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง ทิศตะวันออกติดต่อกับ บ้านใหม่ปางเดิม หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านกาศ ทิศตะวันตก ติดต่อกับบ้านใหม่วังผาปูน หมู่ที่ 15 ตำบล แม่วิน อาชีพของชุมชนบ้านสบวิน ในอดีตชาวบ้านประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว แต่ ปัจจุบันหันมาทำอาชีพหัตถกรรม การค้าขาย และการบริการการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับ ครอบครัว และมีกิจกรรมการลงแขกซึ่งเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เพื่อ เสริมสร้างให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชน และมีการ สืบทอดภูมิปัญญา การถ่ายทอด องค์ความรู้ วิธีการทำกิจกรรมต่าง ๆ จากรุ่นสู่รุ่นเช่น การทำเรือ เกมส์ สล้อซอซิ่ง การสอนบายศรี สู้ขวัญ ดุง ดอกไม้เพลิง และภาษาพื้นเมือง เพื่อให้บุตรหลานหรือผู้ที่ สนใจได้นำไปปฏิบัติ ให้สิ่ง

ที่ตังงามยังคงอยู่กับชุมชนสืบไป ชุมชนบ้านสบวินมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคือ มีลำน้ำแม่วินที่คดเคี้ยวสลับเกาะแก่งและโขดหินธรรมชาติ ทำให้ล่องแพได้สนุกตื่นเต้น สองข้างลำน้ำเป็นป่าเบญจพรรณที่อุดมสมบูรณ์ สภาพป่าเบญจพรรณที่สมบูรณ์ที่เหมาะสมแก่การนั่งช้างชมธรรมชาติของป่า ด้านศิลปวัฒนธรรมบ้านขุนวินยังมีวัดหลวงขุนวิน มีอายุร่วม 110 ปี ตั้งอยู่ที่หมู่ 7 เป็นวัดที่สร้างตามแบบสถาปัตยกรรมไทใหญ่ สร้างโดยครูบาค่า ซึ่งเป็นนักบุญร่วมสมัยกับครูบาทวีริชย์ สมัยยังมีชีวิตอยู่ และยังมีพระธาตุห้วยดอง โบราณวัตถุหาอิฐโบราณ วัดร้างบริเวณกลางทุ่งนาแม่วิน ด้านเทศกาลประเพณีของชุมชนบ้านสบวินมีเทศกาลยี่เป็ง ปีใหม่เมือง ดานก้วยสลาก ประเพณีเลี้ยงผีปู่ย่า เลี้ยงผีเจ้าบ้าน ซึ่งจัดทำในเดือนเก้า และการละเล่นต่าง ๆ เช่น สะล้อซอซึง แข่งบอกไฟดอก ซึ่งแข่งกันในประเพณียี่เป็ง รำม้ง รำกระเหรี่ยง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาท้องถิ่นในชุมชนคือ ภาษาพื้นเมือง ภาษาม้ง และภาษากระเหรี่ยง มีการแต่งกายตามชนเผ่าคือ การแต่งกายพื้นเมือง ม้ง และกระเหรี่ยง เนื่องจากชุมชนบ้านสบวินมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นแล้วคือ การล่องแพ และการนั่งช้างทัวร์ป่า แต่ชาวบ้านที่เป็นเจ้าของกิจการร้านค้า ล่องแพ และปางช้างเกิดความขัดแย้งกันเรื่องของการตัดราคาล่องแพ เพราะการล่องแพมีเจ้าของกิจการล่องแพทั้งแพลุ่มและแพบน มีการตัดราคาล่องแพ เช่น ราคา 250 บาท เหลือ 200 บาท เพื่อแย่งลูกค้า และกลุ่มชาวบ้านโดนบริษัททัวร์กดราคาการขี่ช้างล่องแพมาโดยตลอด จนเกิดเหตุการณ์ปิดถนนประท้วงการเผาร้านค้า ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากความไม่เข้าใจในการบริหารจัดการเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีการจัดสรรในส่วนแบ่งแก่ชุมชนที่เป็นธรรม เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชนจากสภาพที่เป็นจริงของชุมชนบ้านสบวิน และสภาพแวดล้อมโดยรอบ สามารถพิจารณาได้ว่าชุมชนแห่งนี้มีศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน (community-based tourism) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

จากประเด็นดังกล่าวในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะหาคำตอบเชิงประจักษ์ในการตอบคำถามดังนี้

1. พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนอะไรบ้าง และมีแนวทางที่จะดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนนั้น ควรเป็นรูปแบบใด
3. จะเกิดผลตามมาทั้งทางบวกหรือทางลบด้านต่าง ๆ ต่อชุมชนหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Study)

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา (research for development) โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
2. เพื่อกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
3. เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วม และศักยภาพของรูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
4. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินหลังการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักศึกษาการท่องเที่ยวร่วมกับนักวิชาการ ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

ผลของการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประธานและคณะกรรมการชมรมธุรกิจการท่องเที่ยวบ้านสบวิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายได้ การทำงานร่วมกันและพัฒนาเป็นชุมชนที่แข็งแกร่ง ยั่งยืน ยืนอยู่บนความคิดและความสามารถของชมรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ประธานและคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต.) ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำแนวการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านสบวินเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และสามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนานี้เป็นพื้นฐานในการสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจต่อความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่แท้จริงต่อไป
3. หัวหน้าหน่วยและหัวหน้าเขตของศูนย์ราชการอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

สามารถนำความรู้จากงานวิจัยและพัฒนานี้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เขตอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย (Scope of the Study)

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน จำนวน 57 คน ในพื้นที่บ้านสบวิน หมู่ที่ 9 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรทั้งหมด 570 คน แยกเป็นชาย 278 คน หญิง 292 คน มีครัวเรือนทั้งสิ้น 184 ครัวเรือน และนักวิชาการภายในพื้นที่อำเภอแม่วาง รวมถึงนักท่องเที่ยวที่เข้าเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน เท่านั้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่

2.1 สภาพแวดล้อมภายใน (internal environment) ประกอบด้วย

- ปัจจัยด้านสินค้า (product)
- ปัจจัยด้านราคา (price)
- ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place)
- ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)
- ปัจจัยด้านบุคลากร (people)
- ปัจจัยด้านขั้นตอนการให้บริการ (process)
- ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร (physical evidence)
- ปัจจัยด้านการสร้างพันธมิตรและเครือข่าย (partnership)

2.2 สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) ซึ่งประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมมหภาค (macro environment) และสิ่งแวดล้อมจุลภาค (micro environment)

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน จำนวน 57 คน

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชุมชนบ้านสบวิน 3 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

ข้อจำกัดในการวิจัย (Limitation of the Study)

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา (research for development) และใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผสมผสานไปกับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งจะใช้ระยะเวลาในการวิจัยพอสมควร ข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องทั้งทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่บ้านสบวินอาจมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามกาลเวลา ผู้วิจัยยึดถือข้อมูลที่ค้นพบเฉพาะในช่วงสำรวจและวิจัยระหว่างเดือนธันวาคมพ.ศ. 2550 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 เท่านั้น
2. การวิจัยเพื่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนเป้าหมายครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) โดยใช้เทคนิค AIC (Appreciation, Influence and Control) ซึ่งมีกระบวนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการประชุมเพื่อถกเถียงปัญหา (community forum) และศึกษาเจาะลึกเฉพาะด้านด้วยวิธีการประชุมกลุ่ม (workshop) และเสวนา (group discussion) เพื่อค้นหาความจริงจากชุมชน ซึ่งผู้วิจัยต้องตั้งคำถามสำหรับแต่ละปัญหาให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็น และถกเถียงเพื่อหาบทสรุปร่วมกัน อันเป็นเนื้อหาคำตอบตามแนวปัญหาที่ได้ตั้งไว้
3. เนื่องจากขั้นตอนในการพัฒนานั้นเป็นขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจชุมชน ซึ่งผลลัพธ์ของธุรกิจดังกล่าวอาจมีตัวแปรแทรกซ้อนจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ของชุมชน หรือตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ผลลัพธ์ของการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนแต่ประเด็นเดียว ดังนั้นในขั้นตอนการศึกษาผลที่เกิดขึ้นของกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยพยายามวิเคราะห์ผลการวิจัยที่หลีกเลี่ยงการมีอคติจากการพัฒนาของชุมชนตามธรรมชาติ และพยายามสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยและวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงภายใน (internal validity) ให้มากที่สุด

นิยามศัพท์เฉพาะ (Definition of the Study)

การท่องเที่ยว (tourism) มีความหมายที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว 2) เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และ 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ (นิคม จารุมณี, 2536: 1)

ธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินธุรกิจให้บริการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ โดยหวังได้รับผลกำไรจากการดำเนินธุรกิจเป็นสิ่งตอบแทน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542: 99)

การจัดการอย่างยั่งยืน (sustainability managed) การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประเทศทุกประเทศ ท้องถิ่นทุกท้องถิ่นจำเป็นต้องพยายามจัดการการท่องเที่ยวของตนโดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมหรือให้กระทบน้อยที่สุด (วิระพล ทองมา, 2547: 11)

การมีส่วนร่วมและการกระจายรายได้ของชุมชนท้องถิ่น (benefit for and involvement of local people) การท่องเที่ยวโดยชุมชนเน้นตรงจุดที่ว่าในการจัดการท่องเที่ยวประชาชนในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ และสามารถได้รับผลประโยชน์จากกำไรของ การท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นกุญแจสำคัญไปสู่การกระจายรายได้ นั่นเอง(วิระพล ทองมา, 2547: 11)

ชุมชน (community) หมายถึง เขตพื้นที่ ระดับความคุ้นเคยและการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจน พื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากกลุ่มเพื่อนบ้าน มีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ในวงจำกัดเหล่านี้ย่อมมีการสร้างสรรค์ใกล้ชิดซึ้งกว่าและมีความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพันเอกภาพ เช่น เชื้อชาติ ต้นกำเนิดเดิมทางชาติหรือศาสนา (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แห่งประเทศไทย, 2540: 48)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community-based tourism) หมายถึง ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้าน ทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและ วิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม

รวมทั้ง การพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานตั้งแต่การ
ตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปทบทวน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกรุ่น
หลานและเกิดประ โยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ
เป็นสำคัญ (สินธุ์ สโรบล, 2545: 12)

บทที่ 2

ตรวจเอกสาร

(REVIEW LITERATURE)

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการตรวจสอบเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่หนึ่ง เป็นเรื่องของกรอบทฤษฎีในการวิจัย (theoretical framework) และตอนที่สอง เป็นเรื่องกรอบแนวคิดในการวิจัย (conceptual framework) สำหรับกรอบทฤษฎีในการวิจัยนั้น เป็นการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับเรื่องแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนายั่งยืน โดยมองถึงด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยใช้การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนตามตัวแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น อาศัยทฤษฎีและตัวแบบทางการศึกษาคือ ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นิยม (structural-functional theory) ทฤษฎีการขัดแย้ง (conflict theory) ทฤษฎีสิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ รวมถึงทฤษฎีตัวกำหนดทางเศรษฐกิจ การที่จะเกิดการพัฒนายั่งยืนได้นั้นต้องมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (community participation in management) โดยใช้วิธีการศึกษาทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (phenomenology) โดยใช้การวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และเทคนิค AIC (appreciation, influence and control) การวิเคราะห์ศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการ (swot) และการรับรู้

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อนำมาใช้ประกอบเป็นกรอบทฤษฎีในการวิจัย (theoretical framework) ซึ่งได้แก่แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาแบบยั่งยืน (sustainable development)
2. ทฤษฎีการขัดแย้ง (conflict theory)
3. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (structural-functional theory)
4. ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (phenomenology)
5. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change)

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการพัฒนายั่งยืน (Sustainable Development) องค์การสหประชาชาติตั้งคณะกรรมการโลก (UN commission on Environment and Development) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) ไว้ดังนี้ Sustainable development is development that needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs การพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาที่สนองความ

ต้องการของปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ประชาชนรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอมยอมลดความสามารถของเขาในการที่จะสนองความต้องการของเขาเอง

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2546: 66) ได้อ้าง Carson ว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนคือ นโยบายที่สนองความต้องการของประชาชนปัจจุบัน โดยไม่ต้องทำลายทรัพยากรซึ่งจะเป็นที่ต้องการในอนาคต การจะพัฒนาแบบยั่งยืนก็เพื่อสร้างสังคมที่ยั่งยืน สังคมที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) จึงเป็นสังคมที่ยั่งยืน (sustainable society)

มโนคติ (concept) ของการพัฒนาแบบยั่งยืน มนัส สุภรัถย์ (2544: 13) ได้อ้าง SID (Society for International Development) ว่า ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development) คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ประกอบด้วยตัวแปรมากมายที่ทำให้บุคคลและชุมชนเริ่มสร้างเอกลักษณ์แห่งตนที่มีลักษณะเฉพาะและสร้างความสามารถที่จะเผชิญกับโลกได้อย่างมีจุดหมายและความภาคภูมิใจ กระบวนการนี้เน้นการเติบโตอย่างกลมกลืนของสังคมโดยส่วนรวม กระบวนการพัฒนาเช่นนี้จะเน้นความเสมอภาคระหว่างเพศ ความเสมอภาคระหว่างศาสนาและความเสมอภาคระหว่างรุ่นอายุ

อนุชาติ พวงสำลี และ อรทัย อาจอำ (2539: 68) ยังอ้างความหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดของ Speth ซึ่งเป็นผู้บริหารองค์การสหประชาชาติว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถนิยามได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางสิ่งแวดล้อมและประชาชนมีส่วนร่วมประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพราะเป็นการพัฒนาที่ประชาชนต้องมาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนยากจนให้ได้รับสิ่งที่เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐาน รวมทั้งความต้องการที่พึงตนเอง ขยายโอกาสให้พวกเขาได้มีชีวิตที่สงบสุขและสุขภาพแข็งแรง ได้รับการศึกษาและทรัพยากรที่ช่วยให้มาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่สูงขึ้น ซึ่งเป้าหมายในเรื่องนี้คือ การขจัดความยากจน สิ่งแวดล้อมที่ดี คือ การเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มผลผลิตแหล่งทรัพยากรและป้องกันสิ่งแวดล้อม ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับโลก การมีส่วนร่วม เพราะการพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อประชาชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและกระบวนการที่มีผลต่อชีวิตของเขาเอง ดังนั้นการพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืนจึงให้ความสำคัญกับคนยากจนและธรรมชาติ (pro-poor and pro-nature)

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2540:66-68) ได้ให้คำนิยามคำว่า ยั่งยืน (sustainable) และการพัฒนาแบบยั่งยืน (sustainable development) ไว้ดังนี้

สังคมที่ยั่งยืน (sustainable society) คือสังคมที่สนองความต้องการของคนได้โดยไม่ทำให้สัตว์จำพวกอื่นและประชากรรุ่นต่อไปในอนาคตต้องประนีประนอม ยอมลดความต้องการของเขา

มีคำจำกัดความอีกอย่างหนึ่งว่า สังคมที่ยั่งยืน (sustainable society) ได้แก่ สังคมที่กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ เกิดขึ้นและดำเนินสืบทอดต่อไปได้ภายในขีดจำกัดที่สภาพแวดล้อมกำหนดให้ ขีดจำกัดที่สภาพแวดล้อมกำหนดให้ คือ ความสามารถของสภาพแวดล้อมที่จะดูดกลืนของเสียหรือขยะ แล้วก็ช่วยอำนวยความสะดวกจนแหล่งทรัพยากรทั้งหลายให้ นี่ก็คือขีดจำกัดของธรรมชาติ

ส่วน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2540: 90-92) ได้ให้คำนิยามไว้ดังนี้การใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืน (sustainable biological resource use) มีการใช้แนวทางการให้ผลผลิตที่ยั่งยืนสูงสุด (maximum sustainable yield) หมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อให้การผลิตได้ดำเนินต่อไปอย่างสูงสุด โดยให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ปริมาณทรัพยากรซึ่งฟื้นฟูตนเองได้ตลอดเวลา ไม่ใช่มากเกินไปจนเกิดภาวะของการสูญพันธุ์หรือเกือบจะสูญพันธุ์ การจัดการทรัพยากรนี้จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญอันหนึ่ง คือ ความสามารถในการรองรับ (carrying capacity) ซึ่ง หมายถึง จำนวนประชากรสูงสุดที่ทรัพยากรจะรองรับสนับสนุนได้อย่างต่อเนื่อง ถ้ามีประชากรมากเกินไป จะเกิดมลภาวะ ความเสื่อมโทรมทางนิเวศ หรือกระทบกระเทือนคุณภาพในธรรมชาติ และจะเป็นผลร้ายต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์

เกษตรยั่งยืน (sustainable agriculture) หมายถึง ความสามารถของระบบที่จะรักษาประสิทธิภาพการผลิตให้ดำรงอยู่ได้แม้ว่าจะมีการรบกวนหรือกระทบกระเทือนจากปัจจัยบางอย่างก็ตาม เป้าหมายหลัก ไม่ใช่การผลิตสูงสุด แต่เป็นความยั่งยืนยาวนานที่สุด ซึ่งจะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรดินไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม การอนุรักษ์น้ำ ความหลากหลายทางพันธุกรรม การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตในชนบท

สังคมยั่งยืน (sustainable society) หมายถึง สังคมที่พึ่งตนเอง และไม่หวั่นไหวต่อสิ่งกระทบกระเทือนจากภายนอก ในสังคมแบบนี้มีกฎเกณฑ์ของการอนุรักษ์ธรรมชาติอย่างเคร่งครัด ประชาชนมีชีวิตอยู่แบบเรียบง่ายและมีจิตสำนึกเพื่อสิ่งแวดล้อม ปฏิเสธค่านิยมสมัยใหม่ที่เน้นเรื่องวัตถุนิยม การแข่งขันและความก้าวร้าว

เศรษฐกิจยั่งยืน (sustainable economy) คือเศรษฐกิจที่ปฏิเสธความเจริญเติบโต เป้าหมายหลักคือ อัตราการเจริญเติบโตเท่ากับศูนย์ (zero economic growth) เป็นเศรษฐกิจที่เรียกว่า steady-state economy คือ ไม่ขยายตัว ไม่หดตัว

การพัฒนาแบบยั่งยืน (sustainable development) คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่นำเอาทรัพยากรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ มนุษย์ เงินและกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิดความมั่งคั่ง ความอยู่ดีกินดี และความสุขสมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดการทางสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม และอยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศ การพัฒนาดังกล่าวจะต้องก่อให้เกิด

1. ความสามารถในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้ในโลก และอยู่อย่างมีคุณภาพ
2. การรักษาทรัพยากรชีวภาพให้ดำรงอยู่ได้ในระยะยาว
3. การรักษาระดับประสิทธิภาพของการผลิตของระบบเกษตร
4. การมีจำนวนประชากรที่คงที่
5. การให้เศรษฐกิจเจริญเติบโตแบบมีขีดจำกัด
6. การสร้างระบบพึ่งตนเองและองค์กรขนาดเล็ก
7. การรักษาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในระบบเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541: 6) ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็งซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนายั่งยืน ว่ามีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นชุมชนเรียนรู้ (learning organization) ซึ่งต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาต่อความเป็นไปของโลก รู้ข่าวคราวด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้บางด้านที่จำเป็นให้กับชุมชนอย่างครอบคลุมและลึก การเรียนรู้นั้นอาจเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้จากการลงมือทำ และทำร่วมกัน ซึ่งเป็นความรู้ชั้นสูง ที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งปัญญานี้เองที่จะเป็นพลังและสามารถใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน หรือสามารถสร้างการพัฒนาชุมชนของคนให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนถาวรต่อไป

2. การบริหารจัดการ (community management) ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ

- 2.1 การวางแผน (planning) กล่าวคือ ชุมชนต้องมีโครงการ (project) หรือแผน (plan) ของชุมชน ซึ่งจะต้องระบุว่าชุมชนจะทำอะไร (what) ใครทำ (who) ทำที่ไหน (where) ทำเมื่อไร (when) และทำอย่างไร (how)

- 2.2 การจัดกระบวนการ (organizing) คือการเตรียมการเพื่อดำเนินการตามแผนข้อแรก ต้องเตรียมคน เตรียมวัสดุ เตรียมเงิน มีการฝึกทักษะที่จำเป็น และมีนัดหมายการลงมือทำให้ชัดเจน

- 2.3 การลงมือตามแผน (implementing) คือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

- 2.4 การประเมิน (evaluating) ได้แก่ การกำกับดูแลงาน เพื่อให้แน่ใจว่างานดำเนินไปตามเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีการประเมินว่างานดำเนินไปครบถ้วนถูกต้องหรือไม่

3. มีจิตวิญญาณ (spirituality) ซึ่งอาจแสดงได้หลายอย่าง เช่น ความผูกพัน

ภักดี ของสมาชิกกับชุมชน การเสียดสละเพื่อชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของและหวงแหนชุมชน มีสิ่งยึดเหนี่ยวร่วมกัน ซึ่งหลายองค์ประกอบเหล่านี้หลอมรวมกันทำให้ชุมชนมีชีวิตจิตใจเหมือนเป็นสิ่งมีชีวิต อย่างหนึ่ง พร้อมทั้งจะเจริญเติบโตพัฒนาต่อไป

4. มีสันติสุข (peaceful) คือมีความสงบสุขในชุมชน ชุมชนมีความสมดุล ซึ่งแสดงออกที่สมาชิกชุมชนมีความสุข มีความสามัคคีปรองดองกัน ทำงานเพื่อส่วนรวม มีพลัง มีความสามารถในการแก้ปัญหาและการขัดแย้ง และสามารถป้องกันภัยอันตรายจากภายนอกได้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2541: 13-19)

นอกจากนั้น พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต (2546: 68) กล่าวถึงการพัฒนายังยืนว่ามีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (integrated) คือ ทำให้เกิดองค์รวม (holistic) หมายความว่า องค์ประกอบ ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีดุลยภาพ (balance)

การพัฒนาแบบยั่งยืนเชิงสังคม

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2540 อ้างใน มนัส สุภลักษณ์ 2544: 21) กล่าวว่าในการพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นมักจะมีคำถามว่า เป็นความยั่งยืนของใคร เพื่อใคร โดยใคร ซึ่งในที่สุดเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมจะยั่งยืนได้ย่อมขึ้นอยู่กับ การกระทำ การตัดสินใจ พฤติกรรมและโลกทัศน์ของกลุ่มคนที่อยู่ในสังคม นั้นหมายความว่า ความยั่งยืนจะต้องครอบคลุมไปถึงความยั่งยืนของโครงสร้างสังคมด้วย ฉะนั้น การสร้างความยั่งยืนจะต้องคำนึงว่า

1. มนุษย์คือผู้ทำลายธรรมชาติ แต่ก็มีศักยภาพในการใช้พลังสร้างสรรค์เพื่อรักษาธรรมชาติและฟื้นฟูธรรมชาติได้

2. แม้ว่าการพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นคือ การคุ้มครองและอนุรักษ์ธรรมชาติรวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างระมัดระวัง แต่ก็ต้องทำควบคู่ไปกับการสร้างเงื่อนไขของความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้ทำงานบนผืนดิน คือ ชาวนาชนบท ชาวไร่ ชาวสวน กล่าวคือคุณภาพชีวิตและคุณภาพสิ่งแวดล้อมต้องได้รับการปรับปรุงควบคู่กันไป

3. การพัฒนาแบบยั่งยืน ไม่ใช่เรื่องของการปรับปรุงเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางทั้งระบบเศรษฐกิจสังคม

โดยสรุป มโนคติ การพัฒนาแบบยั่งยืน คือ สังคมชุมชนที่จะต้องมีความเป็นเอกภาพ ภายในสังคมชุมชนของคนในการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ด้านเศรษฐกิจ สมาชิกชุมชนทุกคนต้องได้รับโอกาสและสภาวะแวดล้อมที่จะเจริญเติบโตสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ด้วยตนเอง (personal dimension) ไปพร้อมกับที่จะพัฒนาไปสู่การกินดีอยู่ดีในระดับของชุมชน (collectives

dimension) โดยไม่ต้อง ตกเป็นลักษณะเมืองขึ้นกับชุมชนหรือสังคมอื่นใด ซึ่งก็ต้องอยู่ภายในกรอบคุณค่า หรือเป้าหมายที่จะกำหนด ตัดสิน และเลือกได้ด้วยตนเอง หรือด้วยกลุ่มของตน โดยไม่มีปัจจัยภายนอกเข้ามาชี้นำจนเกินไป ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ ความรักความสามัคคีที่จะเพิ่มขึ้นระหว่างสมาชิกชุมชนไปพร้อม ๆ กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้านสังคมชุมชนที่อยู่ในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนจะสร้างเอกลักษณ์และศักดิ์ศรีที่ภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นในกลุ่มชุมชนของตน เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่น ด้านคุณค่าวัฒนธรรม ชุมชนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาที่น่าภาคภูมิใจของตนเอง มีขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนพิธีกรรมและคุณค่าดั้งเดิมที่เป็นพลังแห่งความสามัคคีและเป็นภูมิปัญญาแห่งการแก้ปัญหาและความขัดแย้ง และทางออกจากวิกฤตซึ่งชุมชนจะต้องเผชิญหน้าเป็นระยะ ๆ ซึ่งสามารถสร้างเป็นมรดกทางคุณค่าส่งต่อไปให้รุ่นลูกหลานให้เป็นกลไกของการสร้างความแข็งแกร่งของชุมชนได้ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นแนวคิดที่พยายามเสนอว่า กิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถดำเนินต่อไปได้โดยปราศจากการทำลายสิ่งแวดล้อม หรือระบบธรรมชาติ และวิถีชีวิตของชุมชน เป็นการพัฒนาที่ทำให้สิ่งมีชีวิตดำรงอยู่ต่อไปได้อย่างปกติสุขและมีคุณค่า “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” เป็นสิ่งที่ท้าทายพวกเราทุกคนในการจัดการและหาวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยวิถีทางที่ต้องใช้ความสามารถและทรัพยากรในท้องถิ่น โดยเกื้อกูลต่อวิถีชีวิตของชุมชน รวมทั้งการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม และการรักษาประโยชน์ดังกล่าวไว้ให้ได้ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะบรรลุผลได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถป้องกันความขัดแย้งระหว่างคนภายในชุมชน การกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง ดังนั้น เราควรศึกษาถึงทฤษฎีความขัดแย้ง

นักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีการขัดแย้ง (Conflict Theory) ในมุมมองที่แตกต่างกันคือสัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2547: 55-56) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการขัดแย้ง เน้นเรื่องระเบียบสังคม ความสมดุลและกลไกในการรักษาดุลยภาพและความเป็นระเบียบมากเกินไป จนมองเห็นความไม่มั่นคง การเสียระเบียบและการขัดแย้งว่า เป็นพฤติกรรมเสียระเบียบไปเสียหมด ความจริงสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตสังคมของมนุษย์ เท่า ๆ กัน ความเป็นระเบียบ ความสมดุลในสังคมนั้นเองเพียงแต่เป็นคนละด้านของชีวิตเท่านั้น นอกจากนั้น Lockwood ยังยืนยันด้วยว่า มีกลไกบางอย่างในสังคมที่ทำให้การขัดแย้งเกิดขึ้นในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น เช่น

1. การที่บุคคลมีอำนาจไม่เท่ากัน ทำให้คนมีอำนาจมากถือโอกาสเอารัดเอาเปรียบผู้มีอำนาจน้อย ทำให้เป็นแหล่งที่มาของความตึงเครียด และการขัดแย้งในสังคม
2. การที่สังคมมักมีของหายากอยู่อย่างจำกัดเป็นเหตุให้ต้องมีการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้ได้ส่วนแบ่งจากของที่มีอยู่จำกัด

3. ในสังคมมักมีกลุ่มต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายไม่เหมือนกัน กลุ่มเหล่านี้จึงต้องแข่งขันช่วงชิงกันบรรลุเป้าหมายนั้น อันเป็นเหตุให้ต้องมีการกระทบกระทั่งระหว่างกลุ่มได้ ดังนั้นการขัดแย้งจึงเป็นสิ่งธรรมดา หรือความจริงในชีวิตสังคมอย่างหนึ่ง มิได้เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนแต่อย่างใด การที่ไม่ศึกษาด้านนี้ของชีวิตหรือการกล่าวหาว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงไม่ถูกต้อง นักสังคมวิทยาอเมริกันจึงได้เริ่มหันมาสนใจทฤษฎีการขัดแย้งกันขึ้น ภายหลังจากทฤษฎีการหน้าที่นิยมได้ครอบครองความคิดของนักสังคมวิทยาอเมริกันมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2547: 57-58) ได้พูดถึงแนวความคิดสำคัญของ Marx ว่าสาระความคิดเกี่ยวกับการขัดแย้ง เป็นความคิดส่วนหนึ่งในตัวแบบ (model) เรื่องการขัดแย้งเชิงปฏิวัติระหว่างชนชั้นและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของ Marx ในตัวแบบนั้นเขามีความเห็นเกี่ยวกับองค์การทางสังคม ซึ่งเป็นบ่อเกิดของแนวความคิด การขัดแย้งของทฤษฎีสังคมวิทยา ปัจจุบันฐานคติที่สำคัญของมาร์กซ์มี 3 ประการ คือ

1. องค์การทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เป็นผู้กำหนดรูปแบบขององค์การอื่น ๆ ในสังคมนั้น นั่นคือ โครงสร้างของชนชั้น การจัดระเบียบเชิงสถาบัน ระบบค่านิยม ความเชื่อ ลัทธิศาสนา หรือระบบความเชื่ออื่น ๆ ของสังคมล้วนเป็นภาพสะท้อน หรือได้รับอิทธิพลจากองค์การเศรษฐกิจของสังคมทั้งสิ้น

2. องค์การเศรษฐกิจของสังคมใด ๆ ย่อมมีขุมพลังที่เป็นต้นกำเนิดการขัดแย้งเชิงปฏิวัติระหว่างชนชั้นในสังคมนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นเสมอ (ยกเว้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์) การขัดแย้งเชิงปฏิวัติระหว่างชนชั้นนั้นเป็นกระบวนการวิภาษวิธี (dialectics) และจะเกิดเป็นยุคเป็นสมัย โดยองค์การเศรษฐกิจแต่ละยุคจะได้อ่านเมล็ดเชื้อทำลายตนเองลงไว้ในสังคมด้วยการแบ่งชนชั้นต่าง ๆ ในสังคมออกเป็นกลุ่มหรือสองพวก (เช่น พวกชนชั้นกรรมาชีพและชนชั้นนายทุน) ซึ่งในท้ายที่สุดจะมีการ โต้แย้งชนชั้นที่ครองอำนาจโดยชนชั้นที่ถูกปกครอง

3. การขัดแย้งจะมีลักษณะเป็นสองหลัก (bipolar) คือ หลักหนึ่งได้แก่ชนชั้นที่ถูกเอาเปรียบซึ่งตกอยู่ในภาวะเงื่อนไฉแบบหนึ่ง อันเกิดขึ้นจากลักษณะขององค์การเศรษฐกิจที่ทำให้เขาตระหนักใน “ความสนใจ” แท้จริงของเขา ต่อมาจึงได้ก่อตั้งองค์การปฏิบัติทางการเมือง เพื่อต่อต้านชนชั้นมีอำนาจและเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งเป็นหลักที่สองในกระบวนการขัดแย้งนี้

แนวความคิดหรือฐานคติเกี่ยวกับองค์การสังคมของมาร์กซ์ข้างต้น สรุปเป็นข้อความสั้นๆ ได้ดังนี้

1. ในขณะที่ความสัมพันธ์ทางสังคมแสดงลักษณะอันเป็นระบบ แต่ความสัมพันธ์นี้ก็เต็มไปด้วยความสนใจที่ขัดแย้งกันอยู่ในตัว
2. ข้อเท็จจริงนี้แสดงว่า ระบบสังคมต่างเป็นตัวจ่ายการขัดแย้งอย่างมีระบบ

3. ดังนั้นการขัดแย้งจึงเป็นลักษณะที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และมีอยู่ดาษดื่นในสังคม
4. การขัดแย้งเช่นนี้นั้นมักแสดงออกเป็นความสนใจที่ตรงข้ามกันของคนสองพวก
5. การขัดแย้งกันมักเกิดจากการแบ่งปันสิ่งของที่หายาก ที่เด่นชัดที่สุดคืออำนาจ
6. การขัดแย้งเป็นแหล่งที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคม

การผสมผสานทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่กับทฤษฎีความขัดแย้งนั้นปัจจุบันได้มีนักสังคมวิทยาชื่อ ปีแอร์ แวน เดิน แบรค ได้พยายามที่จะผสมผสานแนวทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่เข้ากับทฤษฎีความขัดแย้ง โดยได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาหลายประการที่แนวความคิดของทฤษฎีทั้งสองที่มีอยู่ร่วมกัน แนวความคิดประการแรกก็คือแนวความคิดเกี่ยวกับองค์รวม (holistic) ทั้งทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่และทฤษฎีความขัดแย้งต่างก็มองสังคมทั้งหลายว่ามีส่วนประกอบต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และมีจุดสนใจต่อความสัมพันธ์ที่ส่วนประกอบของสังคมมีต่อกันและกัน ประการที่สอง นักทฤษฎีต่างก็ให้ความสนใจตัวแปรต่าง ๆ ในทฤษฎีของตนโดยไม่ให้ความสนใจตัวแปรที่เป็นที่สนใจในอีกทฤษฎีหนึ่ง อย่างไรก็ตามนักทฤษฎีดังกล่าวควรจะยอมรับว่าความขัดแย้งอาจจะมีคุณูปการต่อบุคลากร และในทางกลับกันการบูรณาการก็อาจจะเป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้เช่นเดียวกัน ประการที่สาม แวน เดิน แบรค ได้ตั้งข้อสังเกตว่าทฤษฎีทั้งสองต่างก็มีความเห็นร่วมกันทางด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชิงวิวัฒนาการ อันเป็นแนวความคิดที่ว่าสังคมที่การเคลื่อนไหวไปข้างหน้าและในระดับสูงขึ้น นักทฤษฎีความขัดแย้งมักจะมองสังคมว่าจะมีการก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งไปสู่สังคมในอุดมการณ์ (utopian society) นักทฤษฎีหน้าที่นิยมอย่าง พาร์สันส์ มองเห็นสังคมว่า นับวันจะมีความแตกต่าง และมีความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีเพิ่มขึ้นทุกขณะ ประการสุดท้าย แวน เดิน แบรค มองเห็นว่าทฤษฎีทั้งสองต่างก็ถือได้ว่าเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับ คุณภาพ โดยที่ทฤษฎีหน้าที่นิยมเน้นความสำคัญของคุณภาพของสังคม ส่วนทฤษฎีความขัดแย้งถือว่ากระบวนการทางด้านความสัมพันธ์จะนำไปสู่สถานะของคุณภาพใหม่อย่างไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ในอนาคต แวน เดิน แบรค ได้แสดงให้เห็นถึงประเด็นที่มีอยู่ร่วมกันของทฤษฎีหน้าที่นิยมและทฤษฎีความขัดแย้ง แต่ไม่ได้ปรับทฤษฎีทั้งสองเข้าด้วยกัน ความแตกต่างที่สำคัญ ๆ ของทฤษฎีดังกล่าวยังคงมีอยู่

ความขัดแย้งยังมีหน้าที่ทางด้านการสื่อสารติดต่ออีกด้วย ก่อนที่จะเกิดความขัดแย้งกลุ่มอาจจะมีความรู้สึกที่ไม่แน่ชัดเกี่ยวกับฝ่ายตรงข้าม แต่ผลของความขัดแย้งจะทำให้ฐานะและขอบเขตของกลุ่มที่ขัดแย้งชัดเจนขึ้น ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถที่จะตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมว่าจะปฏิบัติอย่างไรต่อฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ความขัดแย้งยังทำให้ฝ่ายที่อยู่ในความขัดแย้งมีความคิดที่จะชัดเจนเกี่ยวกับพลัง อันจะทำให้สามารถที่จะเชื่อมประสานหรือสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ในแง่ของทฤษฎี เป็นไปได้ที่จะผสมผสานทฤษฎีหน้าที่นิยมและทฤษฎีความขัดแย้งเข้าด้วยกัน โดยพิจารณาในแง่ของหน้าที่ของความขัดแย้งทางสังคม แต่ขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับว่าความขัดแย้งก็มีหน้าที่ในเชิงลบด้วยเช่นกัน จากแนวคิด ทฤษฎีความขัดแย้งซึ่งนักวิจัยได้เข้าไปดำรงชีวิตกับชุมชนแล้ว จำเป็นต้องศึกษาถึงทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่เพื่อผสมผสานทฤษฎีหน้าที่นิยมและความขัดแย้งเข้าด้วยกัน

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม (Structural-functional Theory)

เป็นทฤษฎีแม่บทที่ยิ่งใหญ่ที่สุดทฤษฎีหนึ่งในบรรดาทฤษฎีแม่บททั้งหลาย ทั้งในแง่ของความเก่าแก่ มีชีวิตยาวนานมาจากอดีตและในแง่ของความนิยมของนักสังคมวิทยา ซึ่ง สัญญาสัญญาวิวัฒน์ (2547: 25) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ถือว่าสังคมเหมือนกับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง (biological organism) บิดาของวิชานี้คือ Herbert Spencer มีความระมัดระวังในการใช้ตัวแทนแบบนี้ คือ จะมีเพียงบอกว่าสังคมมนุษย์เสมือน (like) อินทรีย์อย่างหนึ่ง แต่ศิษย์ของเขา เช่น Paul von Lilienfeld หรือ Bene Worms ต่างนั้นชัดเจนลงไปว่าสังคม คือ อินทรีย์อย่างหนึ่ง (an actual living organism) สำหรับในปัจจุบันเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปในหมู่นักสังคมวิทยาว่า ตัวแบบ (model) เป็นเพียงอุปมา (analogy) เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สังคมเท่านั้น ไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริง (reality)

อย่างไรก็ดี จากข้อเปรียบเทียบเช่นนั้น ทำให้เกิดฐานคติ (assumptions) เกี่ยวกับสังคมขึ้นมา 3 ประการ คือ

1. สังคมเป็นระบบ ๆ หนึ่ง
2. ระบบนั้นประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
3. ระบบมีขอบเขตแน่นอน พร้อมทั้งมีกระบวนการรักษาบูรณาการและอาณาเขตนั่นไว้เสมอ

ต่อจากนั้นก็ได้มีการขยายต่อเติมความคิดนี้ให้ครอบคลุมสมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามแต่ความคิดของนักสังคมวิทยาที่นิยมอินทรีย์อุปมานี้ แบบที่สุดโด่งกว่าแบบอื่นในหมู่นักโครงสร้างหน้าที่นิยมมองเห็นสังคมมีลักษณะดังนี้

1. สังคมในฐานะที่เป็นระบบ ที่มีอาณาเขตแน่นอน เป็นสังคมที่วางระเบียบตนเอง ควบคุมตนเอง (self-regulating) โดยมีแนวโน้มที่ส่วนประกอบต่าง ๆ พึ่งพาอาศัยกันและรักษา คุลยภาพไว้ได้

2. ในฐานะที่เป็นระบบที่บำรุงรักษาตนเอง ทำนองเดียวกับอินทรีย์ทั้งหลาย สังคมมีความต้องการจำเป็นจำนวนหนึ่ง (needs or requisites) ซึ่งเมื่อสนองได้แล้วจะทำให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ ส่วนต่าง ๆ สามารถพึ่งพากันได้ (homeostasis) และสามารถรักษาดุลยภาพไว้ได้

3. เมื่อเป็นดังนั้นการวิเคราะห์ระบบที่บำรุงรักษาตนเอง (สังคม) เชิงสังคมวิทยาจึงควรต้องมุ่งสนองความต้องการจำเป็นของส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งการทำเช่นนั้นจะส่งผลให้เป็นการรักษาความพึ่งพากันและดุลยภาพด้วย

4. ในระบบที่มีความต้องการจำเป็นเช่นนี้ สังคมจึงจะต้องมีโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งขึ้นมา เพื่อเป็นหลักประกันให้มีการพึ่งพา (homeostasis) ดุลยภาพ (equilibrium) และการมีชีวิต (survival) อาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างหลายโครงสร้างสามารถสนองความต้องการจำเป็นอันเดียวกันได้ แต่โครงสร้างจำนวนจำกัดเท่านั้น ที่สามารถสนองความต้องการจำเป็นใด ๆ หรือความต้องการจำเป็นหลายอย่างได้ในขณะเดียวกัน สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (2547: 26) ได้กล่าวว่า ผู้นำทางความคิดของทฤษฎีโครงสร้างที่นิยม คือ August Comte และ Herbert Spencer ทั้งสองท่านเป็นผู้ให้รากฐานความคิดกว้าง ๆ เกี่ยวกับสังคมและคำอธิบายเกี่ยวกับสังคม จะเห็นได้ว่าท่านทั้งสองใช้ความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างหน้าที่นิยมเป็นหลัก

สำหรับผู้มีส่วนวางรากฐานอันสำคัญของทฤษฎีหน้าที่นิยม (functionalism) จะ ได้แก่

1. Emile Durkheim
2. Bronistaw Malinowski
3. A.R. Radcliffe-Brown

ท่านทั้งสามจะช่วยตอบคำถามสำคัญบางอย่าง เช่น เป็นความจริงที่ว่า สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลายหรืออินทรีย์ทั้งหลายมักจะชีวิตอยู่อย่างพึ่งพาอาศัยกัน (homeostasis) แต่สังคมต่าง ๆ เป็นเช่นนั้นจริงหรือ เป็นความจริงที่ว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายแสดงให้เห็นว่าการที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้จะต้องสามารถสนองความต้องการจำเป็น (needs) จำนวนหนึ่งเสียก่อน แต่สังคมมนุษย์ต้องการจำเป็นนั้นด้วยหรือ เป็นความจริงที่ว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายแสดงให้เห็นว่า สิ่งมีชีวิตจะต้องมีองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ หลายส่วน ที่ผสมผสานสัมพันธ์เพื่อที่จะสามารถสนองความต้องการจำเป็นเหล่านั้นได้ แต่ละสังคมมนุษย์จำเป็นต้องมีส่วนประกอบต่าง ๆ เหล่านั้นหรือไม่

Emile Durkheim ได้กล่าวถึงเรื่อง การแบ่งงานในสังคมได้ช่วยวางรากฐานให้กับแนวคิดหรือทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ฐานคติสำคัญเกี่ยวกับสังคมของเด็กโฮม มีดังนี้

1. สังคมมนุษย์เป็นองค์ภาวะ (entity) โดยตัวของมันเอง สังคมไม่ใช่เป็นส่วนรวมขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่รวมกันขึ้นได้เป็นสังคม สังคมเป็นสิ่งที่มากกว่านั้น สังคมเป็นสิ่งมีชีวิต

สิ่งหนึ่งในตัวของมันเอง ที่แตกต่างไปจากส่วนต่าง ๆ ที่มารวมกัน (society is seigneurs an entity in itself and not its constituent parts) นั่นคือ เดิกไฮม์เห็นว่า สังคมเป็นองค์ภาวะทางสังคม (social whole) มีเอกลักษณ์ มีความต้องการ มีโครงสร้าง มีชื่อต่างหากไปจากส่วนผสมที่ประกอบขึ้นมาเป็นสังคม

2. หากข้อความข้างต้นจะยังแสดงความเป็นนักอินทรีย์อุปมาไม่ชัดเจน ข้อความต่อไปนี้จะแสดงชัดเจนขึ้น คือ เขาเห็นว่า ส่วนประกอบต่าง ๆ ของระบบ (หมายถึงสังคมปฏิบัติหน้าที่สนองความต้องการจำเป็นทั้งมวลที่ระบบพึงมีในฐานะที่เป็นระบบอินทรีย์ระบบหนึ่ง)

3. นอกจากนั้นเดิกไฮม์ยังแสดงความเป็นนักอินทรีย์อุปมา โดยกล่าวถึงสภาพ “ปกติ (normal)” และ “ไม่ปกติ (pathological)” ของสังคม คือ ถ้าระบบ (คือสังคม) สามารถสนองความต้องการจำเป็น (functional needs) ของระบบได้แล้ว สังคมหรือระบบก็จะอยู่ในภาวะปกติ ถ้าไม่สามารถสนองความต้องการก็จะไม่ปกติหรือเจ็บป่วย เป็นโรค การกล่าวเช่นนี้จึงเป็นการยอมรับว่า สังคมต้องมีความต้องการจำเป็นเชิงหน้าที่จำนวนหนึ่ง สังคมใดมีชีวิตอยู่ได้ส่วนต่าง ๆ จะต้องทำ หน้าที่เพื่อขจัดความต้องการเหล่านี้ให้หมดไป (มองความต้องการแวนนี้แล้ว ความต้องการก็เหมือนเป็นปัญหาประเภทหนึ่งนั่นเอง เมื่อมีปัญหาที่ต้องกำจัดให้หมดไป)

4. ในการอ้างถึงระบบที่ปกติ ไม่ปกติ และหน้าที่ของระบบ เดิกไฮม์ ได้กล่าวถึงความ สมดุลของระบบด้วยจุดสมดุล (equilibrium points) คือ จุดต่าง ๆ ที่สังคมมีความเป็นปกติ อันเกิดจากการที่ความต้องการได้รับการตอบสนอง ระดับของการตอบสนองกับระดับของความ ต้องการเท่ากันความสมดุลก็เกิดขึ้น

สำหรับแนวคิดทางมานุษยวิทยาที่อำนวยความสะดวกต่อทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ของ Malinowski และ Radcliffe-Brown ซึ่งทั้งสองท่านมีแนวคิด โครงสร้างและหน้าที่นิยมเหมือนกัน และ Radcliffe-Brown ไม่ชอบใช้คำว่า หน้าที่ (function) เขาชอบใช้คำว่า โครงสร้างนิยมมากกว่า ในทัศนะของเขาสามารถวิเคราะห์สังคมเชิงโครงสร้างได้ โดยมีฐานคติหลายประการ คือ

1. ภาวะจำเป็นในการดำรงอยู่ของสังคมอย่างหนึ่ง คือ บูรณาการของส่วนต่าง ๆ อย่างน้อยก็ต้องขั้นต่ำที่สุด แต่จะไม่มีบูรณาการไม่ได้หากจะให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ได้

2. คำว่า หน้าที่ (function) หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินการไปเพื่อ บำรุงรักษาบูรณาการ (integration) นี้ หรือความมั่นคง (solidarity) นี้

3. ผลก็คือ ส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างในแต่ละสังคมจะสามารถแสดงให้เห็นว่า ได้มีส่วนอำนวยความสะดวกแห่งบูรณาการหรือความมั่นคงนี้ได้อย่างชัดเจน การวิเคราะห์แบบนี้ทำ

ให้เห็นว่า โครงสร้างทางสังคมและภาวะเงื่อนไขที่จำเป็นเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิตอยู่ของสังคม

สำหรับ Malinowski ยึดมั่นในการวิเคราะห์สังคม คือ องค์ประกอบ (items) ต่าง ๆ ของวัฒนธรรมทุกส่วนทำหน้าที่สนองความต้องการจำเป็นของมนุษย์และของวัฒนธรรม ดังคำของเขาที่ว่า “ทัศนะของหน้าที่นิยมที่มีต่อวัฒนธรรมเน้นหลักสำคัญที่ว่า ประเพณีทุกอย่าง วัตถุวัฒนธรรมทุกอย่าง ความคิดทุกความคิด ความเชื่อทุกความเชื่อของวัฒนธรรม สมองตอบความต้องการจำเป็นหรือทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง มีหน้าที่ที่จะต้องทำ หรือเป็นตัวแทนของส่วนที่จะขาดเสียมิได้ในวัฒนธรรมนั้น ซึ่งข้อความเช่นนี้ทำให้เป็นเรื่องอันควิทยาได้โดยง่าย เพราะทำให้คิดไปได้ว่า วัตถุวัฒนธรรมมีอยู่ก็เพราะความต้องการจำเป็นของระบบ และหรือ สมาชิกของระบบ

จุดเด่นในความคิดหน้าที่นิยมของ Malinowski อยู่ที่ “แนวโน้มส่วนลด” (reductionistic tendencies) กล่าวคือ แนวการวิเคราะห์ของเขาจะเริ่มที่ความต้องการจำเป็นของแต่ละคน เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย และการมีลูกหลาน (reproduction) เนื่องจากความต้องการของมนุษย์แต่ละคนนี้จึงต้องมีการรวมตัวกันเป็นชุมชนหรือกลุ่มสังคม หรือแม้แต่การสร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมขึ้นก็ด้วยสาเหตุอันเดียวกัน แต่สัญลักษณ์ทำหน้าที่ควบคุมให้บุคคลต้องปฏิบัติ หรือกระทำการแบบที่กำหนดเพื่อให้สามารถสนองความต้องการจำเป็นได้อย่างเป็นระเบียบและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันการตั้งกลุ่มหรือชุมชนและวัฒนธรรมขึ้นใหม่ก็เป็นสาเหตุให้ต้องมีความต้องการจำเป็น เพิ่มขึ้นไปอีก และความต้องการจำเป็นนี้ก็จะต้องมีกลุ่มหรือชุมชนที่ซับซ้อนขึ้นไปสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นมานั้นอีกทอดหนึ่ง วนเวียนไปเช่นนั้น จากแนวความคิดดังกล่าว ทำให้เห็นความต้องการจำเป็นในวัฒนธรรมตามแนวของมาลิออสกี หลายประการ คือ

1. ประเภทที่สืบเนื่องมาจากชีวภาพ
2. ประเภทที่เกิดจากความต้องการทางจิตวิทยา
3. ประเภทความต้องการอนุกรม (derivative needs)

เพื่อบำรุงรักษาองค์การหรือวัฒนธรรมที่สนองความต้องการสองประเภทแรกเอาไว้ กล่าวโดยสรุป โครงสร้างต่าง ๆ เกิดขึ้นมาเนื่องจากความต้องการจำเป็นทางชีวภาพ ทางจิตวิทยาและทางวัฒนธรรม เมื่อใช้การวิเคราะห์แนวนี้แล้ว ก็ทำให้มาลิออสกีสามารถใช้คำอธิบายแบบส่วนลด (reductionism) ได้ว่า ทำไมโครงสร้างต่างๆ ในสังคมจึงมีอยู่และจะดำรงอยู่ต่อไป ตัวอย่างเช่น หากโครงสร้างหรือวัตถุวัฒนธรรมส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้มีอยู่เพื่อสนองความต้องการทางวัฒนธรรม ก็อาจสนองความต้องการทางจิตวิทยา ถ้าไม่เช่นนั้นก็สนองความต้องการทางชีววิทยา (ต้องมีประโยชน์สักอย่างหนึ่ง ไม่เช่นนั้นจะไม่ปรากฏอยู่) ด้วยความคิดเช่นนี้เองเขาจึงได้ประกาศอย่างเชื่อมั่นว่า วัตถุวัฒนธรรม ทุกอย่างมีหน้าที่หรือมีประโยชน์ต่อสังคม

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543: 34) กล่าวถึงแนวคิดโครงสร้างทฤษฎีหน้าที่นิยมของ พาร์สันส์ว่า ประกอบด้วยคตินิยมด้านปรัชญา 3 ด้วยกัน คือ ธรรมประโยชน์นิยม (utilitarianism) คือ เป้าหมายของการกระทำทั้งหลายอยู่ที่ความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ส่วนสาระของปฏิฐานนิยม (positivism) อยู่ที่ว่า อะไรที่ทดสอบได้จึงจะเป็นจริง และจิตนิยม (realism) อาจเรียกอุดมการณ์นิยม (idealism) ก็ได้ ซึ่งมีสาระว่าความเป็นจริงเป็นสิ่งสมบูรณ์ในตัว อาจเป็นมโนคติหรือเป็นจิตก็ได้ ที่ใช้กันส่วนใหญ่หมายถึงจิตนิยม

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยมของพาร์สันส์ ได้กล่าวถึงพื้นฐาน 4 ประการ สำหรับระบบ “ปฏิบัติการ” ทุกระบบ ซึ่งเรียกโดยย่อว่า AGIL ว่า “หน้าที่” คือ กลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการไปเพื่อตอบสนองความต้องการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของระบบ โดยอาศัยค่านิยม ดังกล่าว พาร์สันส์เชื่อว่า มีหน้าที่พื้นฐาน (functional imperatives) อยู่ 4 ประการ ที่เป็นสิ่งจำเป็น (หรือเป็นลักษณะสำคัญ ๆ ของระบบทุกระบบ) อันได้แก่ การปรับตัว (adaptation) การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) บูรณาการ (integration) และการรักษาแบบแผน (latency or pattern maintenance) เพื่อที่จะดำรงอยู่ได้ระบบจำเป็นจะต้องทำหน้าที่ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. มีการปรับตัว ระบบจำเป็นต้องปรับให้เข้าสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอก จะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และปรับสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการต่าง ๆ ของระบบ
2. การที่จะบรรลุเป้าหมาย ระบบจะต้องมีการกำหนดและดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักต่าง ๆ
3. บูรณาการ ระบบจำเป็นจะต้องกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ และจะต้องจัดการความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่พื้นฐานอื่น ๆ อีก 3 ประการ (A.G.L.)
4. การธำรงไว้ซึ่งแบบแผน ระบบจะต้องทำให้เกิดธำรงไว้และฟื้นฟู แรงจูงใจของปัจเจกบุคคลและแบบแผนทางวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดและธำรงไว้ซึ่งแรงจูงใจดังกล่าวในระดับทั่วไป หน้าที่พื้นฐาน 4 ประการ มีความเกี่ยวข้องกับระบบปฏิบัติการ 4 ระบบ อันได้แก่ อินทรีย์ทางชีววิทยา (biological organism) ซึ่งเป็นระบบการปฏิบัติการที่จัดการหน้าที่ในการปรับตัวโดยการปรับและเปลี่ยนรูปของโลกายนอก ระบบบุคลิกภาพ (personality system) ทำหน้าที่ทางด้านการบรรลุเป้าหมาย โดยการกำหนดเป้าหมายของระบบและระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายต่าง ๆ ดังกล่าว ระบบสังคม (social system) ดูแลเกี่ยวกับหน้าที่ทางด้านบูรณาการ โดยการควบคุมส่วนต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบของระบบ และสุดท้าย ระบบวัฒนธรรม (cultural system) ทำหน้าที่ในการธำรงไว้ซึ่งแบบแผน โดยการกำหนดประตฐานและค่านิยมแก่ผู้ปฏิบัติ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้มีการปฏิบัติ

โครงสร้างของระบบการปฏิบัติการทั่วไป

ระบบ วัฒนธรรม	ระบบ สังคม
อินทรีย์ ของพฤติกรรม	ระบบ บุคลิกภาพ

ภาพ 1 แสดง โครงสร้างของการปฏิบัติในกรอบของหน้าที่พื้นฐาน 4 ประการ

ระบบปฏิบัติการ

(Action system)

พาร์สันส์ มีความคิดเห็นที่ชัดเจนเกี่ยวกับ “ระดับต่าง ๆ” ของสภาพความเป็นจริงทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างสภาพความเป็นจริงในระดับต่าง ๆ การจัดลำดับชั้นก็ชัดเจน และระดับต่าง ๆ ก็ได้รับการบูรณาการในระบบของพาร์สันส์ ใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ ในลักษณะแรก แต่ละระดับเบื้องต้นจะกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ พลังและความต้องการสำหรับระบบเบื้องต้น ลักษณะที่สอง ระดับเบื้องต้นจะควบคุมระดับที่อยู่ต่ำลงไป ลำดับชั้นทางด้านสภาพแวดล้อมของระบบปฏิบัติการระดับเบื้องต้น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพและชีวภาพมีความเกี่ยวข้องทางด้านที่ไม่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ของร่างกายมนุษย์ เป็นเรื่องทางด้านกายภาพและสรีระวิทยา ส่วนในระดับสูงสุด อันเป็นสภาพความเป็นจริงขั้นสุดท้าย มีลักษณะที่เป็น “อภิปรัชญา” แต่พาร์สันส์ ไม่ได้หมายถึงลักษณะที่เป็นสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติมากเท่ากับความโน้มเอียงอันเป็นสากลของสังคมมนุษย์ ที่แสดงออกมาในรูปของสัญลักษณ์เกี่ยวกับความไม่แน่นอน ความหวงใยและ โศกนาฏกรรมของความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่ทำทลายความหมายขององค์การทางสังคม

ข่าวสารระดับสูง (การควบคุม)		ข่าวสารระดับสูง (การควบคุม)
ลำดับขั้นของ ตัวการต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไข	(1) สภาพแวดล้อมของปฏิบัติการ ความเป็นจริงสูงสุด (2) ระบบวัฒนธรรม (3) ระบบสังคม (4) ระบบบุคลิกภาพ (5) อินทรีย์ของพฤติกรรม	ลำดับขั้นของ ตัวการต่าง ๆ ที่เป็นเงื่อนไข
พลังอย่างสูง (เงื่อนไข)	(6) สภาพแวดล้อมของปฏิบัติการ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ และชีวภาพ	พลังอย่างสูง (เงื่อนไข)

ภาพ 2 แสดงกรอบการปฏิบัติการของพาร์สันส์

ข้อสมมุติฐานจากทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ของพาร์สันส์

1. ระบบต่างๆ มีคุณลักษณะของความเป็นระเบียบ และการพึ่งพาอาศัยกันของส่วนต่าง ๆ
2. ระบบต่างๆ มีแนวโน้มไปสู่การธำรงไว้ซึ่งความเป็นระเบียบของตัวเอง หรือคุณภาพ
3. ระบบอาจจะมีลักษณะสถิตย์ (static) หรือเกี่ยวข้องกับกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงก็ได้
4. ลักษณะของส่วนหนึ่งของระบบ จะมีอิทธิพลต่อรูปลักษณะที่จะปรากฏในส่วนอื่น ๆ ของระบบ
5. ระบบต่างๆ จะรักษาพรมแดนต่างๆ ของมันไว้ต่อสภาพแวดล้อม
6. การแบ่งสรรและบูรณาการเป็นกระบวนการพื้นฐานที่จำเป็นต่อสภาวะคุณภาพของระบบ

7. ระบบต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มไปสู่การดำรงไว้ซึ่งตนเองจะเกี่ยวข้องกับกรรักษาไว้ซึ่งพรมแดนและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ที่มีต่อส่วนรวม การควบคุมความแตกต่างด้านสภาพแวดล้อมและการควบคุมแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงระบบจากภายใน

ข้อสมมุติฐานต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำไปสู่การวิเคราะห์โครงสร้างที่มีความเป็นระเบียบ (ordered structure) ของระบบที่พาร์สันส์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสูงสุด

แนวคิดโครงสร้างหน้าที่นิยม ของ เมอร์ตัน

โดยเมอร์ตัน สรุปแนวคิดของเขาไว้ 3 เรื่อง ดังนี้ 1) ความเป็นเอกภาพเชิงหน้าที่ของระบบสังคม 2) ความเป็นสากลภาพเชิงหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ ทางสังคม (social items) และ 3) การขาดไม่ได้ของสิ่งต่าง ๆ เชิงหน้าที่ (functional items) ในระบบสังคม

1. ความเป็นเอกภาพเชิงหน้าที่ของระบบสังคม (functional unity of social system) ปัญหาที่อาจโต้แย้งกันได้ว่า บурณาการเป็นความต้องการจำเป็นพื้นฐานของระบบสังคมจริงหรือไม่ ส่วนใหญ่ก็ต้องตอบว่าจริง เพราะฉะนั้น สังคมก็จะดำรงอยู่ไม่ได้ ปัญหาอยู่ที่ว่า บурณาการระดับไหนที่สังคมต้องการเพื่อให้สังคมอยู่ได้ ปัญหานี้ควรต้องมีการศึกษา ตัดสินกันด้วยข้อมูลสนามจะสมมุติเอาเองไม่ได้ แต่ละสังคมอาจต้องการ бурณาการระดับต่างกัน

2. ความเป็นสากลเชิงหน้าที่ของสิ่งต่าง ๆ ทางสังคม (functional universality of social items) ที่แล้วมามากจะคิดกันว่า ถ้าองค์ภาวะทางสังคมใด ๆ มีอยู่ในระบบสังคมแล้วจะต้องถือได้ว่า สิ่งนั้นมีหน้าที่ คือมีผลทางบวกต่อบурณาการของระบบสังคม ทำให้เกิดปัญหาให้รู้เห็นว่าแต่ละสิ่งทางสังคม (เช่น ประเพณี ความเชื่อ ความคิด) มีหน้าที่หรือประโยชน์จริงหรือไม่ เมอร์ตันคิดว่า 1) ของแต่ละอย่างทางสังคมอาจไม่มีหน้าที่ (dysfunctional) ต่อสังคมก็ได้ 2) ของทางสังคมบางอย่างอาจมีหน้าที่หรือไม่มีหน้าที่ชัดเจน (manifest) ของบางอย่างอาจอาจมีหน้าที่หรือไม่มีหน้าที่อย่างแอบแฝง (latent) ก็ได้ สรุปครั้งนี้จึงได้ว่า สิ่งทางสังคมอาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ (1) มีหน้าที่ชัดเจน (2) มีหน้าที่แฝง (3) ไม่มีหน้าที่ชัดเจน (4) ไม่มีหน้าที่อย่างแอบแฝงคือบุคคล กลุ่มบุคคล สังคมและวัฒนธรรม

3. ความขาดไม่ได้ของสิ่งต่าง ๆ เชิงหน้าที่ในสังคม (indispensability of functional items for social system) เชื่อกันในหมู่นักโครงสร้างหน้าที่หลายคนว่า สิ่งทางสังคมบางอย่างเป็นสิ่งขาดไม่ได้สำหรับสังคม ถ้าขาดแล้วจะทำให้สังคมแตกสลาย เมอร์ตันจึงชี้ให้เห็นว่านั่นเป็นความเชื่อที่ผิด เพราะสังคมอาจใช้สิ่งทางสังคมอื่นมาทดแทนได้ เขาจึงได้เสนอความคิดเรื่อง ตัวเลือกเชิงหน้าที่ (functional alternatives of functional equivalents) และตัวทดแทนเชิง

หน้าที่ (functional substitutes) สรุปข้อคิดใหม่ของเมอร์ตัน ที่เพิ่มเติมให้กับทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ ในส่วนนี้ก็คือ สิ่งทางสังคม บางอย่างอาจมีสิ่งที่เหมาะสมกันมาทำหน้าที่ได้ บางอย่างเอาสิ่งอื่นมาทดแทนที่เดิมได้ นอกจากนั้นของทางสังคมบางอย่างยังมีหน้าที่ได้หลายอย่างด้วย

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมด คือเนื้อหาสำคัญของทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม ทั้งต้นตอที่มา และที่เชื่อถือใช้การกันอยู่ในยุคปัจจุบัน

จากแนวคิดทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่นิยม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นั้น นักวิจัยต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชน แต่การเป็นนักวิจัยเพื่อการพัฒนา นั้น ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมไปยังทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ธรรมชาติของการต้องเปลี่ยนแปลงสังคมในกระบวนการพัฒนานั้น นักวิจัยต้องเรียนรู้และหาแนวคิดในการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วย ดังนั้นนักวิจัยต้องศึกษาเรื่องกลไกการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากการศึกษาทฤษฎีสังคมวิทยา และทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมจะนำไปสู่เครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาได้ คือวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research-PAR) และเพื่อให้เข้าใจสภาพความเป็นไปของสังคมชุมชนบ้านสบวิน ควรมีการใช้เทคนิค PRA (participatory rural appraisal) และเทคนิค AIC (appreciation, influence and control) เป็นเครื่องมือศึกษาทั้งหมดก็จะอยู่บนฐานทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม (phenomenology) อันเป็นทฤษฎีหลักในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านสบวินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

จากเป้าหมายสูงสุดดังกล่าว แนวคิดที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนา ให้บรรลุผลได้แก่ วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research-PAR) โดยอยู่บนฐานของปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) อันเป็นทฤษฎีหลักในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ซึ่งหลักการสำคัญของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม หลักการสำคัญของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมอยู่ตรงที่ว่า ความเป็นจริงทางสังคมนั้นเป็นจริงอย่างที่ผู้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นๆ เข้าใจและเห็นซึ่งมีกรอบจำกัดเฉพาะของชุมชนนั้นๆ ซึ่งได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อถือ และคุณค่าค่านิยมประเพณี ที่หล่อหลอมให้สังคมนั้นเป็นสังคมนั้นจริงๆ และผู้ที่เห็นอย่างนั้นคือผู้ที่ดำรงชีวิตอยู่ในนั้น ส่วนบุคคลภายนอกถ้าอยากเข้าใจและเห็นปรากฏการณ์สังคมนั้น อย่างเป็นผู้ที่ดำรงอยู่ในสังคมนั้นจริงๆ ก็ต้องทำคนให้เสมือนอยู่ในกรอบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม ความเชื่อถือ และคุณค่าต่างๆ ของสังคมชุมชนนั้นๆ ด้วย Husserl (Moustakas, 1994: 27) ให้แนวคิดในเรื่องนี้ว่า กำเนิดของเหตุผลของมนุษย์ถูกค้นพบในโครงสร้างของปรากฏการณ์ในลำดับพื้นฐานของประสบการณ์ในชีวิตมนุษย์ ความเข้าใจ (understanding) เป็นแก่นของทฤษฎี กล่าวคือศักยภาพของสมองของมนุษย์ที่จะเข้าใจความหมายสำคัญ กว่าตรรกะพื้นฐานหรือระบบ โครงสร้างที่ความรู้ที่นั้นจัดไว้ เขาพบว่า ในการขุดให้พบฐาน

แก่นแท้ของประสบการณ์ มนุษย์จะต้องหยุด หรือละทิ้งสถานะของชีวิตโลกประจำวัน (every day world of the natural attitude) ไว้ก่อนแล้วเพ่งบนจิตสำนึกภายใน (inner consciousness) ของอัตตาของปัจเจกบุคคล (individual ego) Natanson (Bien, 1978: 64) กล่าวถึงแนวคิดของ Schutz ว่าสังคมวิทยาทั่วไปมองข้ามความสำคัญของโลกชีวิตประจำวันของความเชื่อและการปฏิบัติตามสามัญสำนึกในฐานะที่เป็นฐานของความเป็นจริงในสังคม (social reality) ในการศึกษาแนวทางที่ผู้กระทำทางสังคม (social actor) กระทำอย่างเป็นแบบแผนและใช้ สังคมความรู้เพื่อที่จะสร้างโลกสังคมที่มีความหมายได้เปิดโลก สังคมวิทยาขึ้นใหม่ Garfinkel (Mitchell, 1979: 141) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของสังคมวิทยาก็คือ การศึกษาว่ามนุษย์สร้างสังคมอันเป็นระเบียบและรักษาบำรุงสังคมนั้นไว้ได้อย่างไร เป้าหมายของการวิจัยก็คือ การตรวจสอบสถานการณ์การกระทำระหว่างกันของมนุษย์ เพื่อที่จะทราบว่ามนุษย์สร้างระเบียบสังคมหรือระเบียบชีวิตของเขาอย่างไร แนวการศึกษาเช่นนี้เป็นแนวการศึกษาความหมายภายใน คือ ความรู้สึกนึกคิดของผู้กระทำนั่นเอง ว่าเขารู้สึกอย่างไร จึงได้ทำลงไป พุดไปเช่นนั้น เขาเสนอวิธีการศึกษาที่เรียกว่า มานุษยวิทยา (ethno methodology) ซึ่งเป็นวิธีทางสังคมวิทยา เทคนิคพื้นฐานที่ใช้วิธีนี้คือ การก่อให้เกิดการหยุดชะงักขึ้นในการดำรงชีวิตปกติของกลุ่มหรือชุมชนที่ศึกษาแล้วเปรียบเทียบเรื่องราวชีวิตก่อนหน้านั้นกับหลังเหตุการณ์นั้น สิ่งที่คาดหวังว่าจะได้จากการกระทำเช่นนี้คือ เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดการชะงักงัน ในการดำรงชีวิต จะเป็นเหตุให้ผู้อยู่ในเหตุการณ์ต้องหยุด แล้วคิดพิจารณาทบทวนกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมที่ควบคุมชีวิตอยู่ ผลของการศึกษาจะทำให้ทราบความเป็นจริงของชีวิตที่แท้เป็นอย่างไร ทำไมเขาจึงดำรงชีวิตไปเช่นนั้น

สรุปสาระสำคัญของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมคือปรากฏการณ์ใดๆ จะมีความหมายอย่างไรโดยอัตโนมัติแต่ละคนจะมอง คนแต่ละชุมชน หรือชนเผ่า หรือสังคม จะสร้างโลกของตนขึ้นมาแล้วดำเนินชีวิตตามแนวที่ตนสร้างขึ้นนั้น ดังนั้นจะรู้ว่าสังคมใดมีมีลักษณะอย่างไรหรือจะเข้าใจสังคมใดจะต้องมองสังคมนั้นด้วยสายตาของคนในสังคมนั้น (สัจญา สัจญาวิวัฒน์, 2543: 151) จากแนวคิดนี้ การศึกษาชุมชนหรือเป้าหมายทางสังคมใดจึงมุ่งที่จะอธิบายถึงเรื่องราวและประสบการณ์ต่างๆ ที่ตนเองประสบทางโสคัสสัมผัสต่าง ๆ เหมือนเป็นคนในชุมชนนั้นๆ เอง ซึ่งฐานคิดที่สำคัญนั้น ก็คือ มนุษย์เราจะรู้ดีในเรื่องที่ตนเองมีประสบการณ์มาก่อน โดยการรับรู้และความรู้ความหมายในขณะที่มีสติสัมปชัญญะนั้นคือเริ่มแรกความเข้าใจของมนุษย์เกิดจากการรับรู้ซึ่งสัมผัสผ่านประสบการณ์ต่างๆ อันประสบการณ์เหล่านั้นจะผ่านการกลั่นกรองตีความเสียก่อนซึ่งรายละเอียดของประสบการณ์ และการตีความ จะผสมกลมกลืนจนเป็นเนื้อเดียวกัน “การตีความ” จึงเป็นส่วนและสิ่งสำคัญยิ่งในการที่มนุษย์จะเข้าใจถึง ประสบการณ์ต่างๆ ได้ ดังนั้นประสบการณ์จึงมักจะรวมการตีความไว้ด้วยเสมอ ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมมุ่งสนใจศึกษาในประเด็นว่า “มนุษย์

ผ่านประสบการณ์ในชีวิตมาอย่างไรบ้างและมีปรากฏการณ์อะไรที่สะสมให้เขาสร้างโลกของความจริงของเขาอย่างไร” โลกความจริงของแต่ละบุคคลเป็นเรื่องของประสบการณ์และความหมายที่แต่ละบุคคลสะสมเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของต่างๆ ด้วยตัวเองเท่านั้น ดังนั้นเราจึงมาสามารถแยก “ความจริง” ของโลกมนุษย์ได้อย่างเป็นปรนัย (objective) ว่าสิ่งนั้น “จริง” สิ่งนี้เป็นเพียงความนึกคิด (subjective) ของคนนั้นคนนี่เท่านั้นเพราะสิ่งใดก็ตามถ้าเขาตีความว่าสำคัญสิ่งนั้นก็คือ “จริง” สำหรับเขานั่นเอง (Smart, 1976: 80)

คนภายนอกสังคมอย่างนักวิจัยจึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้แบบที่เรียกว่า มานุษยวิทยาวิธี (ethno methodology) กล่าวคือ นักวิจัยต้องหยุคชะงักชีวิตของตนไว้ชั่วคราวเข้าไปดำรงชีวิตในและรับเอากรอบสังคมทุกๆมิติของชุมชนเป้าหมายไว้ราวกับว่าเป็นของตนเองหรือเป็นสมาชิกจริงๆของชุมชนนั้น และมองปรากฏการณ์สังคมชุมชนอย่างเป็นคนใน จึงจะสามารถเห็นคุณค่าแห่งความเป็นจริงของสังคมชุมชนนั้น ได้วิธีเข้าถึงข้อมูลแบบนี้ จึงเป็นฐานแนวคิดของการวิจัยเชิงการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมนั่นเอง Watson (Silverman, 1998: 81) สรุปว่า มานุษยวิธีเป็นพื้นฐานของการวิจัยเชิงคุณภาพ และการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นต้องผ่านการสื่อสารด้วยการสัมภาษณ์ พูดคุย และ จดเขียนซึ่งต้องมีการแปลความ ดังนั้นเมื่อนำแนวคิดเกี่ยวกับปรากฏการณ์นิยมมาประยุกต์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงจำเป็นต้องแยกแยะประเด็นเกี่ยวกับ “เนื้อหา” และ “วิธีการ” จากกัน เนื้อหาของปรากฏการณ์นิยมทำให้ ความสำคัญว่าบุคคลนั้นๆ ได้ประสบการณ์และการตีความเกี่ยวกับโลกอย่างไร สำหรับประเด็นเกี่ยวกับ “วิธีการ” คือการที่เราจะเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ของบุคคลอื่นได้จริงอย่างไร ซึ่งเราจะได้รู้ได้เราจะต้องเข้าไปสู่ประสบการณ์นั้นจริงๆและนี่คือการวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) อันเป็นวิธีการสำคัญในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (นิศา ชูโต, 2540: 23)

ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ

ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมได้กลายเป็นฐานหลักของการวิจัยเชิงคุณภาพเท่ากับที่ทฤษฎีปฏิฐานนิยม (positivism) เป็นฐานหลักให้กับการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งความแตกต่างนั้นอยู่ที่ระดับของกระบวนทัศน์ (paradigm) กล่าวคือ ทฤษฎีปฏิฐานนิยมเน้นวิธีการแสวงหาความจริงทางวิทยาศาสตร์กายภาพ ค้นหาความจริงเชิงสาเหตุ โดยต้องมีหลักฐานเชิงประจักษ์ การสังเกต และหรือการทดลอง (empirical evidence) และใช้รูปแบบทางคณิตศาสตร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ในขณะที่ทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมได้รับรูปแบบมาจากวิชามานุษยศาสตร์ ซึ่งเน้นภาพรวมและบริบท

รอบด้าน โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพและการตีความ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์อย่างแท้จริง

นิสา ชูโต (2540: 9) ได้อ้าง Guba and Lincoln ว่ามุมมองของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมที่มีผลต่อการวิจัยเชิงคุณภาพมีดังนี้

1. ในแง่ธรรมชาติกับความเป็นจริง ปรากฏการณ์นิยมเห็นว่า ความจริงมีหลายระดับ และส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นและมีตัวตนในความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์เป็นสิ่งจับต้องไม่ได้ ดังนั้นวิธีการศึกษาจึงต้องดูภาพรวมที่ผสมผสานกันทั้งหมด ต้องใช้หลายวิธีการจึงจะได้ความจริงทั้งหมด

2. ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับสิ่งศึกษาปรากฏการณ์นิยมแนะนำให้ใช้ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็น โอกาสในการปรับวิธีการต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและการตีความหมายของผู้ศึกษาจนกระทั่งเกิดความเข้าใจสิ่งที่ศึกษาอย่างกระจ่างชัด

3. การอธิบายเกี่ยวกับความจริง ปรากฏการณ์นิยมจะค่อยๆพัฒนาเกี่ยวกับความจริงในระดับต่างๆขึ้นมาตั้งแต่หน่วยย่อยๆ โดยการสร้างสมมุติฐานชั่วคราวคร่าวๆเชื่อมโยงจากบริบท จนสภาพ “ความจริง” ปรากฏ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำไปสรุปอ้างอิงถึงความจริงในบริบทที่แตกต่างได้ เพียงแต่สร้างให้เกิดความเชื่อมโยง ความเข้าใจในบริบทที่ใกล้เคียงเท่านั้น

4. เกี่ยวกับสาเหตุปรากฏการณ์นิยมเชื่อว่าความสัมพันธ์ของมนุษย์มีความซับซ้อนโยงใยซึ่งกันและกันจนบางครั้งไม่สามารถแยกแยะได้ง่าย ๆ ว่าอะไรเป็นเหตุอะไรเป็นผลได้ จึงไม่ควรเสียเวลาในการศึกษาทดลอง สิ่งที่สามารถกระทำได้คือพยายามสร้างรูปแบบของความคิดที่อาจมีอิทธิพลซึ่งกันและกันและใช้วิธีอธิบายแบบซักรูปร่างให้เกิดความกระจ่างเข้าใจมากกว่าจะแสดงความเป็นเหตุและเป็นผลยืนยันอย่างจริงจัง

5. เกี่ยวกับค่านิยมปรากฏการณ์นิยมยังเชื่อว่า ทุกวิธีล้วนแล้วแต่แปรเปลี่ยนด้วยคติและค่านิยมและมีความเป็นอัตตนิยมทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการในการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และสังคมนับตั้งแต่วิธีการเลือกปัญหาที่ทำการวิจัย การใช้ทฤษฎีและข้อตกลงพื้นฐานของทฤษฎีการเลือกใช้เครื่องมือวิจัย ตลอดจนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความหมายของการวิจัย

จากคุณลักษณะข้างต้นของทฤษฎีปรากฏการณ์นิยมจึงมีอิทธิพลต่อวิธีการและแบบอย่างการปฏิบัติ (approach) ของทฤษฎีนี้ในการวิจัย ดังนี้

1. ในด้านการวิจัย ปรากฏการณ์นิยมใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพราะครอบคลุมรอบด้านและเหมาะสมกับการเก็บข้อมูลซึ่งมนุษย์เป็นผู้เก็บข้อมูล

2. ในแง่ของที่มาของทฤษฎีในการวิจัย ปรากฏการณ์นิยมเชื่อว่า การใช้ทฤษฎีเป็นกรอบจะทำให้เกิดอคติในการทำวิจัย ดังนั้นจึงไม่ใช้ทฤษฎีนำทางการวิจัย แต่จะดูจากสภาพจริง

และหลังจากเก็บข้อมูลไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะเริ่มมองเห็นทฤษฎีก่อตัวจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรม (ground theory)

3. ในด้านของประเภทความรู้ที่ใช้ ปรัชญาการนิยามซึ่งใช้มนุษย์เป็นเครื่องมือจะใช้ภาษาสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งให้การหยั่งรู้ ความเข้าใจของผู้วิจัย รวมทั้งวิธีการต่างๆ ที่ผู้วิจัยเห็นว่าก่อให้เกิดความรู้ได้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยปรัชญาการนิยามใช้มนุษย์เป็นเครื่องมือในการทำวิจัย เพราะมนุษย์ย่อมมีสติปัญญา ความคิด มีความเข้าใจ ปรับเปลี่ยน และตอบสนองสภาพการณ์ต่างๆ ได้ มีความสามารถมองเห็นมุมมองต่างๆ รู้จักกระตุ้น รู้จักตรวจสอบข้อมูล ฯลฯ อันก่อให้เกิดความรู้ได้ด้วยตนเอง

5. เรื่องการออกแบบการวิจัย ปรัชญาการนิยามใช้วิธีค่อยเป็นค่อยไปด้วยการเข้าไปในสนามวิจัยก่อน โดยไม่มีทฤษฎี หรือสมมุติฐานล่วงหน้า เมื่อเข้าไปในสนามชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว แนวทางการวิจัยก็จะบังเกิดขึ้น ปัญหาจะเริ่มคลี่คลายก่อตัวชัดเจนยิ่งขึ้น และวิธีการต่างๆ ก็จะเกิดติดคามติดต่อกันมา แม้นักวิจัยเชิงคุณภาพจะมีความรู้และได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับสภาพสนามวิจัยมาก่อนมากมาย แต่เขาก็จะไม่ยอมปล่อยให้สิ่งเหล่านั้นมากำบังแนวทางการวิจัยตามสภาพที่เขาเห็นจริง เขาจะใช้วิจารณญาณของตนตัดสินใจ และเปิดแนวคิดและทางเลือกต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้รับกับสภาพและผลของข้อมูลที่จะเกิดขึ้นได้ต่างๆ นานา

6. ในด้านสถานที่วิจัย ปรัชญาการนิยามแนะนำให้นักวิจัยเลือกสภาพปกติธรรมดา เพราะสภาพธรรมดาที่เป็นจริงเท่านั้นที่จะทำให้การค้นพบเกิดขึ้นได้จากของจริง

ในด้านความเชื่อถือได้ (trustworthiness) ของข้อมูลในการวิจัยนักปรัชญาการนิยามก็ได้พัฒนาความเชื่อถือได้ ของข้อมูลใกล้เคียงกับการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ความเชื่อถือได้ (credibility) หมายถึงการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูล และการตีความหมายของผู้วิจัยเกี่ยวกับความเป็นจริงระดับต่างๆ กับความคิดของผู้ให้ข้อมูลว่าสอดคล้องต้องกันหรือไม่ ซึ่งมีมาตรการให้นักวิจัยเพิ่มความเชื่อถือได้ของการวิจัยดังนี้

1.1 อยู่ร่วมกันเป็นช่วงระยะเวลานาน จนสามารถจับอคติและตรวจสอบความเข้าใจในประเด็นสำคัญๆ ให้ถูกต้อง

1.2 ตั้งเกตอย่างจริงจัง เพื่อเข้าใจคุณลักษณะสำคัญๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งเข้าใจสิ่งที่ผิดปกติพร้อมทั้งเข้าใจความหมายนั้นๆ

1.3 ถ่ายทอดเล่า ตรวจสอบ ระหว่างเพื่อนร่วมวิจัย เพื่อความแจ่มแจ้ง และพัฒนาการของความเข้าใจ ปรัชญาหรือเกี่ยวกับแนวทางการวิจัย รวมทั้งบอกเล่าแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งกันและกัน ทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาทางปัญญา

1.4 ตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) คือการตรวจสอบแหล่งที่มาต่าง ๆ ของข้อมูลของผู้สอบสวนข้อมูลหลายๆคนที่ต่างกัน ของมุมมองทางทฤษฎีหลายๆทฤษฎีตรวจสอบ ซึ่งกันและกัน

1.5. มีสารสนเทศต่างๆครอบคลุมเพียงพอ ทั้งเอกสาร รูปภาพ เทป วิดีทัศน์ ฯลฯ สารสนเทศต่างๆที่ใช้จะต้องตรวจสอบความถูกต้องก่อนใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง

1.6 ข้อมูลต่างๆ ที่ใช้ประกอบการวิจัยและตีความเรื่องราวต่างๆจะต้องผ่านการตรวจสอบเป็นระยะๆ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกชั้นตอนตั้งแต่ต้นจนสุดท้ายของการศึกษา

2. การพึ่งพากับเกณฑ์อื่น (dependability) หมายถึงการใช้วิธีอื่นๆเข้าร่วมกันหลายๆวิธี ในการตรวจสอบความตรง (validity) ของข้อมูล ของแนวคิดทฤษฎี ใช้นักวิจัยหลายคนร่วมสังเกตสิ่งเดียวกัน เพื่อดูว่าผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจะไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนกัน ซึ่งก็เป็นลักษณะของการตรวจแบบสามเส้านั่นเอง

3. การถ่ายโอนผลการวิจัย (transferability) หมายถึงความสามารถอ้างผลการวิจัยไปยังสภาพการณ์ในบริบทที่คล้ายคลึงกัน ได้มีการเสนอให้ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sample) ที่ครอบคลุมแนวคิดและมุมมองของทฤษฎีที่กำลังจะเกิดจากข้อมูล (ground theory) หาข้อสนเทศในทุกๆด้านอย่างครบถ้วน หาข้อมูลของแนวคิดในสมมติฐานที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างแนวทางอันอาจทำให้เกิดการถ่ายโอนผลการวิจัยไปสู่บริบทอื่นๆที่คล้ายคลึงกันได้

4. การยืนยันผลการวิจัย (confirm ability) หมายถึงความสามารถในการยืนยันผลอันเกิดจากข้อมูลได้มีการเสนอแนะให้ใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (triangulation) ต่าง ๆ เช่น ตรวจสอบแนวคิด สมมติฐานเปรียบเทียบกับกรวิจัยของคนที่ทำเรื่องคล้ายคลึงกันบันทึกสาเหตุและเหตุผล แนวทาง ฯลฯ ในการมองปัญหาของผู้วิจัยอย่างชัดเจน รวมทั้งการตรวจสอบ แนวคิดกับผู้เชี่ยวชาญ

จากปรากฏการณ์นิยมซึ่งให้ฐานคิดว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้น ให้กฎข้อบังคับกับนักวิจัยไว้ข้อหนึ่งว่า จะต้องเข้าไปดำรงชีวิตจนเป็นหนึ่งในชุมชน แต่การเป็นนักวิจัยเพื่อการพัฒนาจะให้กฎอีกข้อหนึ่งคือ การพัฒนานั้นย่อมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสังคมชุมชนไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งนักวิจัยจะต้องวิจัยเพื่อหาข้อสรุปต่อไป ดังนั้น นักวิจัยย่อมที่จะต้องเรียนรู้และหาแนวคิดในการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วย นี่ก็คือเหตุผลของการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสังคม (Social Change) สุพัตรา สุภาพ (2546: 116) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงย่อมจะเกิดขึ้นเสมอในทุกสังคม คือ อาจจะเร็วหรือช้าก็ได้ ขึ้นอยู่กับกาลเวลา ไม่มีสังคมใดหยุดอยู่กับที่โดยแท้จริง เพราะการเปลี่ยนแปลงเป็นลักษณะธรรมชาติของมนุษย์ อย่างน้อยที่สุดเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลาต่างกัน แม้จะคล้ายกันก็ไม่มีทางเหมือนกันได้โดยเด็ดขาด

สาเหตุอย่างหนึ่งของความไม่เหมือนกันคือ ก็เพราะมีการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล เหตุการณ์ก็จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะบุคคลแต่ละคนมีลักษณะพิเศษบางอย่างของตนเอง ซึ่งทำให้ไม่เหมือนกับบุคคลอื่นหรือแม้แต่ตัวบุคคลนั้นเอง บุคลิกลักษณะของเขาย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุขัย เหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจึงไม่มีทางเหมือนกันทุกประการ นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมทางสังคม และภูมิศาสตร์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มนุษย์สร้างสิ่งใหม่ขึ้นมา เช่น แนวความคิดหรือแบบการกระทำ ซึ่งกลายเป็นบรรทัดฐานหรือประเพณีใหม่ขึ้นมา และทำให้สภาพแวดล้อมเดิมทางสังคมต้องเปลี่ยนแปลงไป ในด้านสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้นเสมอ ทั้งที่เป็นไปโดยธรรมชาติและโดยการคัดแปลงแก้ไข และควบคุมโดยมนุษย์ มนุษย์ในแต่ละเวลาและสมัยจึงอยู่ในสภาพแวดล้อมไม่เหมือนกันนอกจากนี้ สุพัตรา สุภาพ (2546: 117) ยังได้กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ด้วยสายตาในลักษณะต่าง ๆ ของวิธีการดำรงชีวิตหรือเรียกสั้น ๆ ว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ นั้น ไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เว้นเสียแต่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีผลสะท้อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของบุคคลแตกต่างกันไปจากที่เคยเป็นอยู่มาแต่เดิม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นได้เสมอ เป็นสิ่งปกติธรรมดาหากว่าสภาพแวดล้อมของชีวิต เปลี่ยนไปจากที่เคยเป็นอยู่เดิม วิธีการดำรงชีวิตคือ วัฒนธรรมก็ต้องเปลี่ยนไป เพื่อให้เข้ากับสภาพใหม่ที่เกิดขึ้น (ทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้น อาจจะดีขึ้นหรือเลวหรือคงเดิมก็ได้ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ได้เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น อุดมคติ เทคโนโลยี ศาสนา เศรษฐกิจ ค่านิยม ฯลฯ ซึ่งอาจจะทำให้โครงสร้างของสังคมในระยะนั้นๆ เปลี่ยนแปลงไปได้ ถ้ามีปัจจัย บางอย่างเปลี่ยนแปลงไปซึ่งในทัศนะของ บันเทิง พาณิจิตร (2547: 179) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง ความสัมพันธ์และสถาบันของสังคม อาจเปลี่ยนแปลงไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย อาจเปลี่ยนเพียงชั่วคราวหรือถาวร อาจเปลี่ยนไปตามแผนที่วางไว้ หรือเปลี่ยนแปลงไปเองก็ได้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากเหตุปัจจัยหลายอย่าง เช่น ประชากร วัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ อุดมการณ์และศาสนา จิตวิทยา ภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ ชีววิทยา การเมืองและการทหาร เป็นต้น

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change Theory)

นักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาได้ให้ความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ต่าง ๆ ดังนี้ แฮนส์กับเกิร์ท (Hans and Gerth) และ มิลล์ ซี. ไรท์ (Mill C. Wright) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งใดก็ตามที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับบทบาทสถาบัน หรือระเบียบต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างสังคม ซึ่งทัศนะของเขาคลายกับ มอร์ริส กินส์เบิร์ก (Morris Ginsberg) ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับโครงสร้างสังคม ได้แก่ ระเบียบแบบแผนต่าง ๆ สำหรับ จอร์จ เอ. ลันด์เบิร์ก (George A. Lundberg) ซี. ชาร์เรจ (C. Sharag) และ ออโต เอ็น. ลาร์เซน (Otto N. Larsen) ได้มีผู้รู้และนักสังคมวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน แต่พอจะสรุปได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2524: 327) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว โดยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น

พัทยา สายหู (2534: 228-229) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม เราหมายถึง การเปลี่ยนแปลงของระเบียบที่กำหนดการกระทำ และความสัมพันธ์ของคน คือ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องสิทธิและหน้าที่ซึ่งสมาชิกของสังคมมีต่อกัน คือการเปลี่ยนแปลงของบทบาทและสถานภาพของบุคคล การเกิดมีประเภทบุคคลและกลุ่มสังคมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน การสลายตัวหมดสิ้นไปของบทบาทและสถานภาพของบุคคลหรือกลุ่มบางชนิดบางประเภทที่เคยมี เนื่องจากระเบียบที่กำหนดการกระทำและความสัมพันธ์ของคนในสังคม ก็คือขนบธรรมเนียมประเพณีในเรื่องต่างๆ การเปลี่ยนแปลงของสังคมก็คือการเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมประเพณี ที่กำหนดการกระทำและความสัมพันธ์ของคนที่มีต่อกันนั่นเอง เนื่องจากสังคมเน้นระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ร่วมกันในกลุ่ม โดยเฉพาะ การเปลี่ยนแปลงของสังคมก็คือการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ด้วยกัน

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม อาจแยกกระบวนการ (process) เป็นข้อๆดังต่อไปนี้

1. การค้นพบ (discovery) หมายถึง การได้ค้นพบสิ่งที่มีอยู่แล้ว และสามารถนำสิ่งที่ได้ค้นพบนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ เช่น การค้นพบแหล่งน้ำมัน แร่ธาตุต่าง ๆ ก๊าซ ระบบการหมุนเวียนของกระแสโลหิต ไวรัส ฯลฯ การค้นพบเป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้มีการนำเอาความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้สิ่งที่ได้ค้นพบมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การประดิษฐ์ (invention) เป็นการนำเอาความรู้ทางวิชาการ หรือเทคโนโลยี มาประดิษฐ์สิ่งใหม่บางอย่างขึ้นมา เช่น การนำเอาส่วนประกอบของเครื่องจักรกลต่าง ๆ มาประกอบเป็นรถยนต์ ซึ่งการประดิษฐ์นี้ก็มี การประดิษฐ์ทางวัตถุ ได้แก่ โทรศัพท์ เครื่องบิน จรวด ดาวเทียม เป็นต้น และการประดิษฐ์ทางสังคม เช่น คณะรัฐบาล องค์การสหประชาชาติ สันนิบาตชาติ ฯลฯ โดยทั่วไปสังคมส่วนใหญ่จะสนับสนุนการประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนกระตุ้นให้มีการประดิษฐ์ที่ทันสมัยเพื่อมนุษยชาติโดยส่วนรวม

3. การเผยแพร่ (diffusion) ส่วนใหญ่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการเผยแพร่วัฒนธรรมเป็นการกระจายตัวของวัฒนธรรมจากชนกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง การเผยแพร่แบบนี้เกิดขึ้นได้ทั้งภายในสังคมเดียวกัน หรือในระหว่างสังคมก็ได้ ถ้ามีความสัมพันธ์ต่อกัน การเผยแพร่วัฒนธรรมนี้ เป็นกระบวนการแบบสองทาง เพราะในการมีความสัมพันธ์ต่อกันนั้น จะมีการให้และการรับเสมอ ส่วนใครจะให้หรือใครจะรับได้มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับความสามารถในการจงใจให้เห็นคล้อยตาม เช่น สมัยอาณานิคมชาวยุโรปใช้ม้าหรือปืน เพื่อแลกข้าวโพดและยาสูบจากชาวอินเดียนแดง เป็นต้น และมีข้อน่าสังเกตว่า สังคมแบบไม่ซับซ้อนหรือง่าย ๆ จะรับวัฒนธรรมจากสังคมที่ซับซ้อนกว่า และกลุ่มชนระดับต่ำกว่า มักจะรับวัฒนธรรมบางอย่างจากกลุ่มชนระดับสูงกว่ามาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่วัฒนธรรมจะมีลักษณะเป็นกระบวนการเลือก (selective process) คือ อาจจะยอมรับวัฒนธรรมบางอย่าง หรือไม่ยอมรับวัฒนธรรมบางอย่างก็ได้ เช่น ชาวเขาหลายเผ่ายอมรับเมล็ดพันธุ์พืชไปเพาะปลูก แต่ไม่ยอมรับเชื้อธัญญาสสมัยใหม่ที่น่าไปแจก เพราะยังคงยึดมั่นในยาสมุนไพรแผนโบราณที่เคยใช้แต่เดิม นอกจากนี้การเผยแพร่อาจจะออกมาในรูปการผสมผสานกันก็ได้ เช่น ชาวไทยบางกลุ่มจัดงานปาร์ตี้ แต่งงาน หมั้นหาคู่ ฯลฯ โดยมีทั้งอาหารฝรั่ง อาหารจีนและอาหารไทยแล้วแต่ชอบในงานเดียวกันนั้น เราต้องยอมรับว่ายังมีสาเหตุอื่น ๆ ที่เป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การอพยพ ความไม่เป็นระเบียบทางสังคม (สุพัตรา สุภาพ, 2546: 118)

ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

บันเทิง พาณิจิตร (2547: 181) กล่าวว่า การที่สังคมจะเปลี่ยนแปลงต้องอาศัยเหตุปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ไม่ใช่ปัจจัยเพียงอย่างเดียวก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ เหตุปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่

1. ปัจจัยทางประชากร ได้แก่ การโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร เช่น ประชากรจากภาคเกษตรกรรมในชนบทอพยพเข้ามาสู่เมืองหลวง เพราะไม่มีงานทำ ผลที่เกิดขึ้น คือ ขาดแรงงานเกษตรในระยะยาว และการให้สวัสดิการทางสังคมแก่ผู้โยกย้ายเข้ามาทำได้ไม่ทั่วถึง

2. ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การค้าขายติดต่อกัน การรุกรานโดยสงคราม การแสวงหาอาณานิคม และการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้ผู้คนรับรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกัน เมื่อมีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมก็เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา เช่น การรับนับถือศาสนาคริสต์ของชาวโรมันหลังจากที่ยึดครองดินแดนแถบปาเลสไตน์ได้ เป็นต้น

3. ปัจจัยทางเทคโนโลยีและวิทยาการ การค้นพบและการประดิษฐ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องจักร ไอน้ำ เครื่องพิมพ์ ปรมาณู ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม

4. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การผลิตและความสัมพันธ์ทางสังคมในการผลิต เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น ในสังคมเกษตรกรรมกับสังคมอุตสาหกรรม สภาพความแตกต่างเกิดขึ้นจากวิธีการผลิตที่ต่างกัน และความสัมพันธ์ทางสังคมในกระบวนการผลิตก็ต่างกันด้วย

5. ปัจจัยด้านอุดมการณ์และศาสนา ความเชื่อด้านอุดมการณ์และศาสนาจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งโดยทางตรงและโดยอ้อม โดยตรงคือ การยอมรับนับถือ อุดมการณ์หรือศาสนาใหม่ ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างสังคม โดยอ้อมคือ การที่อุดมการณ์และศาสนา ได้ส่งผลกระทบต่อปัจจัยด้านอื่น ๆ แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอีกทอดหนึ่ง เช่น มีความเชื่อว่าศาสนาของประเทศในเอเชีย เช่น พระพุทธศาสนา ลัทธิขงจื้อ ลัทธิเต๋า ทำให้คนมุ่งหน้าสู่ความหลุดพ้นมากกว่ามุ่งทำงานหนักเพื่อชีวิตในปัจจุบัน

6. ปัจจัยทางจิตวิทยา จิตใจและค่าของคนแต่ละยุคแต่ละสมัยและแต่ละชนชั้นไม่เหมือนกัน อาจถ่ายทอดและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในที่สุด เช่น คนรุ่นพ่อแม่มีความคิดแบบอนุรักษนิยม คนรุ่นลูกคิดแบบก้าวหน้า ถ้าถ่ายทอดค่านิยมของกันและกันได้ ก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบพัฒนาการ แต่ถ้าการถ่ายทอดกันไม่ได้ก็อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ

7. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ เช่น บางคนเชื่อว่าภูมิอากาศอบอุ่น เป็นปัจจัยที่ทำให้พัฒนาอุตสาหกรรมได้สำเร็จ นักดาราศาสตร์บางคนเชื่อว่า การโคจรของดวงดาวมีผลต่อชีวิตของมนุษย์ในสังคม การเกิดจุดดับในดวงอาทิตย์ การพุ่งชนของดาวหางต่อดาวต่าง ๆ มีผลต่อชีวิตมนุษย์ เช่นเดียวกัน ความคิดเช่นนี้อาจเชื่ออยู่ในบางกลุ่มเท่านั้น

8. ปัจจัยทางชีววิทยา เช่น การถ่ายทอดทางพันธุกรรมในเรื่องของความสามารถ ความถนัด และสติปัญญา บทบาทของกลุ่มเชื้อชาติในการสร้างอารยธรรมของมนุษย์ ความเหนือกว่าและด้อยกว่าพันธุกรรม มีผลต่อความสามารถของสังคม ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่น นโยบาย การปกครองกีดกันแบ่งแยกผิว นโยบายส่งเสริมการมีบุตรในหมู่ปัญญาชน แต่คุมกำเนิดประชากร ที่มีการศึกษาดำของรัฐบาลสิงคโปร์ ของนายลีควนยู การฆ่าล้างเผ่าตัดซีเป็นต้น

9. ปัจจัยทางการเมืองและการทหาร ในการศึกษาประวัติศาสตร์ บางสำนักที่ผ่านมามักจะเน้นถึงบทบาทของสงคราม การพิชิต บางทีก็เน้นการเปลี่ยนแปลงของสังคมว่าเกิดจากบทบาทของมหาบุรุษและผู้นำ

ปัจจัยเหล่านี้ อาจมีบทบาทมากน้อยต่างกัน ในและสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน จะอาศัยปัจจัยใดโดยลำพังย่อมไม่ได้ จึงจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ตามสภาพและเงื่อนไขความเป็นจริงมากกว่าจะกำหนดเป็นกรอบตายตัวซึ่งสอดคล้องกับบันเทิง พานีจิตร (2547: 183) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ 4 หัวข้อ ได้แก่

1. ทฤษฎีแวดล้อมทางภูมิศาสตร์
2. ทฤษฎีตัวกำหนดทางเศรษฐกิจ
3. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่
4. ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่และปัญหาพัฒนาประเทศ

1. ทฤษฎีแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ทฤษฎีนี้เชื่อว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ลักษณะของพื้นที่ ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นตัวกำหนดการจัดระเบียบและสภาพต่าง ๆ ในสังคมโดยตรง นิสัยใจคอและความเจริญของสังคมจะเป็นอย่างไร ขึ้นอยู่กับสาเหตุทางภูมิศาสตร์ สังคมมีสภาพความเป็นอยู่ต่างก็เพราะสภาพทางภูมิศาสตร์ไม่เหมือนกัน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมักมีขอบเขตจำกัด เพราะดินฟ้าอากาศเป็นตัวกำหนดอยู่ ดินฟ้าอากาศจะเป็นผู้อำนวยให้เกิดความเจริญ บางสังคมอาจเจริญมากเพราะภูมิศาสตร์ช่วยสังคมที่ล้าหลังเพราะภูมิอากาศไม่อำนวย และตามทฤษฎีนี้จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นได้เลย นอกจากสภาพภูมิอากาศจะเปลี่ยนไป ทฤษฎีนี้ดูเผิน ๆ มีน้ำหนัก แต่อำนาจการอธิบายมีน้อย

มาก แม้ข้อเท็จจริงจะเห็นได้ว่าการดำรงอยู่ของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสภาพทางภูมิศาสตร์ แต่สภาพภูมิศาสตร์เป็นเพียงตัวประกอบอย่างหนึ่งเท่านั้น และไม่มีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ มนุษย์ไม่ได้รับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างยอมรับชะตากรรม (passive) แต่มนุษย์ได้ใช้ความสามารถพิเศษซึ่งสัตว์อื่นไม่มี ในการควบคุม ดัดแปลงธรรมชาติให้เป็นประโยชน์แก่ตน กล่าวอีกนัยหนึ่ง มนุษย์ได้สร้างวัฒนธรรมขึ้นมาประกอบด้วยค่านิยมในชีวิต (values) แบบพฤติกรรมกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ค่านิยมบอกให้มนุษย์ในสังคมรู้ว่าควรต้องการอะไรบ้าง นอกเหนือจากการมีชีวิตอยู่รอด เช่น ความสงบสุขหรือความรุนแรงในการดำรงชีวิต เสรีภาพหรือความเป็นทาส ฯลฯ แบบพฤติกรรมหรือประเพณีจะกำหนดสิทธิหน้าที่และแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม และฐานะต่าง ๆ ในสังคม เทคโนโลยีกำหนดวิธีการผลิตสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นในการครองชีพ สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคมในขณะใดขณะหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความเป็นไปในวัฒนธรรม หรือโครงสร้างของสังคมในความหมายกว้างกว่านี้ สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นจึงมีความสำคัญกว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

2. ทฤษฎีตัวกำหนดทางเศรษฐกิจ (economic determinism) ทฤษฎีนี้เกี่ยวข้องกับผลงานของคาร์ล มาร์กซ์ ซึ่งเชื่อว่า พื้นฐานของสังคมคือความสัมพันธ์ทางการผลิตระหว่างกลุ่มบุคคล ต่าง ๆ ในสังคม ความสัมพันธ์ทางการผลิตจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับสภาพของเทคโนโลยีหรือระบบการผลิตในขณะนั้น สาเหตุทางเศรษฐกิจในความหมายของมาร์กซ์ จึงมีความหมายคลุมเครือ บางครั้งผู้เชื่อในทฤษฎีนี้ก็ใช้ในความหมายที่แคบ กล่าวคือ หมายถึงระบบการผลิต (model of production) ในบางสังคมก็ใช้ในความหมายที่กว้าง คือ หมายถึงภาพความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม ซึ่งแบ่งออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ แต่ละชั้นมีผลประโยชน์และความคิดเห็นขัดแย้งกัน ระบบการผลิตหรือความสัมพันธ์นี้ เป็นพื้นฐานทางวัตถุ (material conditions) ของสังคม และเป็นตัวกำหนดการจัดระเบียบทางสังคมในด้านอื่น ๆ ทั้งหมด เช่น ระบบครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย ระบบการเมือง ศาสนา ความเชื่อและความคิดเห็น ตลอดจนศิลปวรรณคดี และรสนิยมต่าง ๆ และในความเห็นของมาร์กซ์ สถาบันสังคมเหล่านี้ไม่มีความสำคัญแต่อย่างใด เพราะเบื้องหลังความเป็นไปของสถาบันดังกล่าว คือ พยายามที่จะรักษาผลประโยชน์ส่วนตัว ในความเห็นของมาร์กซ์ ระบบเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญที่สุดในการอธิบายสภาพของสังคมและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สมาชิกของสังคมจะมีค่านิยม ทศนคติ รสนิยม ผลประโยชน์และสภาพความเป็นอยู่อย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจของเขาในระบบการผลิต เช่น ในปัจจุบันก็มีพวคนายทุนและกรรมกรซึ่งมีผลประโยชน์ตรงกันข้าม นายทุนเป็นฝ่ายมีอำนาจและได้สร้างสถาบันสังคมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อหลอกลวงและควบคุมชั้นกรรมกร อย่างไรก็ตาม ความไม่พอใจและการต่อสู้จากชนชั้นแรงงานจะมีอยู่เสมอ มาร์กซ์เรียกว่าเป็นการต่อสู้ระหว่างชน

ชั้น และถือเป็นเหตุการณ์สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม บุคคลแต่ละคนจะถือประโยชน์ของชนชั้นสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว ชนชั้นนายทุนซึ่งมีจำนวนน้อย จะเป็นผู้เอาเปรียบ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจอำนวยและบังคับให้ทำเช่นนั้น อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ทุกหนทุกแห่งต้องอาศัยวัตถุเป็นพื้นฐานของการดำรงชีพทั้งนั้น แม้แต่ในวัฒนธรรมที่อ้างความสุขทางจิตใจ อิทธิพลของเศรษฐกิจจะเป็นอย่างไรเป็นเรื่องที่เราจะต้องศึกษาโครงสร้างของสังคม (โครงสร้าง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม และฐานะต่าง ๆ ในสังคมที่เป็นบรรทัดฐาน และสิทธิหน้าที่ที่มีระหว่างกัน เราต้องเปลี่ยน โครงสร้างของสังคมเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมในทางที่เราต้องการ) ในทำนองเดียวกัน โครงสร้างของสังคมเป็นพื้นฐานหรือตัวกำหนดเศรษฐกิจ เช่น ประเทศตะวันตก มีโครงสร้างต่างกับประเทศตะวันออก ระบบเศรษฐกิจจึงได้ต่างกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ระบบเศรษฐกิจจะถูกบังคับด้วยระบบสังคมและการเมือง เราควรมองสองระบบนี้ว่า มีความสำคัญเท่าเทียมกันและสัมพันธ์กันทั้งในทางเป็นเหตุและผล ถ้าพิจารณาระยะยาว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะต้องมีขึ้นเสมอ ซึ่งเป็นเรื่องที่เราควรจะได้ศึกษาถึงอิทธิพลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยให้ควบคุมการเปลี่ยนแปลงในสังคมให้ เป็นไปในทางที่ถูกต้องและเป็นผลดีแก่ส่วนรวม เพราะทุกสังคมมีพลังซึ่งพยายามรักษาสถานะเดิม (status quo) ของสังคมและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสภาพของสังคมที่เป็นอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งเป็นผลของการทำงานของโครงสร้างนั้น

3. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ เป็นการมองสังคมส่วนรวมว่าเป็นระบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยส่วนหรือระบบต่าง ๆ ที่ยึดเหนี่ยวและมีความสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดหรือเริ่มต้นได้ในทุกส่วน และส่งผลสะท้อนไปยังส่วนอื่น ๆ ซึ่งต้องถูกกระทบกระเทือนไปด้วย แนวความคิดเช่นนี้ได้วิวัฒนาการมาเป็นทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ซึ่งเป็นเครื่องมือของนักสังคมศาสตร์ในการศึกษาสังคม

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ของสังคมเป็นระบบหนึ่ง ระบบนี้จำเป็นต้องดำรงอยู่ตลอดไป แม้ว่าบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงเสมอเนื่องจากกฎธรรมชาติ เช่น การเกิด แก่ เจ็บ ตาย การที่สังคมดำรงอยู่ได้ สังคมจะต้องมีโครงสร้างทำหน้าที่สำคัญต่างๆ ในสังคม ทุกสังคมจะต้องสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ กำหนดสิทธิหน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ให้ปฏิบัติตามตลอดจนมีการจัดระเบียบในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระบบการผลิต ครอบครัวย การเมือง การรักษาความสงบเรียบร้อย ศาสนา ความยุติธรรม ฯลฯ กล่าวอีกนัยหนึ่ง สังคมสร้างสถาบันต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้ชีวิตสังคมดำรงอยู่ต่อไปได้ สถาบัน(ในความหมายที่กว้างรวมถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อและระเบียบในการปฏิบัติ) จึงทำหน้าที่สำคัญในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆ เสมือนกลไกที่ทำงานเพื่อประโยชน์ของสังคมและการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยปกติแล้วการทำงานของกลไกเหล่านี้เป็น

ผลให้สังคมอยู่ในสภาพสมดุลเคลื่อนที่ (moving equilibrium) กล่าวคือ ทุกส่วนหรือสถาบันสังคม จะปรับตัวเข้าหากันตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทั้งทางสังคมและภูมิศาสตร์ แต่ละสถาบันจะทำหน้าที่ของคนซึ่งเป็นการสนองความต้องการของสถาบันอื่น ๆ และสังคมส่วนรวม แต่ก็ต้องยอมรับว่า ไม่มีสังคมใดที่ส่วนประกอบหรือสถาบันต่าง ๆ สามารถทำหน้าที่โดยสมบูรณ์ ทุกประการมองในอีกแง่หนึ่ง สังคมก็คือ ระบบที่มนุษย์คิดค้นขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ในการดำเนินชีวิตร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นที่ใด ส่งผลสะท้อนอย่างไรอยู่ที่การหาจุดตั้งเครียดนี้ ความตึงเครียดอาจจะมาจากภายในระบบสังคมนั้น หรืออาจจะเนื่องมาจากอิทธิพลภายนอกก็ได้ และนักสังคมวิทยาได้พบต้นเหตุของความตึงเครียดนี้ว่า อยู่ที่ความไม่สมบูรณ์ในการทำงานของระบบย่อย เช่น ระบบที่สอนให้เด็กยอมรับอำนาจแต่อย่างเดียวและถือว่าผู้ใหญ่รู้ดีและทำอะไรถูกหมด ย่อมขัดกับความพยายามที่สร้างสังคมระบบประชาธิปไตย ความซับซ้อนของสังคมทำให้การขัดกันในส่วนต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นธรรมดา การขัดกันอาจจะเกิดได้ในทุกส่วนของสังคมการปรับตัวจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่องของพลังต่าง ๆ ในสังคมขณะนั้น มัวร์ (Moore) นักสังคมวิทยาอเมริกัน ได้ย้ำถึงความยืดหยุ่นของทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ว่า สามารถให้คำอธิบายการเปลี่ยนแปลงทุกอย่างของสังคมที่เกิดขึ้น สังคมจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ทั้งที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น การเปลี่ยนแปลงจึงเป็นลักษณะธรรมดาของสังคมควบคู่ไปกับความเป็นระเบียบ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นในวงจำกัดที่ไม่ส่งผลสะท้อนรุนแรงในระยะสั้น แต่ในระยะยาว อาจทำให้สังคมต้องเปลี่ยนแปลงไปมาก เช่น ความเสื่อมของความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ดินซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการทำเกษตรกรรมเป็นเวลานานกว่าสังคมจะให้ความสนใจเรื่องนี้ก็จะกลายเป็นปัญหาซึ่งกระทบกระเทือนความเป็นอยู่ของคน ส่วนใหญ่ในประเทศ

นอกจากนี้มัวร์ยังได้ให้ข้อคิดว่า ไม่มีสังคมใดอยู่ในสภาพสมดุลอย่างแท้จริง เพราะ ส่วนต่าง ๆ ของสังคมไม่ได้ประสานกันอย่างแท้จริง เพราะแต่ละส่วนมีการอบรม มีบุคลิกภาพ มีความสามารถไม่เหมือนกัน การปฏิบัติจึงแตกต่างกันไป แม้จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์อันเดียวกันก็ตาม ตลอดจนความตึงเครียดต่าง ๆ ในสังคมเป็นสิ่งธรรมดา เพราะมนุษย์ไม่สามารถจะควบคุมธรรมชาติได้โดยเด็ดขาด มัวร์มีความเห็นว่า เราควรมองมนุษย์ในฐานะ “สัตว์แก้ปัญหา” และมองสังคมเป็น “ระบบแก้ความตึงเครียด”

4. ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่และปัญหาพัฒนาประเทศ เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นถึงความซับซ้อนของปัญหาในการพัฒนาประเทศ และจะต้องมีการพัฒนาพร้อมกันไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง หลักสำคัญของการพัฒนาประเทศมิได้จำกัดเฉพาะการลงทุนในโครงการที่ คาดว่าจะมีผลโดยตรงทางเศรษฐกิจเท่านั้น การลงทุนในโครงการพัฒนาด้านสังคมและการเมืองก็ควรจะได้รับความสะดวกเท่าๆ กันกับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ โครงการเหล่านี้ควรจะมี

วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการปฏิรูปในสังคม ในทางที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างแท้จริง ซึ่งในทางปฏิบัติ การวางโครงการพัฒนาทางด้านสังคมอาจจะเป็นสิ่งทำได้ยาก เพราะเป็นเรื่องกระทบกระเทือนต่อระบบความเชื่อเก่าๆ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของบุคคลบางกลุ่ม โครงการดังกล่าวมักจะต้องกระทำด้วยความเข้าใจใน โครงสร้างของสังคมที่เป็นอยู่โดยเฉพาะในสังคมที่ด้อยพัฒนา ส่วนใหญ่ประชาชนยังขาดเหตุจูงใจ (motivation) ที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทำให้ประเทศขาดพลังสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนา เพราะระบบค่านิยม ความเชื่อและประเพณีเก่าๆ ประชาชนส่วนใหญ่มีชีวิตอยู่อย่างไม่สนใจใยดีต่อเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ขาดความเชื่อมั่น ขาดกำลังใจที่จะปรับปรุงตนเอง ขาดความกระตือรือร้น ไม่จริงจังต่อชีวิต ชอบหาความสุขเฉพาะหน้า ชีวิตดำเนินไปอย่างไรไม่มีจุดหมาย ตลอดจนระบบสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในประเทศด้อยพัฒนาเป็นไปในทางรักษาสถานะเดิม และขัดขวางการเปลี่ยนแปลง และมีความเหลื่อมล้ำมากระหว่างคนส่วนน้อยกับคนส่วนใหญ่ ระหว่างเมืองกับชนบท นายทุนกับชาวนา ฯลฯ ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ที่ไม่มีทรัพย์สิน อำนาจหรือการศึกษา จะอยู่ในสภาพเสียเปรียบ

นอกจากนี้ปัญหาที่ประสบในการพัฒนาเศรษฐกิจคือการไม่มีทุน เพราะงานขาดสมรรถภาพ ขาดการประสาน ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ประชาชนไม่ตอบสนอง กลุ่มอิทธิพลที่เสียประโยชน์ขัดขวาง ฯลฯ อันที่จริงแล้วการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคมและการเมืองนั้นมีโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลและเอกชนสามารถดำเนินได้มากมาย โครงการเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องใช้เงิน และมีความสำคัญอย่างยิ่งในแง่ของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เจ็อนโซ อันแรกซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาประเทศคือ ชนชั้นผู้นำ ซึ่งได้แก่ ผู้มีอำนาจทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจและนักวิชาการ จะต้องมีความเข้าใจอย่างแท้จริงในปัญหาการพัฒนาประเทศ ความเข้าใจจะเกิดขึ้นได้ส่วนหนึ่งอยู่ที่การวางตัวและกล้าเผชิญความจริง และรู้จักใช้ทฤษฎีการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพเป็นจริงที่เกิดขึ้น

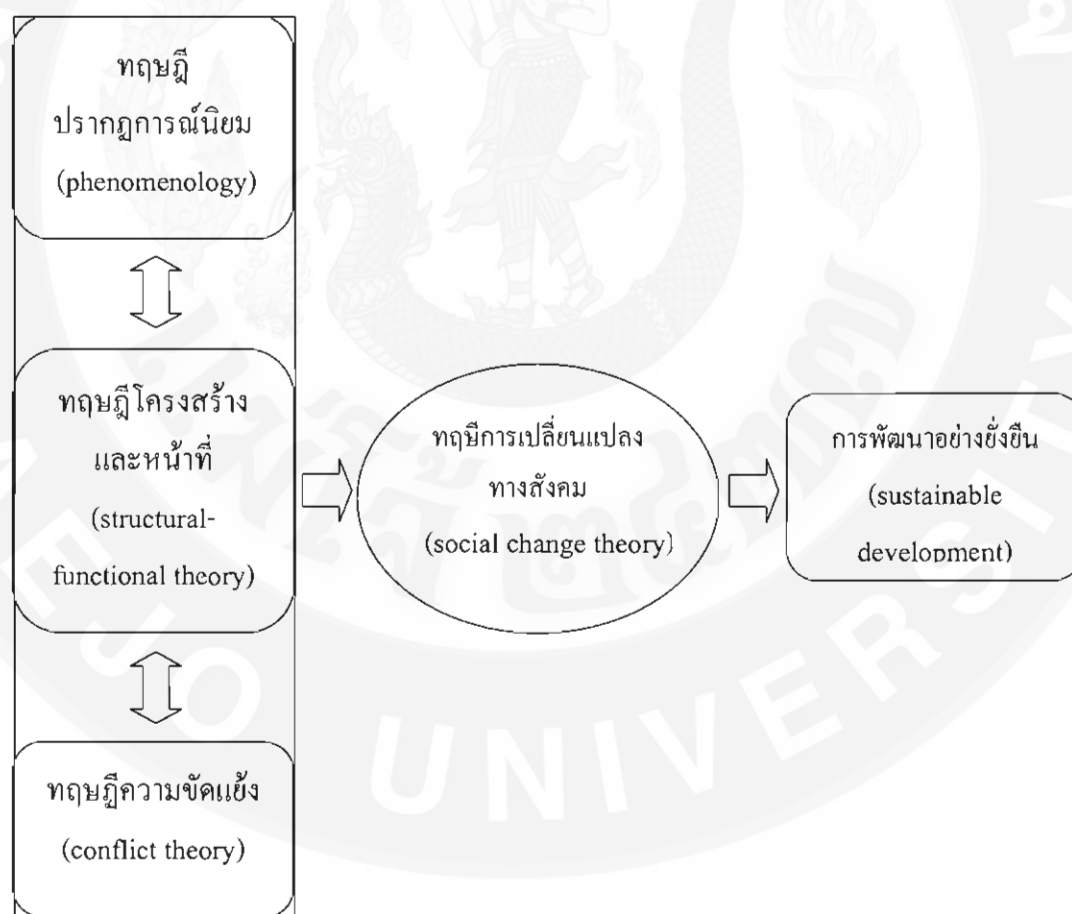
กรอบทฤษฎีในการวิจัย

(Theoretical Framework)

จากทฤษฎีข้างต้นนี้ การที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน โดยศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีปรากฏการณ์นิยม ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ทฤษฎีความขัดแย้ง เป็นตัวแบบในการศึกษา และเห็นได้ว่านักวิจัยต้องใช้กลไกและยุทธวิธีในการที่จะนำสังคมสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งสังคมชุมชนบ้านสบวินเป็นเป้าหมายของการวิจัยและพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การ

พัฒนาใดๆ ก็ตามต้องเป็นไปอย่างช้า ๆ ค่อยเป็นค่อยไป และต้องดำเนินไปตามกระบวนการ ในกรณีบ้านสบวินนี้ การบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนจะถูกใช้เป็นตัวนำ (carrier) ของการนำ การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมของชุมชนบ้านสบวิน ซึ่งผู้วิจัยต้องศึกษาและวิเคราะห์ตามกระบวนการ ของวัตถุประสงค์ในการวิจัยและพัฒนาต่อไป

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทั้งหมดข้างต้นนี้ สามารถสรุปเป็นกรอบทฤษฎี ในการวิจัย (theoretical framework) ครั้งนี้ได้ดังนี้

ภาพ 3 แสดงกรอบทฤษฎีในการวิจัย

จากภาพกรอบทฤษฎีการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่า หลักใหญ่ซึ่งเป็นเป้าหมายของวิจัยเพื่อพัฒนาคือ สังคมชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเนื้อหาที่ได้นั้น จากการตรวจเอกสารวรรณกรรม และทฤษฎีทางสังคมต่างๆ พบว่า ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน (sustainable development) ชุมชนจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองในทุกเรื่องทุกด้าน และมีการสร้างสรรค์ชุมชนของตนไปสู่ความเป็นประชาสังคม ความยั่งยืนดังกล่าวจึงเป็นวิสัยทัศน์ (vision) หลักที่ชุมชนพึงมุ่งไปในกระบวนการพัฒนาสังคมของตน แต่การที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ นั้น ชุมชนจำเป็นต้องรู้จักตนเองเสียก่อน นั่นคือ ชุมชนต้องรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนที่อยู่ในสังคมและการมีส่วนร่วมในการร่วมแรงร่วมใจที่จะพัฒนาชุมชนของตนเอง จุดที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ทุกฝ่ายรวมใจกันนั้น คือชุมชนต้องลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชนให้ได้ก่อน หลังจากนั้น คนในชุมชนต้องมีความสามัคคี มีสิทธิ มีเสียงในการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ วางแผน ร่วมกัน เพื่อค้นหาข้อมูลที่แท้จริงและเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งเน้นให้ประชาชนท้องถิ่นช่วยกัน ศึกษาทำความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของชุมชนของคนด้วยตนเอง อันเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั่นเอง อย่างไรก็ตามการที่จะนำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ได้ในชุมชน จำเป็นที่จะต้องมีตัวแปรภายนอกซึ่งอาจกำหนดให้นักวิจัยเพื่อพัฒนาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องร่วมเรียนรู้ สำรวจ วิจัย และวิเคราะห์พร้อมๆ กันไปกับสมาชิกภายในชุมชน กรอบทฤษฎีในการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับสมาชิกในชุมชนได้แก่ ปราบฏการณนิยม ซึ่งจะผลักดันให้นักวิจัยกลายเป็นหนึ่งเดียวกับชุมชนจากวิธีการนี้นักวิจัยเรียกว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งชุมชนจะเป็นผู้วิจัยเองพร้อมๆ กับการเป็นเป้าหมายของวิจัยด้วย เมื่อได้รู้จักตัวเองแล้ว เป้าหมายของการเปลี่ยนแปลงชุมชนก็คือการพัฒนาอย่างยั่งยืน ใน 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จากกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัยที่ได้ศึกษานั้น การที่จะทำให้เป็นจริงได้จำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อให้ทฤษฎีสามารถบรรลุผลได้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ในการวางแผนงานวิจัยนั้น แนวคิดเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่นักวิจัยจะต้องมีอย่างชัดเจน ดังนั้น ในขั้นตอนต่อไปการศึกษานี้จะเป็นการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงสังคมดังกล่าวมาแล้วนั้น สังคม ชุมชนใด ๆ ไม่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนของตนดังความตั้งใจได้โดยมิได้มีการผลักดัน นักวิจัยและพัฒนาซึ่งมีเป้าประสงค์ที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงสังคมชุมชนบ้านสบวิน ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนก็จำเป็นต้องใช้บรรควิธีทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้การมีส่วนร่วมของชุมชน (participation) เป็นฐานคติ

หลัก เพราะฉะนั้น วิธีการวิจัยและพัฒนาที่นำไปสู่การดำรงอยู่ของชุมชนอย่างยั่งยืนดังกล่าวก็คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จะทำการบริหารเชิงกลยุทธ์ให้ชมรมการท่องเที่ยว บ้านสบวิน ได้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในกระบวนการพัฒนาจึงต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนไปพร้อม ๆ กับนักวิจัย ในกรณีของ บ้านสบวินนี้ ต้องอาศัยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชน ได้เข้าใจถึงการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยตัวเอง เพื่อให้เกิดประโยชน์กับชมรมการท่องเที่ยวที่บ้านสบวิน การเรียนรู้ดังกล่าวย่อมจะต้องอาศัยเทคนิคการเรียนรู้และเทคนิคนั้น ได้แก่ เทคนิค PAR และ AIC นั้นเอง

การศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อหาเครื่องมือและเทคนิคในการพัฒนาชุมชนไปสู่ความยั่งยืน กระบวนการศึกษานี้ที่สุดจะนำไปสู่กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนั้น องค์ประกอบของการศึกษาในขั้นตอนนี้จึงได้แก่

1. แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน (community based Tourism)
2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) และเทคนิค AIC (Appreciation, Influence and Control)
3. แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT
4. การบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic planning)
5. การรับรู้ (perception)

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community based tourism)

การดำเนินการพัฒนาการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน ในกรณีการใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องหารูปแบบที่เหมาะสม แต่เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มีธรรมชาติของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นธรรมชาติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะเมื่อจับประเด็นการท่องเที่ยว ชุมชนก็ต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจ ชุมชนที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา จำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ของความยั่งยืนให้ได้ ในฐานะที่ธุรกิจชุมชนนั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของชุมชน (local participation) ในกระบวนการพัฒนา การทำความเข้าใจต่อหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านความหมาย หลักการ กระบวนการ ยุทธศาสตร์ ตลอดจนแนวคิดต่าง ๆ ที่

เกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน และเมื่อได้แนวคิดในเรื่องธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนแล้ว จึงปรับประยุกต์ใช้ในธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป (สินธุ์ สโรบล, 2545: 9-18)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based tourism)

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปีพ.ศ.2545 เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งคณะกรรมการของสหประชาชาติได้เรียกร้องให้องค์การระหว่างประเทศ รัฐบาล และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประเทศไทยโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในทิศทางดังกล่าว ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้และการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ดังนั้นสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) จึงให้การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อเป็นการยกระดับ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” ในมิติของ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน” ให้เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จะสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของโลกดังกล่าว

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว มีการเตรียมความพร้อมชุมชน เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้เอง มีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยในการจัดการท่องเที่ยวคำนึงถึง ความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ การคุ้มครองรักษาระบบนิเวศ หลีกเลี่ยงผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ขณะเดียวกันก็มุ่งให้เกิดการอนุรักษ์ฐานทรัพยากร อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น และการฟื้นฟูภูมิปัญญาอันเป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่ง สินธุ์ สโรบล (2545 อ่างใน วีระพล ทองมา, 2549: 1)

แนวคิดหลักในการบริหารจัดการ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ให้ชุมชนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (community-based tourism หรืออาจเรียกว่า “host management”) ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว และในอนาคตมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเป็นเครือข่ายมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบของการจัดการโดยชุมชนถูกคาดหวังว่าเป็นวิธีการจัดการท่องเที่ยวแบบหนึ่งที่มีศักยภาพ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการ และสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวในตัวเอง

ในขณะที่เดียวกันก็เกิดประโยชน์แก่เศรษฐกิจชุมชนของคนในท้องถิ่นอีกด้านหนึ่งด้วย นอกจากนี้ หากมองในด้านการตลาดแล้ว แต่ปรากฏว่าตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นกลุ่มเฉพาะ และบ่อยครั้งคำว่า “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” (community based tourism) หรือ “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” (ecotourism) หรือ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” (conservation tourism) และการเรียกชื่ออื่นในลักษณะคล้ายกัน ได้ถูกนำมาใช้เป็นเพียงสื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพพจน์ของการท่องเที่ยว แต่ในทางตรงข้าม กลับส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ประเพณีของคนในท้องถิ่น (วิระพล ทองมา, 2549: 1)

ยูวดี นิรัตน์ตระกูล (2549: ระบบออนไลน์) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนนั้น ครอบคลุมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่กว้างขวางมาก ตั้งแต่กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่เป็นที่นิยม เช่น การเดินป่า การดูนก การดำน้ำ การส่องสัตว์ การพายเรือ รวมถึงกิจกรรมที่ สร้างสรรค์ขึ้นมาเฉพาะหมู่บ้าน เช่น การปรุงอาหารพื้นเมือง การเดินร่ำพื้นเมือง การเดินชมวิถีชีวิตในหมู่บ้าน

การกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวค่านึงถึงปัจจัยหลักในชุมชนนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นความเด่นทางด้านสภาพธรรมชาติ ความเป็นมา ประวัติความน่าสนใจของชุมชน โดยการกำหนดกิจกรรมจะต้องได้รับความเห็นชอบและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนด้วย

สินธุ์ สโรบล (2545: 11) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า จากกระแสการพัฒนา อย่างยั่งยืนของโลก เมื่อครั้งมีการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก หรือ “Earth Summit” เมื่อปีพ.ศ. 2535 ที่เมืองริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล มีส่วนผลักดันให้เกิดกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ ประกอบด้วย

1. กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
2. กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้
3. กระแสความต้องการพัฒนาคน

จากกระแสการพัฒนาทั้ง 3 ประการดังกล่าว มีผลต่อการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวและระบบการจัดการท่องเที่ยวในการหาการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (alternative-tourism) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและทดแทนการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยม (conventional tourism) แบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติกันมา

ดังนั้น แนวคิดในการนำเสนอการท่องเที่ยวอันเป็นทางเลือกใหม่นี้จึงมีชื่อเรียกอย่างหลากหลาย เช่น Green tourism, Bio tourism, Sustainable tourism, Conservation tourism, Responsible tourism และการจัดการท่องเที่ยวที่นิยมและแพร่หลายที่สุดในเวลานี้และมีนัยเชิงความหมายที่เข้าใกล้กับการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) และบางครั้งอาจเรียกว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (community based tourism) ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นคำที่ใช้เรียกการท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก แต่ในการอ้างอิงอย่างเป็นทางการยังไม่มีชื่อภาษาไทย บางครั้งก็เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

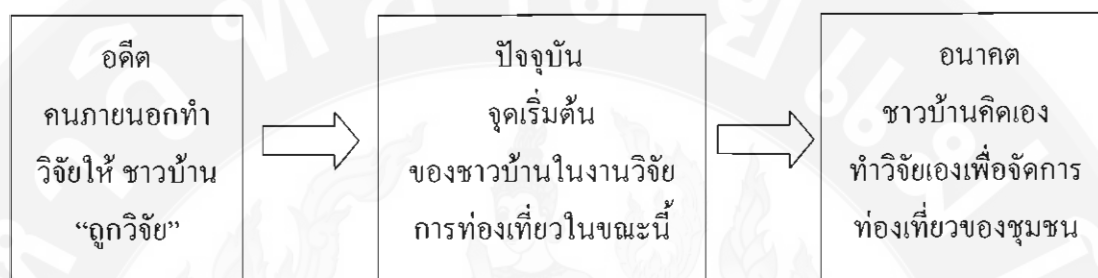
การท่องเที่ยวเชิงศึกษาระบบนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ นิเวศสัตว์จร นิเวศท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้ การปรับตัวขององค์กรและชุมชนที่ดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทยจึงอนุโลมให้มีการเรียก “Ecotourism” ว่า หมายถึง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”

ท่ามกลางกระแสท้องถิ่นนิยมที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นและให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 46 และมาตรา 56 ที่ได้กล่าวถึงการให้สิทธิชุมชนท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและการตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นตาม มาตรา 78 รวมทั้งกระแสการเรียกร้องของชุมชน ท้องถิ่นท่ามกลางแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ดังนั้น เครือข่ายการเรียนรู้และประสานงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาคจึงให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของตนเองตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญและกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกดังกล่าว ได้ประมวลนิยามและให้ความหมายเชิงปฏิบัติของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (community based tourism) ว่า หมายถึง ทางเลือกในการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามากำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงาน ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุป

บทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ความหมายเชิงปฏิบัติการดังกล่าวได้ถูกเขียนขึ้นภายใต้ข้อสรุปที่เกิดจากการดำเนินงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของชุมชน และเพื่อชุมชน อันเป็นความพยายามของชุมชนเองที่จะสร้างอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว (tourism identity) ให้กับพื้นที่ของชุมชนที่ถูกท่องเที่ยว

การวิจัยเป็นเครื่องมือเพื่อการบูรณาการในระดับชุมชนหรือพื้นที่ (community/area-based approach) ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่เรียกได้ว่าเป็นการทำงานแบบ “ฐานรากขึ้นสู่ข้างบน” ซึ่ง สินธุ์ สโรบล (2545: 14-17) กล่าวว่าในปีพ.ศ.2541 ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญหลง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งหัวหน้างาน สกว. สำนักงานภาค ได้ตั้งคำถามว่า “ทำอย่างไรจะให้ชุมชนท้องถิ่นได้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน?” ดังนั้น จึงเป็น โจทย์การวิจัยของคณะทำงานที่จะต้องแสวงหาวิธีการสนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ และเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้ “การวิจัยเป็นเครื่องมือ” เพื่อการบูรณาการในระดับชุมชน หรือพื้นที่ (community/area-based approach) ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ที่เรียกว่าการทำงานแบบ “ฐานรากขึ้นสู่ข้างบน” อย่างแท้จริง เพราะ โจทย์ของการทำงานวิจัยและพัฒนาไว้ก่อนเช่นเดิม แต่เป็นการพัฒนาโจทย์วิจัยที่มาจากความร่วมมือของชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้งานวิจัยที่เกิดขึ้นเป็นงานเชิงปฏิบัติการของชุมชนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในด้วกระบวนการเอง โดยไม่ต้องไถ่ถามว่า ใครจะได้อะไรจากงานวิจัยนี้ และทั้งกระบวนการอาจเรียกรวมได้ว่าเป็น “กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน” โดยผ่านกระบวนการวิจัย ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโครงการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่ชุมชนจะแสวงหาองค์ความรู้ของตนเองเพื่อเป้าหมายในการเข้าไปช่วยจัดการกับสภาพของปัญหาด้านทรัพยากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชนที่เคยมีมาตั้งแต่อดีต และในปัจจุบันได้ถูกมองข้ามและเปลี่ยนแปลงไป และจากการดำเนินงานที่ผ่านมา 5 ปี พบว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยของชาวบ้านมีหลายระดับตามความเข้มข้น ตั้งแต่การเป็นผู้ “ถูกวิจัย” (ปลายซ้ายสุด) ซึ่งเป็นภาพในอดีต ไปจนถึงการคิดงานวิจัยเอง ทำงานวิจัยเองได้ (ปลายขวาสุด) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในอนาคต แต่ในปัจจุบันรูปธรรมชัดเจนที่มักพบคือ ชาวบ้านได้เข้า “ร่วม” เป็นผู้วิจัย “ร่วม” ตัดสินใจในกระบวนการวิจัย เลือกวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง โดยมีคนภายนอกเป็นที่เล็งและ ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและวิธีการร่วมกันจัดการอยู่บางส่วน อย่างไรก็ตามก็ตีสถานะภาพที่วันนี้กำลังเคลื่อนตัวไปทางขวาเรื่อย ๆ เมื่อชาวบ้านมีประสบการณ์และความชำนาญมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากความเป็นรูปธรรมที่เกิดขึ้นจาก

การสนับสนุนของเครือข่ายการเรียนรู้และประสานงานวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานภาค

ภาพ 4 แสดงเส้นทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วีระพล ทองมา (2549ค: 6-8) ได้กล่าวไว้ว่าการสนับสนุนให้ชุมชนดำเนินการวิจัยด้านการท่องเที่ยว สามารถสรุปประสบการณ์การจัดการงานวิจัยได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทของพื้นที่แหล่งทรัพยากรอันหลากหลายของชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้ เป็นการเน้นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ ดังนั้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงตั้งอยู่บนฐานคิดที่เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการผสมผสานจุดมุ่งหมายของการฟื้นฟูและอนุรักษ์สภาพแวดล้อม รวมทั้งอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของชุมชน อันมีวิถีชีวิตและจารีตประเพณีแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายให้คนในชุมชนรู้จักการ สร้างสำนึกท้องถิ่น เร่งรื้อความภาคภูมิใจในความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมประเพณีของตน รวมทั้งสามารถให้คำอธิบายกับคนนอกหรือนักท่องเที่ยวได้รับรู้และเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นว่ามีความสวยงามและมีคุณค่าอย่างไร ตลอดจนการสื่อให้เห็นพัฒนาการของวัฒนธรรมจารีตประเพณี ทั้งนี้เพื่อให้คนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การเคารพต่อความเชื่อ ศักดิ์ศรีและสิทธิในการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ วัฒนธรรมประเพณี และพิธีกรรมของชุมชน

2. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทของการบริหารจัดการโดยชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้เน้นการจัดการท่องเที่ยวบนเงื่อนไขของการจัดการที่มีความรับผิดชอบที่จะช่วยกันลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ทั้งนี้มุ่งให้มีการจัดการที่ยั่งยืน

ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ การจัดการสมรรถนะของการรองรับในระบบนิเวศ รวมทั้งการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต โดยเน้นภายใต้เงื่อนไขของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนในท้องถิ่นกับธรรมชาติในฐานะเป็นวิถีชีวิตที่เกื้อกูลในระบบนิเวศเดียวกัน ภายใต้หลักการที่ว่า คนที่ดูแลรักษาทรัพยากรย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลรักษา นั้น นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยกันประชาสัมพันธ์และเสนอแนวคิดในการเคลื่อนไหวให้นักท่องเที่ยวได้เป็นผู้เข้าร่วมขบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและกระจายผลประโยชน์ที่เกื้อหนุนกันระหว่างการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวกับความต้องการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

3. การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในบริบทของกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการท่องเที่ยว การพิจารณาการใช้ประโยชน์ประเด็นนี้ เป็นการเน้นให้มีการสร้างระบบการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้โดยมีกิจกรรมการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเรียนรู้ในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันหลากหลาย ตลอดจนความเป็นชาติพันธุ์ อันเป็นการช่วยเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ และสร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับนักท่องเที่ยว ให้กับประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการ ทั้งนี้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอาจนำไปสู่การสร้างกระบวนการทางสังคมที่ชุมชนท้องถิ่นมีความพยายามในการปรับตัว ภายใต้บริบทของสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างคุณภาพระหว่างการผลิตในภาคเกษตรกรรม กับการประกอบอาชีพของชาวบ้านที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรของชุมชน ตลอดจนการรวมตัวกันเพื่อต่อสู้กับการเอารัดเอาเปรียบของบริษัทนำเที่ยวจากภายนอก อย่างไรก็ดี ในส่วนของกิจกรรมการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนั้น สำนักงานภาคและกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬาได้ร่วมกันสร้างเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ได้พิจารณาเห็นว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนในอนาคตนั้น ไม่อาจจำกัดตัวเองอยู่แต่เพียงชุมชน หมู่บ้าน แห่งใดแห่งหนึ่งอย่างโดด ๆ ได้ แต่พยายามให้มีการรวมตัวกันของชุมชนท่องเที่ยวหลาย ๆ แห่ง และสร้างเครือข่ายการจัดการทรัพยากรหรือจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อให้การบริการและมุ่งให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในการจัดทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน

4. การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการจัดการตัวเอง การพิจารณาการใช้ประโยชน์จากการวิจัยการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านนี้ เป็นการคำนึงถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น และหมายความรวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต

และการได้รับผลตอบแทน โดยมีจุดหมายปลายทางในการกลับมาบำรุงดูแลรักษาและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติชุมชนท้องถิ่นเองก็สามารถที่จะมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของการท่องเที่ยวของตนเองได้ โดยเริ่มต้นจากชุมชนระดับรากหญ้า จนถึงองค์กรการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียอีกด้วย

5. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในฐานะกลไกการพัฒนาชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในบริบทนี้ เป็นความพยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงบทบาทของฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรชุมชนท้องถิ่น ควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสนับสนุนโครงการวิจัยแบบนี้เป็นความพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถือได้ว่าเป็น “เครื่องมือและกลไกของชุมชนท้องถิ่น” ในฐานะที่เป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมจารีตประเพณีอันหลากหลายของชุมชน และกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยยังให้ความสำคัญต่อความพยายามในการอนุรักษ์ฟื้นฟูธรรมชาติแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความจำเป็นที่จะต้องมองให้เห็นถึงบริบทของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งสัมพันธ์กับเงื่อนไขภายนอกในระดับภาคและระดับมหภาคที่สามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์ในท้องถิ่นกับเงื่อนไขภายนอกและยังช่วยชี้ให้เห็นทิศทางการพัฒนาประเทศที่มีผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นอย่างชัดเจน

6. การท่องเที่ยวโดยชุมชน ในฐานะของการสร้างมูลค่าเพิ่มของชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในบริบทนี้เป็นการย้อนกลับไปพิจารณาปัญหาของสังคมของชุมชน ซึ่งอาจพบว่า ชุมชนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาวิกฤตในด้านของความเสื่อมโทรมของธรรมชาติและความยากจน ดังนั้น การพิจารณาประเด็นนี้จึงเป็นความพยายามที่จะชี้ให้เห็นว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถเป็นคำตอบส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยพิจารณาการท่องเที่ยวในฐานะของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ เช่น หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กองทุนชุมชน การพัฒนาอาชีพและฝีมือแรงงาน หัตถกรรมพื้นบ้าน เกษตรปลอดภัยจากสารพิษ รวมทั้งการพลิกฟื้นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในด้านการเชื่อมต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุนี้ การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกใหม่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างหลากหลาย

7. การท่องเที่ยวโดยชุมชนในฐานะการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาพความเป็นจริงของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวก็คือ การที่ภาคเอกชนบางแห่ง บางจังหวัด ได้มีบทบาทเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการสร้างรายได้และความ

เจริญเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว และบางครั้งความไม่เข้าใจในเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศในพื้นที่ การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวดังกล่าวได้สร้างผลกระทบต่อการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อันเนื่องจากชุมชนท้องถิ่น ขาดอำนาจในการจัดการท่องเที่ยวของตน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเข้ามากำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคประชาชน ในการจัดการและหารูปแบบของการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชน ท้องถิ่น อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในระดับล่าง รวมทั้งระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างมากขึ้น

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

วิระพล ทองมา (2549: 9) ได้กล่าวว่า เมื่อชุมชนมีความพร้อม มีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีบทบาทจัดการการท่องเที่ยวพอสมควรแล้ว ผู้นำชุมชนและแกนนำที่หลากหลายตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น อบต. เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครูอาจารย์ในโรงเรียน เป็นต้น ร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกกำลังความคิดสร้างสรรค์ ประสานแนวคิดของทุกคน ให้เห็นเป็นภาพเดียวกัน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำวิสัยทัศน์ที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมาย เป็นทิศทางของการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะต่อไป ได้มีชุมชนหลายแห่งตัดสินใจเปิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นฝ่ายจัดการเอง โดยมีรูปแบบการคิด การตัดสินใจด้วยการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. มองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่ และหวังว่าจะได้เพื่อนที่เข้าใจร่วมแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหามาของชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามามีอำนาจในการจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน

การสร้างมาตรฐานต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้

3. การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อม โดยมองที่รายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้ง 3 รูปแบบนี้มีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเอง ที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมที่จะสื่อต่อกับคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด นอกจากนั้นแล้วชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวให้เคารพในกฎ กติกา ที่ชุมชนร่วมกันสร้างไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม

การประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนภายนอก ดังนั้น ทักษะ ความชัดเจน การจัดการที่เหมาะสม จึงเป็นเรื่องที่ชุมชนเองยังมีความกังวลอยู่พอสมควร แม้ว่าจะมีปัจจัยที่เอื้อและการสนับสนุนจากภายนอกพอสมควร แต่ชุมชนเองต้องสามารถคาดการณ์และประเมินได้ว่าวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร โดยการร่วมกันอภิปราย ระดมความคิดเห็น จากชุมชนให้กว้างขวางจนสามารถสรุปด้วยมติของชุมชนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบการประเมินอยู่ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชน ตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมร่วมเชื่อมต่อทิศทางแก้ไขปัญหโดยภาพรวมของชุมชนได้แล้วจึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ เป้าหมายการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวข้องกับสิทธิของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมชุมชนที่ชุมชนต้องมีการคิดไตร่ตรองวินิจฉัยและร่วมตัดสินใจจะเปิดหมู่บ้านรับรองอย่างไร ควรเป็นรูปแบบใด ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทจัดการอย่างไร และภายหลังนักท่องเที่ยวกลับแล้ว มีการลดผลกระทบอย่างไร ด้วยวิธีการใด ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ภายในชุมชน

3. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรภายในชุมชน เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมนี้ หรือผลักดันให้องค์กรชุมชนอื่นที่พิจารณาแล้วว่ามีความพร้อมทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์กรนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ การดำเนินการขององค์กรต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส เพราะมีผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

4. การพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือของดีในชุมชนเพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

5. ความพร้อมของผู้ที่สนใจจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยว จะมีบทบาทหลากหลายมากขึ้น คือจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับที่พัก อาหาร การดูแลความปลอดภัย การนำพานักท่องเที่ยว การสื่อความหมาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องไม่ใช่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มแกนนำภายในชุมชนเท่านั้น ควรมีระบบกระจายที่ทั่วถึงและเป็นธรรม

6. การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ที่จะรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อสามารถจัดปรับกระบวนการให้เหมาะสมสอดคล้องยิ่งขึ้น และร่วมแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการลดผลกระทบของการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป

7. ประสบการณ์ ทักษะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องบูรณาการความต้องการ ความเพ็ดเพลิน ความตื่นตัวและการเรียนรู้ให้เป็นโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

วีระพล ทองมา (2549ค: 3-9) การท่องเที่ยวเป็นเสมือนงานพัฒนาชุมชนอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ดูเหมือนง่ายแต่ทำยาก ที่ว่ายากนั้น ก็เพราะ การท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองกระแสบริโภคนิยม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนหลุดออกจากฐานการผลิตเดิมในภาคการเกษตร ผู้ธุรกิจด้านบริการ กำลังซื้อที่สูงกว่าของ นักท่องเที่ยวจึงสามารถกำหนด “สินค้า” และ “บริการ” ได้ตามความต้องการ ทำให้สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมักถูกรอบงำจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยว เป็นคาบสองคมและมีความเสี่ยงอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการพัฒนา

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะเปิดหมู่บ้านต้อนรับนักท่องเที่ยว ชุมชนควรจะต้อง “รู้ตัว” เข้าใจและตระหนักต่อการท่องเที่ยวนี้ตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการเตรียมความพร้อมชุมชน ซึ่งผู้ดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีกระบวนการทำงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ชุมชนในการพิจารณาทั้งด้านบวกและลบของการท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะเฉพาะผู้นำหรือกลุ่มสนใจ

ขั้นที่ 2 สร้างการมีส่วนร่วม เป็นการดึงเอากลุ่มที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ และผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำทางธรรมชาติมาพูดคุยเรื่องผลดี-ผลเสีย อีกครั้ง เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้ร่วมกันตัดสินใจในเรื่องนี้ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ศึกษาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน โดยการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อศึกษาในหัวข้อ ดังนี้

1. การสำรวจทางกายภาพ
 - 1.1 ทำแผนที่รอบนอก (แสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินทำกิน)
 - 1.2 แผนที่รอบในหมู่บ้าน (แสดงที่ตั้งของบ้านเรือน ทรัพยากรคนสร้างและทรัพยากรธรรมชาติ)
2. ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของชุมชนกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว
4. ศึกษากลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

ซึ่งผลการศึกษานี้จะทำให้เห็นศักยภาพ-ข้อจำกัดของชุมชน และปัญหาของชุมชนร่วมกัน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ทั้งในด้านศักยภาพ-ข้อจำกัด โอกาสและความเสี่ยง ในขั้นตอนนี้จะทำให้ชุมชนได้มองเห็นได้ด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงเรื่องท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้ การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะทำให้เกิดการลำดับความสำคัญของปัญหา และอาจพบว่าเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงจุด อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้เรื่องการท่องเที่ยวเลยก็ได้

ขั้นที่ 5 ร่วมกันพัฒนาศักยภาพและแก้ไขจุดอ่อน อาทิ

1. รวบรวมองค์ความรู้ ซึ่งแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันออกไป มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน เช่น บางชุมชนเด่นด้านการพัฒนาชุมชน บางชุมชนเด่นระบบการจัดการนิเวศที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งชุมชนต้องร่วมกันดึงเอกลักษณ์ให้เห็นร่วมกันก่อนนำสู่การเผยแพร่ออกไป
2. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สอดคล้อง ปลอดภัย ไม่ทำลายระบบนิเวศเดิม มากนัก เช่น การปรับทางเดินในป่าเขา เป็นต้น

3. ปรับปรุงบ้านพักและความสะอาดภายในชุมชนให้เป็นมาตรฐานของชุมชนแต่ละแห่งที่ตกลงร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการของชุมชนตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

4. ฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น นักสื่อความหมาย การสร้างเวทียูทูปกับนักท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเห็นความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยว ทั้งความพร้อม จำนวนบุคลากรและขีดความสามารถในการรองรับ ทั้งพื้นที่ทางธรรมชาติ และรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

ขั้นที่ 6 วางรูปแบบการบริหารจัดการ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำงาน หรืออาจใช้องค์กรที่ชุมชนมีอยู่เดิมแต่เพิ่มบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยว โปรแกรมและราคาการจัดสรรผลประโยชน์สู่ชาวบ้านและชุมชน และมาตรการในการป้องกันผลกระทบ โดยอาจจะเป็นการสร้างกฎ-กติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว

ขั้นที่ 7 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้รับรู้และช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ

ขั้นที่ 8 ทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้ อาจมีการจัดท่องเที่ยว นำร่อง เพื่อทดสอบความพร้อมของชุมชน โดยการเชิญบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่มีประการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อเป็นทิศทางต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 9 ประเมินผล ในขั้นตอนนี้ประเมินผล อาจแยกออกมาเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินผลและสรุปบทเรียนหลังเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง และการประเมินผลเป็นช่วง ๆ ทุก ๆ 3-6 เดือน เป็นต้น ซึ่งการประเมินผลจะช่วยให้เกิดการทบทวนตนเองและแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 10 พัฒนาองค์กร

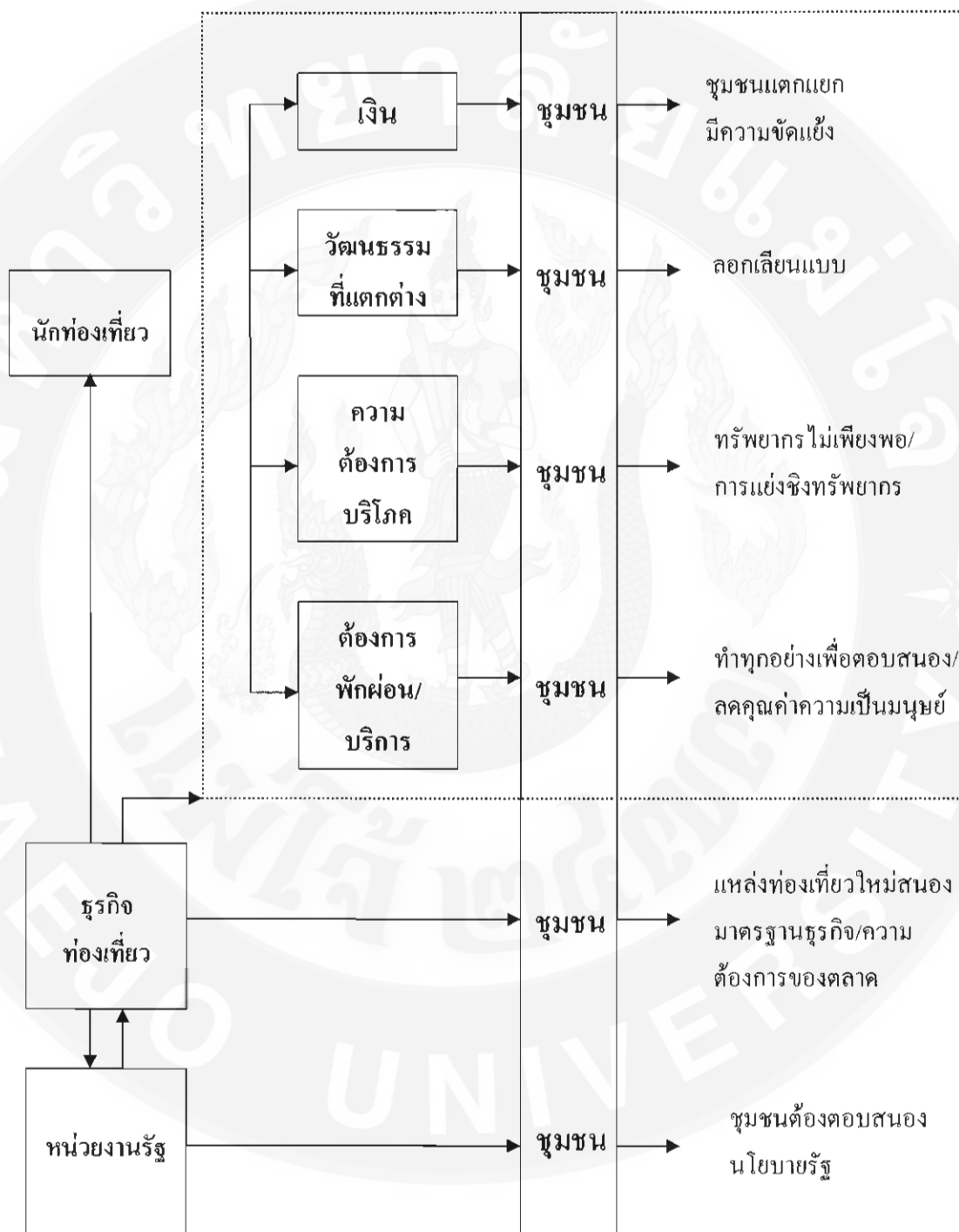
1. การฝึกอบรม เช่น การบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อความหมาย เป็นต้น

2. การศึกษาดูงาน สำหรับแกนนำองค์กรชุมชน เพื่อจัดการท่องเที่ยว เพื่อเสริมโลกทัศน์ พัฒนาทักษะการบริหาร การจัดการในชุมชนอื่น ๆ ที่มีลักษณะ คล้าย ๆ กัน เพื่อเป็นตัวอย่างนำไปประยุกต์หรือเป็นบทเรียนที่ชุมชนต้องพึงระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และวางมาตรการป้องกันไว้แต่เริ่มแรกเมื่อดูกระบวนการทั้ง 10 ขั้นตอนแล้ว จะเหมือนการทำงานพัฒนาปกติแน่นอน แต่สิ่งที่ยากเย็นก็คือ เรื่องท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่คุ้นเคยมาก่อน และไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำได้ แต่ละคำถามในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการเตรียมชุมชนจะต้องเป็นการปลุกกระดมสำนึกของท้องถิ่นให้คนในท้องถิ่นอยากรู้จักตนเองและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองการ

ท่องเที่ยวก็จะเกิดความชัดเจนมากขึ้นว่าเป็นการเข้ามาเพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอตัวอย่างต่อ
สาธารณะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวนอกจากปลูกสำนึกของชุมชน
แล้วยังเป็นการสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการเห็นคุณค่าทาง
วัฒนธรรมของชุมชนที่เข้าได้มาเยี่ยมชม

บทบาทของประชาชนในท้องถิ่นต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

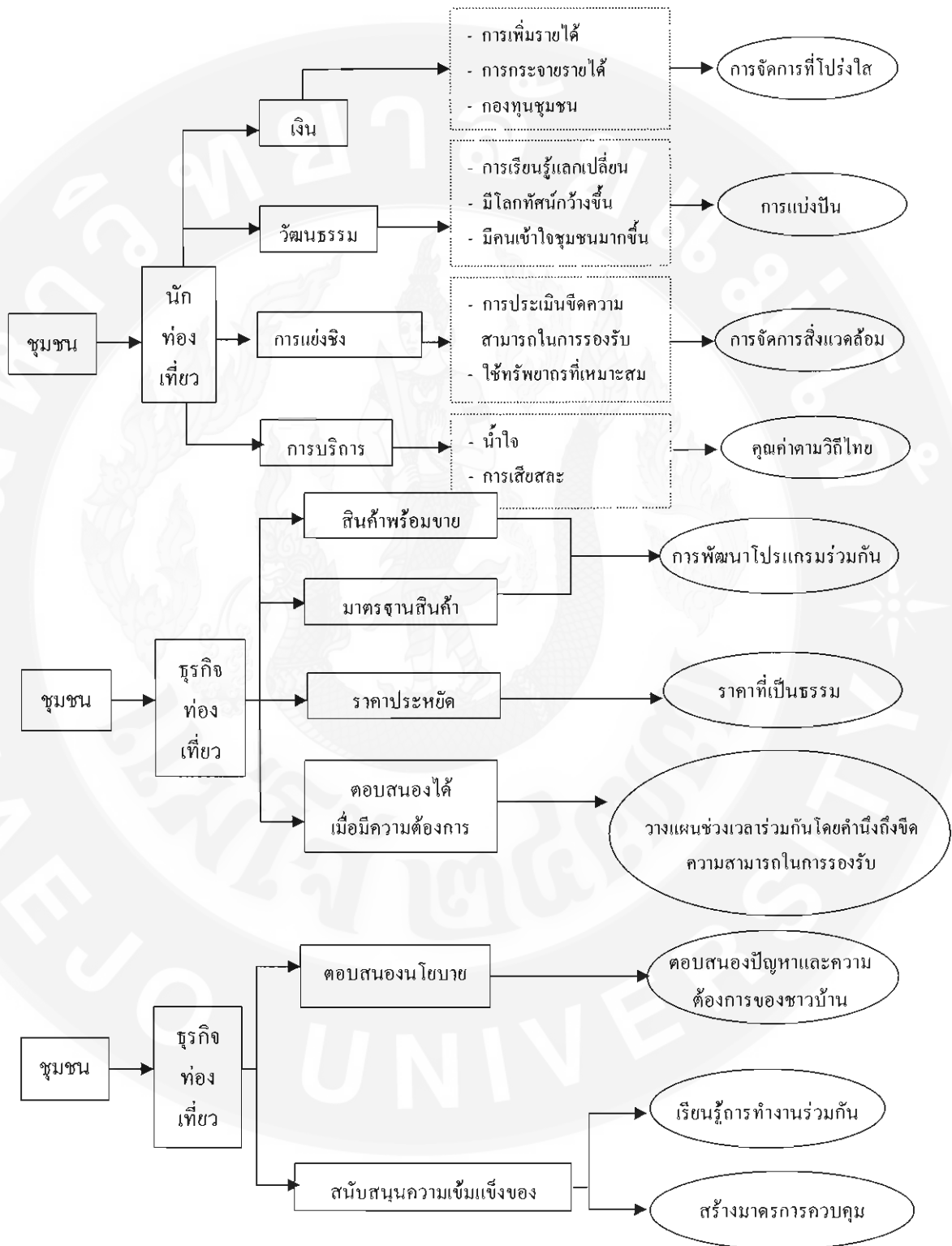

ภาพ 5 แสดง ความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งชุมชนอยู่ในฐานะผู้ถูกท่องเที่ยว
 ที่มา: วีระพล ทองมา(2549ค: 9)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน นักท่องเที่ยวจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยมองชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น มีการเข้าถึงตรงกับชุมชนเมื่อไรก็ได้ จำนวนที่คนก็ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนเป็นอย่างมากหลายด้านด้วยกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทนำเที่ยวกับชุมชน บริษัททัวร์เป็นผู้จัดการนำพานักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน และมองชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น มิได้มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันมากนัก ไม่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและผลประโยชน์จะอยู่กับบริษัททัวร์เป็นส่วนใหญ่

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐกับชุมชน หน่วยงานของรัฐเองเข้าสู่ชุมชนโดยตรงเพื่อการปฏิบัติตามแผนงานพัฒนาต่าง ๆ โดยชุมชนเป็นเพียงผู้ให้ความร่วมมือ และตอบสนองตามความต้องการเท่าที่สามารถทำได้ มีการทำงานแบบสั่งการเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เดียวกันรัฐเองยังมีอิทธิพลพอที่จะสนับสนุนให้บริษัททัวร์ดำเนินการท่องเที่ยวในชุมชนให้มากขึ้น และบริษัททัวร์ก็จะจัดโปรแกรมท่องเที่ยวกระตุ้นการบริโภคการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป ซึ่งในรูปแบบนี้ความสัมพันธ์คนภายนอกกับคนในชุมชนจะเป็นไปด้วยความไม่เท่าเทียม บุคคลภายนอกเป็นผู้กำหนด และมักเกิดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชน

ภาพ 6 แสดงความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งชุมชนอยู่ในฐานะผู้กำหนดการท่องเที่ยว

จากภาพ 6 แสดงถึงความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับชุมชน ซึ่งชุมชนอยู่ในฐานะผู้กำหนดการท่องเที่ยวสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน ชุมชนมีการจัดการรองรับเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และการให้บริการที่อยู่บนความเหมาะสมด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน โดยนักท่องเที่ยวต้องให้ความเคารพต่อกฎกติกาของชุมชน และสัมผัสได้ถึงความร่วมมือและการแบ่งบทบาทการทำงานภายในชุมชน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทนำเที่ยวกับชุมชน ชุมชนจะมีการประชุมปรึกษาหารือกับบริษัทธุรกิจท่องเที่ยวล่วงหน้าถึงโปรแกรมการท่องเที่ยว มาตรฐานการบริการจากชุมชน ราคา กิจกรรมที่สามารถตอบสนองได้ และจัดปรับให้เหมาะสมกับเวลา ฤดูกาล จำนวนนักท่องเที่ยวที่ชุมชนสามารถรองรับได้ และการสรุปบทเรียนร่วมกันเพื่อพัฒนาเนื้อหา รูปแบบ และกระบวนการ เรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน และการทำงานร่วมกันระหว่างบริษัทนำเที่ยวกับชุมชน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานรัฐกับชุมชน ชุมชนและหน่วยงานของรัฐควรมีการสื่อสาร 2 ทาง เพื่อแลกเปลี่ยนสิ่งที่ชุมชนสามารถตอบสนองกับนโยบายได้ และสิ่งที่รัฐควรตอบสนองและสนับสนุนชุมชนได้ เช่น การออกกฎระเบียบเพื่อสร้างมาตรการในการป้องกันผลกระทบ ซึ่งทั้ง 2 ฝ่าย ควรมีเวทีการสรุปบทเรียนการทำงานร่วมกันเป็นระยะ ๆ และควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนข้างต้น จะเห็นได้ว่า ชุมชนเป็นผู้กิดตัดสินใจ วางแผน ดำเนินกิจกรรม และประเมินผลด้วยตัวเองทั้งสิ้น และความเป็นไปได้ของการดำเนินการกลุ่มก็ต้องอาศัยแนวคิดทางอุดมการณ์เป็นเครื่องผูกมัด ให้สมาชิกทุกคนและแต่ละคนในกลุ่มรวมกันคิด มีให้มีตัวแปรอันใดมาสร้างความแตกแยกให้กับกลุ่มได้ หลักการของการมีส่วนร่วมของชุมชนในธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนั้น ผู้วิจัยควรศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำชัย ทนุผล (2542: 27-32) กล่าวว่า ความเกี่ยวข้องของชุมชนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว มีขอบเขต ลักษณะ และรูปแบบกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่ที่สำคัญ ๆ นั้นมี 3 ลักษณะ คือ ประโยชน์ของชุมชนที่ได้รับทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ในประเด็นของประโยชน์ที่ชุมชนได้รับทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น หากมองในภาพกว้างจะพบว่าผลประโยชน์โดยตรงที่สมาชิกในชุมชนจะได้รับ ได้แก่ การเกิดการสร้างงาน การเกิดการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการท่องเที่ยว การเกิดระบบตลาด และเกิดระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนระบบตลาด ซึ่งจะมีผลให้สมาชิกในชุมชนเกิดรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่นอกเหนือจากแหล่งรายได้เดิม

ส่วนประเด็นประโยชน์ทางสังคมนั้น ชุมชนจะเกิดการพัฒนาในทางสร้างสรรค์ในสังคมขึ้น มีการติดต่อทางสังคมที่มีรูปแบบมากขึ้น (formal social contact) ซึ่งอาจเกิดสัญญาทางสังคม อันเนื่องมาจากการตกลงสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบการบริการท่องเที่ยวของสมาชิกชุมชน สาธารณูปโภคของชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา อาจได้รับการพัฒนาหรือปรับปรุงและมีการพัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินในชุมชน ซึ่งจะได้รับการเอาใจใส่พัฒนามากขึ้น เมื่อมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน ในองค์รวมของระบบความรู้สึกรักเป็นเจ้าของท้องถิ่นของสมาชิกชุมชน ซึ่งมีความรัก ความหวงแหน มีความรู้สึกพึงพิง และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว สามารถนำมาประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน แก่ทรัพยากรท่องเที่ยวได้ โดยชุมชนต้องมีการพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนเอง และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยในส่วนที่เชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงาน ชุมชนจะอยู่ในฐานะรับทราบนโยบายฯ ในเบื้องต้น และมีส่วนผลักดันในระยะยาว ชุมชนเป็นผู้ใช้และดำเนินงานตามแผนงานและแผนปฏิบัติการความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานเอกชน ชุมชนจะอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้น โดยเอกชนหรือผู้ประกอบการนำเที่ยวเพียงประเด็นเดียว หากแต่ควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และเทคนิค AIC

(participatory action research and Appreciation, Influence and Control)

พันธุทิพย์ รามสูต (2540: 34) ได้อ้าง Maguire ซึ่งกล่าวถึงหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมว่า เป็นรูปแบบของการวิจัยที่ประกอบด้วยการค้นคว้าทางสังคม (social investigation) การให้การศึกษา (education) และการกระทำ (action) เพื่อจะให้กลุ่มผู้ถูกกดขี่หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ของสังคม ซึ่งกระบวนการทั้ง 3 ส่วนของการสร้างความรู้นี้ไม่ได้เป็นเพียงแต่กระบวนการชุดใหม่ของวิธีการวิจัยเท่านั้น หากยังเป็นแนวทางที่จะเปลี่ยนรูปของบุคคลและสังคมอย่างเป็นระบบ โดยที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการพัฒนาความสำนึกอย่างมีวิจารณญาณของชาวบ้านในอันที่จะปรับปรุงสภาวะ

ความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเขา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างพื้นฐานและ ความสัมพันธ์ในสังคมด้วย

พันธทิพย์ รามสูต (2540: 42) ได้กล่าวถึงขั้นตอนโดยย่อ 9 ขั้นตอนของการวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เตรียมชุมชน เพื่อให้มีความพร้อมในการเข้ามีส่วนร่วมในการวิจัยในระดับที่ เสมอภาค เช่น การสร้างบูรณาการของชุมชน และการส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของ ชุมชน

2. อบรมนักวิจัยร่วมจากชุมชน ในฐานะเป็นนักวิจัยจากท้องถิ่นให้มีความรู้ เกี่ยวกับ สถานการณ์ในท้องถิ่น บทบาทของผู้ทำหน้าที่เป็นนักวิจัยท้องถิ่น การจัดองค์กรชุมชน รูปแบบของผู้นำ การสนับสนุนและมนุษยสัมพันธ์

3. กำหนดรูปแบบการวิจัย ทีมนักวิจัยท้องถิ่นจะร่วมกันกำหนดรูปแบบการวิจัย เช่น การแตกปัญหาทั่วไปที่ชุมชนเลือกแล้วลงเป็นปัญหาย่อย ๆ ที่สามารถจะทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ได้ ทีละส่วน กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ เครื่องมือที่จะใช้ ผู้ให้ข้อมูล ขนาดของ ตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การกำหนดรูปแบบคำถามและวิธีถาม ฯลฯ

4. ลงมือเก็บข้อมูล โดยผู้ช่วยที่ได้รับการอบรมวิธีการเก็บข้อมูลมาแล้ว

5. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ทีมนักวิจัยท้องถิ่นจะร่วมกันทำการ ประมวลผลและสรุปข้อมูล ให้ข้อสังเกตหรือข้อวิจารณ์สิ่งที่พบ วิเคราะห์ว่าเหตุใดจึงได้ข้อมูล เช่นนั้น เขียนสรุปสิ่งที่พบอย่างกว้าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะประกอบ

6. หาหรือผลการค้นพบกับชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เสนอกลับคืนต่อชุมชน ให้มีโอกาสดูตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้อง ทำการวิเคราะห์สรุปประเด็น หรือชี้แนะแก่นักวิจัย ซึ่งอาจทำในรูปของการแสดงบทบาทสมมุติ การประชุมกลุ่มหรือวิธีการอื่น ๆ เช่น การจัดแสดงข้อมูลในรูปของภาพหรือกราฟแบบต่าง ๆ ในที่สาธารณะ แล้วกระตุ้นให้มีการ ออกความคิดเห็นตามความรู้สึกของชาวบ้าน ประเมินท่าทีและปฏิกิริยาต่อข้อมูลของชุมชน ที่รวบรวมได้จากกระบวนการวิจัย ตลอดจนการตัดสินใจร่วมกันในเรื่องเหล่านี้

7. วางแผนชุมชน โดยการอบรมทีมวางแผนให้สามารถเขียนโครงการได้ รวมทั้ง ความสามารถในการจัดองค์กรชุมชนด้วย โครงการที่ทีมวางแผนเขียนนี้ จะต้องนำมาปรึกษาหารือ กับชุมชน ให้ชุมชนตรวจสอบแก้ไขและรับรอง ก่อนนำไปเสนอเพื่อขอทุนสนับสนุนต่อองค์กร ที่เกี่ยวข้อง

8. นำแผนไปปฏิบัติ โดยการระดมทรัพยากรทั้งบุคคลและชุมพลัง ตลอดจนองค์กรประชาชนต่าง ๆ ในชุมชน มาร่วมในการปฏิบัติตามแผนที่จัดวางขึ้นจากข้อมูลที่เป็นผลจากการศึกษาร่วมกัน โดยทีมนักวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมนั้น

9. ติดตาม กำกับและประเมินผลในชุมชน โดยทีมวิจัยและชุมชนร่วมกัน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (participatory action research PAR) เน้นให้ทุกฝ่ายมาคิดร่วมกันในการพัฒนาและดำเนินการร่วมกัน จุดสำคัญที่จะทำให้ทุกฝ่ายร่วมมือร่วมกัน มีสิทธิในการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ วางแผนร่วมกัน ต้องอาศัยเทคนิค AIC มาร่วมในขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาข้อมูลที่แท้จริงและเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

อรพินท์ สพโชคชัย (2538: 11) อธิบายว่า AIC ย่อมาจาก Appreciation, Influence และ Control ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของสถาบันพัฒนาเอกชน ชื่อ Organization for Development: an International Institute (ODII) ตั้งขึ้นโดย นางทูริค ซาโต้ (Ms. Turid Sato) และ ดร. วิลเลียม อี สมิธ (Dr. William E. Smmith) กระบวนการนี้ได้นำมาทดลองและเผยแพร่ในประเทศไทย โดยสถาบัน ODII ร่วมกับสถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) และสมาคมพัฒนาประชากรชุมชน (PDA) ซึ่งทั้ง 3 สถาบันนี้ ดำเนินโครงการศึกษาร่วมกันในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2533 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาบทบาทของสตรีในการจัดการงานพัฒนาหมู่บ้าน โดยการศึกษาโครงการนี้ตั้งสมมุติฐานว่ากระบวนการนี้น่าจะเหมาะสมกับพื้นฐานของสังคมไทย เพราะหลักปรัชญาของกระบวนการเป็นหลักการที่สอดคล้องกับค่านิยมของไทย และมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมของคนในเอเชีย นอกจากนี้ การศึกษาได้ค้นพบว่า กระบวนการ AIC เป็นกระบวนการที่มีศักยภาพในการสร้างพลังและกระตุ้นการยอมรับของชาวบ้าน ทั้งชายและหญิงให้ร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน และยังมีศักยภาพที่จะขยายผลได้ ปัจจุบัน กระบวนการนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา” (new development paradigm) และเมื่อนำมาใช้กับการระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน จะเรียกว่า “การจัดการประชุมเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน : การพัฒนาหมู่บ้านโดยพลังประชาชน”

กระบวนการ AIC ที่นำมาประยุกต์สำหรับการประชุมระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน คือ เทคนิคการระดมความคิดที่ให้ความสำคัญต่อความคิดและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน เป็นกระบวนการที่นำเอาคนเป็นศูนย์กลางโดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในชุมชน (village stakeholders) มาคิดและทำงานร่วมกันในรูปของการประชุม เชิงปฏิบัติการ หรือในความหมายของชาวบ้าน คือการประชุมกรรมการหมู่บ้านและผู้แทน

กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เพื่อระดมความคิดในการวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน และเป็นการสร้างแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านโดยพลังประชาชน

กระบวนการ AIC มีเทคนิควิธีการประชุมระดมความคิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ระดมความคิด ได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่ร่วมระดมความคิดทุกคน เมื่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholders) ในชุมชนเกิดความเข้าใจภาพรวมของการพัฒนาหมู่บ้าน ทั้งหมดจะเป็นจุดกำเนิดของการยอมรับของผู้ที่จะนำแผนพัฒนาไปดำเนินการต่อ เช่น ผู้นำชุมชนอาจจะนำเอาความต้องการของชาวบ้านไปเสนอต่อสภาตำบล หรือจะเกิดการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ชาวบ้านเห็นประโยชน์ของโครงการพัฒนา ร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินงานทั้งกำลังแรงงานและร่วมกันรักษาดูแลโครงการ ทำให้การดำเนินโครงการมีความต่อเนื่องยั่งยืน หากผู้จัดการประชุมดำเนินการประชุมตามขั้นตอนครบถ้วนทุกประการ เทคนิค AIC จะช่วยให้เกิดการระดมความคิดในเรื่องการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การระดมความคิดอย่างเป็นขั้นตอนนี้จะช่วยให้สามารถระดมพลังปัญญา และพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ของบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน มาเป็นพลังในการพัฒนาและดำเนินงานของชุมชน

อรพินท์ สพโชคชัย (2538:13-16)กล่าวว่า AIC แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนของ Appreciation ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมมีการเสนอความคิดเห็นและข้อมูลจากประสบการณ์และมุมมองของแต่ละบุคคล ขั้นตอนของ Influence เป็นขั้นตอนที่สมาชิกได้มีโอกาสคิดแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน และขั้นตอนสุดท้าย Control คือการนำเอาแนวคิดในการพัฒนามาวางแผนปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

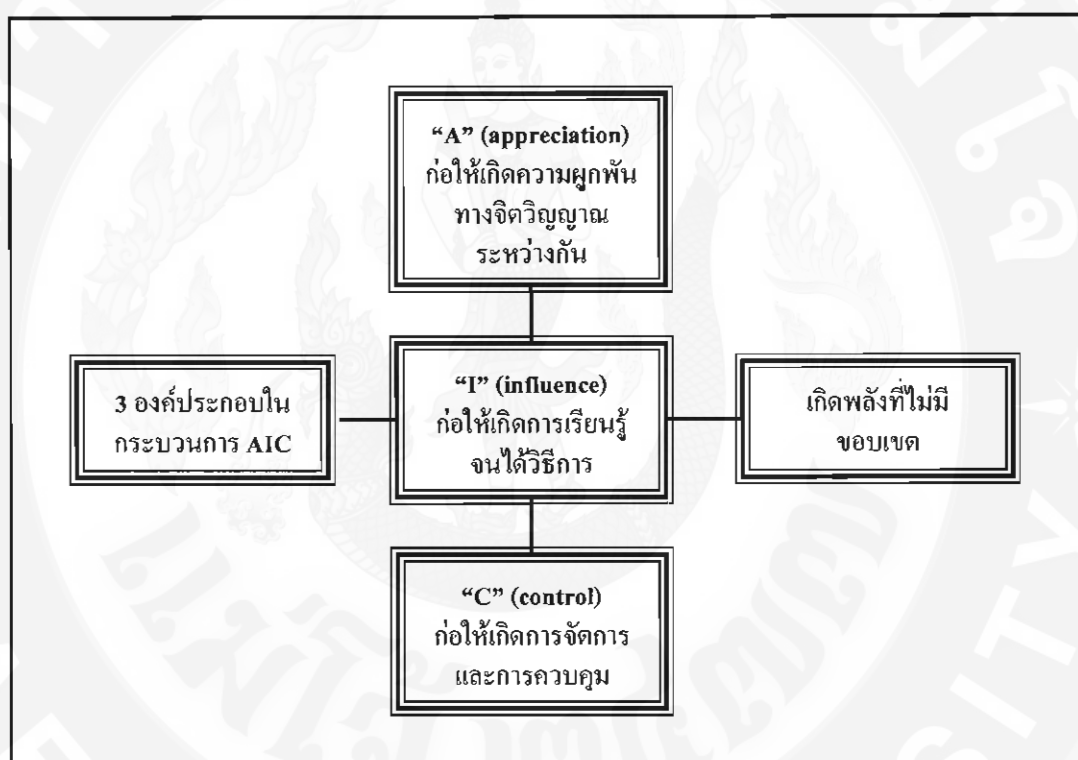
1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจสภาพของหมู่บ้านและการสร้างภาพหมู่บ้านพัฒนา "A" (appreciation) คือ ขั้นตอนที่สร้างการรับรู้ การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข้อเท็จจริงจากมุมมอง ความเห็น และประสบการณ์ของบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม วัตถุประสงค์หลักของขั้นตอนนี้เน้นการสร้างการยอมรับ เข้าใจ และชื่นชม (appreciate) บุคคลต่าง ๆ โดยไม่รู้สึกรู้สีกหรือแสดงการต่อต้าน หรือวิพากษ์วิจารณ์ ในกระบวนการขั้นนี้ ทุกคนจะมีโอกาสแสดงออกอย่างทัดเทียมกัน ด้วยภาพ ข้อเขียน และคำพูด ว่า เขาเห็นสถานการณ์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และเขาอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ทุกคนได้มีโอกาสใช้ทั้งข้อเท็จจริง เหตุผล และความรู้สึก ตลอดจนการแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ตามที่เป็นจริงและเสรี มีความเข้าใจสถานการณ์มากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับทัศนคติและเจตคติ (paradigm shift) เมื่อทุกคนได้แสดงออกโดยได้รับการยอมรับจากคนอื่น ๆ จะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกที่ดี มีความสุข มีความ

อบอุ่น และเกิด “พลังร่วม” ขึ้นในระหว่างคนที่มาประชุมด้วยกัน ในช่วงของการแสดงออกว่าแต่ละคนอยากเห็นความสำเร็จในอนาคตเป็นอย่างไร เป็นการใช้จินตนาการที่ไม่ถูกจำกัดด้วยปัจจัยและสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การมองการณ์ไกล การมองภาพกว้าง และการคิดสิ่งแปลกใหม่ได้ดีกว่าการมองจากสภาพปัญหาหรืออุปสรรคข้อขัดข้องในปัจจุบัน นั่นคือ การใช้ “จินตนาการ” (imagination) ดังกล่าวช่วยให้เกิดวิสัยทัศน์ (vision) ได้ง่ายขึ้น และเมื่อนำวิสัยทัศน์ของแต่ละคนมารวมกันก็จะมี “พลัง” มากขึ้น กลายเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) หรืออุดมการณ์ร่วม (shared idea) ซึ่งได้แก่ “สิ่งที่มุ่งมาดปรารถนาอย่างสูงสุดร่วมกัน”

2. ขั้นตอนการสร้างแนวทางพัฒนาหมู่บ้าน “I” (influence) คือการใช้ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ที่แต่ละคนมีอยู่ มาช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญ หรือยุทธศาสตร์ (strategy) ที่จะทำให้อบรม “วิสัยทัศน์ร่วม” (shared vision) หรือ “อุดมการณ์ร่วม” (shared ideal) ของกลุ่ม (ที่มาประชุม) ได้อย่างดีที่สุดในขั้นนี้ ทุกคนมีโอกาสทัดเทียมกันที่จะให้ข้อคิดเห็นว่า วิธีการสำคัญที่จะทำให้อบรม “วิสัยทัศน์ร่วม” หรือ “อุดมการณ์ร่วม” นั้น ประกอบด้วยอะไรบ้าง เมื่อทุกคนได้แสดงความคิดเห็นแล้ว จะนำวิธีการที่เสนอแนะทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่แยกแยะและพิจารณาร่วมกันจนกระทั่งได้ “วิธีการสำคัญ” ที่กลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่าจะนำไปสู่ “ความสำเร็จ” ตามที่กลุ่มต้องการในการพิจารณาเลือกวิธีการสำคัญดังกล่าว สมาชิกกลุ่มจะมี “ปฏิสัมพันธ์” (influence หรือ interaction) ซึ่งกันและกันสูง รวมถึงการถกเถียงโต้แย้งด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้วิธีการที่กลุ่มเห็นว่าดีที่สุด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นการถกเถียงโต้แย้งในระดับ “วิธีการ” โดยที่ยังมีเป้าหมายหรืออุดมการณ์ร่วมกัน ฉะนั้น กลุ่มจะยังคงมีแนวโน้มที่จะรักษาความรักความสามัคคีไว้โดยไม่ยากนัก ขั้นตอนนี้ จะได้มาซึ่งโครงการหรือกิจกรรมที่ดี เหมาะสมที่สุด เป็นประโยชน์ต่อชุมชนที่สุด และเป็นที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้องในชุมชนมากที่สุดด้วย

3. ขั้นตอนการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ “C” (control) คือ การนำ “วิธีการสำคัญ” หรือ โครงการที่ได้ตกลงและยอมรับร่วมกันมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ (action plan) อย่างละเอียดว่าทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือประสานงาน จะต้องใช้งบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร จากแหล่งใด จะมีรายได้จากการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามี ประมาณเท่าไร จะดำเนินการเมื่อใด ชุมชนจะได้ผลประโยชน์อะไรบ้าง และรายละเอียดอื่น ๆ ตามที่เห็นว่าควรระบุไว้ ในขั้นนี้ สมาชิกกลุ่มแต่ละคน ในฐานะที่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการดำเนินการของกิจกรรมจะเลือกเองว่า สมควรใจจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในเรื่องใด จะเป็นผู้ให้ความร่วมมือในเรื่องใด จะเป็นผู้ร่วมคิดแผนปฏิบัติการข้อใดเป็นการกำหนดข้อผูกพัน (commitment) ให้ตนเอง เพื่อควบคุม (control) ให้เกิดการกระทำเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การบรรลุผลที่เป็นเป้าหมาย หรือ อุดมการณ์ร่วมกันของกลุ่มในที่สุด

นอกจากนี้ การเข้ารับผิดชอบเพื่อให้ความร่วมมือตามแผนปฏิบัติการที่กลุ่มร่วมกันกำหนดขึ้นแล้ว สมาชิกกลุ่มแต่ละคนยังอาจกำหนด “ข้อผูกพันเฉพาะตัว” (personal commitment) ได้อีกด้วย เพื่อเป็นการใช้พลังในส่วนของตัวเองแต่ละคนให้เกิดผลในทางสร้างสรรค์มากที่สุด จากรายละเอียด ดังกล่าวเกี่ยวกับเทคนิค AIC นำมาแสดงเป็นแผนผังแสดงกระบวนการ AIC ดังนี้

ภาพ 7 แสดงกระบวนการและขั้นตอนของกระบวนการ AIC

โดยเทคนิค AIC คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหามาและกำหนดแนวทางได้ตรงกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับสภาพเป็นจริง ซึ่งขั้นตอนที่ต้องทำต่อไปคือ การวิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่น โดยใช้หลักการ SWOT

แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT

SWOT Analysis เป็นการวิเคราะห์เพื่อกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร โดยกำหนดระยะเวลาหรือช่วงเวลาในการดำเนินการเพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์ โดยดูจากจุดแข็งและจุดอ่อน (จุดด้อย) ขององค์กร และดูจากโอกาสและอุปสรรค (ความเสี่ยง) จากภายนอกองค์กร แล้วนำมาวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์และกำหนดเวลาในการดำเนินงาน รวมทั้งใช้ประกอบการกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อนำความสำเร็จสู่กิจการหรือธุรกิจขององค์กร ดังนั้น SWOT Analysis จึงใช้ประเมินสถานะแวดล้อมและสภาพขององค์กร โดยเน้นศักยภาพและความพร้อมที่องค์กรมีอยู่ และพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรค หรือความเสี่ยงจากสภาวะแวดล้อมภายนอก รวมทั้งแก้ไขจุดอ่อน (จุดด้อย) ขององค์กรด้วย เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดทั้งคุณและโทษต่อองค์กร ซึ่งหากนำจุดแข็งและโอกาสที่มีอยู่มาใช้จะก่อประโยชน์ได้ทวีคูณ ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรและอุปสรรคหรือความเสี่ยงจากภายนอกอาจคุกคามหรือสร้างความเสียหายให้แก่องค์กรได้มหาศาลเช่นเดียวกัน ซึ่ง SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมายดังนี้

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่น จุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อย จุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก

ภายใน \ ภายนอก	จุดแข็ง	จุดอ่อน
โอกาส	Maxi – Maxi (S) (O) - เพิ่มการผลิต - ขยายตลาด - การรวมกิจการ	Mini – Maxi (W) (O) - พัฒนาผลิตภัณฑ์ - พัฒนาตลาด
อุปสรรค	Maxi – Mini (S) (T) - ขยายตัวสู่ตลาดโลก - เพิ่มบริการแก่ลูกค้า	Mini – Mini (W) (T) - การร่วมทุน - ลดต้นทุน - เลิกผลิต/ เลิกกิจการ

ภาพ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก

ที่มา : เว็บไซต์เพื่อผู้ประกอบการ SMEs (2549: ระบบออนไลน์)

SWOT Analysis จะเป็นเครื่องมือช่วยในขั้นตอนการวิเคราะห์โอกาสทางกลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตน โดยกลยุทธ์แต่ละองค์กรจะถูกกำหนดตามธรรมชาติและลักษณะขององค์กรนั้นๆ ทั้งนี้ องค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานภาพหรือสถานะขององค์กรของตนเองเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมีกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีเหล่านั้นคือ กระบวนการวิเคราะห์ SWOT ซึ่งเป็นวิธีที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายบางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกันเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของคนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม (เว็บไซต์เพื่อผู้ประกอบการ SMEs, 2549: ระบบออนไลน์)

กรอบการวิเคราะห์ SWOT เป็นการกำหนดเรื่อง หัวข้อ ประเด็น (Area) เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึง เพราะว่าการกำหนดประเด็นทำให้การวิเคราะห์และประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค ได้ถูกต้อง โดยเฉพาะการกำหนดประเด็นหลัก (key area) ได้ถูกต้อง จะทำให้การวิเคราะห์ถูกต้องยิ่งขึ้น การกำหนดกรอบการวิเคราะห์ SWOT ใดๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะธุรกิจและธรรมชาติขององค์กรนั้นๆ ในวงการธุรกิจมีการคิดค้นกรอบการวิเคราะห์ SWOT ที่มีความหลากหลายรูปแบบ อาทิ MacMillan (1986 อ้างใน นันทิยา หุดานูวัตร และณรงค์ หุดานูวัตร, 2543: 5) ได้เสนอ 5 ประเด็นสำหรับกรอบการวิเคราะห์ SWOT คือ 1) เอกลักษณะขององค์กร 2) ขอบเขตปัจจุบันของธุรกิจ 3) แนวโน้มสภาพแวดล้อมที่จะเป็น โอกาสและอุปสรรค 4) โครงสร้างของธุรกิจ 5) รูปแบบการเติบโตที่คาดหวัง

โดยที่ Piercy and Giles (นันทิยา หุดานูวัตรและ ณรงค์ หุดานูวัตร, 2543: 6) ได้เสนอ 4 ประเด็นที่ต้องวิเคราะห์ คือ 1) ความเฉพาะเจาะจงของตลาดผลิตภัณฑ์ 2) ความเฉพาะเจาะจงของกลุ่มลูกค้า 3) นโยบายราคาในตลาดที่เกี่ยวข้อง 4) การสื่อสารทางการตลาดสำหรับลูกค้าที่แตกต่างกัน และ Edwards (นันทิยา หุดานูวัตร และณรงค์ หุดานูวัตร, 2543: 6) เสนอปัจจัยภายนอก 9 ประการ คือ การเมือง เศรษฐกิจ นิเวศวิทยา การแข่งขัน กฎหมาย โครงสร้างพื้นฐาน สังคม เทคโนโลยี และประชากร

Boseman et al. (นันทิยา หุดานูวัตร และณรงค์ หุดานูวัตร, 2543: 6) ระบุว่า การวิเคราะห์ SWOT ขององค์กร มีข้อควรคำนึง 4 ประการ

1. องค์กรต้องกำหนดก่อนว่า องค์กรต้องการที่จะทำอะไร

2. การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต้องกระทำในช่วงเวลานั้น
3. องค์กรต้องกำหนดปัจจัยหลัก (key success factors)
4. องค์กรต้องประเมินความสามารถของตนให้ถูกต้อง

โดยที่ Goodstein et al (นันทิยา หุตานูวัตร และณรงค์ หุตานูวัตร, 2543: 8) ยังระบุถึงกระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการสร้างกลยุทธ์สำหรับองค์กรธุรกิจชุมชน โดยมีจุดเด่นดังนี้

1. ก่อเกิดการมีส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิก
2. กระตุ้นให้คิด อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและใช้เหตุผลในการตัดสินใจ
อย่างเป็นระบบ
3. สร้างสรรค์ให้เกิดการคิด การมอง และความเข้าใจแง่มุมใหม่
4. ก่อเกิดการเปิดเผยประเด็นปัญหาซ่อนเร้นให้ชัดเจนขึ้น
5. ทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความเป็นเจ้าของและผูกพันต่อแผนงาน
6. เกิดผลทางการปฏิบัติทันที หลังจากการได้รับรู้แผนงานเพื่อนำไปประยุกต์ใน
การดำเนินการตามกลยุทธ์ที่วางไว้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ SWOT ในขั้นตอนของการบริหารเชิงกลยุทธ์นั้น ควรมีการวิเคราะห์ความอ่อนแอ (vulnerability analysis) โดยให้วิเคราะห์ว่าปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่สนับสนุนการบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินกิจการขององค์กร หากขาดหายไปหรือเป็นจุดอ่อนขององค์กรหรือมีแนวโน้มที่จะสร้างความเสียหายให้เกิดแก่องค์กร หากเกิดขึ้นแล้วจะมีผลเสียรุนแรงที่กระทบต่อการบริหารงานอย่างไร ซึ่งในที่สุดอาจนำไปสู่การล้มเลิกกิจการขององค์กรไปได้ การนำปัจจัยจากภายในองค์กรและสภาวะแวดล้อมภายนอก หรือ SWOT มาใช้ดำเนินกลยุทธ์ โดยประยุกต์ให้สามารถผสมผสานกันเพื่อประโยชน์สูงสุดนั้น สามารถดำเนินการได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	S จุดแข็งภายในองค์กร	W จุดอ่อนภายในองค์กร
O โอกาสภายนอก	SO การนำข้อได้เปรียบของจุดแข็ง ภายในและโอกาสภายนอก มาใช้	WO การแก้ไขจุดอ่อนภายในโดย พิจารณาจากโอกาสภายนอก ที่เป็นผลดีต่อองค์กร
T อุปสรรคภายนอก	ST การแก้ไขหรือลดอุปสรรค ภายนอกโดยการนำจุดแข็งภายใน มาใช้	WT การแก้ไขหรือลดความ เสียหาย ของธุรกิจอันเกิดจาก จุดอ่อนภายในองค์กรและ อุปสรรคภายนอก

ภาพ 9 แสดงการประยุกต์ SWOT ในการดำเนินกลยุทธ์

ที่มา : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2549: ระบบออนไลน์)

กลยุทธ์จุดแข็ง – โอกาส (SO) เป็นการนำจุดแข็งและโอกาสภายนอกที่องค์กรพึงมีหรือพึงจะหาได้มาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

กลยุทธ์จุดอ่อน – โอกาส (WO) เป็นการหาวิธีแก้ไขจุดอ่อนหรือจุดด้อยภายในองค์กร โดยพิจารณานำโอกาสภายนอกที่จะเอื้ออำนวยผลดี หรือผลประโยชน์ต่อองค์กรมาใช้ให้มากที่สุด

กลยุทธ์จุดแข็ง–อุปสรรค (ST) เป็นการนำจุดแข็งภายในขององค์กรมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และแก้ไขหรือทำให้อุปสรรคภายนอกลดน้อยลงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แม้ว่าในบางครั้งจุดแข็งขององค์กรอาจไม่สามารถลบล้างอุปสรรคให้หมดไปได้ แต่ก็เป็นการลดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด

กลยุทธ์จุดอ่อน – อุปสรรค (WT) เป็นการพยายามแก้ไขหรือลดความเสียหายของธุรกิจอันเกิดจากจุดอ่อนภายในขององค์กรและอุปสรรคจากผลกระทบภายนอก ซึ่งอาจมีผลรุนแรงต่อการดำเนินการขององค์กร องค์กรจำเป็นต้องหาทางหลีกเลี่ยงจากความเสียหายเหล่านั้น และระมัดระวังเพื่อความอยู่รอด อาจต้องมีการคิดกลยุทธ์ใหม่

ส่วนการวิเคราะห์ตลาดสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวโดยอาศัยหลักการ SWOT คือ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค สามารถทำการจัดลำดับขั้นตอนของการจัดทำแผนการตลาดการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะทำให้การดำเนินงานด้านการตลาดมีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งสามารถสรุปกระบวนการจัดทำแผนการตลาดการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1. การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปในปัจจุบัน สถานภาพทางการตลาด สภาพของสินค้า สภาพของลูกค้า และสภาพของคู่แข่ง ทั้งนี้เพื่อนำมาวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า

2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (market segmentation) คือการกำหนดกลุ่มลูกค้าที่มีความเป็นไปได้สูงสุด เช่น กำหนดกลุ่มอายุ กลุ่มสภาพสังคม รายได้ หรือกลุ่มตามสภาพจิตวิทยา

3. การกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการตลาด (objectives) การกำหนดวัตถุประสงค์ควรเป็นไปอย่างชัดเจน เช่น ต้องการขยายจำนวนนักท่องเที่ยว หรือต้องการขยายวันพักของนักท่องเที่ยว หรือ ต้องการขยายอัตราส่วนการถือครองตลาด เป็นต้น

4. การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด (marketing strategy) ได้แก่ กลยุทธ์ด้านสินค้า กลยุทธ์ด้านราคา กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด

5. การกำหนดงบประมาณ (budget) ควรพิจารณากำหนดงบประมาณในแต่ละตลาดในแต่ละกิจกรรมอย่างเหมาะสม

6. การกำหนดเป้าหมาย ควรคาดคะเนเป้าหมายที่จะได้รับให้ชัดเจน

7. การติดตามและวัดผล เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ ต้องมีการควบคุมและวัดผลการดำเนินงาน เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงและแก้ไขต่อไป

การวางแผน และพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2546: 145) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารแนวความคิดทางด้านส่วนประสมทางการตลาด ตลอดจนส่วนประสมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตลาดการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการซื้อขายสินค้าอย่างรวดเร็ว เพิ่มขึ้น และต่อเนื่อง และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

กระบวนการการบริหารแนวความคิดทางการตลาด จะแสดงออกมาในรูปของแผนการตลาด ที่แจกแจงรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนให้สามารถปฏิบัติได้ ซึ่งแผนการตลาดมีแนวทางการเขียนและการจัดทำในประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

1. บทนำ (introduction) เป็นการอธิบายรายละเอียดของสินค้าและบริการ

2. การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด (market situation analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไป สภาพเศรษฐกิจ สังคม กรวิเคราะห์สถานการณ์ของธุรกิจท่องเที่ยวตลาดปัจจุบัน สถานการณ์ของธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด จุดแข็ง

จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) การวิเคราะห์ตลาด ทั้งผู้ซื้อ ผู้ผลิต สินค้า การแข่งขัน การจัดจำหน่าย พฤติกรรมการซื้อ และแนวโน้ม การแบ่งส่วนตลาด และการกำหนดตลาดเป้าหมาย (market segmentation and target market identification)

3. การวางแผนการตลาด (marketing planning) หมายถึง การกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ทางการตลาด (marketing objective) การกำหนดกลยุทธ์สินค้า ราคา ช่องทาง การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด โปรแกรมแผนงาน

4. การปฏิบัติการทางการตลาด (marketing implementation) หมายถึง กระบวนการประยุกต์แผนการตลาดให้เป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีการร่างรายละเอียดแผนปฏิบัติการ และระยะเวลา ทั้งระยะยาวและระยะสั้น

5. การกำหนดงบประมาณการตลาด (marketing budget) ต้องกำหนดเพื่อให้ใช้การได้จริงสำหรับกิจกรรมแต่ละอย่าง โดยอาจกำหนดตามฐานะขององค์กร ฐานะงบประมาณของกลุ่มแข่งขัน กำหนดตามเปอร์เซ็นต์ของยอดขาย ฯลฯ

6. การควบคุมทางการตลาด (marketing control) หมายถึง การติดตามผลการปฏิบัติงานการตลาดให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ โดยอาจกำหนดโครงสร้างของฝ่ายการตลาดอย่างชัดเจน มีการระบุหน้าที่ มีกระบวนการควบคุมแบบประเมินผลด้วย

ขั้นตอนในการวางแผนทางการตลาดการท่องเที่ยว

1. การศึกษาตลาด เป็นการมองภาพการตลาดโดยรวม ว่าขณะนี้สถานการณ์ด้านการตลาดการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ใครคือคู่แข่ง เราอยู่ตรงจุดใด มีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคอย่างไร

2. การตั้งเป้าหมาย เป็นการมองว่า มีสินค้าใดบ้าง สินค้าอันนั้นมีจุดเด่นอย่างไรซึ่งจะพัฒนาสินค้าที่มีอยู่อย่างไร จะพัฒนาสินค้าใหม่เพิ่มเข้าไปในตลาดได้หรือไม่ พร้อมหรือยัง ถ้ายังควรพัฒนาอย่างไร และสิ่งสำคัญคือวัตถุประสงค์คืออะไร ต้องการวางตัวเองไว้ที่จุดใด หากจะไปถึงจุดหมายที่วางไว้ จะมีผลกระทบอย่างไรบ้าง

3. การจัดทำแผนปฏิบัติการการตลาด หลังจากการศึกษาตลาด และตั้งเป้าหมายแล้ว จะต้องหาหนทางที่จะเดินไปสู่จุดหมายนั้น โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการทางการตลาดตามแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดว่าจะขายสินค้าใด ขายให้ใคร ขายที่ไหน ราคาเท่าใด และส่งเสริมการตลาดโดยวิธีการใด

4. การควบคุมติดตามประเมินผล ขั้นตอนนี้เป็นการช่วยควบคุมดูแลระหว่างการนำแผนไปปฏิบัติ เพื่อให้แผนนั้นใช้ได้ และบรรลุวัตถุประสงค์ ส่วนขั้นตอนในกระบวนการจัดการด้านการตลาดการท่องเที่ยวได้แก่

1. การศึกษาว่าลูกค้าคือใคร ต้องการอะไร
2. การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ทั่วไป โดยใช้หลัก (SWOT Analysis)
3. การกำหนดวัตถุประสงค์
4. การวางแผนดำเนินการ โดยใช้ส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix)
5. การสร้างข้อกำหนดในองค์กรเพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนได้
6. การประเมินผล

หน่วยงานและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ได้จัดทำลำดับขั้นตอนในการวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งมีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกัน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว จำเป็นต้องศึกษาภาพรวม ถึงสิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร ความถึงความต้องการของลูกค้าก่อน จากนั้นองค์กรต้องกำหนดวัตถุประสงค์ว่ามีเป้าหมายอย่างไร แล้วจึงจัดทำออกมาเป็นแผนดำเนินการ ทั้งนี้อาศัยส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าบริการเป็นเครื่องมือ จากนั้นเป็นการนำแผนไปปฏิบัติ โดยมีการควบคุมประเมินผลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการ จำต้องมีการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับตลาดบริการ ซึ่งมีนักวิชาการได้อธิบายว่าสินค้าบริการมีลักษณะพิเศษต่างจากสินค้าทั่วไป ดังนั้นการดำเนินการด้านการตลาดของสินค้าบริการ จึงแตกต่างจากของสินค้าทั่วไปด้วย ซึ่งคุณลักษณะพิเศษของสินค้าบริการ พอจะสรุปได้ ดังนี้คือ (ฉัตรยาพร เสมอใจ, 2548: 14-15; 52-56)

1. จับต้องไม่ได้ (intangibility) สินค้าบริการเป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ ผู้ซื้อสินค้าที่ไม่สามารถสัมผัสหรือมองเห็นสินค้าก่อนที่จะตัดสินใจ ต้องอาศัยการสร้างเชื่อมั่นให้เกิดขึ้น
2. แยกออกจากกันไม่ได้ (inseparability) สินค้าบริการเป็นสินค้าที่การผลิตและการให้บริการเกิดขึ้นในที่เดียวกัน ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการจึงต้องพบปะสัมผัสกัน ดังนั้นทัศนคติ มุมมอง ความคาดหวัง ของผู้ใช้บริการจึงมีผลต่อความพึงพอใจในบริการนั้นด้วย
3. มีความหลากหลาย (variability) สินค้าบริการต้องให้คนเป็นผู้ให้บริการ ดังนั้นการควบคุมคุณภาพให้คงที่ทำได้ยาก เพราะความแตกต่างทางความคิด อารมณ์และการฝึกฝน
4. เก็บรักษาไว้ไม่ได้ (perish ability)

ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับสินค้าบริการ จึงต้องมีมากกว่าส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) ของสินค้าทั่วไป กล่าวคือ ส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าบริการ (The expanding marketing mix for services) ประกอบด้วย 8Ps คือ สินค้า ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากรที่ให้บริการ ขั้นตอนของการให้บริการ ภาพลักษณ์ขององค์กรและการสร้างความเป็นหุ้นส่วนหรือพันธมิตรทางธุรกิจ ซึ่งพอจะอธิบายได้ดังนี้

สินค้า (product) หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่ธุรกิจเสนอเพื่อสนองความจำเป็นและความต้องการของบุคคลให้เกิดความพึงพอใจ

ราคา (price) หมายถึง มูลค่าของสินค้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย (place) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งใจให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการเช่น การขาย การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา เป็นต้น

การส่งเสริมการตลาด (promotion) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งใจให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการเช่น การขาย การประชาสัมพันธ์ การโฆษณา เป็นต้น

บุคลากร (people) หมายถึง บุคคลภายในองค์กรที่คอยให้บริการ และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ลูกค้า

ขั้นตอนการให้บริการ (process) หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ของการให้บริการ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

ภาพลักษณ์ต่าง ๆ ขององค์กร (physical evidence) หมายถึง ส่วนประกอบขององค์กรที่ลูกค้าสามารถสัมผัสได้ และเป็นส่วนที่เพิ่มความมั่นใจให้แก่ลูกค้าในการเข้ามาใช้บริการ

การสร้างความเป็นหุ้นส่วนหรือพันธมิตรทางธุรกิจ (partnership) หมายถึง การติดต่อประสานงานกันหลายฝ่าย ที่ต้องการพึ่งพาทัดเทียมกันและกันในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

การบริหารเชิงกลยุทธ์

(strategic planning)

กลยุทธ์การบริการการตลาดที่ได้รับความนิยมมาหลายทศวรรษ เป็นแนวคิดหลักที่ใช้ในการพิจารณาองค์ประกอบที่สำคัญในการตอบสนองต่อตลาดได้อย่างเหมาะสม โดยเริ่มต้นที่ธุรกิจต้องมีสิ่งที่จะนำเสนอต่อลูกค้าหรือผลิตภัณฑ์ ทำการตั้งราคาที่เหมาะสม หาวิธีการสื่อสารเพื่อที่จะแจ้งข่าวสารและกระตุ้นให้เกิดการซื้อด้วยการทำการส่งเสริมการตลาด ซึ่งกลยุทธ์เหล่านี้ถือว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดสำคัญที่เป็นที่รู้จักกันดี ซึ่งรวมเรียกว่า ส่วนประสมการตลาด (marketing mix) หรือ 4Ps ได้แก่

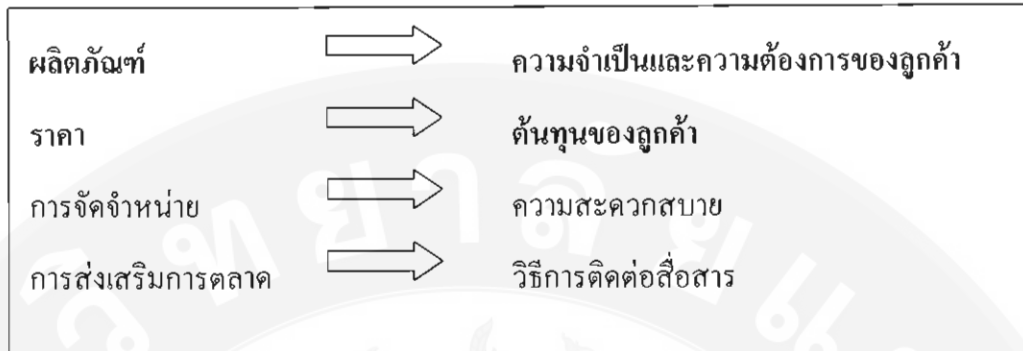
1. ผลิตภัณฑ์ (product) ในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารการตลาดนั้น ธุรกิจผลิตสินค้าหรือบริการต้องพิจารณาถึงลูกค้า กล่าวคือ ในการวางแผนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นและความต้องการของลูกค้า (customer's needs or wants) ที่มีต่อผลิตภัณฑ์นั้น ๆ เป็นหลัก เพื่อธุรกิจสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ตรงกันกับความต้องการของลูกค้าได้มากที่สุด

โดยเฉพาะในตลาดที่มีการแข่งขันสูงที่ทำให้ต้องมุ่งเน้นที่ตลาดเฉพาะส่วน (niche market) การเข้าใจถึงความต้องการและสามารถตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้จะสามารถสร้างความพึงพอใจและความภักดีของลูกค้าได้ ซึ่งผลิตภัณฑ์ในธุรกิจบริการมีความแตกต่างจากสินค้าทั้งด้านรูปแบบและการดำเนินงาน ดังนั้นกลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์สำหรับธุรกิจบริการจึงมีความแตกต่างกัน

2. ราคา (price) สำหรับการวางแผนด้านราคา นอกเหนือจากต้นทุนในการผลิต การให้บริการ และการบริหารแล้ว ก็ต้องพิจารณาถึง ต้นทุน(cost) ของลูกค้า เป็นหลักด้วย ธุรกิจต้องพยายามลดต้นทุนและภาระที่ลูกค้าต้องรับผิดชอบ ตั้งแต่ค่าใช้จ่ายสำหรับผลิตภัณฑ์บริการ รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องด้วยทั้งด้านเวลา จิตใจ ความพยายามทางร่างกาย และความรู้สึกทางลบต่าง ๆ ที่ลูกค้าอาจได้รับด้วย ในการพยายามลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของลูกค้าจะกลายมาเป็นต้นทุนของธุรกิจเอง โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับลูกค้าที่ชอบซื้อสินค้าราคาต่ำ

3. การจัดจำหน่าย (place) ต้องพิจารณาถึง ความสะดวกสบายในการรับบริการ การส่งมอบสู่ลูกค้า สถานที่ และเวลาในการส่งมอบ กล่าวคือลูกค้าควรจะเข้าถึงได้ง่ายที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในเวลาและสถานที่ที่ลูกค้าเกิดความสะดวกที่สุด การเลือกช่องทางในการนำส่งบริการที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับลักษณะของบริการแต่ละประเภท ถ้าเป็นการบริการด้านข้อมูลสามารถอาศัยเทคโนโลยีติดต่อสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ได้ โดยการเปิดเว็บไซต์ติดต่อกับลูกค้าและลูกค้าอื่น ๆ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว การจัดจำหน่ายการบริการมีรายละเอียดมากกว่าการหาช่องทางในการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม แต่ต้องพิจารณาถึง ทำเลที่ตั้ง เนื่องจากการบริการเป็นกระบวนการที่มีลูกค้าเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ในกระบวนการด้วยมากกว่า โดยเปรียบเทียบกับสินค้า และบริการอยู่ในกระบวนการ จึงควรพิจารณาอย่างถี่ถ้วน

4. การส่งเสริมการตลาด (promotion) ช่วยกระตุ้นให้ลูกค้าทำตามในสิ่งที่เราคาดหวัง ได้แก่ การรู้จักและตระหนักถึงตัวผลิตภัณฑ์ เกิดความต้องการใช้ และตัดสินใจซื้อและซื้อมากขึ้น โดยอาศัยเครื่องมือที่แตกต่างกันในการส่งเสริมพฤติกรรมของลูกค้า ได้แก่ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยใช้พนักงานขาย และการตลาดทางตรง ที่มีคุณสมบัติ ข้อดี และข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับความต้องการใช้งาน รวมถึงความแตกต่างของผู้บริโภคที่ไม่เพียงแต่มีความต้องการในการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกันแล้ว การบริโภคสื่อและแนวทางในการตัดสินใจของแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นสิ่งสำคัญในการวางแผนการส่งเสริมการตลาดธุรกิจต้องพิจารณาถึงพฤติกรรมและความต้องการของลูกค้า เพื่อที่จะเลือกวิธีที่ติดต่อสื่อสาร (communication) ที่สามารถเข้าถึงและจูงใจลูกค้าได้

ภาพ 10 แสดงปัจจัยหลักในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์การตลาด

ที่มา : ฉัตรยาพร เสมอใจ (2548: 53)

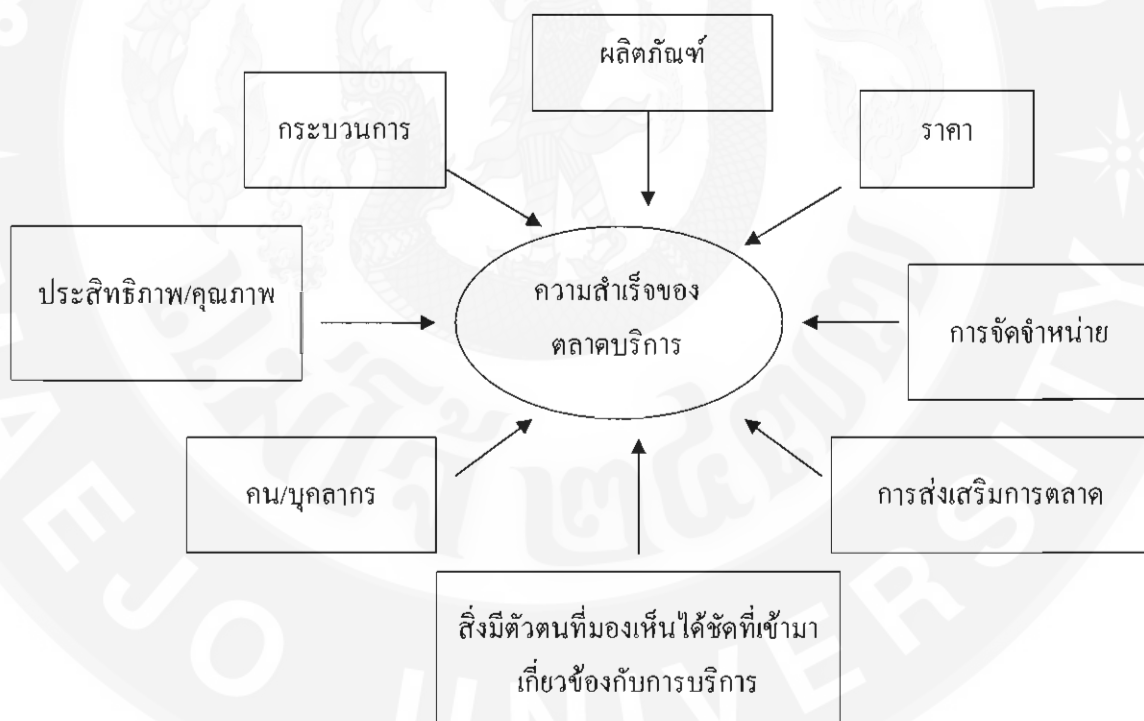
ลักษณะของการบริการที่มีความแตกต่างจากสินค้า การที่คำนึงถึงเพียง (4Ps) ยังไม่เพียงพอ การที่จะทำให้ธุรกิจบริการประสบความสำเร็จยังมีปัจจัยที่สำคัญอีก 4 ประการที่นักการตลาดต้องคำนึงถึง คือ

กระบวนการ (process) เป็นการสร้างสรรค์และการส่งมอบส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์โดยอาศัยกระบวนการที่วางแผนมาเป็นอย่างดี กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการบริการคือ เวลาและประสิทธิภาพในการบริการ ดังนั้นกระบวนการบริการที่ดีจึงควรมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการส่งมอบ รวมถึงต้องง่ายต่อการปฏิบัติการ เพื่อการทำงานได้อย่างถูกต้องและมีแบบแผนเดียวกันและผลงานที่ดีมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพและคุณภาพ (productivity and quality) โดยปกติแล้วคำว่าประสิทธิภาพ และคุณภาพ มักจะถูกแยกออกจากกัน ซึ่งในมุมมองของธุรกิจขณะที่ การเพิ่มประสิทธิภาพ จะเป็นความพยายามการทำให้ต้นทุนรวมของการบริการต่ำลง โดยการตัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หรือลดกระบวนการบางอย่างลง แต่ธุรกิจต้องระลึกไว้เสมอว่าจะต้องไม่ตัดในส่วนที่อาจทำให้ลูกค้าเกิดความไม่พึงพอใจได้ สำหรับ การสร้างคุณภาพ เป็นความพยายามในการสร้างความแตกต่างและสร้างความภักดีของลูกค้า แต่การเพิ่มคุณภาพมักต้องแลกมาด้วยต้นทุนสูง ในขณะที่คุณภาพเป็นสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังว่าจะต้องได้ตามที่เขาได้จ่ายเงินไป ยิ่งคุณภาพของการบริการสูงมาก โดยเปรียบเทียบกับมูลค่าของเงินที่ลูกค้าจ่าย ก็จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจยิ่งขึ้น แต่ในความเป็นจริงคุณภาพที่สูงขึ้นมักคู่กับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ส่วนประสิทธิภาพจะเป็นสิ่งที่เสริมให้ลูกค้าพึงพอใจมากขึ้น เพราะประสิทธิภาพจะถูกมองในแง่ของการดำเนินกระบวนการได้ดียิ่งขึ้น โดยเปรียบเทียบ ซึ่งจะทำให้ลูกค้าได้รับสิ่งที่ลูกค้าไม่ได้คาดหวังจากการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมักจะเป็นการทำงานที่รวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้ต้นทุนต่ำลง ซึ่งทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจนั่นเอง

คน (people) การบริการต้องมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับคนทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ ซึ่งคนเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้ลูกค้ารับรู้ถึงคุณภาพหรือเป็นผู้ทำลายคุณภาพก็ได้ บริษัทต้องเตรียมกระบวนการเกี่ยวกับคนหรือบุคลากรเป็นสำคัญตั้งแต่ การสรรหา การรับ ฝึกอบรม และ กระตุ้นพนักงาน โดยเฉพาะพนักงานในส่วนที่ต้องติดต่อกับลูกค้าโดยตรง

สิ่งมีตัวตนที่มองเห็นได้ (physical evidence) เป็นองค์ประกอบของธุรกิจบริการที่ลูกค้าสามารถมองเห็นและใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาและตัดสินใจซื้อบริการได้ เช่น อาคาร สำนักงานของบริษัท ทำเลที่ตั้ง สัญลักษณ์ของบริษัท สิ่งพิมพ์ที่บริษัทจัดทำหรือเลือกใช้ และสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนถึงรูปแบบและคุณภาพของบริษัท ถึงแม้บางครั้งสิ่งที่มีตัวตนบางอย่างอาจไม่มีส่วนช่วยให้การบริการมีประสิทธิภาพสูงขึ้นมากนัก แต่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้า และเป็นการสะท้อนถึงรสนิยมของลูกค้าไปด้วย ซึ่งจะเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาตัดสินใจ

ภาพ 11 แสดงองค์ประกอบแห่งความสำเร็จของการตลาดบริการ
ที่มา : ฉัตรยาพร เสมอใจ (2548: 53)

สิ่งสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารการตลาดต่างต้องพิจารณาถึงลูกค้า กล่าวคือ ในการวางแผนเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ต้องพิจารณาถึง ความจำเป็นและความต้องการของ ลูกค้า ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์นั้น ๆ ต้องพิจารณาถึง ต้นทุนของลูกค้าสำหรับการกำหนดราคา การจัด

จำหน่ายก็ต้องพิจารณาถึง ความสะดวกสบายในการรับบริการ การส่งมอบลูกค้า สถานที่ และเวลา ในการส่งมอบ พิจารณาถึงพฤติกรรมและความต้องการของลูกค้า เพื่อที่จะเลือก วิธีที่ติดต่อสื่อสาร ที่สามารถเลือกใช้การส่งเสริมการตลาดเข้าถึงและจูงใจลูกค้าได้เหมาะสม แต่เนื่องจากความแตกต่างของการบริการจากสินค้า การที่จะทำให้ธุรกิจบริการประสบความสำเร็จยังมีปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการที่นักการตลาดต้องคำนึงถึงคือ กระบวนการประสิทธิภาพและคุณภาพ คน และสิ่งมีชีวิตคนที่มองเห็นได้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบริการ

กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับบริการคือ เวลาและประสิทธิภาพในการบริการ ดังนั้น กระบวนการ บริการที่ดีจึงควรมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการส่งมอบ รวมถึงง่ายต่อการปฏิบัติการ ประสิทธิภาพและคุณภาพ มักถูกแยกออกจากกันโดยการเพิ่มประสิทธิภาพจะเป็นความพยายามในการทำให้ต้นทุนรวมของการบริการต่ำลง สำหรับการสร้างคุณภาพเป็นความพยายามในการสร้างความแตกต่างและสร้างความภักดีของลูกค้า แต่การเพิ่มคุณภาพต้องแลกมาด้วยต้นทุนสูง การบริการต้องมีความเกี่ยวข้อง โดยตรงกับ คน ทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ คนเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้ลูกค้ารับรู้ถึงคุณภาพหรือเป็นผู้ทำลายคุณภาพก็ได้ บริษัทต้องเตรียมกระบวนการเกี่ยวกับคนหรือบุคลากรเป็นสำคัญ ตั้งแต่การสรรหา การรับ ฝึกอบรม และกระตุ้นพนักงาน โดยเฉพาะพนักงานในส่วนที่ต้องติดต่อกับลูกค้าโดยตรง สิ่งมีชีวิตคนที่มองเห็นได้จึงเป็นองค์ประกอบของธุรกิจบริการที่ลูกค้าสามารถมองเห็นและใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาและตัดสินใจซื้อบริการได้ ตัวอย่างของสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น อาคารสำนักงานของบริษัท เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ พนักงาน สัญลักษณ์ของบริษัท สิ่งพิมพ์ที่บริษัทจัดทำหรือเลือกใช้ และสิ่งที่มองเห็นได้ต่าง ๆ

ธุรกิจบริการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาให้ส่วนประกอบทั้ง 8 ประการ สอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์และศักยภาพของธุรกิจ และแนวทางในการพิจารณาวิธีที่มีประสิทธิภาพในการบริหารการตลาดไม่ได้อยู่ที่การพิจารณาแกล่ววิธีหรือแนวทางที่ดีที่สุด ซึ่งควรเลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด เหมาะสมกับลักษณะความต้องการและพฤติกรรมของลูกค้า และเหมาะสมกับลักษณะของผลิตภัณฑ์และความสามารถของธุรกิจในการจัดทำและการนำเสนอ โดยใช้แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic management) กิ่งพร ทองใบ (2541: 11-21) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า องค์การธุรกิจต้องดำเนินภายใต้อิทธิพลของสถานะแวดล้อมภายในและภายนอกกิจการ ลักษณะสำคัญของสถานะแวดล้อมในปัจจุบันพอสรุปได้เป็น 2 ประการคือ 1) มีความสลับซับซ้อนเพิ่มขึ้น (increasing complexity) ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบของสถานะแวดล้อมที่มีผลต่อการประกอบธุรกิจขนาดใหญ่และปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยเหล่านี้ การตัดสินใจดำเนินธุรกิจจึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ 2) มีการ

เปลี่ยนแปลงมากขึ้น (increasing change) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ที่สั้นลงมีผลทำให้การบริหารธุรกิจมีความยุ่งยากกว่าเดิม

ลักษณะของสภาวะแวดล้อมดังกล่าวมีผลทำให้ผู้บริหารต้องตระหนักถึงความสำคัญของสภาวะแวดล้อม โดยพยายามที่จะวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อประเมินจุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการ และแสวงหาช่องทางและโอกาสในการดำเนินธุรกิจอย่างถูกต้อง และทำให้องค์การธุรกิจมีการเจริญเติบโตและพัฒนาอย่างเหมาะสม การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้้องค์การสามารถปรับตัวและดำรงอยู่ได้ (ongoing adaptation)

หากจะเปรียบเทียบการดำรงอยู่ขององค์กรกับการดำรงชีวิตของมนุษย์จะเห็นได้ว่าสุขภาพของมนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลง มีเกิด แก่ เจ็บ ตาย องค์กรก็เช่นเดียวกัน เมื่อองค์กรเริ่มตั้งขึ้นชื่อเสียงขององค์กรเป็นสิ่งยากที่คนจะคุ้นเคย จำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินการที่เหมาะสมจึงจะทำให้้องค์การประสบผลสำเร็จจึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ (strategic management) คือขั้นตอนการบริหารเพื่อให้บรรลุภารกิจ (mission) ขององค์กรโดยใช้การวางแผนกลยุทธ์ (strategic planning) คือการพัฒนาแผนระยะยาวขององค์กรบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรคจากการประเมินสภาวะแวดล้อมภายนอก จุดแข็งและจุดอ่อนของ้องค์การจากการประเมินสภาวะแวดล้อมใน้องค์การ การตัดสินใจวางแผนกลยุทธ์ที่คัมภีร์กาศัยแนวทางแก้ไขปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ (scientific problem solving) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุปัญหา 2) การแสวงหาข้อมูล 3) การระบุทางเลือก 4) การประเมินทางเลือก 5) การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด และการวางแผนกลยุทธ์จะประกอบด้วย 1) การตัดสินใจการกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก 3) การกำหนดเป้าหมาย 4) การพัฒนากลยุทธ์ 5) การกำหนดนโยบายของ้องค์การ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ (objective setting) วัตถุประสงค์ (objective) คือจุดหมายปลายทางที่้องค์การแสวงหาเพื่อการบรรลุผลสำเร็จของการดำเนินงาน การอยู่รอดและการพัฒนาวัตถุประสงค์ของ้องค์การมีการจำแนกเป็นระดับตามสายการบังคับบัญชาใน้องค์การ การมีวัตถุประสงค์หลายระดับ และในแต่ละระดับยังมีวัตถุประสงค์หลายด้านอาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์ได้ ผู้บริหารจึงควรพยายามที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ให้มีความสอดคล้องกลมกลืนและเป็นทิศทางเดียวกัน โดยการระบุขอบเขตของวัตถุประสงค์แต่ละด้านให้ชัดเจน

2. กำหนดทิศทางหรือภารกิจหลัก (mission setting) คือ ข้อความที่แสดงถึงแนวทางหลักในการอยู่รอดของ้องค์การ โดยระบุถึงหน้าที่ที่้องค์การต้องกระทำต่อสังคม ลักษณะ

สังคมของการดำเนินงานและปรัชญาทางการจัดการขององค์กร ภารกิจหลักขององค์กรแต่ละแห่งจะแตกต่างกันออกไป การเขียนภารกิจหลักโดยทั่วไปต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ (vision) ขององค์กรนั้นๆ

3. การกำหนดเป้าหมาย (goal setting) เป้าหมาย (goals) หมายถึง ผลลัพธ์สุดท้ายที่องค์กรต้องการให้เกิดขึ้น เป็นผลลัพธ์ที่เฉพาะเจาะจงขององค์กร สามารถวัดได้และมีระยะเวลาที่แน่นอน กำหนดเป้าหมายจะมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และภารกิจหลักขององค์กรที่ระบุไว้ก่อน โดยนำเอาวัตถุประสงค์หรือภารกิจหลักมาใช้เป็นกรอบสำหรับการกำหนดเป้าหมายขององค์กรให้มีความเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น

4. การพัฒนากลยุทธ์ (strategy development) กลยุทธ์ (strategy) คือ ทางเลือกที่ดีที่สุดที่องค์กรเลือกดำเนินการจากจุดที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่เป้าหมายในอนาคตที่กำหนดไว้ การพัฒนากลยุทธ์ต้องคำนึงถึงโอกาสและอุปสรรคตลอดจนจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แล้วเลือกวิธีที่ได้เปรียบคู่แข่งให้มากที่สุด

5. การกำหนดนโยบาย (policy formulation) นโยบาย (policy) หมายถึง แนวปฏิบัติอย่างกว้าง เพื่อเชื่อมโยงระหว่างกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กร

นอกจากนี้ วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ (2546 :72-78) ได้ระบุว่าในกระบวนการแปลงวิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อน แต่หากมีการดำเนินการที่อาศัยความเข้าใจที่เป็นหนึ่งเดียวและมีความร่วมแรงร่วมใจกันของพนักงานในองค์กรก็จะนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์กร เพราะการดำเนินการดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญมากจนกระทั่งในปัจจุบันหลายองค์กรกล่าวว่ากำหนดทิศทางที่ชัดเจนและกลยุทธ์ที่สวยหรูจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดกับองค์กรเลย หากองค์กรไม่สามารถที่จะนำพาสิ่งที่กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติได้

1. วิสัยทัศน์ (organizational vision) สำหรับวิสัยทัศน์ในแง่ของการบริหารเชิงกลยุทธ์แล้วจะหมายถึง ภาพในอนาคตที่องค์กรอยากจะเป็น หลังจากทีองค์กรทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจทั้งภายในและภายนอกองค์กรแล้ว องค์กรจะต้องนำผลการวิเคราะห์มากำหนดตำแหน่ง (position) ในการแข่งขันว่า องค์กรของเราต้องการที่จะอยู่ในตำแหน่งใดในอุตสาหกรรมที่เราอยู่ หรืออาจจะกล่าวได้ว่าวิสัยทัศน์เป็น

- 1.1 ภาพหรือตำแหน่งในการแข่งขันขององค์กรในอีก 3-5 ปีข้างหน้า
- 1.2 จินตนาการเกี่ยวกับอนาคตขององค์กรที่เกิดจากทัศนคติและมุมมองตลอดจนแนวคิดของผู้บริหาร

1.3 ความคิดเกี่ยวกับสภาวะการณ์อนาคตของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ

1.4 ความปรารถนาหรือความทะเยอทะยานสำหรับอนาคต

1.5 สิ่งทีก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินธุรกิจ

ในอดีตการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรจะเป็นการมองภาพในอนาคตขององค์กรในอีก 5-10 ปีข้างหน้า แต่ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจนั้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นปัจจุบันองค์กรส่วนใหญ่นิยมกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรอีก 3-5 ปีเท่านั้น และมักมีการทบทวนทุกปีในช่วงของการวางแผนกลยุทธ์ประจำปี ว่าวิสัยทัศน์ขององค์กรยังคงทันสมัยกับสถานการณ์หรือไม่ ซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนบ้างเล็กน้อยตามความเหมาะสม แต่ทุกครั้งที่จะมีการปรับเปลี่ยนขอให้คำนึงถึงข้อควรระวังที่ว่า หากมีการเปลี่ยนแปลงที่มากเกินไปจะทำให้องค์กรขาดจุดยืนที่ชัดเจนและเกิดความสับสนกับพนักงานผู้ปฏิบัติ ซึ่งเขาทั้งหลายจะไม่ว่าองค์กรกำลังจะก้าวเดินไปทิศทางใดกันแน่ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะของธุรกิจด้วย

2. ภารกิจ(organizational mission) ขององค์กรจะบ่งบอกถึงกิจกรรมที่ต้องดำเนินการและสนับสนุนให้บรรลุวิสัยทัศน์ซึ่งจะช่วยสร้างคุณค่าและความแตกต่างขององค์กรจากองค์กรอื่นในอุตสาหกรรม เช่น ภารกิจของธุรกิจการผลิตเพื่อการส่งออกด้วยตราหือของตนเองย่อมแตกต่างจากธุรกิจที่ทำหน้าที่รับจ้างผลิตให้กับตราหือของลูกค้า ทั้งที่สององค์กรต่างอยู่ในธุรกิจการผลิตเพื่อการส่งออกเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ภารกิจขององค์กรยังบอกให้ทราบขอบเขตในการดำเนินธุรกิจเอกลักษณ์ คุณลักษณะ ตลอดจนเส้นทางเพื่อการพัฒนาองค์กร ซึ่งจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้พนักงานในองค์กรทุกคนทราบร่วมกันถึงแนวคิดหรือหลักการในการทำงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. วัตถุประสงค์ (organizational objective) คือ การกำหนดภารกิจของธุรกิจในรูปแบบของผลลัพธ์สำคัญที่ต้องการหรือเป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการในอนาคตซึ่งองค์กรจะต้องพยายามทำให้เกิดขึ้น หลังจากการกำหนดวัตถุประสงค์แล้วจะช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงผลที่ธุรกิจต้องการจะบรรลุ ถ้าภารกิจขององค์กรไม่ได้มีการแปลงให้อยู่ในรูปแบบของวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์แล้ว ก็เสมือนว่าการจัดวางทิศทางองค์กรก็เป็นเพียงการกระทำตามแฟชั่นเท่านั้นมิได้มีการหวังผลของการกระทำ

โดยทั่วไปวัตถุประสงค์ที่ดีสามารถตอบสนองความต้องการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ดังนั้นเพื่อให้ครอบคลุมจึงมีการจัดแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์ด้านการเงิน (financial perspective) เป็นการตอบคำถามว่าองค์กรจะประสบความสำเร็จในสายตาของผู้ถือหุ้นและเจ้าหนี้ องค์กรต้องมีผลประกอบการทางการเงินอย่างไร

3.2 วัตถุประสงค์ด้านลูกค้า (customer perspective) เป็นการตอบคำถามว่า องค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเงินได้ องค์กรต้องมีความสามารถในการสร้างความพึงพอใจและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างไร

3.3 วัตถุประสงค์ด้านกระบวนการการธุรกิจภายใน (internal process perspective) เป็นการตอบคำถามว่าองค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการเงินและลูกค้าได้ องค์กรต้องมีกระบวนการภายในองค์กรที่เป็นเลิศอะไรบ้าง

3.4 วัตถุประสงค์ด้านองค์กรและการเรียนรู้ (learning and growth perspective) เป็นการตอบคำถามว่าองค์กรจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน องค์กรต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและเรียนรู้อย่างไร

4. เป้าหมาย (organizational goal) เพื่อให้วัตถุประสงค์มีความหมายและเป็นประโยชน์กับองค์กร จึงมีการระบุวัตถุประสงค์ให้มีความชัดเจน เฉพาะเจาะจงสามารถวัดได้ ซึ่งเราจะเรียกวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะดังกล่าวว่า เป้าหมาย (goal) เป้าหมายจะมีลักษณะที่สามารถวัดได้หรือเขียนได้ในรูปแบบที่ระบุปริมาณไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการบรรลุถึงสิ่งที่ต้องการ การกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนจะช่วยความสับสนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และช่วยในการสร้างบรรทัดฐาน สำหรับการกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จขององค์กร (Organizational Key Performance Indicators; KPIs) ซึ่งจะนำมาใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรได้อย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตามในกระบวนการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนดังกล่าว จำเป็นต้องมีพาหะ (vehicle) เป็นเครื่องนำชุมชนเคลื่อนที่ไปสู่เป้าหมายสูงสุด ดังนั้น การไปสู่เป้าหมายสูงสุดถึงความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวจึงต้องมีการรับรู้ ฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาแนวคิดเรื่องการรับรู้ ซึ่งมนุษย์มีการรับรู้เป็นสัญชาตญาณที่ได้มาโดยธรรมชาติ จึงสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกอินทรีย์ เมื่อมีการรับสัมผัสร่างกายของมนุษย์จะจัดระบบการสัมผัสเข้าสู่กระบวนการของสมองที่ทำหน้าที่รับข้อมูลข่าวสาร การรับรู้จะทำหน้าที่เสมือนเครื่องกรอง (filter) และเครื่องผสมผสาน (mixer) ที่จะทำให้ข้อมูลเหล่านั้นมีความหมาย (สุภัทธา ปิณฑะแพทย์, 2532: 96) ซึ่งการรับรู้ของบุคคลแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ที่ได้รับและการประเมินค่าสิ่งที่ รับรู้ก็แตกต่างกันไปด้วย การรับรู้ของบุคคลเกิดจากการได้เห็นสิ่งต่างๆ ได้รับฟังสรรพสิ่ง ได้กลิ่น และได้สัมผัส

เป็นความรู้สึกที่เกิดจากประสาทสัมผัสโดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส บุคคลประเมินค่าจากสิ่งที่รับรู้ โดยอาศัยประสบการณ์ และภูมิหลังของตน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535: 76)

การรับรู้ (perception)

การรับรู้ คือ กระบวนการแปลความหมายของสมองที่ได้รับข้อมูลจากประสาทสัมผัสพื้นฐานหรือสิ่งเร้าต่างๆ ที่มากระตุ้นให้ร่างกายเกิดความรู้สึกและเข้าใจความหมายของสิ่งเร้านั้น (มธุรส สว่างบำรุง, 2542: 94) นอกจากนี้แล้ว สุปราณี สนธิรัตน์ (2537: 143) ได้ให้ความหมายการรับรู้ว่า หมายถึง การที่บุคคลสำนึก (aware) และมีปฏิกิริยาตอบสนอง (reaction) ต่อสิ่งเร้าโดยปกติเรารับรู้โดยผ่านระบบรับสัมผัส ได้แก่ ระบบรีเซปเตอร์ในตา จมูก ลิ้น ผิวหนังและกล้ามเนื้อ ข่าวสารที่ระบบสัมผัสรับจากสิ่งแวดล้อมจะถูกส่งไปยังสมองเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นการได้เห็น การได้กลิ่น การได้รส ความรู้สึกร้อน หนาว เจ็บปวด ฯลฯ พฤติกรรมการรู้สึก (sensation) (perception) ว่าสิ่งที่เห็น หรือรู้สึกนั้นคืออะไร

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2532: 96) ได้กล่าวสรุปกระบวนการเกิดการรับรู้ว่า

1. มีการสัมผัสจากสิ่งเร้า
 - 1.1 ชนิดของสิ่งเร้า หมายถึง บุคคล วัตถุ สิ่งของ บรรยากาศ
 - 1.2 ธรรมชาติของสิ่งเร้า หมายถึง คุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งเร้านั้น
2. ได้รับสัมผัสโดยผ่านอวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย
3. แปลความหมายจากสัมผัสต้องอาศัยองค์ประกอบต่อไปนี้
 - 3.1 สติปัญญาและความฉลาด
 - 3.2 คุณภาพของจิตและสภาพของจิต
 - 3.3 ประสบการณ์เดิม
4. การแสดงพฤติกรรมกรรับรู้ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมตอบสนองของอินทรีย์ทั้งที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนและไม่ชัดเจน

องค์ประกอบของการรับรู้

1. ลักษณะเฉพาะของบุคคล ได้แก่ ความใส่ใจ ความตั้งใจ การเห็นคุณค่าของสิ่งเร้า เจตคติ ความคาดหวัง ความรอบคอบ ความต้องการ ค่านิยม เป็นต้น นับได้ว่าเป็นตัวแปรที่มี

อิทธิพลต่อการรับรู้เป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะสิ่งเร้าต่าง ๆ มากมายที่มนุษย์จะต้องเลือกสรรแตกต่างกันออกไป

2. คุณสมบัติของสิ่งเร้า ซึ่งจะมีส่วนช่วยกระตุ้นทำให้เราเกิดความสนใจขึ้นมาได้ เช่น สิ่งเร้าที่มีกลิ่น การปกปิด การมีขนาดใหญ่ การทำซ้ำ ๆ การเคลื่อนไหว แปลกใหม่ ความผิดแผกแตกต่างจากสิ่งอื่น ๆ และความโดดเด่นสะดุดตา เป็นต้น

3. ประสบการณ์เดิมในอดีตมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของการรับรู้ของมนุษย์ได้เช่นกัน เช่น บางคนจะถือว่าศิรุษเป็นสิ่งสูง ถ้าหากมีคนมีอายุน้อยกว่ามาลูบศิรุษบุคคลนั้นอาจจะแสดงอารมณ์โกรธขึ้นมาทันที เป็นต้น

4. สิ่งแวดล้อมในขณะนั้นเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยให้กระตุ้นความสนใจของเราในการแสดงพฤติกรรมได้ตอบออกมา

สุภัทธา ปิณฑะแพทย์ (2532: 105) ได้ให้ความสำคัญของการรับรู้ดังนี้

1. การรับรู้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นในการเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของชีวิต ถ้าบุคคลไม่รับรู้ก็จะไม่สามารถก้าวไปสู่ขั้นของการการเรียนรู้ได้

2. การรับรู้ทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งมีผลต่อจิตใจทั้งในลักษณะชั่วคราวและถาวร

3. การรับรู้ทำให้บุคคลมองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เกิดการพัฒนา การเลือกสรรและการแยกแยะ

4. การรับรู้จะเป็นฐานข้อมูลให้บุคคลได้นำมาพิจารณา วิเคราะห์ เพื่อการนำไปสู่การตัดสินใจ

การรับรู้ของปัจเจกบุคคล

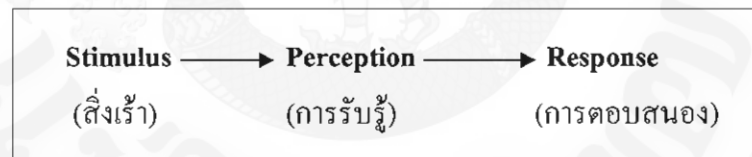
โดยปกติมนุษย์จะมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในโลกนี้ในสายตาของการรับรู้มากกว่าการหาข้อเท็จจริง ทั้งนี้เพราะแต่ละบุคคลมีประสบการณ์การเรียนรู้ต่างกัน การที่จะให้มองเห็นสิ่งเดียวกันในสายตาอย่างเดียวกัน หรือรับรู้เหมือนกันย่อมเป็นไปได้ การยอมรับความจริงข้อนี้เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า แผนที่ทางความคิด (cognitive map) ในแผนที่ทางความคิดของแต่ละคน ไม่ได้มีรูปแสดงให้เห็นความเป็นไปในโลกนี้ทางกายภาพ แต่เป็นความรู้สึกส่วนตัว ที่พยายามทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกนี้เท่าที่ตนจะมองเห็นหรือสามารถรับรู้ เพราะฉะนั้น บุคคลที่รับรู้ (perceiver) จะมองในสิ่งที่ตนอยากมองหรือต้องการที่จะมอง (จุมพล หนิมพานิช, 2532: 119)

ดิน ปรัชญาพหุทธิ (2530: 215) ให้ความหมายของการรับรู้ว่า การที่บุคคลมี ปฏิกริยาโต้ตอบ (response) ต่อแรงกระตุ้น (stimulus) ในสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง แต่ใน การมีปฏิกริยาโต้ตอบเช่นนั้น บุคคลจะไม่ได้ตอบต่อแรงกระตุ้นทั้งหมดหากแต่จะ เลือกสรร รวบรวมความคิดและตีความแรงกระตุ้นเฉพาะในส่วนที่คนได้เรียนรู้มีประสบการณ์มาจากอดีต และสนใจเท่านั้น นอกจากนี้ สุชา จันทน์เอม (2522:114) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายที่สุดถึงซับซ้อนที่สุด จนยากแก่การเข้าใจ

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของการรับรู้แตกต่างกันออกไป ดังนี้

การรับรู้ คือ การตีความหมายจากการรับสัมผัส (sensation) ในการรับรู้ นั้น เราไม่ เพียงแต่มองเห็น ได้ยิน หรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่เราต้องรับรู้ได้ว่าวัตถุหรือสิ่งที่เรารับรู้ นั้นคืออะไร มีรูปร่างอย่างไร อยู่ทิศใด ไกลกว่าเรามากน้อยแค่ไหน เป็นต้น ทั้งหมดที่เรายกได้นี้เป็นการใส่ ความหมายให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในการรับสัมผัส

ในแง่ของพฤติกรรม การรับรู้เป็นขบวนการที่เกิดแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและ การตอบสนองต่อสิ่งเร้า ดังภาพ 8

ภาพ 12 แสดงถึงพฤติกรรมกรรับรู้

ดังนั้นสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง ขบวนการที่คนเรามีประสบการณ์กับวัตถุหรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยอวัยวะรับสัมผัส

กรรณิการ์ ภูประเสริฐ (นวนจันทร์ ทองมา, 2545: 28) ได้ระบุถึงขั้นตอนของการ รับรู้ไว้ สามารถ เกิดขึ้นตามลำดับขั้น ดังนี้ คือ

สิ่งเร้ามากระทบ (เร้า)อวัยวะรับสัมผัสของอินทรีย์ ซึ่งอาจจะเป็น หู ตา จมูก ลิ้น กายสัมผัสก็ได้กระแสประสาทสัมผัสก็จะวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่ สมองจะมีการแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ โดยอาศัยความจำ ความรู้เดิม (past knowledge) ประสบการณ์เดิม (past experiences) ในลักษณะนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลแต่ละคนไม่ว่าจะมี

มากน้อยแค่ไหน ถ้าบุคคลใดมีความสามารถจำได้ดี ไม่ลืมง่าย ๆ ในสิ่งที่เคยทำไปแล้ว การเร้าใหม่
 ของสิ่งเร้าใหม่ก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นรับรู้ได้เร็วและชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความ
 ต้องการ ค่านิยม ทักษะ และบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น การรับรู้
 จึงเกี่ยวกับการทำงานของอวัยวะรับสัมผัส การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจทำให้
 บุคคลแต่ละคนเกิดการรับรู้ที่ต่างกันได้ เนื่องจากการรับรู้ที่ต่างกัน เนื่องจากการรับรู้ของเรา
 ขึ้นอยู่กับสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง เช่น สิ่งแวดล้อมของสิ่งเร้า กระบวนการของสิ่งเร้า ประสบการณ์เดิม
 ของบุคคลและธรรมชาติของบุคคล การรับรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าไม่มีการสื่อความหมาย ผลที่เกิดจาก
 การสื่อความหมายนั้นก็คือ การที่เราประเมินตีความเกี่ยวกับผู้คน ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ จนเกิด
 ความคิดความเข้าใจ การรับรู้ของเราอาจแตกต่างกัน คนแต่ละคนจะมีการรับรู้ที่แตกต่างกันได้
 ทั้ง ๆ ที่มีประสบการณ์อย่างเดียวกัน หรือกล่าวได้ว่า มีความแตกต่างระหว่างบุคคลมาเกี่ยวข้องกับ
 การรับรู้ด้วย ทั้งนี้เพราะคนเรามีการเลือกรับรู้ตามความสนใจที่แตกต่างกันของแต่ละคน และเกณฑ์
 การประเมินลักษณะต่าง ๆ ของคนแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน ขณะที่คนหนึ่งถือว่า ลักษณะอย่างหนึ่ง
 มีความสำคัญ แต่คนอื่นอาจถือว่าไม่สำคัญก็ได้ แม้แต่การอ้างถึงลักษณะอย่างเดียวกัน ด้วยคำพูดที่
 เหมือนกัน คนแต่ละคนก็ยังมีขอบเขตความคิด ความเข้าใจไม่ตรงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เกณฑ์
 การประเมินและลักษณะการรับรู้ของเราจะต่างกันไปตามลักษณะความสนใจ ความรู้สึก ความ
 ต้องการ เจตคติ ค่านิยมและประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งเป็นผลให้เกิดการตัดสินใจประเมินผล
 และการเลือกรับรู้ในทางที่แตกต่างกันได้มาก ดังนั้น กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (นวนจันทร์ ทองมา,
 2545: 28-29) ได้ให้ความเห็นว่า การรับรู้ทางสังคมเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลใน
 สังคม ควรจะทำความเข้าใจและนำไปใช้อย่างถูกต้อง การรับรู้ของบุคคลหรือไม่นั้นก็เกิดจาก
 วิธีการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการใช้ภาษาของบุคคล นั้น ๆ การสื่อความหมายบางอย่าง
 ทำให้เกิดการรับรู้ที่ถูกต้อง แต่การสื่อความหมายบางอย่างก็ทำให้เกิดการรับรู้ไม่ถูกต้อง บิดเบือน
 ไปจากความจริง ซึ่งทำให้เกิดผลเสียในสังคม

กระบวนการรับรู้ของบุคคล

การรับรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมาก ทำให้มี
 ความรู้ความเข้าใจและอธิบายพฤติกรรมได้มากขึ้น การรับรู้ มีบทบาทสำคัญมากสำหรับบุคคลใน
 การแสดงพฤติกรรม เพราะว่าพฤติกรรมมีผลจากวิถีที่คนทั่วไปรับรู้ตัวเองและรับรู้โลกภายนอก

รอบตัวทั้งหลายในเวลาใดเวลาหนึ่ง SEAMEO SEARCA (1988:100) ยังได้กล่าวถึงกระบวนการของการรับรู้ว่าประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1. การเลือก
2. การรวบรวม
3. การแปลความ

การรับรู้เป็นกระบวนการรวบรวมและแปลความหมายจากสิ่งกระตุ้นให้เป็นรูปแบบ สมัย จิตหมวด (2542: 55) ยังได้อ้างถึงกลุ่ม นักจิตวิทยา Gestalt ที่ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ของคนเรามักมีลักษณะเป็นการจัดระเบียบของการรับรู้ โดยที่จะรับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยการจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ เป็นกลุ่มก้อน หรือเป็นส่วนรวม แทนที่จะรับรู้ปลีกย่อยของสิ่งต่าง ๆ เรากลับรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นส่วนรวมมากกว่า ซึ่งออบรม สตินภบาล (2541: 96) ได้กล่าวถึงนักจิตวิทยาสกุลนี้ว่า ได้พัฒนาการศึกษาเรื่องการรับรู้นี้มาจากกลุ่มนักจิตวิทยาชาวเยอรมันกลุ่มหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยบุคคลสำคัญคือ Max Wertheimer, Kurt Koffka, Wolfgang Kohler และ Kurt Lewin มนุษย์จะรับรู้ทุกสิ่งเป็นก้อนต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ยังมีตัวแปรหลายชนิดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ สามารถแยกเป็นประเภทใหญ่ ได้ 2 ประเภท คือ คุณสมบัติภายในจิตใจของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการ การสนใจและแรงขับ ส่วนคุณสมบัติของสิ่งเร้า ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสิ่งเร้า การเคลื่อนไหวหรือการเกิดซ้ำ ๆ กันของสิ่งเร้าทั้ง 2 ประเภท จะช่วยในการรับรู้ของเราทั้งสิ้น การที่มนุษย์สามารถที่จะรับรู้หรือปฏิกิริยาตอบโต้สนองสิ่งภายนอกได้ดีหรือได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งสองประการด้วยกัน คือ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา และขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจของมนุษย์ในขณะนั้น นอกจากสิ่งสำคัญสองประการนี้แล้ว การรับรู้ยังขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้าที่มาเร้าอีกด้วย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของบุคคล

การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในทางสังคมนั้น มีตัวแปรหลายชนิดที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของคนเรา ซึ่ง นวนจันทร์ ทองมา (2545: 30) กล่าวว่าคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ มี 2 ชนิด คือ คุณสมบัติภายในจิตใจของผู้รับรู้ และคุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกที่มีต่อความสนใจ

ในขณะที่เรารับรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งรอบตัวเรานั้น เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรอบรู้ทุกสิ่งทุกอย่างในสิ่งที่เรารับรู้ไปทุกอย่าง เนื่องจากการรับรู้ของมนุษย์อาศัยปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การรับรู้ หลายปัจจัยด้วยกัน ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยทางด้านประสบการณ์ดั้งเดิม คือ บุคคลนั้นๆ อาจจะมีประสบการณ์ดั้งเดิมเกี่ยวกับสิ่งนั้นมาก่อน

ปัจจัยทางด้านสรีระ เนื่องจากความสามารถของอวัยวะสัมผัสของมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิตอยู่ในวงจำกัด ดังนั้นจึงไม่สามารถที่จะตอบสนองสิ่งนั้นได้ทุกอย่างไปหมด ทั้งนี้ เพราะการตอบสนองของสิ่งเร้ามักจะขึ้นอยู่กับประเภทของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งอาจจะหมายถึงลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งเร้า หรือชนิดต่าง ๆ ของสิ่งเร้าจากทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ตรวจเอกสารมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า การรับรู้ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด ๆ ก็แล้วแต่ ย่อมที่จะรับรู้ในลักษณะของส่วนบุคคล ซึ่งอาจจะมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้องให้เกิดการรับรู้ที่แตกต่างกันได้

การที่บุคคลจะสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองได้สัมผัสนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อันจะนำมาซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลและจะส่งผลไปถึงการแสดงออกถึงการรับรู้ต่อสิ่งนั้นๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากการศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งอยู่บนฐานคติของการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม อันประกอบด้วยองค์ประกอบของความยั่งยืนของทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งพวงนา สวนศรี (2546: 10) ได้กล่าวถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชน ว่าจากกระแสของคนในสังคมที่เกิดความตื่นตัว เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเป็นประชาธิปไตยของสังคมไทย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และกำหนดทิศทางการพัฒนามากขึ้น การให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยการเคารพสิทธิความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียมของคนในสังคม ซึ่งกระแสเหล่านี้อิงกับกระแสโลกโดยสหประชาชาติ องค์กรนานาชาติ นักวิชาการและนักอนุรักษ์ที่พูดถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยที่ความเข้าใจของคนในสังคมที่มีต่อชุมชนชนบทที่เป็นฐานสำคัญของการพัฒนายังมีช่องว่าง การท่องเที่ยวจึงเป็นช่องทางหนึ่ง ที่จะนำพา ผู้คนต่างวัฒนธรรม ให้ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน สร้างความเข้าใจที่แท้จริง และสร้างพันธมิตรในการพัฒนาสังคม จากบทเรียนของการท่องเที่ยวกว่า 50 ปี นับแต่โลกเข้าสู่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ชุมชนได้ประโยชน์น้อยมาก หรือแทบไม่ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเลย ในทางตรงข้ามกับได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวในหลายด้านทั้งการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ได้เกิดจากการตอบคำถามว่า “ชุมชนจะได้ประโยชน์อย่างไรจากการ

ท่องเที่ยว” แต่เป็นการสร้างโจทย์ใหม่ว่า “การท่องเที่ยวจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนได้อย่างไร” การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว ที่มุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว มีการเตรียมความพร้อมชุมชน เสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในชุมชนให้สามารถดำเนินงานได้เอง มีการประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง โดยในการจัดการท่องเที่ยวคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ การคุ้มครองรักษาระบบนิเวศ หลีกเลี่ยงผลกระทบในด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ขณะเดียวกันก็มุ่งให้เกิดการอนุรักษ์ฐานทรัพยากร ทัศนียภาพ วัฒนธรรม ประเพณี ท้องถิ่น และการฟื้นฟูภูมิปัญญาอันเป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการโดยชุมชนเอง เพื่อศึกษาศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้วิธีการศึกษา ที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การสร้างเชื้อนไขให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันและรู้สึกเป็นเจ้าของผลของการศึกษานั้น ผลที่ได้การศึกษานี้จะนำไปใช้ในการวางแผน ซึ่งการศึกษาจะศึกษาถึงศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยว 8 ด้าน คือ 1) ด้านสินค้า 2) ด้านราคา 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านบุคคล 6) ด้านขั้นตอนการให้บริการ 7) ด้านภาพลักษณ์ขององค์กร 8) ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ เป็นฐานการมีส่วนร่วมในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน กิจกรรมจากการท่องเที่ยวดังกล่าว จะส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเกิดรายได้จากการท่องเที่ยว เกิดความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว ร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พร้อมด้วยเทคนิค AIC และ PAR เป็นเครื่องมือในการพัฒนาธุรกิจชุมชน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่เน้นให้ทุกฝ่ายคิดร่วมกันในการพัฒนาและ ดำเนินการร่วมกันนั้น จุดสำคัญที่จะทำให้ทุกฝ่ายร่วมมือร่วมใจกัน มีสิทธิในการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจ วางแผนร่วมกันได้ ต้องอาศัยเทคนิค AIC (appreciation influence and control) คือการประชุมเชิงปฏิบัติการ (work shop) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหา และกำหนดแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เป็นการศึกษาชุมชนเป็นสิ่งที่ชุมชนความทำด้วยตนเอง เพราะยังมีเรื่องราวอีกหลายอย่างที่ในชุมชนเดียวกันไม่รู้ ไม่ได้คิด หรือมองข้าม หรือยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้อง เช่น ไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ปัญหาบางอย่างที่เผชิญอยู่ หรือบางครั้งอาจสัมผัส รับรู้ปัญหาแต่ไม่รู้ว่ามีสาเหตุมาจากอะไร ทำให้ไม่

สามารถหาช่องทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหานั้น จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่น่ามาใช้ในการเก็บข้อมูล โดยชาวบ้านเป็นผู้มีบทบาทในกระบวนการเก็บและตรวจสอบข้อมูลมากที่สุด เพื่อให้เกิดการสะท้อนความคิดเห็นของชาวบ้านอย่างตรงไปตรงมาโดยขั้นตอนการดำเนินงาน นักวิจัยต้องกระตุ้นคนในชุมชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมาร่วมประชุม โดยช่วยกันกำหนดเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นๆ และวิธีการที่จะใช้ในการวิจัย และมอบหมายหน้าที่ให้ผู้เกี่ยวข้องไปดำเนินการรวบรวมข้อมูลซึ่งข้อมูลที่ได้นี้อาจใช้การวาดแผนผังเป็นสื่อในการเก็บข้อมูลที่ค้นพบ และให้มีการนำเสนอข้อมูลจากแผนผังดังกล่าว โดยที่นักวิจัยช่วยกระตุ้นให้เกิดการซักถาม และแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดการอภิปรายกลุ่ม และให้มีการจัดอันดับความสำคัญของข้อมูลจากมากไปหาน้อย จากนั้นวิเคราะห์ผลและนำเสนอข้อมูลชุมชน โดยที่ทีมผู้ร่วมศึกษา และสุดท้ายเมื่อได้รับข้อคิดเห็นจากชาวบ้านที่เหลือแล้ว ให้ทีมมาร่วมสรุปและให้ข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปัญหา จะเห็นได้ว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยเพื่อพัฒนา นำมาใช้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมชุมชนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ชาวชุมชนทั้งหมดจะต้องเห็นดีและยอมรับเป็นเป้าหมายของตน ซึ่งรูปแบบการตลาดแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การขายที่เจาะจงกลุ่มลูกค้า หรือต้องให้ลูกค้ามีข้อมูลก่อนการตัดสินใจให้มากที่สุด เพื่อจะไม่เป็นการไปทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีสินค้า (product) สิ่งที่น่าดึงดูดของชุมชนคืออะไร มีความหลากหลายในเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง มีศูนย์ข้อมูลหรือจุดเริ่มต้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่แสดงให้นักท่องเที่ยวเห็นว่า ชุมชนได้เข้ามาจัดการการท่องเที่ยวแล้ว ณ ขณะนั้น สามารถตอบคำถามได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมได้อย่างไร มีการจัดทำขีดความสามารถในการรองรับการปฏิบัติตามกติกาที่วางไว้ ให้ความรู้สึกปลอดภัยเมื่อเข้ามาเที่ยวในชุมชน มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวอื่น การเข้าถึงชุมชนยากหรือง่าย กฎกติกาสำหรับการท่องเที่ยวในชุมชนที่นักท่องเที่ยวต้องทราบล่วงหน้า หรือ เมื่อมาถึงชุมชน ราคา (price) ชุมชนเป็นผู้กำหนดราคามาตรฐาน สำหรับการบริการต่างๆ ราคานี้เป็นธรรมทั้งกับชาวบ้านและนักท่องเที่ยว ราคานี้สามารถแสดงได้ว่า มีส่วนช่วยเหลือ และสนับสนุนการอนุรักษ์หรือการพัฒนาชุมชน ที่มาของนักท่องเที่ยว (place) กลุ่มเป้าหมายในการทำตลาดและมีใครบ้างเป็นคู่แข่งกัน ในการทำการตลาด กับกลุ่มเป้าหมายเดียวกันกับชุมชน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ (promotion) ช่องทางการประชาสัมพันธ์ และสื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์เอกลักษณ์พิเศษของการท่องเที่ยวในชุมชนที่แตกต่างจากที่อื่น ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ความยั่งยืนของชุมชนตามการรับรู้ของชุมชน ซึ่งได้แก่ มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งบุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ ประชากรในพื้นที่และตัวนักท่องเที่ยว ซึ่ง

จะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติและกระบวนทัศน์ไปสู่ความยั่งยืน การเรียนรู้ การรับคุณค่า และการให้เกียรติศักดิ์ศรีกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง มากกว่าการแสดงออก ซึ่งค่านิยมบริโภคแบบเดิม ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวกับการประสานงานจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งได้แก่ บริษัทหรือกลุ่มนำเที่ยวเอกชนที่ได้ประโยชน์จากรัฐกิจนี้ ซึ่งจะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติและกระบวนทัศน์ เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยว และกลุ่มบุคคลสุดท้ายแต่สำคัญก็คือชาวบ้านที่จะเป็นเป้าหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั่นเอง ซึ่งนอกจากจะต้องรับทัศนคติและกระบวนทัศน์ที่นำไปสู่ความยั่งยืนแล้ว ยังจะต้องพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อสามารถใช้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นฐานเศรษฐกิจของชุมชนให้ได้ในระยะยาวอีกด้วย ซึ่งทั้งนี้ก็ต้องผ่านกระบวนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบยุทธวิธีของการให้การศึกษาแบบดอกหญ้า การฝึกอบรม การดูงาน และการทดลองปฏิบัติจริง จนกว่าจะสามารถดำเนินธุรกิจชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้ได้ด้วยตนเอง แต่การที่จะทำให้เป้าหมายดังกล่าวสำเร็จเป็นไปได้นั้น จะต้องมี การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นฐานหลัก รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่แท้จริงที่มีการ ร่วมมือ (cooperation) ของประชาชน และการให้อำนาจกับประชาชน (empowerment) เท่านั้นจึงจะสามารถทำให้เป้าหมายข้างต้นนั้นบรรลุผลได้ ดังนั้นเครื่องมือที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นจริงได้ก็คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participation action research) นั่นเอง ดังนั้นจึงสามารถสรุปภาพของกรอบแนวคิดในการวิจัยที่นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังภาพ 13 ดังต่อไปนี้

ภาพ 13 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย (Research Hypotheses)

จากผลการตรวจเอกสารและตามแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ สามารถได้มาซึ่งข้อสมมุติฐานเพื่อการทดสอบดังนี้ คือ

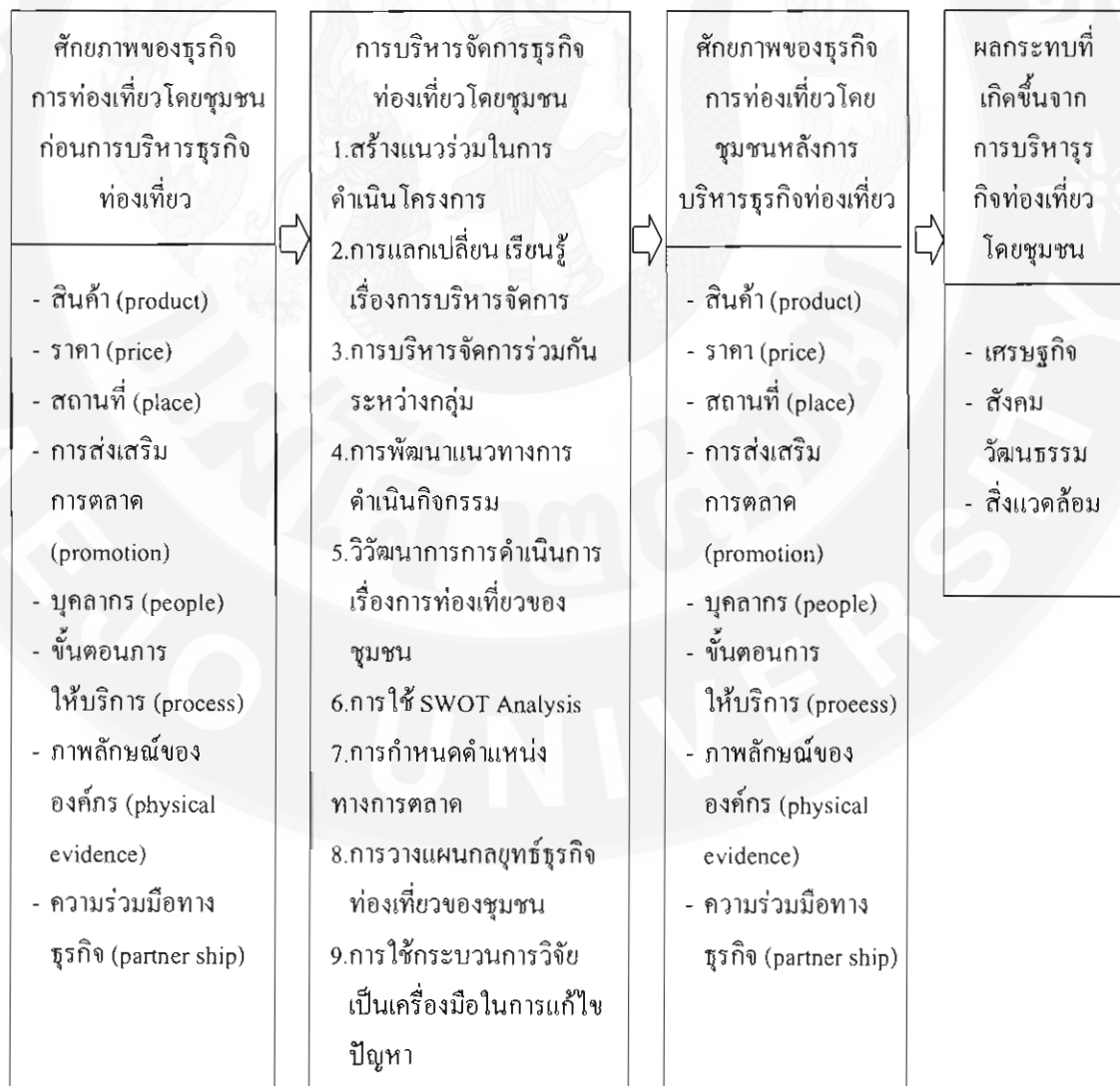
1. ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ก่อนและหลังมีการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความแตกต่างกัน
2. ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน มีความแตกต่างกันจากนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว
3. การรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้ง 3 มิติ คือ มิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสิ่งแวดล้อม จากการพัฒนาการบริหารการจัดการมีความแตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่
วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนา (research for development) มีการใช้
เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative
research) และเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) ได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้
กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

ภาพ 14 แบบการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจท่องเที่ยว
โดยชุมชนบ้านสบวิน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อกำหนด
ตำแหน่งทางการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยว
โดยชุมชนบ้านสบวิน

สถานที่ดำเนินการวิจัย (Locale of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสถานที่ดำเนินการวิจัย คือ พื้นที่ชุมชนบ้านสบวิน หมู่ที่ 9 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เหตุผลในการเลือกพื้นที่นี้สำหรับการวิจัยมีดังนี้

ชาวบ้านสบวิน มีการประกอบอาชีพการเกษตรและมีประวัติความเป็นมาทางวัฒนธรรมที่สำคัญน่าสนใจ ควรแก่การอนุรักษ์ และพื้นที่ป่ายังมีความอุดมสมบูรณ์อย่างดีเลิศ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวได้อย่างดี

ภูมิประเทศบ้านสบวิน มีทรัพยากรทางธรรมชาติ ที่สามารถนำมาจัดทำกิจกรรมขี่ช้าง ล่องแพ และยังมีสินค้าโอท็อป 5 ดาว ระดับประเทศ อีกทั้งมีประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน

ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน มีการจัดธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้แนวคิดการแบ่งผลประโยชน์สู่ชุมชนท้องถิ่น และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (concept profit sharing to local community and tourism development for sustainable) โดยมีการดำเนินการร่วมกันระหว่างชุมชน บริษัทนำเที่ยว และผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวและเป็นการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงได้ อีกทั้งรูปแบบกิจกรรมมีความน่าสนใจและก่อให้เกิดรายได้เสริมอีกทางเลือกหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและการดำเนินการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เพื่อรองรับในการเป็นพื้นที่ทางการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป

ระเบียบวิธีการวิจัยครั้งนี้ได้จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยซึ่งมีวัตถุประสงค์ทั้งสิ้นจำนวน 3 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยตามจุดประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการวิจัยที่จะศึกษาสภาพต่างๆตามที่เป็นอยู่ในพื้นที่ศึกษา คือบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อทราบถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันของพื้นที่

1. ผู้วิจัยติดต่อผู้นำหมู่บ้านและผู้นำกลุ่มที่มีการดำเนินธุรกิจค้าขาย ชี้อ้างร่องแพ จำนวน 57 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง เพื่อสำรวจหาจุดสนใจ ประวัติความเป็นมา สาเหตุของการ เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชนบ้านสบวิน

2. ประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ที่จะผลักดันให้บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการนำร่องด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัด เชียงใหม่ โดยการบริหารจัดการชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน เพื่อให้บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นศูนย์กลางชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของอำเภอแม่วาง

3. ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำหมู่บ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจร้านค้า ชี้อ้าง ร่องแพ สิ้นค้า โอท็อป กลุ่มวัฒนธรรม โฮมสเตย์ เพื่อร่วมกันค้นหาข้อมูลพื้นฐานของชมรมการท่องเที่ยวบ้านแม่วิน

4. ผู้วิจัยนัดหมายเพื่อพบปะพูดคุยและสร้างความคุ้นเคย สัมภาษณ์ และเสวนาเพื่อ ค้นหารายละเอียดต่าง ๆ

5. ผู้วิจัยร่วมกับคณะผู้ให้ข้อมูลร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยว โดยวิเคราะห์ 8 ด้าน คือ

5.1 สินค้า (product)

5.2 ราคา (price)

5.3 สถานที่ (place)

5.4 การส่งเสริมการตลาด (promotion)

5.5 บุคลากร (people)

5.6 ขั้นตอนการให้บริการ (process)

5.7 ภาพลักษณ์ขององค์กร (physical evidence)

5.8 ความร่วมมือทางธุรกิจ (partner ship)

ผู้ให้ข้อมูล (The Respondents)

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากชาวบ้านผู้ที่มีการดำเนินธุรกิจค้าขายของที่ระลึก โอท็อป ชมรมการท่องเที่ยว ร่องแพ ชี้อ้าง บ้านพักแบบโฮมสเตย์ภายในชุมชนบ้าน สบวินจำนวน 57 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างเหตุที่ต้องรวบรวมประชากรทั้งหมดเนื่องจาก ประชากรมีจำนวนไม่มากและไม่เหมาะสมในการสุ่มตัวอย่างซึ่ง นำชัย ทนุผล (2540: 71) ระบุไว้

ว่าถ้างานวิจัยใดที่อยู่ในวิสัยที่จะศึกษาข้อมูลได้ทุกหน่วยก็ควรศึกษาจากประชากรทั้งหมดเพื่อความถูกต้องแม่นยำ ผู้ให้ข้อมูลด้านนักท่องเที่ยวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว (ดูในภาคผนวก ค.) ในพื้นที่อำเภอแม่วิน เป็นกลุ่มทดลองครั้งละ 30 คน จำนวน 2 ครั้ง คือก่อนร่วมประเมินศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน และหลังการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว

ตัวแปรและการวัดตัวแปร (Variables and Measurement)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรในการศึกษาและการวัดตัวแปรดังต่อไปนี้ ศักยภาพการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง ส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวใช้เป็นเครื่องมือหรือกลยุทธ์ทางการตลาด โดยที่คนในชุมชนสามารถควบคุมได้หรือพัฒนาได้ ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินนั้น เป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายใน (internal environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน โดยครอบคลุมประเด็นดังนี้

สภาพแวดล้อมภายใน (internal environment) เป็นการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินในองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) สินค้า (product) 2) การกำหนดราคา (price) 3) สถานที่ (place) 4) การส่งเสริมการตลาด (promotion) 5) บุคลากร (people) 6) ขั้นตอนในการให้บริการ (process) 7) ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence) 8) ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนมีผลต่อความสำเร็จและสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้เหมาะสมต่อไป

สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment) เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อระบุโอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) และสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro)

1. สภาพแวดล้อมมหภาค คือ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงานที่เป็น โอกาส หรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อในระดับกว้าง เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมจุลภาค หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงานแต่ใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เป็น โอกาส หรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อในวงแคบเฉพาะธุรกิจนั้น ๆ เช่น คู่แทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว เป็นต้น

ในแต่ละประเด็นผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลระบุจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ของการบริหารจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวินว่ามีอะไรบ้าง โดยให้ผู้ให้ข้อมูลระบุเป็นข้อ ๆ จากนั้นนำตอบที่ได้ในแต่ละข้อความมาให้ค่าน้ำหนัก ส่วนการให้ค่าน้ำหนักแต่ละจุดปัจจัยใช้วิธีการให้คะแนน โดยปัจจัยที่มีค่าคะแนนสูงเป็นปัจจัยหลักในแต่ละจุด การให้คะแนนปัจจัยพิจารณาเกณฑ์ ดังนี้

ใช้เกณฑ์ ปัจจัยที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่ม (potential impact) ซึ่งส่วนปัจจัยที่มีความสำคัญเชิงเปรียบเทียบ (relative important) สำหรับปัจจัยจุดจุดแข็งและจุดอ่อน

ใช้เกณฑ์ ปัจจัยโอกาสที่มีระดับความสำเร็จ (probability of success) และ ปัจจัยโอกาสที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่ม สำหรับปัจจัยจุดโอกาส

ใช้เกณฑ์ ปัจจัยอุปสรรคที่มีระดับความสำเร็จของการเกิดขึ้น (probability of occurrence) สำหรับปัจจัยอุปสรรค

โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินค่า (rating scales) ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย จากนั้นนำเกณฑ์ดังกล่าวมาคำนวณเป็นการให้ค่าคะแนนดังนี้ มาก = 3 คะแนน ปานกลาง = 2 คะแนน และน้อย = 1 คะแนน โดยให้ค่าความหมายดังนี้คือ

ค่าคะแนน	หมายถึง
2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

หาค่ารวมเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย โดยที่ให้ค่าคะแนนจุดแข็ง (strengths) และ โอกาส (opportunities) เป็นเครื่องหมายบวก (+) ส่วนการให้ค่าคะแนนจุดอ่อน (weaknesses) และอุปสรรค (threats) เป็นเครื่องหมายลบ (-)

การกำหนดกลยุทธ์ทางเลือกทางการตลาด หมายถึง แนวทางการปฏิบัติที่ระบุหรือกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยอยู่ในของเขตจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) โดยใช้วิธีการ SWOT Matrix โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลแยกประเด็นจุดแข็ง(strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ตามวิเคราะห์ตามสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (internal and external environmental) โดยเลือกเฉพาะจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่มีระดับคะแนนมาก (ค่าคะแนนระหว่าง 2.34 – 3.00) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในส่วนจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคที่มีคะแนนระดับปานกลางถึงระดับน้อย (1.00 – 2.33) โดยไม่นำมาพิจารณาแต่สามารถย้อนกลับไปเพื่อพิจารณาปัจจัยที่มีคะแนนระดับปานกลางถึงระดับน้อยได้

2. ผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลเรียงจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) โอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ตามลำดับคะแนนโดยจำแนกตามสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (internal and external environmental)

3. ผู้วิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลสร้างตาราง Matrix ของแต่ละประเภทโดยจุดแข็งและจุดอ่อน (ปัจจัยภายใน) ที่เรียงคะแนนไว้แล้วให้อยู่ในแนวนอน ส่วนโอกาสและอุปสรรค (ปัจจัยภายนอก) ที่เรียงคะแนนไว้เช่นเดียวกันให้อยู่ในแนวตั้งตาม SWOT Matrix โดยการจับคู่ (SWOT matching) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ใช้ในการสร้างกลยุทธ์ทางเลือก โดยการจับคู่ที่ละคู่ดังนี้

3.1 กลยุทธ์ทางเลือกโดยใช้จุดแข็งของกลุ่มไปช่วงชิงโอกาสที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่างจุดแข็ง (strengths) และ โอกาส (opportunities) หากคู่ใดเกิดความสอดคล้องกัน ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์นั้นไว้ในการจัดคู่ที่อาจใช้จุดแข็ง (strengths) หรือโอกาส (opportunities) มากกว่าหนึ่งข้อได้ หรือบางข้ออาจไม่ทำให้เกิดกลยุทธ์ได้ซึ่งกลยุทธ์ในส่วนนี้เรียกว่า กลยุทธ์จุดแข็ง – โอกาส (SO)

3.2 กลยุทธ์ทางเลือกโดยใช้จุดแข็งของกลุ่มเสี่ยงอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่างจุดแข็ง (strengths) และอุปสรรค (threats) หากคู่ใดเกิดความสอดคล้องกัน ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์นั้นไว้ในการจัดคู่ที่อาจใช้จุดแข็ง (strengths) หรืออุปสรรค (threats) มากกว่าหนึ่งข้อได้ หรือบางข้ออาจไม่ทำให้เกิดกลยุทธ์ได้ซึ่งกลยุทธ์ในส่วนนี้เรียกว่า กลยุทธ์ จุดแข็ง – อุปสรรค (ST)

3.3 กลยุทธ์ทางเลือกโดยใช้โอกาสที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของกลุ่มมาแก้ไขจุดอ่อน โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่างจุดอ่อน (weaknesses) และ โอกาส (opportunities) หากคู่ใดเกิดความสอดคล้องกัน ก็ทำการบันทึกกลยุทธ์นั้นไว้ในการจัดคู่ที่อาจใช้จุดอ่อน (weaknesses) หรือโอกาส (opportunities) มากกว่าหนึ่งข้อได้ หรือบางข้ออาจไม่ทำให้เกิดกลยุทธ์ได้ซึ่งกลยุทธ์ในส่วนนี้เรียกว่า กลยุทธ์จุดอ่อน – โอกาส (WO)

3.4 กลยุทธ์ทางเลือกโดยการลดจุดอ่อนของกลุ่มและเสี่ยงอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น โดยใช้วิธีการจับคู่ระหว่าง จุดอ่อน (weaknesses) และอุปสรรค (threats) หากคู่ใดเกิด

ความสอดคล้องกันก็ทำการบันทึกกลยุทธ์นั้นไว้ในการจับคู่ที่อ่อนแอใช้จุดอ่อน (weaknesses) หรือ อุปสรรค (threats) มากกว่าหนึ่งข้อได้ หรือบางข้ออาจไม่ทำให้เกิดกลยุทธ์ได้ซึ่งกลยุทธ์ในส่วนนี้ เรียกว่า กลยุทธ์จุดอ่อน – อุปสรรค (WT)

4. กลยุทธ์ทางเลือกใน SWOT Matrix สามารถอธิบายได้ดังนี้

กลยุทธ์จุดแข็ง – โอกาส (SO) เป็นการนำจุดแข็งและโอกาสภายนอกที่องค์กรพึงมี หรือพึงจะหาได้มาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

กลยุทธ์จุดแข็ง – อุปสรรค (ST) ซึ่งเป็นการนำจุดแข็งภายในขององค์กรมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และแก้ไขหรือทำให้อุปสรรคภายนอกลดน้อยลงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แม้ว่าในบางครั้งจุดแข็งขององค์กรอาจไม่สามารถลบเลือนอุปสรรคให้หมดไปได้ แต่ก็เป็นการลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด

กลยุทธ์จุดอ่อน – โอกาส (WO) ซึ่งเป็นการหาวิธีแก้ไขจุดอ่อนหรือจุดด้อยภายในองค์กร โดยพิจารณานำโอกาสภายนอกที่จะเอื้ออำนวยผลดี หรือผลประโยชน์ต่อองค์กรมาใช้ให้มากที่สุด

กลยุทธ์จุดอ่อน – อุปสรรค (WT) ซึ่งเป็นการพยายามแก้ไขหรือลดความเสี่ยงภัยของธุรกิจอันเกิดจากจุดอ่อนภายในขององค์กรและอุปสรรคจากผลกระทบภายนอก ซึ่งอาจมีผลรุนแรงต่อการดำเนินการขององค์กร องค์กรจำเป็นต้องหาทางหลีกเลี่ยงจากความเสียหายเหล่านั้น และประคองตัวเพื่อความอยู่รอด อาจต้องมีการคิดกลยุทธ์ใหม่

จากนั้นให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกประเด็นที่มีความเห็นว่ามีค่าสำคัญมาก เพื่อนำมาสรุปเป็นมติของกลุ่ม (ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน) เพื่อสร้างและกำหนดกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินร่วมกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเชิงสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์เข้าพบผู้ให้ข้อมูล คือ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินจำนวน 57 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง นักวิชาการท่องเที่ยวและนักวิชาการภายในพื้นที่ เป็นกลุ่มทดลองครั้งละ 30 คน จำนวน 2 ครั้ง เพื่อวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก (internal and external environmental analysis) ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วยขั้นตอน 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 : การประเมินด้านจุดแข็งของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 : การประเมินด้านจุดอ่อนของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 : การประเมินด้านโอกาสของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 : การประเมินด้านอุปสรรคของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำผลการสรุปที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาประจุมร่วมกับสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ในแต่ละด้าน กำหนดค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักในแต่ละประเด็น และนำค่าคะแนนที่ได้ในแต่ละประเด็น โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิตในแต่ละประเด็นนำค่าคะแนนรวมที่ได้หาค่าเฉลี่ยเลขคณิตแต่ละประเด็น แล้วจัดทำ Space Matrix เพื่อระบุศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยมาประจุมร่วมกับผู้นำชุมชน และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวจัดเวทีชาวบ้านเพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยการที่สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์และวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นมติของที่ประชุมและรับทราบร่วมกัน

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of Instruments)

1. การทดสอบความตรงของเนื้อหา (content of validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์จากแนวทางที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากการตรวจสอบเอกสารทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐาน ในการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาส่วนต่างๆจากนั้นนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาเสนอแนะให้ถูกต้องสมบูรณ์

2. การทดสอบความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาแล้วไปทดสอบความเที่ยงกับนักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง (อยู่ในภาคผนวก ง.) และชาวบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ (อยู่ในภาคผนวก ข.) ที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงหรือความน่าเชื่อถือโดยวิธีการของ Cronbach ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสัมภาษณ์

ในส่วนต่างๆ ถ้าหากค่าของการทดสอบความเที่ยงเท่ากับ (0.94) ถือได้ว่าเป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ (สุรพล กาญจนวิจิตร, 2530: 45)

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสารจากแหล่งข้อมูลชั้นทุติยภูมิเช่น ข้อมูลผลงานวิจัย ตำราเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้
2. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือในนาม โครงการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ถึงนายกเทศมนตรีองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นัดหมายและปรึกษาหารือกับหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ดำเนินการเก็บข้อมูลตามกำหนดการที่กำหนดไว้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณใช้เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษา
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์ โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลควบคู่ไปกับการสังเกต ซึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น “มนุษย์” เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่การเก็บข้อมูลด้านข้อเท็จจริง (factual) ข้อมูลแสดงความคิดเห็นและเจตคติ

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

หลังจากที่ได้รวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละเพื่อใช้วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก (internal and external environmental analysis) ที่มีผลต่อการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ขั้นตอนที่ 2 ทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ให้สมาชิกชมรมท่องเที่ยววิเคราะห์ใน แต่ละด้าน และ

กำหนดค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักในแต่ละประเด็น (weighted score) ซึ่งในแต่ละประเด็นมีค่าถ่วงน้ำหนักรวมเท่ากับ 1 โดยนำค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักรวมที่ได้หาค่าเฉลี่ยแต่ละประเด็น จัดทำ Space Matrix เพื่อระบุตำแหน่งทางการตลาด

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ SWOT Matrix ของการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลได้ร่วมกันจัดทำกลยุทธ์ โดยใช้ SWOT Matrix มีขั้นตอนดังนี้ คือ

1. สร้างตาราง Matrix ของแต่ละประเด็น โดยนำจุดแข็งและจุดอ่อน (ปัจจัยภายใน) ที่เรียงคะแนนไว้แล้วให้อยู่ในแนวนอน ส่วนโอกาสและอุปสรรค (ปัจจัยภายนอก) ที่เรียงคะแนนไว้เช่นเดียวกันให้อยู่ในแนวตั้งตาม SWOT Matrix

2. เลือกเฉพาะจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่มีระดับคะแนนมาก (ค่าคะแนนระหว่าง 2.34 – 3.00) ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในส่วนจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่มีคะแนนระดับปานกลางถึงระดับน้อย (1.00 – 2.33) โดยไม่นำมาพิจารณาแต่สามารถย้อนกลับไปเพื่อพิจารณาปัจจัยที่มีคะแนนระดับปานกลางถึงระดับน้อยได้

3. จับคู่ (SWOT matching) ในแต่ละประเด็น เป็นเทคนิคที่ใช้ในการสร้างกลยุทธ์ทางเลือก โดยการจับคู่ที่ละคู่

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดกลยุทธ์ ในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยร่วมกับผู้ให้ข้อมูลนำค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักในแต่ละประเด็น (weighted score) นำผลที่ได้มาพิจารณาประกอบกับการวิเคราะห์ SWOT Matrix เพื่อหากลยุทธ์ที่เหมาะสม และวางแผนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ โดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตลอดจนการดำเนินการตามโครงการที่สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อให้การดำเนินการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีศักยภาพพร้อมที่จะดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วม และศักยภาพ

ของรูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุทิศทางหรือภารกิจหลัก การกำหนดเป้าหมาย การพัฒนากลยุทธ์ และการกำหนดนโยบาย ตลอดจนการดำเนินการตามโครงการที่

สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวร่วมกันกำหนดขึ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ที่สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวได้ร่วมกันพิจารณาจากจุดเด่น เอกลักษณ์ของชมรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีในชุมชน โดยให้สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเสนอวัตถุประสงค์ธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชน และลงมติกลุ่ม ส่วนการกำหนดภารกิจ วัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และแผนงานนั้นสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวระดมความคิดเห็นร่วมกัน และเป็นมติของสมาชิกกลุ่ม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่สองมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของชุมชน ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกของชมรมฯ ในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวและดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน การศึกษานี้ก็เพื่อช่วยให้ชมรมฯ รู้ตัวว่า การมีส่วนร่วมของมวลสมาชิกนั้นอยู่ระดับไหน อย่างไร อันเป็นเครื่องชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรและเพื่อพัฒนาให้การมีส่วนร่วมของพวกเขามีความเข้มแข็งมากขึ้น อันนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาของชุมชน

การบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกของชมรมฯ ในการบริหารจัดการและดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน การศึกษานี้ก็เพื่อช่วยให้ชมรมฯ รู้ตัวว่าการมีส่วนร่วมของมวลสมาชิกนั้นอยู่ระดับไหน อย่างไร อันเป็นเครื่องชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กรและเพื่อพัฒนาให้การมีส่วนร่วมของพวกเขามีความเข้มแข็งมากขึ้น อันนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาของชุมชนนั่นเอง รูปแบบการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้น Sumyao (2542: 10) ได้ให้รูปแบบที่ดีที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (genuine participation) ซึ่งสมาชิกแสดงออกในการมีส่วนร่วมแบบ ความร่วมมือ (cooperation) และการมีอำนาจของประชาชน (empowerment) ในการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) นั้น สมาชิกของชมรมฯ ร่วมมือกับบุคคลภายนอก ในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่จะเป็นผลประโยชน์ต่อพวกเขา เช่น ร่วมมือในกิจกรรมที่หน่วยงาน ทั้งของรัฐและเอกชน ดำเนินเพื่อการพัฒนาชุมชนของพวกเขา ไม่ว่าจะเป็นการสำรวจวิจัยหรือการดำเนิน โครงการที่เป็นผลของการวิจัยก็ตาม นอกนั้นการตัดสินใจใด ๆ จะต้องเกิดขึ้น โดยการเสวนา (dialogue) ระหว่างบุคคลภายในและบุคคลภายนอกชุมชน โดยที่สมาชิกชุมชนเป็นผู้ที่ตัดสินใจด้วยตนเอง อาจจะร่วมมือโดยการชี้แนะของบุคคลภายนอกก็ได้ ในการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือนี้ สมาชิกจะต้องเข้าเกี่ยวข้องกับอย่างแข็งขันในกิจกรรมการพัฒนาทุกกิจกรรมและสามารถมีอำนาจ ควบคุม และเข้าร่วมตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหรือในโครงการนั้น ๆ ได้ นอกจากนั้นแล้ว กระบวนการตั้งการจะต้องเป็นกระบวนการแบบอุปนัย ซึ่งมีการตั้งการจากล่างขึ้นบนอีกด้วย ในการมีส่วนร่วมแบบการมีอำนาจของประชาชนนั้น สมาชิกของชุมชนสามารถ ควบคุมชมรมและโครงการต่างๆ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งการตัดสินใจและการบริหารจัดการ สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในทุกๆ มติขององค์กร ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

และวัฒนธรรม และมีสำนักความเป็นประชาธิปไตย มีความสมานฉันท์ และมีการเป็นผู้นำอีกด้วย โดยสมาชิกยังต้องสามารถสร้างความหมายใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กรของตน จากสภาพความนึกคิด และความเป็นจริงของชุมชนของตนเองในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

โดยที่ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวัดตัวแปรของการมีส่วนร่วมของการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ในหัวข้อตัวแปรและการวัดตัวแปรต่อไป

ผู้ให้ข้อมูล (The Respondents)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน จำนวน 57 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างเหตุที่ต้องรวบรวมประชากรทั้งหมดเนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มากและไม่เหมาะสมในการสุ่มตัวอย่างซึ่ง นำชัย ทนผล (2540: 71) ระบุไว้ว่าถ้างานวิจัยใดที่อยู่ในวิสัยที่จะศึกษาข้อมูลได้ทุกหน่วยก็ควรศึกษาจากประชากรทั้งหมดเพื่อความถูกต้องแม่นยำ

ตัวแปรและการวัดตัวแปร (Variables and Measurement)

รูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน นั้น ผู้วิจัยได้สร้างข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์จริง (program standard) ของการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ในขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
2. การกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
3. การกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
4. การพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
5. การกำหนดนโยบายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

โดยทุกข้อความมีคำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกตามความเป็นจริงที่ตนเองปฏิบัติ (program performance) จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้รวบรวมข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลตอบตามที่ตนได้ปฏิบัติ ในการมีส่วนร่วม หรือมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน ตามสถานการณ์จริง ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ จากการชักนำและชี้แนะของผู้วิจัย มีคะแนน 1 คะแนน
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ โดยความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาของผู้วิจัย มีคะแนน 2 คะแนน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการบนพื้นฐานความร่วมมือระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัย มีคะแนน 3 คะแนน
4. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ โดยตนเองทั้งหมด มีคะแนน 4 คะแนน

คำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบแต่ละข้อความของทุกระดับของการมีส่วนร่วมผู้วิจัย จะนำมาให้คะแนนและคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) โดยมีเกณฑ์การแปลผล ดังนี้คือ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	แบบจอมปลอม(pseudo participation)
1.00 - 1.75	การมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดู (domestication)
1.76 -- 2.50	การมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistentialism)
	แบบแท้จริง(genuine participation)
2.51 - 3.25	การมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation)
3.26 - 4.00	การมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ (empowerment)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ พูดคุย และสังเกตอย่างมีส่วนร่วม ระหว่างผู้วิจัย นักวิชาการและชุมชนชาวบ้านสบวิน โดยการคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ โดยการปฏิบัติอย่างจริงจัง (interactive learning through action) ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมกันบนรากฐานของความรัก ความเมตตา โดยไม่เป็นปฏิปักษ์ ต่อกัน (สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540:126) ผู้วิจัยจึงนำเทคนิคในการวิจัยได้แก่ AIC (Appreciation-

Influence Control) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอน การสร้างความรู้ (appreciation หรือ A) ขั้นตอนการสร้าง การพัฒนา (influence หรือ I) และ ขั้นตอนในการสร้าง แนวทางปฏิบัติ (control หรือ C) รวมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ที่เปิดโอกาสให้ ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และข้อมูลข่าวสาร ซึ่งกระทำให้เกิด ความเข้าใจสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา และกำหนดแนวทางในการพัฒนา ได้ตรงกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง (อรพินท์ สพโชคชัย, 2538: 13 - 16)

โดยสรุปแล้ว กิจกรรม AIC (Appreciation Influence Control) คือ การประชุมเชิง ปฏิบัติการ (workshop) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และข้อมูลข่าวสารซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้องการและ ศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สามารถนำไปประยุกต์สู่หนทางแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางใน การพัฒนาได้ตรงกับความต้องการของชุมชนและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยได้ กำหนดแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of Instruments)

การทดสอบเครื่องมือ สำหรับขั้นตอนแรกใช้วิธีทดสอบความตรง (validity) ของ ข้อความแล้วปรับปรุง โดยวิธีการปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษา และขั้นตอนที่สอง ทดสอบ ความเที่ยง (reliability) สำหรับเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บ ข้อมูลกับสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่(ภาคผนวก ข.) ซึ่งมี ความคล้ายคลึงกันกับชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน แล้วคิดคำนวณด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ (coefficient of stability) แบบของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540: 125)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = หมายถึง จำนวนข้อ

S_1^2 = หมายถึง คະแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 = หมายถึง คະแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ของเครื่องมือที่พบว่ามีความค่าเท่ากับ 0.95 จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 2 นี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีขั้นตอนการดำเนินงานคือ

1. ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ หลักการในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการบริหารชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ให้จัดตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการประเมินผล ทดสอบ ก่อน-หลัง ดำเนินการตามกระบวนการพัฒนา
2. นัดหมาย ปรีกษาหารือกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อกำหนดวันเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บข้อมูลตามกำหนดการที่กำหนดไว้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือคือ แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ศึกษา
4. นำข้อมูลทั้งเชิงปริมาณที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุป

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ไปจัดระเบียบเพื่อนำไปสร้างคู่มือลงรหัส และนำไปประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) ใช้สถิติร้อยละ (percentage) สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ร่วมกับกรรมการของชมรม โดยวิธีการวิพากษ์วิจารณ์ ส่วนข้อมูลตัวชี้รูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ผู้วิจัยใช้สถิติ T-test เพื่อเปรียบเทียบ ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนก่อนและหลังการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยว มีความแตกต่างกัน ระหว่างสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ส่วนในด้านการแปลความหมายข้อมูลนั้น ผู้วิจัยแปลความหมายตามเกณฑ์ที่วางไว้ ในส่วนของการสรุปและเขียนรายงาน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินงานและนำเสนอในที่

ประชุมของชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน เพื่อให้สมาชิกทุกคนร่วมกันพิจารณาและหาแนวทางปรับปรุงการดำเนินการ ต่อไป

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินหลังจากบริหาร
ธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน**

ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 นี้เป็นการศึกษาผลที่เกิดขึ้นหลังจากมีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินมาได้ระยะหนึ่งผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยโดยใช้แบบสอบถามเชิงสัมพัทธ์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเหมือนกับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ
บริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการ
รับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักวิชาการ
ท่องเที่ยวร่วมกับนักวิชาการทั้งในแง่เศรษฐกิจ
สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน**

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 5 ซึ่งเป็นการศึกษาผลที่เกิดจากกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งในแง่เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านสบวิน ได้เก็บข้อมูลจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินหลังจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ดำเนินการไประยะหนึ่ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ ค้นหาผลลัพธ์จากการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน ว่า ทำให้สถานการณ์ทั่วไปของชุมชนดีขึ้น จริง ๆ หรือไม่อย่างไรและเก็บข้อมูลจากนักวิชาการในพื้นที่และนักวิชาการท่องเที่ยว (รายละเอียดภาคผนวก ค.) ที่เข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านสบวิน ระยะเวลาตั้งแต่ เดือนธันวาคม 2550 ถึงเดือนมีนาคม 2552 จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน 3 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ว่าส่งผลกระทบด้านบวกหรือลบอย่างไร และสามารถส่งผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้หรือไม่

ตัวแปรและการวัดตัวแปร (Variables and Measurement)

1. ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ของผู้ให้ข้อมูล ใช้ตัวชี้วัด
ด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจสังคม

1.1.1 รายได้ของชาวบ้านที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

1.1.2 การรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจาก
กิจกรรมการท่องเที่ยว

1.1.3 การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาสพบปะกับนักท่องเที่ยว

1.1.4 ความสัมพันธ์ของสมาชิก การรวมกลุ่มของชุมชน

1.2 ด้านวัฒนธรรม

1.2.1 มีศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และ
การดำรงชีวิตของชนเผ่า

1.2.2 ความร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ

1.2.3 คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์
ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม

1.3.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ

1.3.2 ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย

1.3.3 มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน

1.3.4 การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทาง
เศรษฐกิจ

1.3.5 การไม่มีเสียงอึกที่ก่กรึกโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว

ตัวชี้วัดแต่ละตัวเหล่านี้ ผู้วิจัยได้สร้างเป็นข้อความทั้งในทางบวกและทางลบ
เพื่อให้เกิดการตรวจสอบคำตอบของผู้ให้ข้อมูลในประเด็นตัวชี้วัดต่างๆ ข้อความแต่ละข้อความมี
คำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบดังนี้

1. เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น	มีคะแนน 3 คะแนน
2. เท่าเดิม / เหมือนเดิม	มีคะแนน 2 คะแนน
3. ลดลง / เลวลง	มีคะแนน 1 คะแนน

จากนั้น ผู้วิจัยได้นำคำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบ ไปคำนวณหาคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
1.00-1.67	ผลที่เกิดขึ้นในทางลบ (สภาพเลวลงกว่าเดิม)
1.68-2.34	สภาพคงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง
2.35-3.00	ผลที่เกิดขึ้นในทางบวก (สภาพดีขึ้น)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument)

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ร่วมกับวิธีการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย แบบสอบถามแบ่งออกได้เป็น 2 ตอน ตอนแรกเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่สองเป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

การทดสอบเครื่องมือ (Pre-testing of Instruments)

การทดสอบเครื่องมือ สำหรับขั้นต้นแรกใช้วิธีทดสอบความตรง (validity) ของข้อความแล้วปรับปรุง โดยวิธีการปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษา ส่วนตอนที่สอง ทดสอบความเที่ยง (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และชาวบ้านในพื้นที่ตำบลกุดช้างที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 20 คน(รายละเอียดภาพผนวก ข.) แล้ววัดความคงที่ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ (coefficient of stability) แบบของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540:125)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n = หมายถึง จำนวนข้อ

S_i^2 = หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

S_t^2 = หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของข้อความแต่ละข้อความพบว่ามีความสัมพันธ์ความคงที่เท่ากับ 0.91 จึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Gathering)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในวัตถุประสงค์ที่ 3 นี้ สำหรับแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยและผู้ช่วยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเองจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวหลังจากที่มีการดำเนินการท่องเที่ยวแล้ว ประมาณ 3 เดือน นอกจากนั้นได้เก็บข้อมูลจากนักศึกษาการท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวชุมชนบ้านสบวิน และนักวิชาการ (รายละเอียดภาคผนวก ก.) ในพื้นที่ตำบลแม่วิน เช่น นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน นักวิชาการ โครงการหลวง พัฒนาการอำเภอแม่วาง ซึ่งถือว่าเป็น (outsider) ที่มีความรู้ด้านการท่องเที่ยว โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม 2551 ถึงเดือนมีนาคม 2552

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลนั้น ได้นำมาถอดรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS) สำหรับสถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ

1. ใช้สถิติร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ในการจัดระบบชั้นของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. ใช้ สถิติ F-Test พรรณณาเปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความแตกต่างกัน ระหว่างชมรมการท่องเที่ยว นักวิชาการและนักศึกษาการท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

(RESULTS AND DISCUSSION OF OBJECTIVE ONE OF THE STUDY)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลเพื่อทำการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ (strategic positioning and direction) จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ กระทำโดยใช้แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้วิจัยผู้นำชุมชนและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน รวมถึงการจัดเวทีชาวบ้านและการประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นและการร่วมกันวิเคราะห์อย่างแท้จริงเกี่ยวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องและครอบคลุมประเด็นเนื้อหาของการวิจัยในครั้งนี้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและการสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักวิจัยกับชุมชนโดย

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ สร้างแนวร่วมในการดำเนินโครงการ
2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการ
3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกลุ่ม
4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรม
5. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ วิวัฒนาการการดำเนินการเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การใช้ SWOT Analysis วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก ก่อนการพัฒนาการบริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวิน

ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและการสร้างความคุ้นเคย

ระหว่างนักวิจัยกับชุมชน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2550 มีวัตถุประสงค์ คือ สร้างแนวร่วมในการดำเนินโครงการ

1. การนำเสนอโครงการวิจัยให้กับสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้รับทราบ
2. สร้างแนวร่วมในการดำเนินโครงการที่เป็นคนในท้องถิ่น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยจะกล่าวถึงสาเหตุที่เข้ามาดำเนินการวิจัย คือ ปัญหาจากการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เช่น ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาความไม่แน่นอนทางการตลาด และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ภายหลังจากที่กล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยได้นำเสนอถึงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย ผลประโยชน์ ตลอดจนวิธีการเก็บข้อมูลซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ซึ่งนอกจากที่ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยแล้ว ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำภาพวิวัฒนาการการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวตั้งแต่เริ่มจัดตั้งเป็นชมรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างกำลังใจและแรงจูงใจให้กับสมาชิกของชมรมได้ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่อไป และเล็งเห็นถึงความสำคัญของโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน

ภาพ 15 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 1

ผลการดำเนินงาน

สมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตลอดจนคนในท้องถิ่นบางกลุ่มได้ทราบถึงโครงการวิจัย และให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการวิจัย นอกจากนี้สมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบางคน ยังเสนอตัวเข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการวิจัย โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนประสานงานระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกของชมรม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 2 เมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้เรื่องการบริหารจัดการ

1. เพื่อศึกษาถึงการบริหารจัดการของกลุ่มโฮทอป (กลุ่มเกมส์ไม้ และเรือจำลอง)
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานระหว่างผู้วิจัย และสมาชิก โฮทอป

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้เปิดวงสนทนาระหว่างทีมวิจัยและกลุ่มโฮทอป โดยสนทนาใช้วิธีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน โดยเริ่มจากการสอบถามถึงประวัติการจัดทำผลิตภัณฑ์โฮทอป ตลอดจนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต และตลาดที่จัดส่ง และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของทั้งสองกลุ่ม

ภาพ 16 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 2

ผลการดำเนินงาน

การที่ทั้งสองกลุ่มได้มีโอกาสพบปะพูดคุยในเรื่องการการบริหารจัดการของกลุ่ม ช่วยให้ทั้งสองกลุ่มเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังสามารถร่วมมือกันหาแนวทางออกสำหรับปัญหา

ที่เกิดขึ้นกับอีกกลุ่มหนึ่งได้ เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้ความประณีตบรรจงเหมือนกัน นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มช่องทางการตลาดให้แก่กันและกันได้มากขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกลุ่ม

1. การศึกษาด้านการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกลุ่มโฮมสเตย์และกลุ่มร้านค้า
2. เพื่อร่วมกันพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรม
3. เพื่อให้สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์ผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

เหตุที่ผู้วิจัยได้นัดพบทั้งสองกลุ่มร่วมกัน เนื่องจากทั้งกลุ่มโฮมสเตย์และกลุ่มร้านค้า มักเป็นผู้ประกอบการคนเดียวกัน โดยกระบวนการดำเนินงานที่จัดทำขึ้นนั้น ผู้วิจัยได้เปิดประเด็นการเข้ารับการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ ซึ่งสมาชิกทุกคนได้เคยรับทราบมาก่อน เนื่องจากเคยได้รับการอบรมในเรื่องการบริหารจัดการบ้านพักโฮมสย์ ตั้งแต่ปี 2549 โดยมีวิทยากรคือรองศาสตราจารย์ ดร.วิระพล ทองมา จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งพบว่าสมาชิกได้ให้ความสนใจต่อการเข้ารับการประเมิน ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า สมาชิกกลุ่มโฮมสเตย์เคยฝึกอบรมผ่านมาในระยะเวลาอันแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเสนอกรณีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์อีกครั้ง เพื่อให้สมาชิกได้เข้าไปปรับปรุงบ้านพักให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินนั้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้พุดชกนำให้หัวหน้ากลุ่มโฮมสเตย์ได้ชี้แจงในเรื่องการจัดสรรนักท่องเที่ยวเข้าพักบ้านพัก ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม ให้สมาชิกทุกคนเข้าใจและหาทางออก เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และในส่วนของกลุ่มร้านค้าซักถามและพุดคุยในเรื่อง ลักษณะของอาหาร การกำหนดราคา และความสะอาดของอาหาร ซึ่งทำให้กลุ่มร้านค้าทุกคนได้รับทราบถึงราคาอาหารในแต่ละร้านซึ่ง ผู้วิจัยได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องความสำคัญมาตรฐานของราคา ซึ่งทางกลุ่มร้านค้าได้ยอมรับ และเล็งเห็นความสำคัญดังกล่าว และร่วมกันกำหนดราคาให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ภาพ 17 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 3

ผลการดำเนินงาน

กลุ่มโฮมสเตย์

หลังจากที่ได้รับคำแนะนำการประเมินมาตรฐานจากผู้วิจัย สมาชิกได้นำไปปรับปรุงบ้านพักจนทำให้ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และจากการที่ได้พูดคุยและร่วมกันหาทางออก ทำให้ช่วยลดความบาดหมางภายในกลุ่มโฮมสเตย์ลงได้

กลุ่มร้านค้า

ทางกลุ่มได้เล็งเห็นความสำคัญราคาอาหาร ความสด ความสะอาดของอาหาร และร่วมกันกำหนดราคาเพื่อให้ร้านอาหารในพื้นที่มีราคาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ การพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรม

1. การศึกษาด้านการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกลุ่มแพ และกลุ่มช้าง
2. เพื่อร่วมกันพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้เปิดเวทีเพื่อศึกษาถึงการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกลุ่มช้างและกลุ่มแพ ซึ่งลักษณะการดำเนินเวทีครั้งนี้ จะทำการสอบถามข้อมูลในการบริหารจัดการของทั้งสองกลุ่ม และการจัดการปัญหาที่ทั้งสองกลุ่มได้มีจัดการกับปัญหาร่วมกัน

ภาพ 18 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 4

ผลการดำเนินงาน

เมื่อมีการพูดคุยซึ่งกันและกัน ช่วยให้ทั้งสองกลุ่มร่วมกันแก้ปัญหาตลอดจนร่วมพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกัน เช่นในเรื่องการร่วมอนุรักษ์ลำน้ำแม่วาง ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีส่วนใช้ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว การเชื่อมโยงกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งสองอย่างเข้าด้วยกัน โดยการประชาสัมพันธ์ การปรับปรุงเส้นทางให้มีความสะดวกสบาย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ
 วิวัฒนาการการดำเนินการเรื่องการท่องเที่ยวของชุมชน

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของชุมชน
2. เพื่อให้สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้รับทราบข้อมูลวิวัฒนาการและกิจกรรมท่องเที่ยวร่วมกัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้นัดประชุมสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ทั้ง 5 กิจกรรมร่วมกัน เพื่อขอข้อมูลการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยว ตั้งแต่แรกเริ่ม พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน ว่ามีวิวัฒนาการอย่างไร และแต่ละกลุ่มเกิดขึ้นได้อย่างไร อีกทั้งได้ซักถามถึงสถานที่ท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพื่อจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน

ภาพ 19 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 5

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานครั้งนี้ ทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมได้รับทราบข้อมูลร่วมกัน ซึ่งในความคิดของผู้วิจัย คิดว่าในการศึกษาเรื่องวิวัฒนาการทางการท่องเที่ยวของชุมชนนั้น หากสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้รับทราบถึงรากเหง้าของตนเองก็จะเกิดความหวงแหนความรักและเห็นคุณค่า และเนื่องจากมีสมาชิกเข้าร่วมในการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนจำนวนมาก ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากนี้ ข้อมูลจากการสอบถามถึงสถานที่ท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ร่วมกับสมาชิกของชมรมได้จัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวของชุมชน ที่มีความสมบูรณ์แบบมาก และเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชุมชนมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ศักยภาพของการจัดการธุรกิจการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ การใช้ SWOT Analysis

1. เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจการวิเคราะห์ SWOT Analysis และสามารถวิเคราะห์ได้
2. ผู้วิจัยและสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้รับทราบถึงสถานการณ์

ปัจจุบัน (จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) ที่เกิดขึ้นในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้นำการประชุมกับสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก โดยก่อนเริ่มทำการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้อธิบายถึงหลักการวิเคราะห์ SWOT ว่ามีลักษณะอย่างไร วิเคราะห์เช่นไร และสามารถนำไปใช้อย่างไรได้ ซึ่งหลังจากสมาชิกเข้าใจกระบวนการแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มจากการวิเคราะห์ตั้งแต่จุดแข็ง จนถึงที่สุดที่อุปสรรค ตามลำดับ ซึ่งการวิเคราะห์ครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลมาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากมีสมาชิกช่วยเหลือ และแสดงความเห็นซึ่งข้อมูลต่างๆที่ได้ในรูปแบบของ SWOT ผู้วิจัยได้ชี้แจงแนวทางการใช้จุดแข็งเข้ามามีส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน การนำจุดอ่อนมาปรับปรุงแก้ไข การนำโอกาสที่ได้มาส่งเสริมศักยภาพของชุมชน และผลกระทบที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งในการเปิดเวทีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอเพียงเท่านี้

ภาพ 20 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 6

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้วางตัวเป็นแค่พี่เลี้ยงชุมชน เพื่อให้สมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้ร่วมแสดงความคิดเห็น และสามารถวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนได้ ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้รับทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบัน(จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค) ที่เกิดขึ้นในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยมีการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง (strengths) จุดอ่อน (weaknesses) ของธุรกิจการท่องเที่ยวชุมชนบ้านสบวินในองค์ประกอบทั้ง 8 ประการ ได้แก่ 1) สินค้า (product) 2) การกำหนดราคา (price) 3) สถานที่ (place) 4) การส่งเสริมการตลาด

(promotion) 5) บุคลากร (people) 6) ขั้นตอนในการให้บริการ (process) 7) ภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร (physical evidence) และ 8) ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership) ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวล้วนมีผลต่อการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน ซึ่งได้ให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว และ กลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน กำหนดค่าคะแนน โดยแต่ละประเด็นใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต จากนั้นนำค่าคะแนนที่ได้ไปพัฒนาตารางตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการโดยใช้ Space Matrix (The Strategic Position and Action Evaluation) เพื่อระบุตำแหน่งกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน และแนวทางในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว ก่อนการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว

ด้านสินค้า (product)

1. จุดแข็งด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อดูจุดแข็งด้านสินค้าที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน โดยเรียงตามลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ การเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตอง และ โบราณวัตถุ ทาอิฐ โบราณ ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.70) รองลงมาคือรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายเช่น ชีชีช้าง ล่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านโฮมสเตย์ และการสร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส้ไม้ เรือจำลอง ในระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.57) ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของวีระพล ทองมาและประเจต อานาจ (2547: 87) ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลทางด้านบวกต่อเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชน นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเห็น และเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวที่มาจากสถานที่ต่างวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้มูลค่าของวัฒนธรรมประเพณีตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีมูลค่าสูงขึ้น ความสำคัญระดับมากของจุดแข็งด้าน

สินค้าต่อมา คือ การเดินทางเข้าถึงยังชุมชนบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.40) เนื่องจากพื้นที่บ้านสบวินอยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่เพียง 1 ชั่วโมงเท่านั้น (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน, 2550)

ตาราง 1 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. เป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตอง และโบราณวัตถุ ทาอิฐโบราณ	2.70	มาก
2. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น จีซัง ล่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านโฮมสเตย์	2.57	มาก
3. สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส้ไม้ เรือจำลอง	2.57	มาก
4. การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่	2.40	มาก
5. คงความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชนเผ่า	2.33	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.51	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้า โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสินค้าที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.30) โดยเห็นว่า ผู้ให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนยังไม่มี

สร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งส่งผลให้ ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชิริกิติ นวรัตน์ ณ อุทยาน (2547:82) ได้ระบุว่า ในการนำเสนอบริการให้กับลูกค้า นักการตลาดบริการจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างตราชื่อ (branding) และการสร้างความแตกต่าง (differentiation) ในการบริการนั้นการมีตราชื่อที่ดีมีประโยชน์ต่อลูกค้าเป็นอย่างมาก เพราะตราชื่อที่ดีจะช่วยสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าว่าจะได้รับบริการที่มีคุณภาพคงที่และสม่ำเสมอ(uniform service quality) ทุกครั้งที่ซื้อบริการ

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน	2.47	มาก
2. ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น	2.13	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.30	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านการกำหนดราคา (price)

1. จุดแข็งด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคา โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อดูจุด
 แข็งด้านการกำหนดราคา ที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินอยู่ในระดับ
 มาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.41) อันประกอบด้วยกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยว
 ได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมการท่องเที่ยว และการกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการ
 สร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหาร
 การท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยว และการกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความ
 คุ่มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ ซึ่ง
 สอดคล้องกับธีรภคิ นวรัตน์ ณ อุทยาน (2547: 95) ระบุว่า การกำหนดราคาบริการ การกำหนด
 ราคาของกลุ่มจะมีผลกระทบต่อกำหนดราคาของกิจการ เนื่องจากราคาของกลุ่มขั้นจะมีผล
 ต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า และในขณะเดียวกันนั้น การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยว
 สร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยการที่นักท่องเที่ยวได้มีการเดินทางมา
 เที่ยวซ้ำนอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มี
 ความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีราคาถูก
 กว่าท้องตลาด พบว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล
 และคณะ (2546: 237-238) ได้กล่าวไว้ว่า มิติด้านเศรษฐกิจ มุ่งให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการ
 ท่องเที่ยว โดยนำฐานทรัพยากรซึ่งเป็นสินทรัพย์ร่วมหรือสมบัติสาธารณะมาเป็นต้นทุนในการ
 จัดการท่องเที่ยว มีการกระจายรายได้อย่างเสมอภาคและยุติธรรม และที่สำคัญชาวบ้านส่วนใหญ่ใน
 ชุมชนเห็นพ้องต้องกัน ที่จะนำฐานทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ ทั้งทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม
 ประเพณี และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ มาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนโดยมีการประชุม
 ปรึกษาหารือระดมความคิดสร้างฉันทานุมัติกันว่า การพัฒนาพื้นที่ในชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
 เป็นความต้องการของชาวบ้านส่วนใหญ่อย่างแท้จริง และชาวบ้านเข้าใจตรงกันว่า การท่องเที่ยว
 เป็นเพียงช่องทางหนึ่งในการเสริมสร้างรายได้ให้ชุมชน มิใช่มุ่งให้เป็นรายได้หลักของชุมชนแต่
 อย่างใด รวมทั้งเรื่องกำหนดราคากิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบและการมีส่วนร่วม
 ของคนในชุมชน นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังได้ระบุว่าในการกำหนดราคากิจกรรมท่องเที่ยวนั้น
 เป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ ซึ่ง
 สอดคล้องกับวรรณ วลัยวานิช(2546: 74-75) ได้ระบุว่าพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการ
 พัฒนาที่ยั่งยืนตามองค์ประกอบคือ 1) ต้องดำเนินการในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ
 ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว 2) ต้องตระหนัก
 การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อ
 กระบวนการท่องเที่ยว 3) ต้องยอมให้ประชาชนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการ

ท่องเที่ยวเสมอภาคเท่าเทียมกัน 4) ต้องชี้้นำตามความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวต่างๆ

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ	2.57	มาก
2. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ	2.50	มาก
3. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ	2.37	มาก
4. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยว มีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน	2.33	ปานกลาง
5. สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด	2.30	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.41	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคาโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.10) แสดงให้เห็นว่า ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น รวมไปถึงเรื่องการไม่มีระบบจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยวแต่ละประเภท ซึ่งประการดังกล่าวสอดคล้องกับฉันทวิช วรรณอม (2547: 190) ที่กล่าวว่าราคาต้องจูงใจและสามารถตอบสนองความต้องการของคนหลายกลุ่ม ราคาต้องไม่สูงหรือต่ำกว่าคู่แข่งมากเกินไป สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดได้

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. คนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว	2.47	มาก
2. ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว	1.97	ปานกลาง
3. ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น	1.87	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.10	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านสถานที่ (place)

1. จุดแข็งด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านสถานที่ มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.18) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็น ไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะและห้องน้ำ ทั้งยังมีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ และสินค้าของชุมชนสอดคล้องกับวรรณ วรชวานิช (2546: 36) ได้กล่าวว่า โดยปกติแล้วการที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจจะเดินทางไปยังบริเวณใดบริเวณหนึ่งนั้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ เรื่องความปลอดภัยเพราะถ้าบริเวณใดมีปัญหาเรื่องความปลอดภัยเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวด้วย อีกทั้งชุมชนมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำ ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2540: 33) ได้กล่าวว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดสร้างเพื่ออำนวยความสะดวก (รวมถึงความปลอดภัย) เพิ่มความสะดวกในการประกอบกิจกรรมให้กับนักท่องเที่ยวในรูปแบบที่เรียบง่าย กลมกลืนกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	2.50	มาก
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง	2.43	มาก
3. ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	2.30	ปานกลาง
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำ	1.97	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
5. มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน	1.70	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.18	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าที่มียุทธศาสตร์ของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ด้านสถานที่ ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.32) โดยบริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยาก เนื่องจากมีพื้นที่น้อย นอกจากนี้ในการจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร สอดคล้องกับฉันทัทธ วรณนอม (2547: 88) ได้กล่าวว่า สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงในการวางแผนรายการนำเที่ยว พิจารณาจากข้อมูลได้แก่ ความต้องการของการตลาดเป้าหมาย ควรจัดรายการให้เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มตลาดเป้าหมาย โดยจัดลำดับความสนใจของตลาดหรือนักท่องเที่ยว แล้วทำเป็นรายการที่น่าสนใจตามความต้องการของกลุ่มตลาดนั้นๆ นอกจากนั้นแล้ว การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวต้องพิจารณาถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ ร้านอาหารและร้านจำหน่ายของที่ระลึก ซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายอันดับแรกของลูกค้าในการท่องเที่ยว

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น	2.57	มาก
2. บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อย	2.40	มาก
3. การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	2.37	มาก
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ Package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ	1.97	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.33	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)

1. จุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.36) โดยเฉพาะประเด็นที่ชุมชนมีศูนย์แสดงสินค้า โอท็อปเพื่อจัดแสดงอุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถี

ชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า ชุมชนมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส้ไม้ เรือจำลองสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเช่น น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และคอยอินทนนท์ รวมทั้งมีการจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและภายนอกชุมชนเป็นอย่างดี รวมไปถึงการเป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลักโดยมีการประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนได้ สอดคล้องกับพจนานา สวนศรี (2545: 174) กล่าวว่า iva การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (local participation) แนวโน้มของการเปิดให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเข้ามาจัดการกับการท่องเที่ยวเองมีแนวโน้มที่ชัดเจนและสูงขึ้นเรื่อยๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงจากการที่มองว่า ชุมชนที่รับการท่องเที่ยวเป็นชุมชนที่เป็นวัตถุประสงค์การท่องเที่ยว เปลี่ยนเป็นให้ชุมชนมีส่วนกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวจัดรูปแบบการท่องเที่ยว และดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้ง รวมไปถึงการจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ทั้งภายในและนอกชุมชนที่เป็นการส่งเสริมการตลาดทำให้สังคมภายนอกรู้จักชุมชนมากขึ้น

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส้ไม้ เรือจำลอง	2.80	มาก
2. มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า	2.60	มาก
3. เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	2.33	ปานกลาง
4. การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	2.30	ปานกลาง

ตาราง 7 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
5. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ	2.20	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวินและคอกอินทนนท์	1.97	ปานกลาง
	ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.37 มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.26) โดยเฉพาะในประเด็นการขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก สอดคล้องกับ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2545: 230) ที่กล่าวว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมืองค์ประกอบ คือ การทำการตลาดด้วยความรับผิดชอบต่อ (marketing tourism responsibility) การตลาดเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันผู้ประกอบการก็จะต้องทำการตลาดให้ลูกค้าทราบถึงจริยธรรมของบริษัท ความรับผิดชอบต่อด้านการตลาดนี้ ผู้ประกอบการจะต้องสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวด้วยการ โฆษณาและการประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2545: 233) ยังได้กล่าวว่า การประสานความ

ร่วมมือกันของภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน เช่น การร่วมมือกันของภาครัฐ เอกชน และชาวบ้าน เพื่อจัดตั้งแหล่งนันทนาการในชุมชน ทำให้มีการเดินทางท่องเที่ยวและทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักท้องถิ่นนั้นมากขึ้น โดยหมายรวมถึงการ โฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆ ยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก รวมถึงการที่ชุมชนไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่ด้วย

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ	2.37	มาก
2. ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่	2.33	ปานกลาง
3.การ โฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆ ยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก	2.27	ปานกลาง
4. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด	2.20	ปานกลาง
5. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก	2.13	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.26	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านบุคลากร (people)

1. จุดแข็งด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจรองเท้าด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านบุคลากร ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.62) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการรองเท้า โดยจัดตั้งชมรมการรองเท้าของชุมชนขึ้น และผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการรองเท้าโดยชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับพจนานุกรม (2546: 187) ได้ระบุว่าผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชนตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการรองเท้าเป็นกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมร่วมเชื่อมต่อทิศทางแก้ไข ปัญหาโดยภาพรวมของชุมชนได้ แล้วจึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการทำกิจกรรมการรองเท้า อีกทั้งยังระบุอีกว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการรองเท้าโดยการจัดตั้งชมรมการรองเท้าของชุมชนขึ้น ในทำนองเดียวกันนั้นการที่ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมการรองเท้าเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่ถือว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการรองเท้านั้นมีความเหมาะสม ซึ่งพจนานุกรม (2546: 187) ยังได้ระบุอีกว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรภายในชุมชนเพื่อรับผิดชอบกิจกรรมนี้ หรือผลักดันให้องค์กรชุมชนอื่นที่พิจารณาแล้วว่า มีความพร้อมทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์กรนั้นๆ แต่ทั้งนี้การดำเนินการขององค์กรต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส เพราะมีผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ชุมชนมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล ตลอดจนความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้ ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอกได้และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรณา วงษ์วานิช (2546: 50) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ที่ดี ในด้านความรู้ที่มัคคุเทศก์พึงมี ได้แก่ 1) ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับสถานที่นำชม การไปชมสถานที่ใดๆ ก็ตามมัคคุเทศก์จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่นั้นๆ อย่างละเอียดและถูกต้อง ทั้งในด้านของประวัติความเป็นมาและสภาพปัจจุบันโดยสามารถบอกรายละเอียดต่างๆ เท่าที่จำเป็น หรือตอบคำถามของนักท่องเที่ยวได้ และ2) มีความรู้ทั่วไป

เกี่ยวกับท้องถิ่น ทั้งในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ เพื่อสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังได้ในขณะเดินทางหรือสอดแทรกคำอธิบายขณะชมสถานที่ต่างๆ ตามปกตินักท่องเที่ยวย่อมอยาก رؤ้อยากเห็นสิ่งต่างๆ ที่แปลกจากสิ่งที่ไม่เคยพบในบ้านเมืองของตน ฉะนั้น ถ้ามีคฤหบดีมีความรู้ความสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวเข้าใจได้ก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับผลประโยชน์และเกิดความพอใจ รวมไปถึงการที่คนในชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น	2.80	มาก
2. ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.80	มาก
3. การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.80	มาก
4. คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	2.43	มาก
5. มีคฤหบดีท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูลสามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน	2.27	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.62	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าได้ให้ความสำคัญต่อดูจุดอ่อนด้านบุคลากร ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.60) โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยบุคลากรที่จะเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ และนอกจากนั้นคนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกันและจำนวนมัคคุเทศก์ ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับพจนานุกรม (2546: 186) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในการเคารพในกฎกติกา ที่ชุมชนร่วมกันสร้างไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม นอกจากนี้ชุมชนยังขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิระพล ทองมาและประเจต อำนวย (2547: 72-81) ที่ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านความเปลี่ยนแปลงทางสังคม มักเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาหากชุมชนไม่มีความเข้มแข็ง รวมไปถึงเรื่องขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ	2.83	มาก
2. จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ	2.73	มาก
3. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด	2.63	มาก
4. คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน	2.53	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
5. ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	2.27	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.60	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านขั้นตอนในการให้บริการ (process)

1. จุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านขั้นตอนในการให้บริการ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อด้านขั้นตอนในการให้บริการ ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.31) ซึ่งประเด็นที่ให้ความสำคัญมากที่สุด คือชุมชนมีการจัดการสามารถให้บริการในเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนได้ทุกวัน และให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ ตลอดจนมีการจูงใจรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยภายในหมู่บ้านรวมถึง ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ สอดคล้องกับวรรณฯ วงษ์วานิช (2546: 36) ได้กล่าวว่า โดยปกติแล้วการที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจจะเดินทางไปยังบริเวณใดบริเวณหนึ่งนั้น สิ่งหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ เรื่องความปลอดภัย เพราะถ้าบริเวณใดมีปัญหาเรื่องความปลอดภัยเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ และสอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล และคณะ (2546: 232) ได้กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทของการบริหารจัดการโดยชุมชน การพิจารณาการใช้ประโยชน์ในประเด็นนี้ เน้น

การจัดการท่องเที่ยวบนเงื่อนไขของการจัดการที่มีความรับผิดชอบต่อที่จะช่วยกันลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ทั้งนี้มุ่งให้มีการจัดการ ที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ การจัดการสมรรถนะ ของการรองรับในระบบนิเวศ รวมทั้งการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต โดยเน้นภายใต้เงื่อนไขของความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่น กับธรรมชาติในฐานะเป็นวิถีชีวิตที่เกื้อกูลในระบบนิเวศเดียวกัน ภายใต้หลักการที่ว่าคนที่ดูแลรักษาทรัพยากร ย่อมสมควรได้รับประโยชน์จากการดูแลรักษา

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการในเข้าชมได้ทุกวัน	2.63	มาก
2. ชุมชนมีความ สามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ	2.47	มาก
3. ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ	2.23	ปานกลาง
4. มีการจูงใจรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน	1.93	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.32	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านขั้นตอนในการให้บริการ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ พบว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ

(2.43) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ ตลอดจนเรื่องระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ นำชัย ทนุผล (2542: 108) ได้ระบุว่า ป้ายเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันรักษาแหล่งท่องเที่ยวและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ป้ายที่จำเป็น คือ ป้ายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทิศทาง ป้ายบอกกฎระเบียบในการใช้พื้นที่ และป้ายเตือนภัยรวมไปถึงชุมชนไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน ขณะเดียวกันก็สอดคล้องกับ ฉันทช วรรณธอม(2547: 197) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการขายเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินงานด้านการตลาด ถ้าหากขาดการบอกกล่าวหรือไม่ได้เผยแพร่สินค้าของตน ก็จะทำให้ไม่เกิดการซื้อขาย ดังนั้นการส่งเสริมการขายที่ดีควรใช้สื่อที่เข้าถึงลูกค้าให้ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่จดจำที่ดี ผู้ให้ข้อมูล ระบุถึงชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวของชุมชนอีกทั้งในเรื่องการที่ ส่วนในเรื่องการที่ชุมชนไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดความรู้และทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ	2.73	มาก
2. ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ	2.63	มาก
3. ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน	2.37	มาก
4. ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ	2.23	ปานกลาง
5. ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน	2.20	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.43	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง

ด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)

1. จุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจรองเท้าด้านด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.63) ชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าและเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัยมาก เพราะมีผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับวิระพล ทองมา (2549: 9) ได้กล่าวว่าการพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือของดีในชุมชน เพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ และผู้ให้ข้อมูล ระบุว่ามีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืนสูงมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2545: 233) ได้กล่าวว่า การศึกษาวิจัยและตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการศึกษาวิจัยถึงข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง การศึกษาและติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ นอกจากนี้แล้วชุมชนได้มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน ซึ่งชุมชนบ้านสบวินเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน ขณะเดียวกันที่บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545: 300) ได้กล่าวว่าผู้นำทางศาสนาหรือหมอผี เป็นผู้นำในการประกอบพิธีต่างๆ เช่น พิธีแต่งงาน งานศพ งานเซ่นผี ให้แก่ชาวบ้านเพื่อป้องกันภัยอันตรายต่างๆ

ตาราง 13 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร
ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความสำคัญ
1. เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย	2.83	มาก
2. เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ	2.83	มาก
3. เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็น เอกลักษณ์ของชนเผ่า	2.67	มาก
4. เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้ง คนเมือง และคนพื้นที่สูงที่ มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน	2.63	มาก
5. ผลิตภัณฑ์และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัด รองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	2.43	มาก
6. มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน	2.40	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.63	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของ
การจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อ
จุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.20)
โดยเฉพาะการที่ชุมชนขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรหรือชมรมในชุมชนอยู่
และเป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนทำให้การสื่อสารและการ

ถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล และคณะ (2546: 232) ได้กล่าวไว้ว่าชุมชนแต่ละแห่งล้วนมีศักยภาพ ในการพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนนั้นมีอยู่ บางชุมชนมีทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อันได้แก่ น้ำตก ป่าเขาลำเนาไพร รวมทั้งสัตว์ป่าที่อยู่อาศัยหลากหลายชนิด บางชุมชนมีความโดดเด่นในด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อันได้แก่ วัดวาอารามและโบราณสถานทาง พุทธศาสนา หรือมีประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่น่าสนใจ รวมทั้งมีร่องรอยทางด้าน โบราณคดีปรากฏให้เห็นขณะที่บางชุมชนมีข้อเด่นด้านอัตลักษณ์ทาง วัฒนธรรมประเพณีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวิถีการผลิตที่เอื้อต่อการ พัฒนาด้านการท่องเที่ยวสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนักท่องเที่ยวที่มา เยือนได้

ตาราง 14 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน	2.53	มาก
2. เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน	1.87	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.20	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)

1. จุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทุนที่เกี่ยวข้องที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทุนที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.16) ชุมชนมีการประสานงานเกี่ยวกับการจัดทำโปรแกรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือทางธุรกิจร่วมกัน ที่จะสามารถเพิ่มศักยภาพส่งผลกระทบต่อกลุ่มของการพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวของสมาชิกชมรมบ้านสบวินได้ ซึ่งสอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล และคณะ (2546: 233) ได้กล่าวว่าโครงการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่อาจจำกัดตัวเองอยู่แต่เพียงชุมชนหมู่บ้าน แต่อาจมีการรวมตัวกันของชุมชนหลายๆ แห่ง สร้างเครือข่ายการจัดการทรัพยากรหรือจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อให้การบริหารและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีเป้าหมายในการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องทั้งต่อนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ประกอบการท่องเที่ยว องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม เพื่อการจัดทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 15 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	2.23	ปานกลาง
2. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	2.10	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.17	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.39) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุมชนขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่ การขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน และขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของฉันทัทธ วรรณถนอม (2547: 230) ได้กล่าวว่าการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการแข่งขันกับคู่แข่งคือ ควรมีสัมพันธภาพที่ดีและมีข้อตกลงที่ชัดเจนกับผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และมีการติดต่อประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามอัธยาศัย

ตาราง 16 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่	2.60	มาก
2. ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง	2.53	มาก
3. ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน	2.33	ปานกลาง
4. ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน	2.10	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.39	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อระบุโอกาส (opportunities) และ อุปสรรค (threats) ในธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อม ภายนอกมหภาค (macro) คือสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงานที่เป็นโอกาส หรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อในระดับกว้าง เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี เป็นต้น ส่วนสภาพแวดล้อมจุลภาค (micro) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงานแต่ใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เป็นโอกาส หรืออุปสรรคที่ ส่งผลกระทบต่อในวงแคบเฉพาะธุรกิจนั้น ๆ เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว เป็นต้น

โอกาสของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วินอำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่ จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาคจากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว

พบว่าข้อมูลจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่า สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี มีความสำคัญในระดับ มาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.50) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการเจริญเติบโตของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยมีแนวโน้มดีขึ้น เพราะมีการณรงค์ ให้ไทยเที่ยวไทย และค่านิยม ของการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้อง กับอุดร วงษ์ทับทิม(2545: 139) ได้กล่าวว่าช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มว่าจะเติบโตยิ่งขึ้นในอนาคต การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอีก รูปแบบหนึ่งที่กำลังจะเป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และก่อประโยชน์แก่คนในท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชน

สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูงเพื่อตอบสนองตลาดและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องนโยบายและแผนการที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น และการที่มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยในการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ตาราง 17 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น	2.77	มาก
2. ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น	2.67	มาก
3. นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น	2.60	มาก
4. มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	2.53	มาก
5. เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน	2.33	ปานกลาง
6. สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	2.10	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.51	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยว

พบว่ากลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาคณะท่องเที่ยวมีความเห็นว่า สิ่งแวดล้อมภายนอกจุลภาค อันได้แก่ ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว มีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.50) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โสมเคย์ การท่องเที่ยว น้ำตก วัด และคอกอินทนนท์ เป็นต้น รวมไปถึงการที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้นด้วย อีกทั้งชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ในขณะเดียวกันนั้นผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้น ทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ รวมทั้งการที่ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับศรัณยา วรากุลวิทย์ (2546:19) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งรายได้จากการท่องเที่ยว และรายได้จากกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาและขยายเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยเน้นความร่วมมือกันทางตลาด สนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน ส่งเสริมให้เจ้าของท้องถิ่นมีส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการพัฒนา รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ขึ้นหลากหลายรูปแบบ และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทั้งนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย

ตาราง 18 คะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน	2.77	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
2. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โคมสเคย์ และท่องเที่ยวสู่น้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์	2.77	มาก
3. การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ	2.40	มาก
4. นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น	2.37	มาก
5. ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	2.30	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.51	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

อุปสรรค ของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาคจากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว

พบว่ากลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว เห็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยี ว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.44) ซึ่งภาวะการดีแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นนั้นเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศเนื่องจาก

มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจและแนวโน้มการลดจำนวนของนักท่องเที่ยวได้ ตลอดจนเรื่องปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจะทำให้เกิดการประท้วงและอคติออกมามากยิ่งขึ้นย่อมเป็นอุปสรรคด้วยเช่นกัน ส่วนในเรื่องการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้นทำให้เกิดการแข่งขัน ตลอดจนการเอาใจเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันนั้น ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรม วังษ์วานิช (2546: 19) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจุบันการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดที่นำรายได้มาสู่ประเทศ และมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ การท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้บริการ ตลอดจนวิธีการต่างๆ ที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับสภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศด้วย สถานการณ์ทางการเมืองที่มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพจะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้า นำรายได้สู่ประเทศมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวหลังไหลเข้าสู่ประเทศมากขึ้น แต่ถ้าขาดเสถียรภาพทางการเมือง มีความไม่สงบเกิดขึ้นภายในประเทศอยู่เสมอ การท่องเที่ยวก็จะตกต่ำไปด้วย สำหรับด้านเศรษฐกิจก็เช่นกันภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืดจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก รวมทั้งในเรื่องการนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆ และความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า ทำให้เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่สูญหาย ซึ่งสอดคล้องกับ ยศ สันตสมบัติ (2540 อ้างใน ทิพย์พรรณา เทียงธรรม, 2548: 19) ที่ได้ระบุว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงมีสาเหตุหลายประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงอาจเป็นผลมาจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม(diffusion)การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นต้น

ตาราง 19 ร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลกระทบต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว	2.73	มาก
2. การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย	2.63	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
3. การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอาใจเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน	2.50	มาก
4. ภาวะการแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	2.47	มาก
5. ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้น	2.37	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.44	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว

พบว่ากลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวมีความเห็นว่าอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว มีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.44) ซึ่งพบว่า การกำหนดราคาของคู่แข่งไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน สอดคล้องกับธีรภักดิ์ นวรัตน์ ณ อยุธยา(2547:95) ระบุว่า การกำหนดราคาบริการ การกำหนดราคาของคู่แข่งจะมีผลกระทบต่อราคากำหนดราคาของกิจการ เนื่องจากราคาของคู่แข่งขึ้นจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า และผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยวมากซึ่งสอดคล้องกับพจนานา สนวนศรี (2545: 173) ได้กล่าวไว้ว่า ความยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรม (cultural sustainability) เป็นสิ่งที่วัดและเห็นได้ยากในระยะสั้น หากแต่ค่อยๆ ส่งผลกระทบต่อชุมชนในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางด้านโลกทัศน์ วิถีชีวิตและการ

ดำรงอยู่วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด แต่หลักการแห่งความยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรมในที่นี้ หมายถึง ศักยภาพของชุมชนในการรับหรือปรับเปลี่ยนหรือคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตนเองที่แตกต่างจากของผู้อื่น การแทรกซึมทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ควรจะมีมาตรการในการควบคุมวัฒนธรรมที่เป็นอันตรายต่อวัฒนธรรมเดิมและป้องกันมิให้เกิดการคัดแปลงวัฒนธรรมของชุมชนไปในทางที่เสื่อมทราม ส่วนในเรื่องมัลกูเทศ์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน เช่นเดียวกับโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวนั้นมักจะถือเอากิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สินธุ์ สโรบลและคณะ (2546: 8) ที่กล่าวว่า การที่ภาคเอกชนเข้ามาผูกขาดกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเน้นรายได้และความเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว อาจทำให้ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ประโยชน์ แต่ในขณะเดียวกันก็มีผลด้านการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมธรรมชาติและ ความยากจน เพราะชุมชนอาจขาดอำนาจในการจัดการการท่องเที่ยวและไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ทั้งยังรวมถึงการที่ชุมชนไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่ นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น อาจก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นๆตามมาเช่นกัน อีกทั้งการที่บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบราคาและเพิ่มทางเลือกมากขึ้น ทั้งในเรื่องการที่นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มีมากนัก

ตาราง 20 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอก
จุดภาค ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น	2.67	มาก
2. ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่ นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน	2.60	มาก
3. การกำหนดราคาของคู่แข่งไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน	2.53	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว	2.50	มาก
5. บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น	2.47	มาก
6. มีคฤหาสน์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน	2.03	ปานกลาง
7. นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มากนัก	1.80	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.44	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินก่อน
การบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว

ด้านสินค้า (product)

1. จุดแข็งด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านสินค้า ที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน อยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.58) โดยเฉพาะประเด็นที่ชุมชนมีความสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง และเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตอง และโบราณวัตถุหาอิฐโบราณรวมอยู่ด้วย

ตาราง 21 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. เป็นที่ตั้งของ โครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตอง และ โบราณวัตถุหาอิฐโบราณ	2.75	มาก
2. การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่	2.74	มาก
3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น จีซัง ล่องแพเดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อปและหมู่บ้านโฮมสเตย์	2.68	มาก
4. คงความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า	2.47	มาก
5. สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส์ไม้ เรือจำลอง	2.30	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.59	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้า โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสินค้า ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.35) โดยระบุว่าสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนยังไม่มี การสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ ซึ่งส่งผลให้ ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้นซึ่งกิจกรรมการล่องแพของบ้านสบวิน ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งระยะเวลาการล่องแพก็เหมาะสมและไม่ต้องกังวลด้านความปลอดภัย เพราะคนถ่อเพิ่มความชำนาญในการล่องแพ โดยเฉพาะการมีประสบการณ์ และทักษะจนทำให้ทราบถึงความดีลึกของร่องน้ำ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังได้รับความสะดวก ในการให้บริการรับส่ง ในสถานที่ลงแพและขึ้นแพอย่างเพียงพอและทั่วถึง อีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ชุมชนบ้านสบวิน ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ในกลุ่มนักท่องเที่ยว นั้น เนื่องจากชุมชนยังไม่มี การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว อย่างเต็มรูปแบบ พร้อมกับการส่งเสริมด้านการตลาดในการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ตาราง 22 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มี การสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน	2.46	มาก
2. ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น	2.26	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.36	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านการกำหนดราคา (price)

1. จุดแข็งด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคา โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.39)สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน มีการกำหนดราคาต่างๆในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมฯ โดยได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมการท่องเที่ยว และเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยว และสร้างความคุ้มค่า ความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยการเดินทางมาเที่ยวซ้ำ และการกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน ส่วนในด้านสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีราคาถูกกว่าท้องตลาด พบว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง เพราะชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวราคาสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนจะมีการจำหน่ายในราคาไม่แตกต่างกันมากนัก

ตาราง 23 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคาของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน	2.58	มาก
2. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ	2.40	มาก
3. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ	2.37	มาก
4. การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ	2.37	มาก

ตาราง 23 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
5. สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด	2.25	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.39	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2.จุดอ่อนด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคา โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านการกำหนดราคาในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.16) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลระบุว่าคนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว จึงทำให้ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น รวมไปถึงเรื่องไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ธีรภคิ นวรัตน์ ณ อยุธา (2547: 95) ได้ระบุว่า การกำหนดราคาบริการ การกำหนดราคาของกลุ่มจะมีผลกระทบต่อราคากำหนดราคาของกิจการ เนื่องจากราคาของกลุ่มแข่งขันจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า อีกทั้งยังรวมถึงการที่ชุมชนไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนนั้น เช่นเดียวกันนั้นการที่บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบราคาและเพิ่มทางเลือกมากขึ้น อีกทั้งในเรื่องการที่นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มีมากนัก

ตาราง 24 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. คนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว	2.49	มาก
2. ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว	2.11	ปานกลาง
3. ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของสวตลย ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น	1.89	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.16	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านสถานที่ (place)

1. จุดแข็งด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านสถานที่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.22) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย และวิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร และบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นสูงและยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะและห้องน้ำ ในส่วนของตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ และสินค้าของชุมชนร้อยละ (1.8) ของผู้ให้ข้อมูล ระบุมีความสำคัญในระดับปานกลาง ส่วนกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน ได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงได้ จากบ้านสบวิน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้ เช่น คอยอินทนนท์ โครงการหลวงแม่แฮ น้ำตกแม่สะป๊อก ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่

ตาราง 25 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	2.46	มาก
2. วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	2.37	มาก
3. มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวเช่น ม้านั่งถังขยะและห้องน้ำ	2.30	ปานกลาง
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน ได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ใกล้เคียง	2.18	ปานกลาง
5. มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน	1.81	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.22	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	มีความสำคัญในระดับมาก
	1.67 – 2.33	มีความสำคัญในระดับปานกลาง
	1.00 – 1.66	มีความสำคัญในระดับน้อย

2. จุดอ่อนด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสถานที่ของการพัฒนาการบริหารธุรกิจบ้านสบวิน ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.96) บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลาน

จอตกรณในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับโปรแกรมนำเที่ยวในรูปแบบ Package Tour ของบริษัทนำเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพในทำนองเดียวกันนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อกับในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยวทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเล็กน้อยๆ เท่านั้นนอกจากนี้ในการ จัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ สินธุ์ สโรบล และคณะ (2546: 235) ระบุว่า การที่ภาคเอกชนบางแห่ง ได้มีบทบาทเข้ามาผูกขาดธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเน้นการสร้างรายได้และความเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว และบางครั้งได้มีผลกระทบต่อการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอันเนื่องจากชุมชนท้องถิ่นขาดอำนาจในการจัดการท่องเที่ยวของตน จึงมีความจำเป็นที่จะมีการกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ให้เข้ามามีบทบาทร่วมกับภาคประชาชน ในการจัดการและหารูปแบบของการท่องเที่ยวในบริบทของชุมชนท้องถิ่น อันจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และระบบการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ให้กับชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

ตาราง 26 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	2.32	ปานกลาง
2. บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจาก มีพื้นที่น้อย	1.93	ปานกลาง
3. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ต้องติดต่อกับในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น	1.82	ปานกลาง
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ	1.77	ปานกลาง

ตาราง 26 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.96	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)

1. จุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาดในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.16) ชุมชนมีการจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอกได้แก่ เกมส้ไม้ เรือจำลอง และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ และการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอยู่ในระดับความสำคัญน้อยมาก เพราะบริษัทท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวไม่ได้ให้ความร่วมมือกับชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

ตาราง 27 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส้ไม้ เรือจำลอง	2.79	มาก
2. การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	2.68	มาก
3. มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า	2.40	มาก
4. มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และคอย อินทนนท์	1.82	ปานกลาง
5. เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	1.65	น้อย
6. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ	1.61	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.16	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาดในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.12) แสดงให้เห็นว่า คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลยังมีความคิดเห็นในเรื่องการที่ชุมชนขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้น ในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ มีน้อย โดยเฉพาะอย่างขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อสร้างระบบการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับนำชัย ทนุผล (2542: 191) ได้กล่าวถึงการจัดการด้านตลาดการท่องเที่ยวว่า การจัดการด้านตลาดการท่องเที่ยวนั้น จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ และพิจารณาในรายละเอียด 5 ประเด็น ของการตลาด เพื่อให้สามารถวางแผน และดำเนินการด้านการตลาดการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ซึ่งได้แก่การวิเคราะห์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยว ผลผลิตของการท่องเที่ยว การกำหนดราคาของการท่องเที่ยว การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมตลาดของการท่องเที่ยว

ตาราง 28 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัท นำเที่ยวเป็นหลัก	2.49	มาก
2.การ โฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก	2.33	ปานกลาง
3. ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่	2.11	ปานกลาง
4. ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ	2.09	ปานกลาง
5. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด	1.60	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านบุคลากร (people)

1. จุดแข็งด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านบุคลากร ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.16) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นและผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี แต่ในทางกลับกันผู้ให้ข้อมูลระบุว่ามัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันในชุมชนและบุคคลภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง เพราะมีปัญหาในด้านภาษาและการสื่อสาร และรวมถึงความไม่ชัดเจนในข้อมูลของพื้นที่ และระบบการบริหารจัดการ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 29 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น	2.56	มาก
2. ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.39	มาก

ตาราง 29 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
3. คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	2.04	ปานกลาง
4. มีคฤหบดีท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน	1.93	ปานกลาง
5. การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว	1.89	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.16	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.17) ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าคนในชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน และจำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ชุมชนยังขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน รวมไปถึงเรื่อง ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล และคณะ (2546 : 246) ได้กล่าวไว้ในการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ ในแนวทางการสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้อ้างถึงการประชุมสรุปประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาคเหนือ ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุน

การวิจัย (สกว.) สำนักงานภาคเมื่อวันที่ 25- 26 มกราคม 2545 ที่โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการสรุปแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนาคต ระบุว่า ปัญหาหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือ ตลาดที่ยังไม่พัฒนาถึงขั้นที่จะให้องค์กรชุมชนพัฒนาตลาดเองได้ ด้วยเงื่อนไขสำคัญ คือการประชาสัมพันธ์ การมีแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การกำหนดราคาที่เหมาะสม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม การสร้างเครือข่าย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นเงื่อนไขที่จะต้องมีการพัฒนาในเชิงการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวในอนาคต

ตาราง 30 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด	2.51	มาก
2. ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ	2.25	ปานกลาง
3. คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน	2.23	ปานกลาง
4. จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ	2.00	ปานกลาง
5. ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	1.91	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.18	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านขั้นตอนการให้บริการ (process)

1. จุดแข็งด้านขั้นตอนการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านขั้นตอนการให้บริการ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.25) ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินสามารถให้บริการเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนได้ทุกวัน และมีความสามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ ตลอดจนชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรวม ในด้านการมีจตุรศึกษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ยร้อยละ (1.68) ซึ่งค่าคะแนนต่ำกว่าขั้นตอนการให้บริการด้านอื่นๆ เพราะการจัดเวรยามภายในหมู่บ้านยังไม่พอเพียง

ตาราง 31 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการในเข้าชมได้ทุกวัน	2.53	มาก
2. ชมรมฯมีความ สามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ	2.49	มาก
3.ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรวม	2.32	ปานกลาง
4. มีการจตุรศึกษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน	1.68	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.25	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านขั้นตอนการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.04) ทั้งนี้เป็นเพราะชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินยังไม่มีระบบการจอง ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวของชุมชนและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ ตลอดจนเรื่องระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ นำชัย ทนุผล (2542: 108) ได้ระบุว่า ป้ายเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันรักษาแหล่งท่องเที่ยวและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ป้ายที่จำเป็น คือ ป้ายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทิศทาง ป้ายบอกกฎและระเบียบในการใช้พื้นที่ และป้ายเตือนภัยรวมไปถึงชุมชนไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน

ตาราง 32 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ	2.30	ปานกลาง
2. ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน	2.23	ปานกลาง
3. ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ	2.09	ปานกลาง
4. ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ	1.88	ปานกลาง
5. ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน	1.72	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.04	ปานกลาง

หมายเหตุ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย

หมายถึง

2.34 – 3.00

ระดับความสำคัญมาก

1.67 – 2.33

ระดับความสำคัญปานกลาง

1.00 – 1.66

ระดับความสำคัญน้อย

ด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)

1. จุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.40) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า บ้านสบวินเป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าและ เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัยมากเป็นอย่างดีเพราะมีผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือในส่วนของความเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกันนั้น ค่าเฉลี่ยร้อยละ (1.86) อยู่ในระดับปานกลางซึ่งกล่าวได้ว่าคนพื้นที่ราบ และคนพื้นที่สูงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมด้านอื่นๆ ไม่มากเท่าที่ควร

ตาราง 33 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	2.75	มาก
2. เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ	2.54	มาก

ตาราง 33 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
3. มีการจัดระบบสิ่งแวดลอมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน	2.51	มาก
4. เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย	2.47	มาก
5. เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	2.26	ปานกลาง
6. เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน	1.86	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.40	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่อาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.96) ชุมชนขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรหรือชมรมในชุมชนอยู่ และชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว มีการสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน เท่าที่ควร

ตาราง 34 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร
ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน	2.28	ปานกลาง
2. ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน	1.65	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.96	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)

1. จุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.94) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนมีการประสานงานเกี่ยวกับการจัดทำ โปรแกรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชน ร้อยละ (1.70) แสดงว่าสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวมีเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร ในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงก็ยังไม่มีการเชื่อมโยงที่เป็นระบบอย่างชัดเจน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ยังมีไม่มากเพียงพอ

ตาราง 35 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	2.19	ปานกลาง
2. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	1.70	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.95	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. จุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.92) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ชุมชนการขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่ และขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน และเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วีระพล ทองมา (2549ก: 17) ได้กล่าวว่าการพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (strategic alliance) คือความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์กรที่มีเป้าหมาย วิธีการ แนวทางคล้ายคลึงกัน หรือร่วมมือกันทำงานในพื้นที่เดียวกัน ประเด็นเดียวกัน บางครั้งเกิดโครงการร่วม (joint program) ขึ้นมาเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ ที่ทำงานคล้ายๆกัน เพื่อให้เสริมกัน แทนที่จะแข่งขันและ ซ้ำซ้อนกัน

ตาราง 36 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน	2.09	ปานกลาง
2. ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง	2.05	ปานกลาง
3. ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่	2.02	ปานกลาง
4. ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน	1.56	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.93	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

โอกาสของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็น กลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค จากความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็น โอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี ว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.12) ซึ่งการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น และค่านิยมของการท่องเที่ยวโลกที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับอู๋คร วังษ์ทับทิม(2545: 139) ได้กล่าวว่าช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มว่าจะเติบโตยิ่งขึ้นในอนาคต การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่กำลังจะเป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและก่อประโยชน์แก่คนในท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆภายนอก

ชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงานและรัฐบาล ยังมีส่วนช่วยให้การสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรต่างๆภายนอกชุมชน นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูงเพื่อตอบสนองตลาดและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องนโยบายและแผนการที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น และการที่มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยในการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวของชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

ตาราง 37 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาคของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1.ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น	2.65	มาก
2. เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน	2.47	มาก
3. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น	2.33	ปานกลาง
4. นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น	2.19	ปานกลาง
5. มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	2.18	ปานกลาง
6. สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	1.79	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12	ปานกลาง

หมายเหตุ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย

หมายถึง

2.34 – 3.00

ระดับความสำคัญมาก

1.67 – 2.33

ระดับความสำคัญปานกลาง

1.00 – 1.66

ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค จากความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว ว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.12) ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน อีกทั้งชุมชนบ้านสบวินสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ที่สามารถจัดเป็น โปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โฮมสเตย์ การท่องเที่ยวน้ำตก วัด และคอยอินทนนท์ เป็นต้น อีกทั้ง ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ รวมทั้งการที่ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพจนานุกรม (2546: 114) กล่าวว่า การสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน เป็นการสร้างการเรียนรู้ระหว่างชุมชนการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ ทักษะการทำงานในบางพื้นที่ชุมชนต้องใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวร่วมกันหรือเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกันมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมมือกันเพื่อวางแผนในการใช้ทรัพยากรและสร้างความหลากหลายของรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อลดความตึงเครียดเรื่องการแข่งขันการเป็นเครือข่ายระหว่างชุมชนสามารถต่อรองและประสานการสนับสนุนจากรัฐบาลและภาคเอกชนได้

ตาราง 38 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาคของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน	2.53	มาก

ตาราง 38 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
2. การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ	2.18	ปานกลาง
3. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โสมสเคย์ และท่องเที่ยววน้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์	1.74	ปานกลาง
4. ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	1.67	ปานกลาง
5. นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น	1.61	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค จากความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี ว่าจะมีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.17) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจและแนวโน้มการลดจำนวนของนักท่องเที่ยวตลอดจนเรื่องปัญหาความไม่แน่นอน

ทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประท้วงและอดออมมากยิ่งขึ้นย่อมเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบ การพัฒนาการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพจนานุกรม (2546: 20) กล่าวว่า ชุมชนไทยในชนบทเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และการเมืองมาตลอดระยะเวลากว่า 40 ปี นับแต่ประเทศเริ่มมี แผนพัฒนาเศรษฐกิจปี 2504 และเปิดประเทศสู่การผลิตเพื่อการส่งออกมีความสัมพันธ์ทางการค้า และการลงทุนกับต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับมิติต่างๆของการพัฒนาในปัจจุบัน เป็นไปในภาวะที่น่าเป็นห่วง ก่อนเริ่มต้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวควรมีการทบทวน ความสัมพันธ์ของชุมชนกับมิติต่างๆของการพัฒนา และผลที่เกิดขึ้น เช่นชุมชนกับการพัฒนาสู่ ความทันสมัย ชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ความมั่นคงด้านอาชีพและรายได้

ตาราง 39 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ภาวะการแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	2.75	มาก
2. ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลง บ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว	2.53	มาก
3. ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประท้วงและ อดออมมากยิ่งขึ้น	2.53	มาก
4. การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มี อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการ เลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย	1.91	ปานกลาง
5. การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำ ให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำ ให้เกิดการแข่งขัน การเอารัดเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกัน และกัน	1.54	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.17	ปานกลาง

หมายเหตุ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย

หมายถึง

2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม จาก ความเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยวว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.17) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การกำหนดราคาของคู่แข่งไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับธีรกีตติ นวรัตน์ ณ อุทยา(2547:95) ได้ระบุว่า การกำหนดราคาบริการ การกำหนดราคาของคู่แข่งจะมีผลกระทบต่อการกำหนดราคาของกิจการ เนื่องจากราคาของคู่แข่งขั้นจะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยวอื่น ซึ่งสอดคล้องกับพวงนา สนวนศรี (2545: 173) ได้กล่าวไว้ว่า ความยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรม (cultural sustainability) เป็นสิ่งที่วัดและเห็นได้ยากในระยะสั้น หากแต่ค่อยๆ ส่งผลกระทบต่อชุมชนในรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางด้าน โลกทัศน์ วิถีชีวิตและการดำรงอยู่ วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด แต่หลักการแห่งความยั่งยืนทางด้านวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึง ศักยภาพของชุมชนในการรับหรือปรับเปลี่ยนหรือคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตนเองที่แตกต่างจากของผู้อื่น การแทรกซึมทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ควรจะมีมาตรการในการควบคุมวัฒนธรรมที่เป็นอันตรายต่อวัฒนธรรมเดิมและป้องกันมิให้เกิดการคิดแปลงวัฒนธรรมของชุมชนไปในทางที่เสื่อมทราม ส่วนในเรื่องมัคคุเทศก์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน เช่นเดียวกับโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวนั้นมักจะถือเอากิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบส่วนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สิ้นธุ์ สโรบลและคณะ (2546: 8) ที่กล่าวว่า การที่ภาคเอกชนเข้ามาผูกขาดกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเน้นรายได้และความเจริญเติบโตของธุรกิจท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว อาจทำให้ธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ประโยชน์ แต่ในขณะเดียวกันก็มีผลด้านการทำลายวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมธรรมชาติและ ความยากจน เพราะชุมชนอาจขาดอำนาจในการจัดการการท่องเที่ยวและไม่สามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

ตาราง 40 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม
ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความสำคัญ
1.บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น	2.74	มาก
2. การกำหนดราคาของกลุ่มไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน	2.30	ปานกลาง
3. นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มากนัก	2.26	ปานกลาง
4. มัคคุเทศก์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน	2.14	ปานกลาง
5. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว	1.89	ปานกลาง
6. โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น	1.84	ปานกลาง
7. ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน	1.63	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.17	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

บทที่ 5

ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 (RESULTS AND DISCUSSION OF OBJECTIVE TWO OF THE STUDY)

การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวโดย ชุมชนบ้านสบวิน

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 7 มีวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดโดยระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 8 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน

- ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 9 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน การกำหนดแผนงานและโครงการเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของการบริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 7 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ การกำหนดตำแหน่งทางการตลาดโดย

1. ให้สมาชิกได้รับทราบวิธีการกำหนดตำแหน่งทางการตลาด และสามารถปฏิบัติเองได้
2. ได้รับทราบตำแหน่งทางการตลาด จากการวิเคราะห์ร่วมกันของสมาชิกในชมรม

ขั้นตอนการดำเนินงาน

ทำต่อเนื่องจากครั้งที่ 6 (การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก) SWOT Analysis เริ่มจากผู้วิจัยได้อธิบายประโยชน์ของการรับรู้ตำแหน่งทางการตลาดของชุมชน พร้อมทั้งอธิบายวิธีให้ค่าคะแนน และการกำหนดตำแหน่งทางการตลาด ซึ่งกระทำได้ดังต่อไปนี้ คือหลังจากที่ได้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค แล้ว ผู้วิจัยให้สมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ช่วยกันเรียง ลำดับความสำคัญในแต่ละข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้ให้ผู้ใหญ่บ้านและผู้บริหารชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ให้ค่าคะแนนตามความสำคัญของแต่ละข้อ จากนั้นได้นำค่าคะแนนมาคูณกัน เพื่อหาค่าคะแนนถ่วงน้ำหนัก ซึ่งค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักเฉลี่ยที่ได้ จะนำมากำหนดตำแหน่งทางการตลาด ซึ่งตำแหน่งทางการตลาด ของชุมชน คือ จุดแข็ง + อุปสรรค หลังจากที่สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้รับทราบตำแหน่งทางการตลาดแล้ว ผู้วิจัยได้อธิบายถึงความหมายของตำแหน่งทางการตลาดที่ได้ เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจและปฏิบัติให้สอดคล้องกับตำแหน่งที่ได้

ภาพ 21 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 7

ผลการดำเนินงาน

สมาชิกสามารถวิเคราะห์ตำแหน่งทางการตลาดเองได้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการศึกษาตำแหน่งทางการตลาดครั้งต่อไป อีกทั้งสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ยังได้ทราบถึงตำแหน่งทางการตลาดของชุมชน

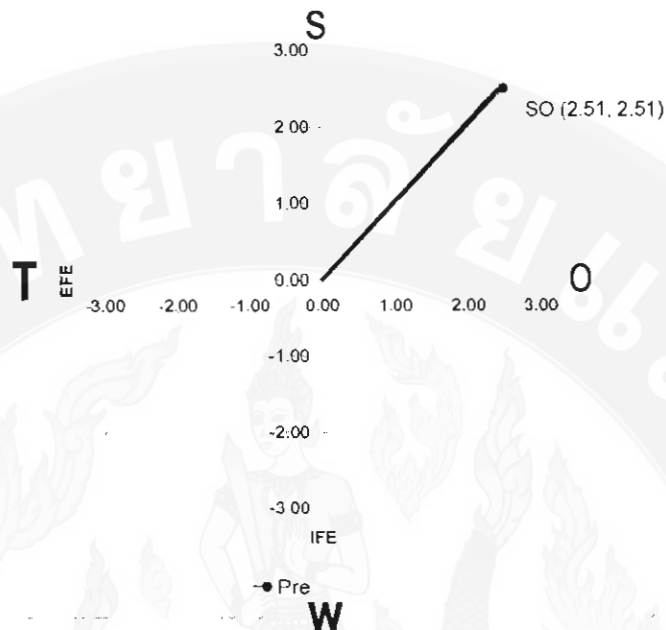
ระบุตำแหน่งทางการตลาดของการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตำแหน่งทางการตลาดของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นอยู่ในตำแหน่ง (S)(O) คือ การขยายตัวสู่ตลาดโลก และการเพิ่มบริการแก่ลูกค้า ซึ่งกลยุทธ์ที่นำมาใช้คือ กลยุทธ์จุดแข็งฉวยประโยชน์จากโอกาส (SO) เป็นการนำจุดแข็งภายในขององค์กรมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และฉวยโอกาสจากให้มากที่สุด เพราะโอกาสจากภายนอก จะเป็นตัวผลักดันทำให้จุดแข็งภายในองค์กรได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างสำคัญ ในกิจกรรมที่ดำเนินการและเจริญเติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวด้านสินค้า

กลยุทธ์ด้านสินค้ามีความสำคัญในระดับมาก แต่ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.51) คะแนน ซึ่งชุมชนบ้านสบวินมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่นการขี่ช้าง ล่องแพ มีศูนย์สินค้าโอท็อป และมีสินค้าโอท็อประดับ 5 ดาวได้แก่ เรือจำลอง และเกมส์ไม้ อีกทั้งยังมีโครงการหลวงและวัดขุนวิน มีอายุรวม 110 ปีซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง สินค้าหลังจากมีการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวแล้ว ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าชุมชนบ้านสบวินมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายมีวัฒนธรรมที่ผสมกลมกลืนกันระหว่างคนพื้นราบ และคนพื้นที่สูง และการเดินทางเข้าถึงบ้านสบวิน ยังง่ายและใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ (ระยะทาง ประมาณ 50 กิโลเมตรเท่านั้น) ยังมีการล่องแพที่สนุกสนานตื่นเต้น สองข้างลำน้ำ เกาะแก่งที่คดเคี้ยว และยังมีป่าที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การขี่ช้างเป็นอย่างมาก

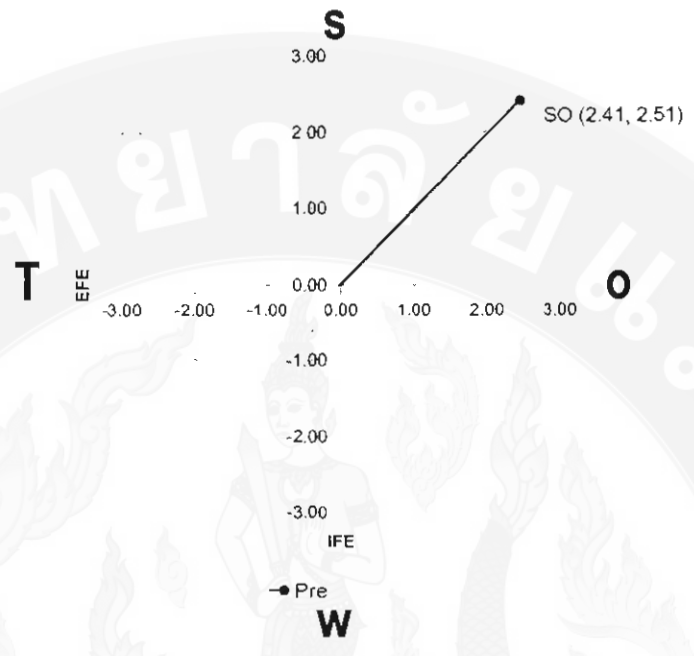
กลยุทธ์ที่ใช้ คือ SO คือ ใช้จุดแข็งจากองค์กร ไปฉกฉวยโอกาสจากภายนอก (Use strengths to take advantage of opportunities) ซึ่งผู้จัดการทุกคนต้องการให้องค์กรของตนอยู่ในตำแหน่ง Aggressive นี้เป็นใช้ฉกฉวยโอกาสจากภายนอกชุมชน และเมื่อชมรมมีจุดอ่อนที่สำคัญชุมชนจะต้องต่อสู้เพื่อเอาชนะจุดอ่อนให้กลายเป็นจุดแข็งและเมื่อชมรมจะต้องพบกับปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ชมรมต้องหลีกเลี่ยงเพื่อมุ่งเน้นไปที่โอกาส

ภาพ 22 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสินค้าของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษา การท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาด้านราคา

พบว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.4) เพราะการกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้เกิดความพอใจ ภายใต้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยว และการกำหนดราคามีความเหมาะสมยุติธรรม ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวและคนภายในชุมชนซึ่งกลยุทธ์ที่ใช้คือ S O คือใช้จุดแข็งภายในองค์กรไปถ่วงดุลผลประโยชน์จากภายนอกได้ซึ่งราคาของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน จึงไม่เอาเปรียบ และตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวหลายกลุ่ม ราคาไม่สูงหรือต่ำกว่าคู่แข่งมากเกินไป สามารถแข่งขันกับคู่แข่งรายอื่นได้

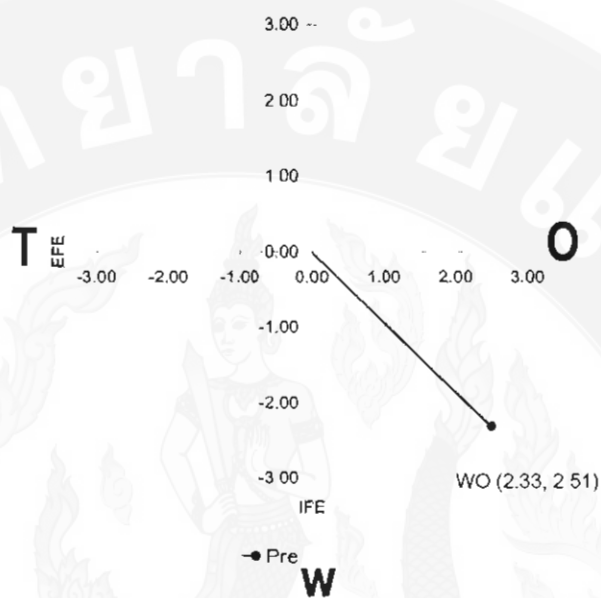

ภาพ 23 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดราคาของนักวิชาการร่วมกับ นักศึกษาการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาด้านสถานที่

ด้านสถานที่ก่อนมีการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางคือค่าเฉลี่ย (2.33) ซึ่งผู้ให้ข้อมูล ระบุว่า พื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถและการขยายถนนในหมู่บ้านทำได้ยาก เนื่องจากพื้นที่มีน้อย และการจัดวางสถานที่ขายของยังไม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวแอบแฝงที่มากับบริษัททัวร์ และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถังขยะ ม้านั่ง ห้องน้ำ ยังไม่มีเพียงพอกับนักท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ใช้ในชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินก่อนมีการพัฒนาบริหาร การท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ WO สถานที่ภายในชุมชนมีข้อจำกัดในการพัฒนา แต่ยังมีโอกาสในการทำให้ดี

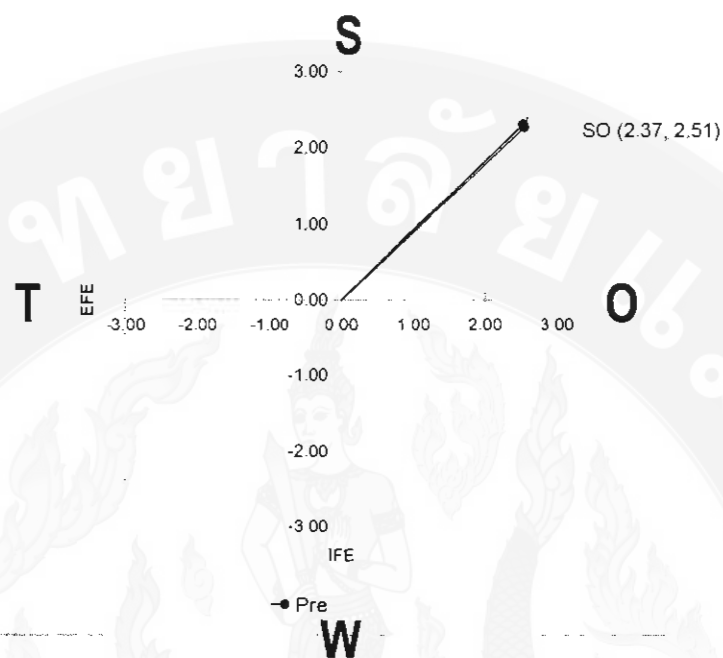
S

ภาพ 24 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสถานที่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษา
การท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วีน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริม
การตลาด

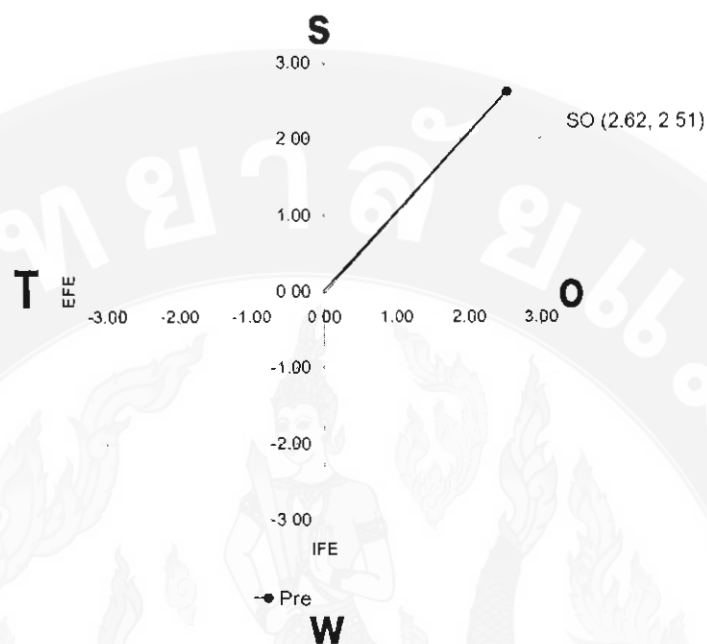
ด้านการส่งเสริมการตลาด ก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า
มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก เพราะการส่งเสริมทางการตลาด ทำให้สังคมภายนอกรู้จักชุมชนเพิ่ม
มากขึ้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงแหล่ง
ท่องเที่ยวใกล้เคียง เช่น น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน คอยอิน
ทนนท์ รวมถึงการแสดงสินค้าภายในและภายนอกชุมชน ศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์วัฒนธรรมแสดง
อุปกรณ์ เครื่องใช้ ต่างๆของชนเผ่า

ภาพ 25 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดของนักวิชาการ
ร่วมกับนักศึกษารองเท้า

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการรองเท้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้า ด้านบุคลากร

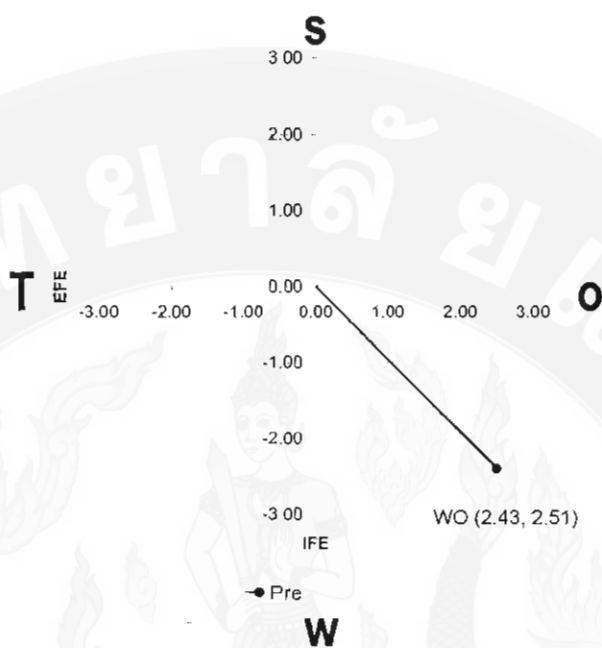
ด้านบุคลากร ผู้ให้ข้อมูลด้านนักวิชาการ พบว่า มีความสำคัญในระดับมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลระบุว่า คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการรองเท้า โดยจัดตั้งชมรมการรองเท้าขึ้น ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนา ส่งเสริมการรองเท้าโดยชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งแกนนำชุมชนสามารถวิเคราะห์ สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาคืออย่างชัดเจน และมองกิจกรรมการรองเท้าเป็นกิจกรรมที่ร่วมเชื่อมต่อทิศทาง การแก้ไขปัญหโดยภาพรวมของชุมชนได้ดี

ภาพ 26 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางกลยุทธ์ด้านบุคลากรของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษา การท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาด้านขั้นตอนในการให้บริการ

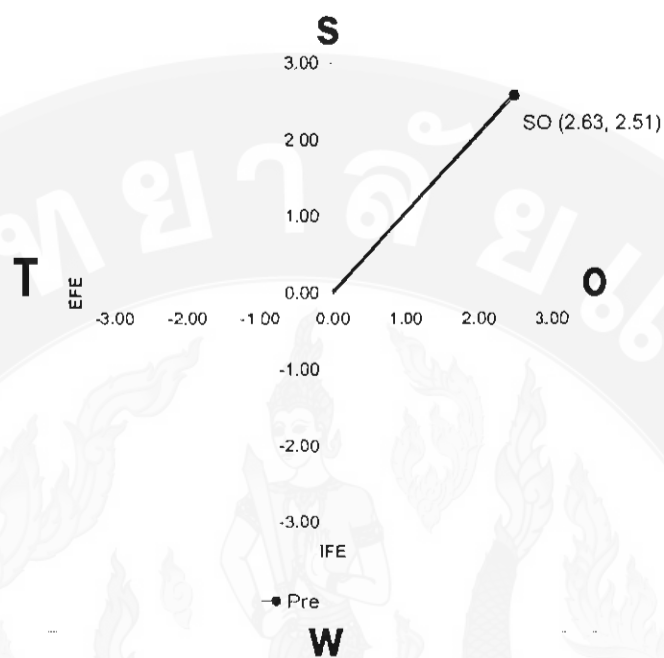
ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยว โดยชุมชนอยู่ในช่วงของ Competitive profile ซึ่งต้องใช้กลยุทธ์ WO คือเอาชนะจุดอ่อนภายในองค์กรให้ได้และฉวยประโยชน์จาก โอกาสภายนอก ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนยังมีจุดอ่อนในการจัดการการท่องเที่ยว และความสามารถในการให้บริการ สะดวก รวดเร็ว ทันใจ และชุมชนยังไม่มี ความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ อีกทั้งในเรื่องความรู้ ทักษะในการต้อนรับและ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ขั้นตอนของการให้บริการ คือการให้บริการตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการยังต้องมีการเรียนรู้จากผู้วิจัยและอาจารย์จากคณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่ โจ้ กลยุทธ์ที่สำคัญสำหรับการให้บริการคือ เวลา และประสิทธิภาพในการบริการ ชมรมการ ท่องเที่ยวบ้านสบวิน ต้องมีกระบวนการบริการที่ดี มีประสิทธิภาพ และความสะดวกสบายในการ รับบริการ รวมถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน เพิ่มขึ้น

ภาพ 27 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางกลยุทธ์ด้านขั้นตอนในการให้บริการของนักวิชาการ ร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากอง ด้านภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร

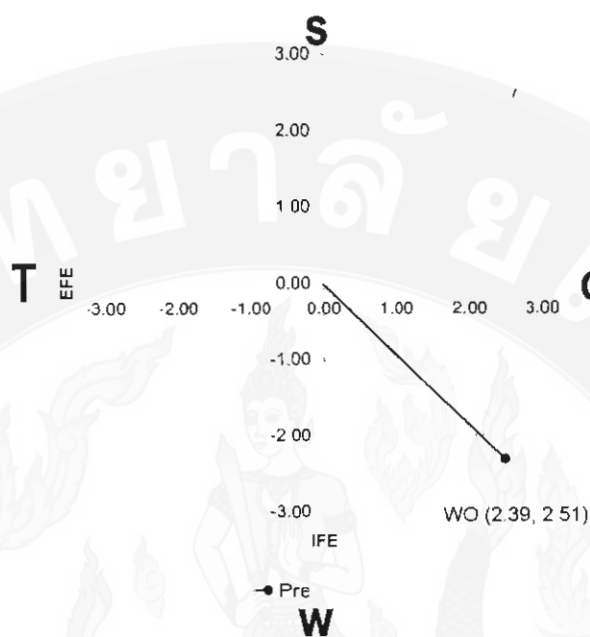
กลยุทธ์ที่ใช้ คือ SO คือเชิงรุก เพราะ ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนบ้านสบวินยังคงเป็นชุมชนดั้งเดิม มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า และเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัยมาก เพราะมีผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดไว้รองรับนักท่องเที่ยว มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือเป็นของดีของชุมชน และชุมชนมีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนให้มีคุณภาพ และความยั่งยืนสูงมาก

ภาพ 28 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กรของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้า

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการรองเท้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ด้านการสร้างหุ้นส่วน หรือพันธมิตรทางธุรกิจ ก่อนมีการพัฒนาบริหารการรองเท้าโดยชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชน และชมรมการรองเท้าบ้านสบวิน ขาดแคลนงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง ขาดการติดต่อประสานงานระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่การบริหารส่วนท้องถิ่นในการสร้างพันธมิตรและการสร้างเครือข่ายที่เป็นรูปธรรม

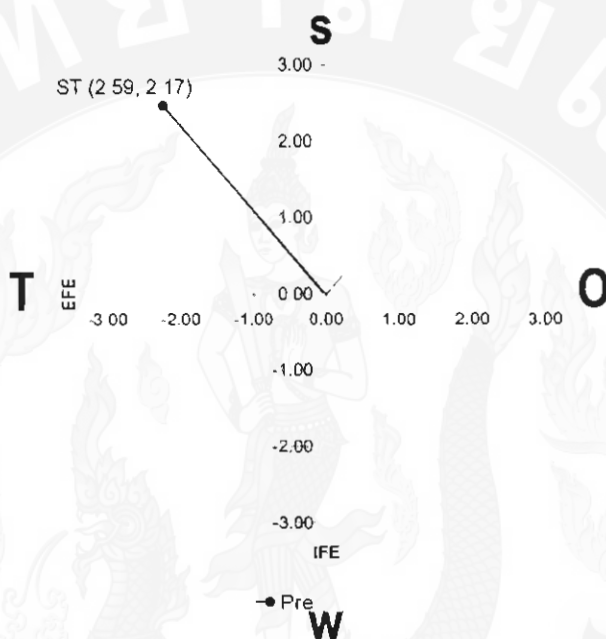

ภาพ 29 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านความร่วมมือทางธุรกิจของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้า

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการรองเท้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการรองเท้า ด้านสินค้า

ด้านสินค้า ก่อนมีการพัฒนาบริหารการรองเท้าโดยชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักรองเท้า เนื่องจากนักรองเท้ารู้จักแต่การรองเท้า เท่านั้น สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการรองเท้ายังไม่มีตราสัญลักษณ์เฉพาะของชุมชน แต่ชุมชนมีสถานที่รองเท้าหลากหลายที่เป็นจุดแข็ง แต่มีปัจจัยภายนอกคือ ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และแนวโน้มการลดจำนวนลงของนักรองเท้า ตลอดจน เรื่องปัญหาความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการประท้วง และการอ้อมมากขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อการค้ารองเท้า หลังมีการพัฒนาบริหารการรองเท้าโดยชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า กิจกรรมการรองเท้าของชุมชนบ้านสบวิน มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น รวมถึงการเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่เข้าสู่บ้านสบวินใช้เวลาเพียง 1 ชั่วโมง สามารถไปกลับได้ภายใน วันเดียว หรือจะอยู่ค้างคืนพักโฮมสเตย์ และสมาชิกชมรม สามารถสร้างรายได้เพิ่มจากการขายสินค้า และผลิตภัณฑ์ของชุมชนได้มากขึ้น กลยุทธ์ที่ใช้ในด้านสินค้าของสมาชิกชมรม

การท่องเที่ยวบ้านสบวิน คือ Conservative profile ใช้กลยุทธ์แบบอนุรักษ์ ST ใช้จุดแข็งหลีกเลี่ยงอุปสรรค คือต้องพัฒนาสินค้า ทางด้านการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชนเพิ่มมากขึ้น

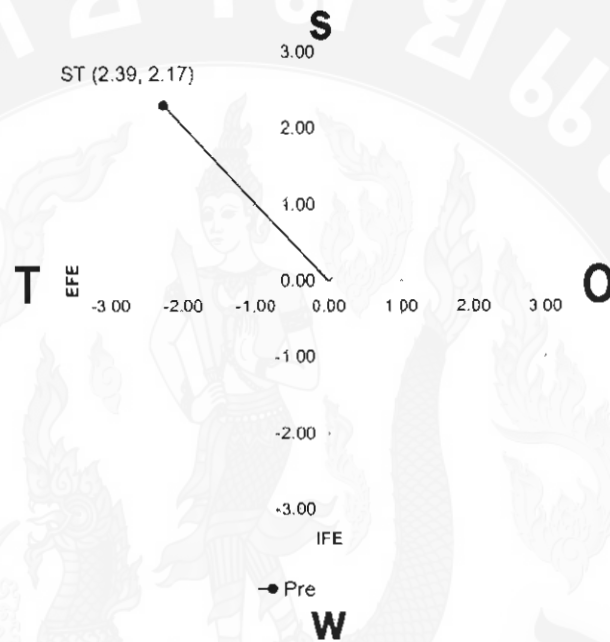

ภาพ 30 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสินค้าของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ด้านราคา

ด้านราคา ก่อน การพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนพบว่า มีความสำคัญในระดับมาก คือ (2.39) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน จะกำหนดราคาต่างๆ ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมโดยการกำหนดราคาของการท่องเที่ยวได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และการกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งให้ชุมชนมีความพอใจ ภายใต้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวของชมรม การกำหนดราคาการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่า และความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว และไม่ได้เอาเปรียบนักท่องเที่ยว กลยุทธ์ที่ใช้ในเรื่องของราคา คือ กลยุทธ์ Aggressive profile คือ การใช้จุดแข็งภายในองค์กรทดแทนประโยชน์จากภายนอกโดยการกำหนดราคา การกำหนดราคาของกลุ่มนั้นจะมีผลกระทบต่อราคากำหนดราคาของกิจการ เนื่องจากราคาของกลุ่มจะมีผลต่อการ

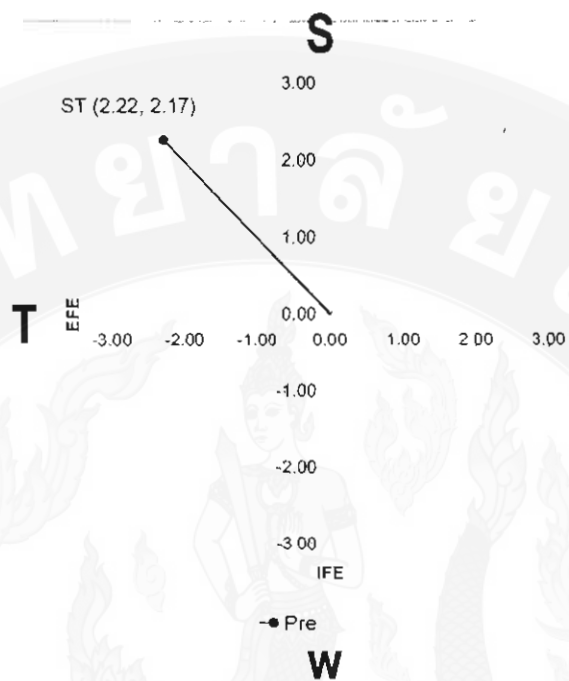
ตัดสินใจซื้อของถูกค่า และในขณะเดียวกันนั้น การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้นักท่องเที่ยว โดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ

ภาพ 31 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการกำหนดราคาของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ด้านสถานที่

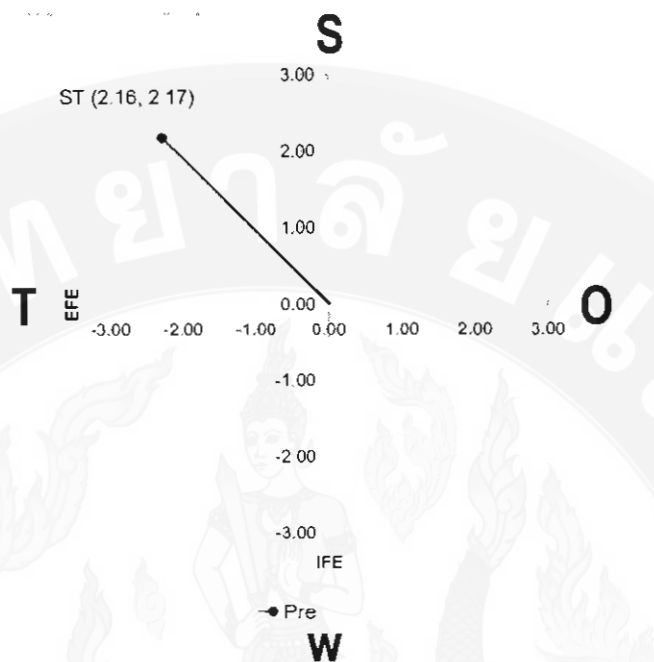
ด้านสถานที่ ก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า มีความสำคัญระดับปานกลางคือ (2.22) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนบ้านสบวิน มีความสะอาด ปลอดภัย และวิถีชีวิตของคนภายในชุมชนนั้นมีความดั้งเดิม และยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น ห้องน้ำสะอาด ถึงขยะ ที่นั่งพักผ่อน มีการปรับปรุงและดูแลให้สะอาดรูปแบบเรียบง่าย กลมกลืนกับธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งชุมชนสบวินได้กำหนดกลยุทธ์ด้านสถานที่คือ เป็นเส้นทางหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง เช่น คอยอินทนนท์ หมู่บ้านถวาย อำเภอหางดง

ภาพ 32 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านสถานที่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาด

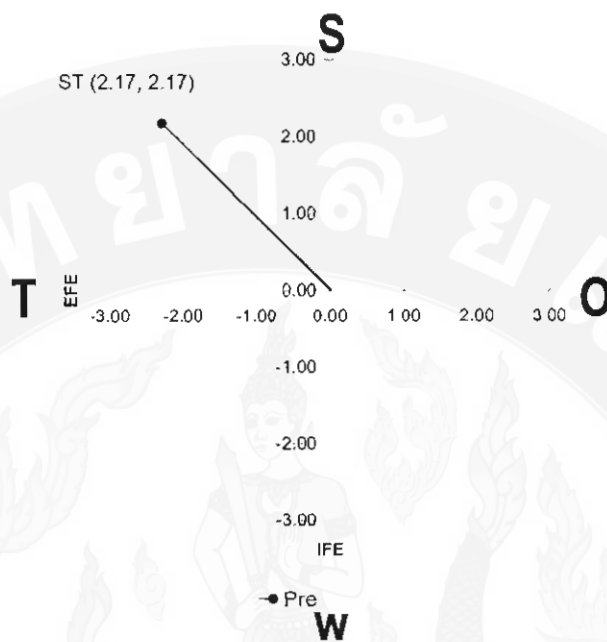
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด พบว่า มีความสำคัญในระดับปานกลาง ก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ (2.16) ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า คนในชุมชน ยังไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการด้านการตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก และชุมชนยังขาดการประสานความร่วมมือกับบริษัทนำเที่ยวเพื่อสร้างระบบตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด

ภาพ 33 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ด้านบุคลากร

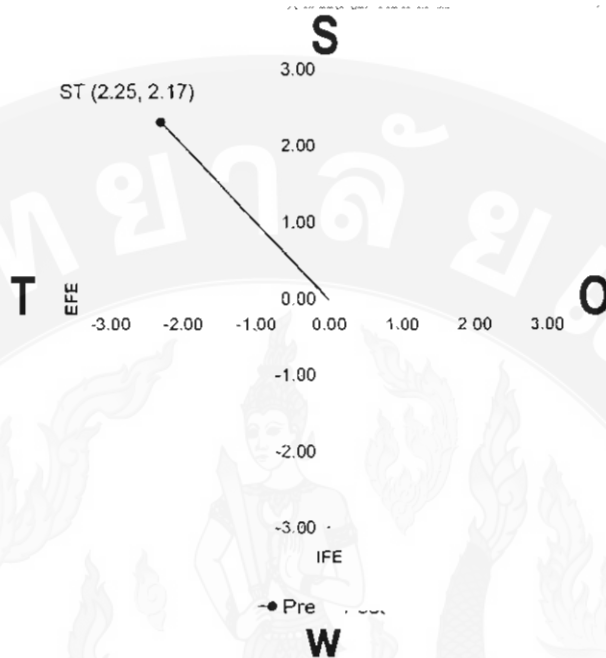
ด้านบุคลากรของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า คนในชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องของภาษา ทำให้การสื่อสารไม่ตรงกันกับนักท่องเที่ยว และจำนวนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว นอกจากนี้บุคลากรทางการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวยังไม่มีความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ภาพ 34 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านบุคลากรของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ด้านขั้นตอนในการให้บริการ

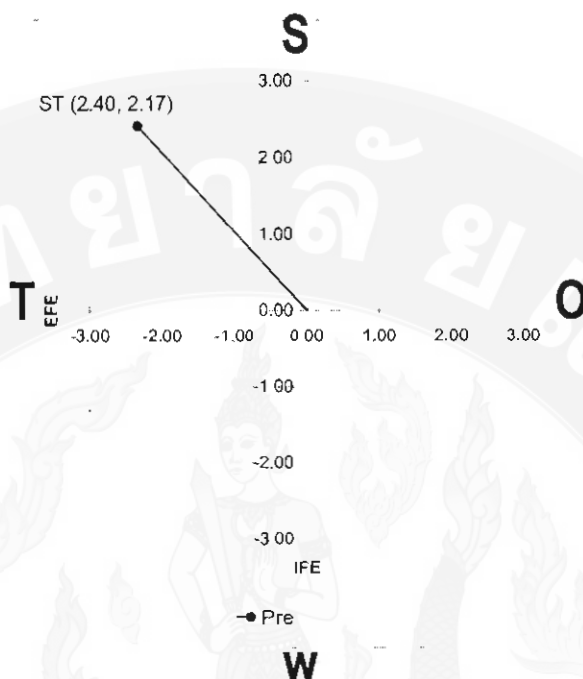
ด้านขั้นตอนต่างๆในการให้บริการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุถึงระบบการจัดการเรื่องความปลอดภัย และระบบเวรยามในหมู่บ้าน ยังไม่มีความพร้อมและขั้นตอนการให้บริการในการรองรับนักท่องเที่ยวยังไม่สามารถดำเนินการให้สะดวกรวดเร็วทันใจนักท่องเที่ยวได้

ภาพ 35 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านขั้นตอนในการให้บริการของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ด้านภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กร

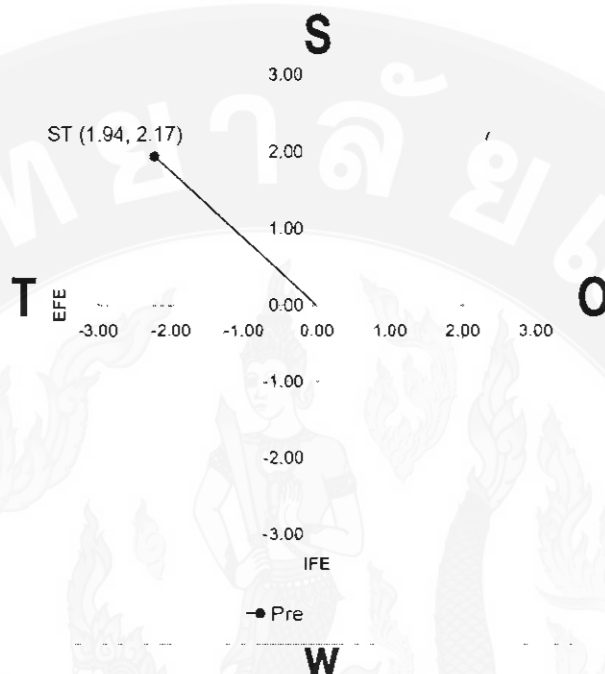
ด้านภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กรก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนภายในบ้านสบวิน ยังมีความดั้งเดิม ทั้งภาษาและวัฒนธรรม ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะชุมชนซึ่ง แต่ชุมชนมีเอกลักษณ์เฉพาะไม่เหมือนกันเพราะมีทั้งคนพื้นราบและคนพื้นที่สูง ดังนั้นการร่วมมือในการทำกิจกรรมจึงมีไม่มากเท่าที่ควร

ภาพ 36 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านภาพลักษณ์ต่างๆขององค์กรของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรม ฯด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ก่อนมีการพัฒนาบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า สมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร ในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ก็ยังไม่มีเชื่อมโยงที่เป็นระบบชัดเจน

ภาพ 37 แสดงการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์ด้านความร่วมมือทางธุรกิจของสมาชิกชมรม การท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของการบริหารธุรกิจ
การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2551 มีวัตถุประสงค์ คือ การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน โดย

1. เพื่อวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน
2. สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน สามารถปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ที่จัดทำขึ้นได้

ขั้นตอนการดำเนินงาน

หลังจากที่ทราบถึงศักยภาพและตำแหน่งทางการตลาดของชุมชนแล้ว ผู้วิจัยได้อธิบายถึงความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ให้กับสมาชิกได้รับทราบ เพื่อให้สมาชิกได้สังเกตเห็น

ความสำคัญในกำหนดทิศทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยเริ่มจากการร่วมกันกำหนดพิจารณาศักยภาพของการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงาน

ภาพ 38 เวทีชาวบ้านครั้งที่ 8

ผลการดำเนินงาน

ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน มีมองเห็นเป้าหมาย ตลอดจนมีแผนการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้ธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน บรรลุสิ่งที่สมาชิกของชมรม ได้ตั้งเป้าไว้

กลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมของการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ คือ กลยุทธ์จุดแข็งและโอกาส (SO) ซึ่งแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์ ได้แก่ 1) การส่งเสริมทางการตลาด 2) การสร้างเครือข่ายพันธมิตร และประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผู้ประกอบการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง 3) การพัฒนาศักยภาพองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการท่องเที่ยว 4) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

การวางแผนกลยุทธ์การตลาดของการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

การวางแผนทางการตลาดตามกลยุทธ์ของการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

วิสัยทัศน์

หมู่บ้านที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนและทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ รวมถึงวัฒนธรรมของชนเผ่า คือคนพื้นราบ และคนพื้นที่สูง เสริมสร้างการเรียนรู้ และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก

ภารกิจ

ภารกิจของชุมชนในการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในระยะเวลา 5 ปี โดยอาศัยปัจจัยภายในและภายนอกขององค์กรชุมชน เป็นการสร้างภารกิจดังนี้

1. ดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นระบบการจัดการ โดยองค์กรชุมชนที่มีประสิทธิภาพ
 2. สร้างโอกาสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างคนในองค์กรชุมชนและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
 3. มุ่งใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือและส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน
 4. พัฒนาและเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่สอดคล้องต่อการอนุรักษ์ และมีศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนได้
 5. สร้างอาชีพและการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม ให้แก่คนในชุมชน
 6. สร้างการรับรู้ต่อสังคมภายนอกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นที่รู้จัก
- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเรียนรู้ และเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตามศักยภาพที่องค์กรชุมชนจะรองรับได้
 2. เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตร และประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผู้ประกอบการ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของชุมชนได้
 3. เพื่อให้มีกลุ่มที่เป็นองค์กรชุมชนบ้านสบวิน มีความสามารถในการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และมีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรมให้แก่ทุกฝ่าย
 4. เพื่อพัฒนา ปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นต้นทุนการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ให้เป็นที่ดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์/แผนงานหลัก

1. การส่งเสริมการตลาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทางด้านสิ่งพิมพ์และอินเทอร์เน็ตของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

2. การสร้างเครือข่ายพันธมิตร ทางด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนและประสานงานระหว่างหน่วยงาน ผู้ประกอบการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. การพัฒนาศักยภาพของค์ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

แผนงานที่ 1 การส่งเสริมการตลาดของรัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

1. โครงการส่งเสริมและการสร้างจิตสำนึกต่อการท่องเที่ยวของชุมชนต่อกลุ่มเยาวชน และกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว เช่น การศึกษาดูงาน ทัศนศึกษา
2. โครงการจัดทำสื่อเผยแพร่ด้านความรู้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. โครงการกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน เทศกาลประเพณีท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมในท้องถิ่น

4. โครงการส่งเสริม อนุรักษ์การแต่งกายพื้นเมือง/ชนเผ่า และการใช้ภาษาท้องถิ่น

แผนงานที่ 2 การสร้างเครือข่ายพันธมิตร และประสานงานระหว่างหน่วยงานผู้ประกอบการและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการพัฒนาความเข้มแข็งและศักยภาพเครือข่ายพันธมิตรการท่องเที่ยว
2. โครงการประชุม/สัมมนาเครือข่ายพันธมิตรทางการท่องเที่ยว
3. โครงการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
4. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยว

แผนงานที่ 3 การพัฒนาศักยภาพของค์ชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางการท่องเที่ยว

1. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน
 - หลักสูตร “การมีส่วนร่วมของชุมชน”
 - หลักสูตร “การสร้างความรู้ความเข้าใจและเตรียมความพร้อมให้แก่เจ้าหน้าที่ และคนในชุมชน”
 - หลักสูตร “การพัฒนาศักยภาพผู้นำและคนในชุมชน”

เจ้าหน้าที่ และคนในชุมชน”

2. โครงการจัดศูนย์การเรียนรู้ สำหรับเยาวชนเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. โครงการหมู่บ้านนาร่องทางการศึกษา
4. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว และจัดตั้งอาสาสมัครรักษาความ

ปลอดภัย

5. โครงการวางแผนและสิ่งแวดลอมในชุมชน เช่น การจัดการขยะมูลฝอย
6. โครงการเวทีชาวบ้านเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชน

แผนงานที่ 4 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. โครงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่
2. โครงการสนับสนุนธุรกิจชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น
3. โครงการศึกษาและเพิ่มศักยภาพและความโดดเด่นของสินค้าและผลิตภัณฑ์ใน

ชุมชน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเปิดเวทีชาวบ้านครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 มีวัตถุประสงค์ คือ การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชน

1. เพื่อปิดโครงการวิจัย
2. เพื่อให้เกิดประเด็นปัญหา ที่จะทำให้ชุมชนเกิดการขับเคลื่อน โดยใช้กระบวนการทางการวิจัย มาใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา
3. สร้างนักวิจัยในท้องถิ่น

ขั้นตอนการดำเนินงาน

การจัดเวทีปิดโครงการในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เชิญผู้เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนมาหลายฝ่าย อาทิ ปลัดอบค.แม่วิน นักพัฒนาการท่องเที่ยวของอบค.แม่วิน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานและผู้บริหารชมรมการท่องเที่ยว เข้าร่วมบรรยายและเสนอแนะ ตลอดจนเชิญสมาชิกของชมรม เพื่อเข้าร่วมรับฟังและถ่ายทอดข้อมูล ผลที่ได้จากการทำงานวิจัย เพื่อให้สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวได้รับทราบ และชักจูงให้สมาชิกเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมกันสานงานวิจัยต่อ เพื่อให้ชุมชน สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสร้างนักวิจัยประจำชุมชน ดังกำหนดการปิดโครงการวิจัย “กลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน” ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552

09.30 น.	กล่าวเปิดงาน “การปิดโครงการวิจัย” โดย ปลัดอินทปิตร
09.45 น.	ให้คนภายนอกได้มองเห็นและเข้าใจการดำเนินงาน
ด้านการท่องเที่ยวของบ้านสบวิน
- ประวัติการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
- เหตุที่ผู้วิจัยอยากเข้ามาทำวิจัย บ้านสบวิน
10.15 น.	การดำเนินงานของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

- นำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวของชุมชน
 - จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาพักในชุมชน ตั้งแต่เปิดดำเนินการ ตลอด
 - ระยะเวลา 5 ปี
 - ทำให้ได้อะไรบ้าง เช่นรู้จักคนต่างพื้นที่มากขึ้น เป็นต้น
 - การกระจายรายได้ไปสู่สมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 - มีการดูแลด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง
- 11.00 น. กระบวนการและสิ่งที่ชุมชนได้จากโครงการวิจัย
- ผู้วิจัยเล่าถึงกระบวนการในการดำเนินโครงการวิจัย
 - ตัวแทนชุมชนเล่าถึงสิ่งที่ได้จากโครงการวิจัย
 - ด้านพื้นที่ เช่นมีการปรับปรุงพื้นที่,สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน เป็นต้น
 - ด้านการจัดการ เช่น การจัดการของกลุ่มโฮมสเตย์, เกมส์
 - ด้านองค์กร เช่น ได้มองเห็นปัญหาและมีการพูดคุยพบปะพูดคุยร่วมกันทำให้เข้าใจกันมากยิ่งขึ้น
 - ด้านการมีส่วนร่วม เช่น ชุมชนได้ประชุม และร่วมวางแผนการ
 - ดำเนินการท่องเที่ยวของชุมชน
- 11.30 น. การจัดทำแผนกลยุทธ์/โครงการของชุมชน
- แผนชุมชนที่จะดำเนินการ,มีการดำเนินการไปถึงไหนแล้ว
 - แผน อบต. ที่จะมีโครงการเข้ามาสนับสนุนชุมชน
- 12.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00-14.00 น. เวทีแลกเปลี่ยน/ใครจะเข้าร่วมดำเนินการต่อไป

ผลการดำเนินงาน

จากการที่มีผู้เกี่ยวข้องทางการการท่องเที่ยว เข้าร่วมในการปิดเวทีครั้งนี้ ทำให้ทางชุมชนและทางอบต.ได้ประเด็นปัญหาใหม่ๆจากโครงการวิจัย เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน อีกทั้งยังถือเป็นพันธะสัญญาหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างชุมชนกับอบต. เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างรับทราบข้อมูลที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ทำให้ทุกภาคส่วนเล็งเห็นความสำคัญ of กระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นกับการแก้ปัญหาการท่องเที่ยวของชุมชนดังจะเห็นได้จากการที่เยาวชนของท้องถิ่นได้ให้ความสนใจจะสืบสานโครงการวิจัยต่อ ซึ่งทำให้ชุมชนเกิดนักวิจัยประจำท้องถิ่น ที่จะช่วยพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้กับชุมชน

บทที่ 6

ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

(RESULTS AND DISCUSSION OF OBJECTIVE THREE OF THE STUDY)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย และพัฒนาในขั้นตอนนี้ คือ เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วม และระดับศักยภาพของรูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมและการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวในกิจกรรมธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนของชมรมฯนี้ก็เพื่อช่วยให้ชมรมรู้ว่า การมีส่วนร่วมของมวลสมาชิกนั้นอยู่ในระดับไหนอย่างไร และควรปรับปรุงอย่างไร อันเป็นเครื่องชี้วัดความเข้มแข็งขององค์กร เพื่อที่จะพัฒนาให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความเข้มข้นมากขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง

จากการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน พบว่า สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินมีศักยภาพในการทำธุรกิจชุมชนได้ด้วยตัวเอง มีความสามารถในการบริหารจัดการในระดับหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ดำเนินการไประยะหนึ่งและทำการตรวจสอบก็พบว่าชาวบ้านมีพัฒนาการ ซึ่งก้าวไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง กล่าวคือชาวบ้านสามารถ “ร่วมด้วยช่วยกัน” ในกิจกรรมต่างๆของการท่องเที่ยวโดยชุมชน นั้นหมายความว่า พวกเขาสามารถดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีส่วนร่วมในระดับหนึ่งนั่นเอง ปัญหาในขั้นตอนนี้ก็คือว่า แม้ชาวบ้านจะมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมในธุรกิจชุมชนของตนมาตลอดมา แต่พัฒนาการของการมีส่วนร่วมดังกล่าวของชุมชนนั้น กำลังอยู่ในระดับไหน นี่ก็คืออีกส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการวิจัย กล่าวคือ การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน นั่นเอง

การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

จากการศึกษาแนวคิดด้านรูปแบบการมีส่วนร่วมพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง โครงร่างที่ยึดถือเป็นหลักหรือแนวทางการดำเนินงานตามกระบวนการของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เดียวกัน มีความผูกพันและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และร่วมมือกัน ดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีความรับผิดชอบร่วมกัน และมีขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผน การร่วมกิจกรรม และการติดตามงาน (มิสรา สามารถ,2543:11) ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้น คือ นั้นสมาชิกชมรมฯจะร่วมมือกับบุคคลภายนอก ในการทำกิจกรรม

ต่างๆ ที่จะเป็ผลประ โยชน์ต่อพวกเขา เช่นร่วมมือในกิจกรรมที่หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน ดำเนินเพื่อการพัฒนาชุมชนของพวกเขาไม่ว่าจะเป็นการสำรวจ วิจัย หรือการดำเนิน โครงการที่เป็น ผลของการวิจัยก็ตาม นอกจากนั้น การตัดสินใจใดๆจะต้องเกิดขึ้น โดยการเสวนา (dialogue) ระหว่างบุคคลภายนอกชุมชนโดยที่สมาชิกชุมชนเป็นผู้คิดตัดสินใจด้วยตนเอง อาจจะต้องร่วมหรือ โดยการชี้แนะของบุคคลกิจกรรมการพัฒนาทุกกิจกรรม และสามารถมีอำนาจ ควบคุม และเข้าร่วม ตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการ ในการพัฒนา หรือในโครงการนั้นๆได้ นอกจากนั้นแล้ว กระบวนการสั่งการจะต้องเป็นกระบวนการแบบอุปนัย ซึ่งมีการสั่งการจากล่างขึ้นบนอีกด้วย

ในการมีส่วนร่วมแบบการมีอำนาจของประชาชน (empowerment) นั้น สมาชิก ของชุมชนสามารถควบคุมชมรมฯและโครงการต่างๆ ได้อย่างเบ็ดเสร็จ ทั้งการตัดสินใจ และการ บริหารจัดการสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในทุกๆมิติขององค์กร ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม และมีสำนึกความเป็นประชาธิปไตย มีความสมานฉันท์ และมีการเป็นผู้นำอีกด้วย โดยสมาชิกต้องสามารถสร้างความหมายใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กรของตน จากสภาพความนึกคิดและ ความเป็นจริงของชุมชนของตนเอง ในทุกขั้นตอนของการพัฒนาตั้งแต่

1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยว บ้านสบวิน
3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยว บ้านสบวิน
4. การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

แม้จะได้พูดถึงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (genuine participation) อย่างเป็นทางการ ด้าน หลักแต่ Sumyao (2542:10) ก็ได้อีกกล่าวถึงการมีส่วนร่วมจอมปลอม (pseudo- participation) ด้วย และได้ลำดับการมีส่วนร่วมจอมปลอมนี้เป็น 2 ระดับคือ การมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism or paternalism) และการมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดู (domestication) ในส่วน ของการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ นั้น อำนาจและการควบคุมอยู่ในมือของ บุคคลภายนอกชุมชน ผู้มีส่วนร่วมได้รับข่าวสารและการปรึกษาหารือ ได้รับความช่วยเหลือ หรือ ได้รับการปลอบโยน หรือบรรเทาใจ พวกเขาถูกกระทำเหมือนกับวัตถุ ไม่สามารถเข้าร่วมอย่างแข็ง ขันในกระบวนการได้ พวกเขาไม่มีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจหรือมีส่วนแสดงความคิดเห็น ในการแบ่งผลประโยชน์ สำหรับการมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดูนั้น อำนาจและการควบคุมอยู่ ในมือของบุคคลภายนอกชุมชนโดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์ นักวิจัย ผู้บริหาร ผู้วางแผน หรือแม้ จะเป็นผู้ประสานงานก็ตาม ผู้มีส่วนร่วมจะถูกชักนำให้เข้าร่วมกระบวนการด้วยวิธีการต่างๆ ที่พวกเขา

ต้องยอมตามเสมอ ไม่สามารถบิดพลิ้วได้ เพราะพวกเขาจะเห็นบุคคลภายนอกเหล่านั้นเป็นหลักสำคัญแห่งชีวิตที่พวกเขาต้องพึ่งพาตลอดเวลา จากแนวคิดของ Sumyao ข้างต้น สามารถสรุปภาพรวมลำดับของรูปแบบของการมีส่วนร่วมต่างๆ จนเป็นรูปโครงสร้างใหญ่ของการมีส่วนร่วมได้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพ 39 แสดงตัวแบบ (Patten) ของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยระดับของรูปแบบการมีส่วนร่วมต่างๆเป็นลำดับชั้น

ที่มา: Sumyao (2542: 20)

จากภาพที่ 39 ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแนวคิดของ Sumyao (2542: 20) นั้นผู้วิจัยเห็นว่า ในองค์กรหรือโครงการใดๆนั้นย่อมที่จะประกอบด้วยชุดขององค์ประกอบของกิจกรรมหลายองค์ประกอบอยู่ด้วยกัน และรูปแบบของการมีส่วนร่วมในแต่ละองค์ประกอบจะไม่เหมือนกัน แต่โดยตรรกะแล้วการมุ่งไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืนนั้นสมาชิกขององค์กรหรือโครงการนั้นๆ น่าจะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจเป็นฐานใหญ่ ถัดขึ้นไปเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ และรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดู เล็กลงตามลำดับเพื่อให้เกิดความสมดุลและความแข็งแกร่งของ

ภาพรวมใหญ่ของรูปแบบการมีส่วนร่วมของทั้งองค์กร หรือโครงการ ประคุดังภาพของปิรามิด
นั่นเอง

เกณฑ์การวัดรูปแบบการมีส่วนร่วม

สำหรับการวัดรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
นั้น ผู้วิจัยสร้างข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์จริง (program standard) ตามกระบวนการดำเนินการ
กิจกรรมธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน รวมทั้งสิ้น 33 ข้อ ตามขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอน
ในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน รูปแบบการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยว
โดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน นั้น ผู้วิจัยจะสร้างข้อความ
เกี่ยวกับสถานการณ์จริง (program standard) ของการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
ในขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอนคือ

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
2. การกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
3. การกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
4. การพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
5. การกำหนดนโยบายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

โดยทุกข้อความมีคำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกตามความเป็นจริงที่ตนเองปฏิบัติ
(program performance) จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปใช้รวบรวมข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลตอบ
ตามที่ตนได้ปฏิบัติ ในการมีส่วนร่วม หรือมีประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมธุรกิจการท่องเที่ยว
โดยชุมชนบ้านสบวิน ตามสถานการณ์จริง ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ จากการชักนำและชี้แนะของผู้วิจัย
มีคะแนน 1 คะแนน
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ โดยความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา
ของผู้วิจัย มีคะแนน 2 คะแนน
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการบนพื้นฐานความร่วมมือระหว่าง
ชาวบ้านกับผู้วิจัย มี คะแนน 3 คะแนน
4. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการ โดยตนเองทั้งหมด
มีคะแนน 4 คะแนน

คำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบแต่ละข้อความของทุกระดับของการมีส่วนร่วมผู้วิจัยจะนำมาให้คะแนนและคิดคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย (arithmetic mean score) โดยมีเกณฑ์การแปลผลดังนี้คือ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	แบบจอมปลอม (pseudo participation)
1.00 - 1.75	การมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดู (domestication)
1.76 - 2.50	การมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistentialism)
	แบบแท้จริง (genuine participation)
2.51 - 3.25	การมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation)
3.26 - 4.00	การมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ (empowerment)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วม

ผู้ให้ข้อมูล คือจำนวนสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน จำนวน 57 คน
เท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บข้อมูลนั้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบทดสอบเพื่อการสัมภาษณ์ และวิธีสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participatory observation) เพื่อสังเกตว่า สมาชิกชมรมฯมีส่วนร่วมในรูปแบบใด เพื่อการยืนยันในคำตอบที่ผู้ให้ข้อมูลตอบมาในแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเวลา ระหว่างเดือน ธันวาคม 2550 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 โดยนำแบบสอบถามไปแจกให้กับสมาชิกชมรมฯ ทั้ง 57 คน และให้เวลาสมาชิกในการอ่าน ทำความเข้าใจ และกรอกข้อมูลก่อนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยได้ติดตามสมาชิกทุกคนเป็นรายตัว เพื่ออธิบายวัตถุประสงค์และทำความเข้าใจต่อผู้ให้ข้อมูลทุกคน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) ใช้สถิติร้อยละ สำหรับข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลปริมาณ โดยนักวิจัยได้วิเคราะห์ร่วมกับกรรมการ

ของชมรมฯ โดยวิธีการวิพากษ์วิจารณ์ส่วนข้อมูลตัวชี้รูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ได้วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean score) ส่วนในด้านการแปลความหมายข้อมูลนั้น นักวิจัยได้แปลความหมายตามเกณฑ์ที่วางไว้ในส่วนของเกณฑ์การวัดรูปแบบการมีส่วนร่วมข้างต้น

ผลของการวิจัย

รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมฯ ในแต่ละองค์ประกอบต่างๆ ของขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน ในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

ผลจากการวิเคราะห์ที่ได้รับในตาราง 41 พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน เป็นการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) 22 องค์ประกอบจาก 33 องค์ประกอบ และรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism) 11 องค์ประกอบจาก 33 องค์ประกอบ กล่าวคือ การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการเงิน ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.96) การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านลูกค้าของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.95) การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านกระบวนการธุรกิจภายใน ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.88) การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านองค์กร และการเรียนรู้ ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.96)

การมีส่วนร่วมในการกำหนดภาพหรือตำแหน่งในการแข่งขันของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ในอีก 3-5 ปีข้างหน้า ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.88) การมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ที่เกิดจากทัศนคติ แนวคิด ของสมาชิกชมรมบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (3.18) การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวความคิดเกี่ยวกับสภาวะการณ์ อนาคตของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.84) การมีส่วนร่วมในการกำหนดความปรารถนา หรือความทะเยอทะยานสำหรับอนาคตของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.75) การมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.89)

การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายให้สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ถือปฏิบัติในกรอบและทิศทางเดียวกัน ค่าคะแนนเฉลี่ย (3.09) สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจในกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.96) สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างเหมาะสมค่าคะแนนเฉลี่ย (2.89) สมาชิกของชมรมการ

ห้องเที่ยวบ้านสบวินมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.72) สมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีส่วนร่วมในการกระจายรายได้ ผ่านระบบ และกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.60) การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมค่าคะแนนเฉลี่ย (2.53) การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.47) การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของประชากรท้องถิ่น ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.44) การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด และการนำเที่ยว ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.70) การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการท่องเที่ยวค่าคะแนนเฉลี่ย (2.49) การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.63) การกำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.72) การวางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมโดยการกำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยวค่าคะแนนเฉลี่ย (2.84) การสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโครงข่ายการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.53) การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการจัดการของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.39) การกำหนดมาตรการป้องกันและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ท่องเที่ยวในชุมชน ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.49) การจัดระบบสนับสนุนงบประมาณในการสื่อความหมายธรรมชาติที่มีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.47) การจัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการดูงานในพื้นที่อื่นๆ ค่าคะแนนเฉลี่ย (2.42) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่มาสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นค่าคะแนนเฉลี่ย(2.25) การส่งเสริมการบริการการนำเที่ยว พัฒนาการบริการให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นให้การศึกษาและเรียนรู้จากประสบการณ์ ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.54) การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริการนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.51) การส่งเสริมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับนักท่องเที่ยว ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.46) การจัดบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมท้องถิ่น และการกระจายรายได้สู่ชุมชนค่าคะแนนเฉลี่ย (2.42) การส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้าอุปโภค และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.33)

ผลจากการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อมูลตัวชี้วัดรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น ได้วิเคราะห์ด้วยค่าน้ำหนักเฉลี่ยต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมในแต่ละองค์ประกอบ 33 องค์ประกอบ พบว่า เป็นการมีส่วนร่วมแบบได้รับความร่วมมือ (cooperation) 22 องค์ประกอบ และรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ 11

องค์ประกอบ ซึ่งจาก 22 องค์ประกอบที่เป็นการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือนั้นตั้งอยู่ในพื้นฐานของการมีส่วนร่วม แบบแท้จริง (genuine participation) และรูปแบบได้รับการช่วยเหลือ 11 องค์ประกอบนั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมแบบจอมปลอม (pseudo participation)

ผลการวิจัยที่ออกมาระบุว่า การมีส่วนร่วมแบบแท้จริงนั้น มีองค์ประกอบมากกว่า การมีส่วนร่วมแบบจอมปลอมถึงสองในสามส่วน องค์ประกอบหลักทั้ง 3 คือ 1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน 2. การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน และ 3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) ทั้งหมด แต่ยังไม่ถึงขั้นคอน การมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ empowerment เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ซึ่งมีจำนวน 57 คนนั้น จะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานการท่องเที่ยว และรองประธานการท่องเที่ยวของชมรม และในส่วนอีก 2 องค์ประกอบหลัก คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน พบว่า การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาด และการนำเที่ยวรวมถึง การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์ส่งเสริมการลงทุน นั้น ค่าเฉลี่ยอยู่ที่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับความร่วมมือ และในส่วนของการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์ในการให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึก การมีกลยุทธ์ในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการจัดโครงสร้างพื้นฐาน และบริการการท่องเที่ยว ค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism) ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถดำเนินการเองได้ และได้ขอใช้ที่ปรึกษาของตัวผู้วิจัย จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นผู้คอยช่วยเหลือให้ความรู้ และจัดฝึกอบรมเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากชาวบ้านไม่มีความรู้เพียงพอ ไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงต้องพึ่งพามัคคภายนอก จากสภาพปัญหา อุปสรรค ข้างต้น จึงได้จัดให้มีการพัฒนาการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการและวิธีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม และเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วม โครงการไปประยุกต์ใช้สำหรับบริหารจัดการกลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถจัดตั้งเป็นชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และที่สำคัญเพื่อให้ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งบ้านพักโฮมสเตย์ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

ตาราง 41 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยและรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวในแต่ละองค์ประกอบต่างๆ ของขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

องค์ประกอบกิจกรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย	รูปแบบการมีส่วนร่วม
ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน		
1.การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการเงินของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	2.96	แบบความร่วมมือ
2.การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านองค์กรและการเรียนรู้ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	2.96	แบบความร่วมมือ
3.การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านลูกค้า ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	2.95	แบบความร่วมมือ
4.การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านกระบวนการธุรกิจภายใน ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	2.88	แบบความร่วมมือ
การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน		
5.การมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชมรมฯ ที่เกิดจากทัศนคติ แนวคิดของสมาชิกชมรม	3.18	แบบความร่วมมือ
6.การมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของชมรมฯ	2.89	แบบความร่วมมือ
7.การมีส่วนร่วมในการกำหนดภาพหรือตำแหน่งในการแข่งขันของชมรมฯ ใน 3-5 ปีข้างหน้า	2.88	แบบความร่วมมือ
8.การมีส่วนร่วมในการกำหนดความคิดเกี่ยวกับสภาวะการณ์ อนาคตของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ	2.84	แบบความร่วมมือ
9.การมีส่วนร่วมในการกำหนดความปรารถนา หรือความทะเยอทะยานสำหรับอนาคตของชมรมฯ	2.75	แบบความร่วมมือ
การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน		
10.การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายให้สมาชิกชมรมฯถือปฏิบัติในกรอบและทิศทางเดียวกัน	3.09	แบบความร่วมมือ
11.สมาชิกชมรมฯมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจในกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.96	แบบความร่วมมือ
12.สมาชิกชมรมฯมีส่วนร่วม ในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม	2.89	แบบความร่วมมือ

ตาราง 41 (ต่อ)

องค์ประกอบกิจกรรม	ค่าคะแนน เฉลี่ย	รูปแบบการมี ส่วนร่วม
13. สมาชิกของชมรมฯมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อเป็นศูนย์ เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก	2.72	แบบความ ร่วมมือ
14. สมาชิกของชมรมฯมีส่วนร่วมในการกระจายรายได้ ผ่านระบบ และกระบวนการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.60	แบบความ ร่วมมือ
15. การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน		
15. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว	2.70	แบบความ ร่วมมือ
16. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุน	2.63	แบบความ ร่วมมือ
17. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	2.53	แบบความ ร่วมมือ
18. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว	2.49	แบบได้รับ ความช่วยเหลือ
19. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก	2.47	แบบได้รับ ความช่วยเหลือ
20. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น	2.44	แบบได้รับ ความช่วยเหลือ
21. การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน		
21. วางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดเขต พื้นที่ท่องเที่ยว	2.84	แบบความ ร่วมมือ
22. กำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.72	แบบความ ร่วมมือ
23. ส่งเสริมการบริการนำเที่ยว พัฒนาการบริการให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นให้การศึกษาและ เรียนรู้จากประสบการณ์	2.54	แบบความ ร่วมมือ
24. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ โครงข่ายการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้ มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน	2.53	แบบความ ร่วมมือ
25. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริการนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติตัวของ นักท่องเที่ยว	2.51	แบบความ ร่วมมือ
26. กำหนดมาตรการป้องกันและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ท่องเที่ยวใน ชุมชน	2.49	แบบได้รับ ความช่วยเหลือ
27. การจัดระบบสนับสนุนงบประมาณ ในการสื่อความหมายธรรมชาติที่มีคุณภาพ ใน แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.47	แบบได้รับ ความช่วยเหลือ

ตาราง 41 (ต่อ)

องค์ประกอบกิจกรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย	รูปแบบการมีส่วนร่วม
28. ส่งเสริมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับนักท่องเที่ยว	2.46	แบบได้รับความช่วยเหลือ
29. จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการดูงานในพื้นที่อื่นๆ	2.42	แบบได้รับความช่วยเหลือ
30. การจัดการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมท้องถิ่น และการกระจายรายได้สู่ชุมชน	2.42	แบบได้รับความช่วยเหลือ
31. การส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้าอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน	2.33	แบบได้รับความช่วยเหลือ
32. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่มาสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	2.25	แบบได้รับความช่วยเหลือ

หมายเหตุ ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม มีดังนี้

- 1.00-1.75 หมายถึง การมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดู (domestication)
- 1.76-2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism or Paternalism)
- 2.51-3.25 หมายถึง การมีส่วนร่วมแบบ ความร่วมมือ (cooperation)
- 3.26-4.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ (empowerment)

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

การวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 ระบุให้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนบ้านสบวิน ในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมฯ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) มี จำนวนทั้งสิ้น 22 องค์ประกอบซึ่งตั้งอยู่ในพื้นฐานการมีส่วนร่วม แบบแท้จริง (genuine participation) และรูปแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism) มีจำนวนทั้งสิ้น 11 องค์ประกอบซึ่งตั้งอยู่ในพื้นฐานการมีส่วนร่วม แบบจอมปลอม (pseudo participation) ในส่วนการมีส่วนร่วม แบบแท้จริง (genuine participation) นั้นมีองค์ประกอบมากกว่าการมีส่วนร่วม แบบ

จอมปลอม (pseudo participation) ถึงสองในสามส่วนองค์ประกอบหลักทั้ง3คือ1)ขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน2)การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน และ3)การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

ผลการวิจัยที่ออกมาเป็นการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) ทั้งหมดแต่ยังไม่ถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ (empowerment) เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินซึ่งมีจำนวนสมาชิก57คนนั้นจะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานการท่องเที่ยวคือคุณศรีนวล จันทะแพ และรองประธานการท่องเที่ยวคือคุณนิคม อ่อนเขียวจึงทำให้ผลการวิจัยที่ออกมาไม่ถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ (empowerment) ในส่วนองค์ประกอบหลักอีก 2 องค์ประกอบคือ1)การมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินพบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วม ของสมาชิกชมรมแยกออกมาเป็นสองรูปแบบคือการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) 3 .องค์ประกอบคือการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว และการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุน สมาชิกชมรมสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ ส่วนอีก 3 องค์ประกอบคือ การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการโครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่าเป็นได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism) ซึ่งชาวบ้านไม่สามารถดำเนินการเอง และได้ขอให้ผู้วิจัยและที่ปรึกษาของผู้วิจัยอาจารย์จาก สาขาพัฒนาการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นผู้คอยช่วยเหลือให้ความรู้และจัดฝึกอบรมเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากชาวบ้านไม่มีความรู้เพียงพอในเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงต้องพึ่งพา บุคคลภายนอกจากสภาพปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิธีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับการอบรมสามารถนำเอาความรู้จากการเข้าร่วมโครงการไปประยุกต์ใช้สำหรับบริหารจัดการกลุ่ม

กิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ โดยสามารถจัดตั้งเป็นชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน และที่สำคัญเพื่อให้ชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ปรุงแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวรวมทั้งบ้านพักโฮมสเตย์ ในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นในการประชุมจึงมีการลงคะแนนเสียง เพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการชมรม

การจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวโดยสร้างเครือข่ายของกลุ่ม

กิจกรรมการท่องเที่ยว

ประธานในที่ประชุมได้ชี้ประเด็นให้เห็นถึงผลกระทบของการจัดการการท่องเที่ยวที่ผ่านมาว่าเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่ขาดการจัดการที่ดีและมีปัญหาด้านการประสานงาน และสร้างเครือข่ายของแต่ละกลุ่มกิจกรรม ดังนั้นจึงเสนอให้ผู้เข้าร่วมเวทีชาวบ้านได้พิจารณาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

จากการประเมินสถานการณ์โดยการอภิปรายและทำการวิจารณ์กันอย่างกว้างขวางจึงได้มีข้อสรุปว่าต้องมีการจัดตั้งเป็นชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ โดยในที่ประชุมได้ลงคะแนนเสียงเพื่อให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการชมรม มีรายละเอียด คือ

ชื่อชมรม	ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน	
ที่ปรึกษาชมรม	1. รศ. ดร. วีระพล	ทองมา
	2. นายอินทปัด	บุญทวี
	3. นายบุญปิ่น	บุญธรรม
	4. นายก้องแก้ว	มังเขียว
	5. นายธนวิน	อินตา
	6. นายทองคำ	แสนปิ่น
	7. นายเดชา	ตานวล
ประธานชมรม	นางศรีนวล	จันทะแพ
หัวหน้าฝ่ายแพ	นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว
หัวหน้าฝ่ายช่าง	นายก้องแก้ว	มังเขียว
หัวหน้าฝ่ายร้านค้า	นายนิคม	ออนเขียว

หัวหน้าฝ่ายอาหาร	นายโสภา	ใจพรหม
หัวหน้าฝ่ายบ้านพัก	นางเรื่อนคำ	กิติมุต
หัวหน้าฝ่ายศิลปวัฒนธรรม	นายบุญเลิศ	นามเจิง
หัวหน้าฝ่ายหัตถกรรม	นายมีศักดิ์	ใจทา
	นายสมาน	อริยะ
หัวหน้าฝ่ายรักษาความปลอดภัย	นายทองคำ	แสนป็น

นอกจากนี้ในที่ประชุมยังได้ สรุปให้มีการสมัครสมาชิกชมรมโดยระบุว่า สมาชิกจะต้องซื้อหุ้นๆ ละ 50 บาท อย่างน้อย 1 หุ้นและไม่เกิน 20 หุ้น โดยมอบหมายให้ประธานรับสมัครสมาชิกรวมทั้งมอบหมายให้ปลัดตำบลแม่วินร่างรายละเอียดเกี่ยวกับข้อระเบียบต่างๆ ของชมรม และเสนอให้สมาชิกชมรมพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

ผู้วิจัยและทีมงานช่วยดำเนินการฝึกอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวให้ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน โดยเฉพาะคณะกรรมการชมรมรวมทั้งเจ้าอาวาสและปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วินเรียกร้องให้ทางคณะกรรมการดำเนินการ โครงการแผนแม่บทฯช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมทั้งการจัดการที่พักแบบ Home Stay ซึ่งจะทำให้ชุมชนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรักสามัคคี รวมกลุ่มกันอย่างแน่นแฟ้น โดยเฉพาะกลุ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนบ้านสบวิน และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

ประมวลภาพระหว่างการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

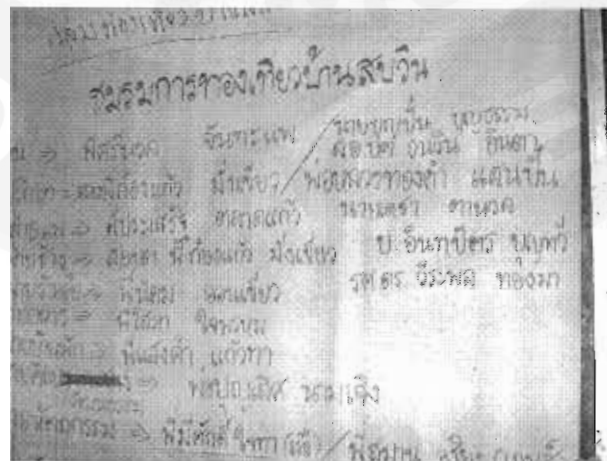
มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวมี
ประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพ 40 สถานที่จัดประชุมเวทีชาวบ้าน

ภาพ 41 ผู้เข้าร่วมประชุม

ภาพ 42 รายชื่อคณะกรรมการชมรมฝ่ายต่างๆ

ภาพรวมของรูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมเมื่อมองในแง่ปริมาณ(ที่ได้จากการนับจำนวนขององค์ประกอบกิจกรรมในการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินพบว่า มีรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือ (cooperation) และแบบได้รับความช่วยเหลือ (assistencialism) เป็นลำดับขึ้นไป ซึ่งเมื่อมองในแผนภูมิ จะเห็นว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือจะใหญ่กว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับความช่วยเหลือ แต่ทั้งสองก็ตั้งอยู่บนฐานของรูปแบบประชาชนมีอำนาจซึ่งเป็นฐานยิ่งกว่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบได้รับการเลี้ยงดูก็มีขนาดเล็กมาก จนไม่ทำให้รูปแบบใหญ่ของการมีส่วนร่วมทั้งหมดเสียสมดุลได้ จึงสรุปได้ว่า เมื่อมองภาพรวมของรูปแบบการมีส่วนร่วมในแง่ปริมาณ จะเห็นความมั่นคงของชมรมฯ มีรูปคล้ายบ้านหรือตึก ซึ่งก็ใกล้เคียงกับรูปแบบการมีส่วนร่วมที่แท้จริงที่มีรูป ปริามิดนอคนั้นเมื่อนำเอาภาพรวมของรูปแบบใหญ่ของการมีส่วนร่วมนี้มามองในแง่คุณภาพ ก็เห็นโครงสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นลักษณะคล้ายตึกหรือบ้านเช่นกัน กล่าวคือ ฐานใหญ่อยู่บนเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกทำเองได้หมดไม่ต้องพึ่งพาทुकตลภายนอกเลย สูงขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกสามารถทำได้เองส่วนใหญ่ และพึ่งพาทुकตลภายนอกน้อยซึ่งแม้จะเล็กกว่าเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกสามารถทำได้เพียงเล็กน้อยยังต้องพึ่งพาทुकตลนอกเป็นส่วนใหญ่ จากภาพนี้จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับภาพรวมที่มองในแง่ปริมาณมาก จึงสามารถสรุปได้ว่า การศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมฯ นี้ทำให้ได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สร้างความแน่ใจให้กับสมาชิกชมรมฯ ชุมชนและแก่ผู้วิจัยเองด้วยว่า ธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นมีการดำเนินงานอยู่บนฐานขององค์กรชุมชนที่แข็งแกร่งพอและสามารถดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

ในการศึกษาวิเคราะห์เงื่อนไขของรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบต่างๆพบว่าเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบต่างๆของการมีส่วนร่วมได้แก่ ประสบการณ์ของสมาชิกชมรมฯและความรู้ความสามารถในการทำกิจกรรมในองค์ประกอบต่างๆ เงื่อนไขของกิจกรรมนั้นๆ เป็นกิจกรรมที่ต้องลงไม้ลงมือหรือใช้ความคิด การเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลและของชุมชนของกิจกรรมนั้นๆ และการเรียกร้องความชำนาญเฉพาะด้านของกิจกรรมนั้นๆ ในธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน เงื่อนไขเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญของรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ค้นพบ ซึ่งกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมจากรูปแบบได้รับการเลี้ยงดู หรือรูปแบบได้รับความช่วยเหลือ หรือรูปแบบความร่วมมือ หรือรูปแบบประชาชนมีอำนาจ ซึ่งถ้าจะมีการเพิ่มประสบการณ์และความรู้ความสามารถของมวลสมาชิกชมรมฯ ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง รูปแบบการมีส่วนร่วมก็จะสามารถพัฒนาจากรูปแบบการมีส่วนร่วมแบบจอมปลอมไปสู่รูปแบบการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม สามารถช่วยตอบสนองความต้องการของชุมชนโดยคำนึงถึงความยั่งยืน ในเรื่องสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไม่ใช่เป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่ง

ของการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมีการเตรียมการและวางแผน เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง ทางเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้อย่างโปร่งใสและให้ความสำคัญกับการมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง

ผลที่ได้จากการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

รายชื่อคณะกรรมการบริหารงานชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

รายชื่อคณะกรรมการที่ปรึกษา

ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นายทองคำ	แสนปิ่น	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายอินทปัคร	บุญทวี	ปลัด อบต. แม่วิน
3. รศ.ดร.วีระพล	ทองมา	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. นายธนวิน	อินดา	สอบต. ม. 9
5. นายก้องแก้ว	มั่งเจียว	สอบต. ม.9
6. นายบุญปิ่น	บุญธรรม	รองนายก อบต. แม่วิน
7. นายเดชา	ตานวล	ผชญ ม.9
8. นายสมาน	อริยะ	ผชญ ม.9
9. คุณวันชัย	ซัดซุ่มแสง	เจ้าหน้าที่ป่าไม้
10. คุณวิจิต	เกตุแก้ว	เจ้าหน้าที่ป่าไม้สวนป่าดอง
11. คุณสว่าง	กองอิน	เจ้าหน้าที่ป่าไม้

ภาพ 43 รายชื่อคณะกรรมการบริหารงานชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบว้า

บทบาทหน้าที่

1. ให้คำปรึกษาผู้ประกอบการท่องเที่ยวในชุมชน
2. ผลักดันการท่องเที่ยวภายในชุมชนเข้าสู่ตลาดการท่องเที่ยว
3. ตรวจสอบดูแลการบริหารงาน

รายชื่อคณะกรรมการบริหาร

ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นางศรีนวล	จันทะแพ	ประธานชมรม
2. นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว	รองประธานชมรม
3. นางสาวนิจพันธ์	มั่งเจียว	เลขานุการ
4. นางเรือนคำ	กิติมูล	เหมรัญญิก

บทบาทหน้าที่

1. ควบคุมดูแลการท่องเที่ยวในชุมชน
2. จัดสรรงานและกระจายรายได้สู่ทุกกลุ่มด้วยความเสมอภาค
3. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว
4. ผลักดันให้ภายในชุมชนบ้านสบว้าได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์
5. จัดประชุมเพื่อพัฒนาในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกเดือน

รายชื่อหัวหน้าฝ่ายต่างๆของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

ชื่อ	นามสกุล	ตำแหน่ง
1. นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว	ฝ่ายแพ
2. นายก่อแก้ว	มั่งเขียว	ฝ่ายช่าง
3. นายนิคม	ออนเขียว	ฝ่ายร้านค้า
4. นายบุญเลิศ	นามเจิง	ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
5. นายมีศักดิ์	ใจทา	ฝ่ายกิจกรรมทำเสื้อ
6. นายสมาน	อริยะ	ฝ่ายกิจกรรมทำเกมส์
7.นางแสงคำ	แก้วทา	ฝ่ายบ้านพัก
8. นางโสภา	ใจพรม	ฝ่ายอาหาร

ภาพ 44 หัวหน้าฝ่ายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

บทบาทหน้าที่

1. ทำหน้าที่ควบคุมดูแลงานในส่วนที่ตนรับผิดชอบ
2. เป็นตัวแทนในการเข้าร่วมประชุมหรือตัดสินใจในกิจกรรมของชมรม

รายชื่อคณะกรรมการฝ่ายความปลอดภัย

ชื่อ	นามสกุล
1. นายทองคำ	แสนปิ่น
2. นายเคชา	दानวน

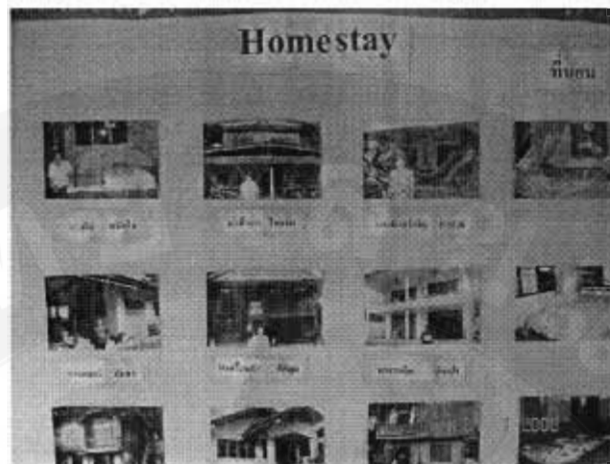
3. นายสมาน อริยะ
4. นายทรัพย์ ใจพรม

บทบาทหน้าที่

1. ดูแลเฝ้าระวังเหตุร้ายที่อาจเกิดขึ้นภายในชุมชน
2. ดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

รายชื่อสมาชิกกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์

ชื่อ	นามสกุล
1. นายนิคม	ออนเขียว
2. นางเรือนคำ	กิติมูล
3. นายก่องมูล	ดี้อย
4. นางเขียว	บุญลือ
5. นางศรีนวล	จันทะแพ
6. นางสมศรี	กันทร
7. นางผัน	ทนนใจ
8. นางอัมพร	คำแปง
9. นายเดชา	दानวล
10. นางสมจิต	คำแปง
11. นางผ่องพรรณ	มูลเขียว
12. นางอุษา	บุญเรือง
13. นางแก้วมาเรือน	ปัญญามูล
14. นายหลู่	ตาสิตี
15. นางเฉลียว	ตะแดง

ภาพ 45 กลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์

บทบาทหน้าที่

1. ดูแลด้านที่พักแก่นักท่องเที่ยว
2. จัดหาอาหารในบางมื้อแก่นักท่องเที่ยว
3. นำนักท่องเที่ยวชมสถานที่ต่างๆภายในหมู่บ้านสบวิน
4. อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

รายชื่อสมาชิกกลุ่มแพ (ทำลุ่ม)

ชื่อ	นามสกุล
1. นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว
2. นายหลู่	ปัญญาทิพย์
3. นายสมบัติ	จันทะแพ
4. นายบุญสิงห์	มาลา
5. นายบุญคั่น	แดง โกฎิ
6. นางอุษา	บุญเรือง
7. นายถนอม	เป็งใจมา
8. นายบัว	จันแปง
9. นางบัวผิน	ปัญญามูล
10. นายดีบ	โคดจี
11. นางมอน	แดง โกฎิ

12. นางเงา	ปิ่นทั้น
13. นางลอย	ชัชวงศ์

รายชื่อสมาชิกกลุ่มแพ (ท่าบม)

ชื่อ	นามสกุล
1. นางเรื่อนคำ	กิติมุต
2. นางผ่องพรรณ	มุตเขียว
3. นายนิคม	ออนเขียว
4. นายทรัพย์	ใจพรม
5. นายสมพล	จันแปงบุญ
6. นายเสน่ห์	เรื่อนเขียว
7. นายทัตยศ	ชัชศรี
8. นายแก้วใจ	สไหว
9. นายต้อง	บุญทา
10. น้องฝน	อันดา

ภาพ 46 กิจกรรมล่องแพ

บทบาทหน้าที่

1. นำนักท่องเที่ยวล่องแพชมความงามของลำน้ำแม่วาง
2. ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
3. ให้ความรู้ความเข้าใจในการล่อง

รายชื่อกลุ่มสมาชิکنั่งข้าง

ชื่อ	นามสกุล
1. นางเทียมจันทร์	ศรีวิชัย
2. นางคืบ	มีปัญญา
3. นายสมจิตร	ปัญญามูล
4. นายบุญปิ่น	บุญธรรม

บทบาทหน้าที่

1. นำนักท่องเที่ยวนั่งข้างชมความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
2. ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
3. ให้ความรู้ความเข้าใจในการนั่งข้าง
4. ดูแลช้างที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว

รายชื่อสมาชิกกลุ่มสะล้อซอซึง

ชื่อ	นามสกุล
1. นายบุญเลิศ	นามเจิง
2. นางศรีนวล	ก้อนคำ
3. นายนคร	ปัญญา
4. นายปิ่นแก้ว	รักษ์พงไพร
5. นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว
6. นายมีศักดิ์	ใจทา

ภาพ 47 กลุ่มสะล้อซอซึง

บทบาทหน้าที่

1. ใช้แสดงในพิธีบายศรีและขันโตก

รายชื่อกลุ่มบายศรีสู่ขวัญ

ชื่อ	นามสกุล
1. นายเลื่อน	อ่อนเขียว
2. นายอุ้น	จันทะแพ
3. นางเนียม	คานวล
4. นางตาล	ปัญญาทิพย์
5. นางไฮ	ใจใสว
6. นางปิ่น	ปัญญามูล

ภาพ 48 กลุ่มบายศรีสู่ขวัญ

ภาพ 49 กลุ่มบายนศรีสู่ขวัญ

บทบาทหน้าที่

1. ผู้ผูกข้อมือและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในงานบายนศรีสู่ขวัญ
2. จัดเตรียมพิธีการในงาน

รายชื่อกลุ่มอาชีพทำเกมส์

ชื่อ	นามสกุล
1. นายสมาน	อริยะ
2. นายอุดร	บุญเย็น
3. นายคำจรเดช	โดยั้ง
4. นายณรงค์	ทาใจ
5. นายหู่	ตาสิตี
6. นายเฉลียว	เชียงเขียว
7. นายยุทธ	ศรีปัญญา
8. นายหุ่ย	อินตา
9. นายพลาริการ	ปัญญามูล
10. นายทิวาส	เมืองอิน
11. นายอู๊ด	แก้วทา
12. นายแดง	กันทาร์กัย
13. นายสมบัติ	จันทะแพ

14. นายกิตติโชค

จันทะแพ

15. นายชนวิน

อินตา

ภาพ 50 กลุ่มอาชีพทำเกมส์ไม้

บทบาทหน้าที่

1. ทำเกมส์ไม้ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อประดับ สามดาวของหมู่บ้านสบวิน
2. จำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ
3. ผลิตเพื่อส่งออกขายในภูมิภาค

รายชื่อสมาชิกกลุ่มทำเรือ

ชื่อ	นามสกุล
1. นายมีศักดิ์	ใจทา
2. นายวิสูตร	เจริญสุข
3. นางคาริณี	ปัญญามูล

ภาพ 51 กลุ่มทำเรือ

บทบาทหน้าที่

1. ทำเรือจากไม้ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อปของหมู่บ้านในระดับ ห้าดาว
2. จำหน่ายเป็นของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ
3. ผลิตเพื่อส่งออกขายในภูมิภาค

รายชื่อกลุ่มสมาชิกร้านค้า

ชื่อ	นามสกุล
1. นางโสภา	ใจพรม
2. นางผ่องศรี	กล้ามาก
3. นางสณีบุตร	ตลาดแก้ว
4. นางสมศรี	กันธร
5. นางผ่องพรรณ	มูลเขียว
6. นางเรื่อนคำ	กิติมูล
7. นางศรีนวล	จันทะแพ
8. นางจรรยา	ออนเขียว
9. นางอำภา	ขันแปงบุญ
10. นางอรชร	ปันทา
11. นางวิไล	มั่งเขียว

12. นางบัวผืน

ปัญญามูล

13. นางเงา

ปิ่นพินัน

ภาพ 52 ร้านค้า

บทบาทหน้าที่

1. จำหน่ายอาหารและเครื่องคั้นตลอดจนสิ่งจำเป็นแก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้านในหมู่บ้าน

การจัดทำระเบียบข้อบังคับและการกระจายรายรับจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

คำขวัญชมรมท่องเที่ยวบ้านสบวิน

จี๋ข้าง ล่องแพ ท่องเที่ยวแม่วิน ลือลั่นหัตถกรรม นำแหล่งเรียนรู้ สู่ออม
ทรัพย์รัฐรักสามัคคี ประเพณี วัฒนธรรม

การจัดระเบียบข้อบังคับ

1. ห้ามลบหลู่คู่มิ้น ความเชื่อของชุมชน
2. ห้ามนำหรือทำลายสัตว์ป่า ทรัพยากรป่าไม้ออกจากพื้นที่โดยไม่ได้รับอนุญาต
3. ห้ามนำอาวุธเข้ามาภายในชุมชน
4. ห้ามนำสิ่งผิดกฎหมายเข้ามาภายในชุมชน
5. ห้ามก่อการทะเลาะวิวาทภายในชุมชน

6. ห้ามทำลายทรัพย์สินของชาติและโบราณสถานในชุมชน
7. ห้ามส่งเสียงดังหรือสร้างความรำคาญภายในชุมชน
8. ทิ้งขยะในพื้นที่ / ที่ชุมชนกำหนดให้เท่านั้น
9. แยกที่นอนระหว่างชาย - หญิง
10. ห้ามกระทำการอันใดที่ผิดจารีตประเพณีของชุมชน

รายชื่อสมาชิกผู้ถือหุ้น ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน สักรววันที่ 15 มกราคม

พ.ศ. 2552

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	หุ้น	จำนวน (บาท)
1	รศ.ดร. วีระพล ทองมา	10	500
2	นางศรีนวล จันทะแพ	20	1000
3	นางเทียมจันทร์ ศรีวิชัย	10	500
4	นายสมจิต ปัญญามูล	10	500
5	นางเรือนคำ กิติมูล	10	500
6	นายมีศักดิ์ ใจทา	10	500
7	นายประเสริฐ ตลาดแก้ว	10	500
8	นางศรีบุตร ตลาดแก้ว	10	500
9	นางมอน แดงโกฏ	10	500
10	นางแสงคำ แก้วทา	10	500
11	นายณรงค์ ทาใจ	10	500
12	นายเตชา ตานवल	10	500
13	นางพองพรรณ มุตเขียว	10	500
14	พ่อหลวงทองคำ แสนปิ่น	10	500
15	นายหลู่ ปัญญาทิพย์	10	500
16	นางสาวรัญญา จันทะแพ	10	500
17	นายนิคม ออนเขียว	10	500
	รวม	20	1000

การกระจายรายรับจากกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว

อัตราค่าบริการ 2 วัน 1 คืน ท่านละ 550 บาท

	ค่าบริการต่อคน	หักเข้าชมรม	เจ้าของกิจกรรม
1. ค่าบ้านพัก	100	10	90
2. ค่าห้องแพ	60	10	50
3. ค่านั่งช้าง	120	10	110
4. ค่าอาหาร (3 มื้อ)	180	5	175
5. นำเที่ยว	40	5	35
6. พัฒนาหมู่บ้าน	50	50	-
รวมเป็น	550	90	460

การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

โปรแกรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน 1 วัน ไป – กลับ

- 10.00 - 11.00 - เยี่ยมชมโบราณสถาน วัดหลวงขุนวินซึ่งมีอายุเก่าแก่คู่ชุมชน
แม่วินมานานร่วมร้อยปี
- 11.30 -12.30 - ขึ้นไปชมความงดงามของโครงการหลวงแม่สะป๊อก ซึ่งจัดทำ
แปลงสาธิตการปลูกพืชผักเมืองหนาว และดอกไม้นานานพันธ์
- 13.30 -14.30 - ชี่ช้างเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและลัดเลาะตามลำน้ำ
แม่วิน
- 15.00-16.00 - ต่องแพตามลำน้ำแม่วางเพื่อสัมผัสกับสายน้ำอันเย็นฉ่ำและ
ธรรมชาติสองข้างทางอย่างใกล้ชิด
- 16.00 -16.30 - แวะชมของที่ระลึกหรือจะเลือกซื้อเพื่อเป็นของฝาก จำพวก
ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้
- 17.00 - เดินทางกลับบ้านพร้อมความประทับใจ

โปรแกรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน 2 วัน / 1 คืน

วันแรก

- 10.30 - 11.30 - จี่ซ้างเพื่อสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและลัดเลาะตามลำน้ำแม่วิน
- 11.30 - 15.00 - เดินป่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติบ้านผาบ่องพร้อมรับประทานอาหารกลางวันในระหว่างการเดินทาง
- 15.00 - 16.30 - พักผ่อนในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติของบ้านสบวิน
- 17.00 - 17.45 - ล่องแพตามลำน้ำแม่วางเพื่อสัมผัสกับสายน้ำอันเย็นฉ่ำและธรรมชาติสองข้างทางอย่างใกล้ชิด
- 18.30 - พิธีบายศรีสู่ขวัญซึ่งเป็นประเพณีอันทรงคุณค่าและที่สืบทอดมาช้านานซึ่งทางชาวบ้านจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการรับขวัญนักท่องเที่ยว

วันที่สอง

- 09.00 - 10.00 - โบราณสถาน วัดหลวงขุนวินซึ่งมีอายุเก่าแก่คู่ชุมชนแม่วินมานานร่วมร้อยปี
- 10.00 - 12.30 - เดินป่าเส้นทางศึกษาธรรมชาติบ้านห้วยหอย
- 12.30 - 13.30 - รับประทานอาหารกลางวัน
- 14.00 - 15.30 - ขึ้นไปชมความงดงามของโครงการหลวงแม่สะป๊อก ซึ่งจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชผักเมืองหนาว และดอกไม้ นานานพันธ์
- 16.00 - 16.30 - เวะชมของที่ระลึกหรือจะเลือกซื้อเพื่อเป็นของฝาก จำพวกผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้
- 17.00 - เดินทางกลับบ้านด้วยความสวัสดิภาพ

บทที่ 7

ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 4

(RESULTS AND DISCUSSION OF OBJECTIVE FOUR OF THE STUDY)

การวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

หลังจากการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวหลังการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว

1. ด้านสินค้า (product)

1.1 จุดแข็งด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วีน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวยังคงให้ความสำคัญในจุดแข็งของชุมชนในการเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยดอง และโบราณวัตถุหาอิฐโบราณ การมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เช่น ขี่ช้าง ล่องแพ ดำน้ำแม่วาง การเดินป่า และยังมีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านไม้เคยนอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญมากขึ้นในด้านความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า เพราะชุมชนบ้านสบวินมีทั้งคนพื้นราบ และคนพื้นที่สูงอยู่หลายกลุ่มทำให้ เอกลักษณ์และ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี มีความผสมกลมกลืนกัน และการเดินทางเข้าถึงยังชุมชนบ้านสบวินความสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่ อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านสบวินที่มีชื่อเสียงได้รางวัลโอท็อป ระดับ 5 ดาวได้แก่ เรือจำลอง และเกมส์ไม้ ทำให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยดอง และโบราณวัตถุหาอิฐโบราณ รวมอยู่ด้วยซึ่งชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน สามารถที่จะยกฐานะการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปสู่นานาชาติได้สูงมาก เนื่องจากความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากร การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีที่เก่าแก่โบราณ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่บริสุทธิ์

สวยงามจะเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชมรมการท่องเที่ยว บ้านสบวิน ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 42 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูลหลังการ พัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. เป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตอง และโบราณวัตถุ ทาอิฐโบราณ	2.87	มาก
2. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย อาทิเช่น ชี้อ่าง ล่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านโฮมสเตย์	2.73	มาก
3. คงความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า	2.73	มาก
4. การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่	2.73	มาก
5. สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส้ไม้ เรือจำลอง	2.73	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.76	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

1.2 จุดอ่อนด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้า โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสินค้าที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินในระดับปานกลาง

เช่นเดียวกัน ค่าคะแนนเฉลี่ย(2.12) ซึ่งถือว่าให้ความสำคัญในจุดอ่อนด้านนี้ลดลง โดยเฉพาะในประเด็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชนลดลง นั้นหมายความว่า หลังจากที่มีการพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่านักท่องเที่ยวเริ่มรู้จักชุมชนบ้านสบวิน มากขึ้น เพราะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการโฮมสเตย์และมีการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนเพิ่มมากขึ้น และชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้มีการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนให้มีเอกลักษณ์เฉพาะและมีโลโก้ตราสัญลักษณ์ของชุมชน

ตาราง 43 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น	2.13	ปานกลาง
2. สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน	2.10	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. ด้านการกำหนดราคา (price)

2.1 จุดแข็งด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคา โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการรองเท้าบ้านสบวินในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ (2.65) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มมากขึ้น แสดงว่าการกำหนดราคาของกิจกรรมการรองเท้ามีความสำคัญ นอกจากต้องได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมการรองเท้าแล้วการกำหนดราคาของกิจกรรมยังถือเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจ ภายใต้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหารการรองเท้าของชมรมการรองเท้าและขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักรองเท้าให้ได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำต่อไปในอนาคต การกำหนดราคาของกิจกรรมการรองเท้ามีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน สอดคล้องกับที่พจนานุกรม (2546: 89) กล่าวว่าชุมชนเป็นผู้กำหนดราคามาตรฐานสำหรับการบริการต่างๆราคาราคานั้นเป็นธรรมทั้งชาวบ้านและนักรองเท้าและราคาราคานั้นสามารถแสดงได้ว่ามีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนการอนุรักษ์หรือการพัฒนาชุมชนอย่างไร

ตาราง 44 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจรองเท้าโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ	2.87	มาก
2. การกำหนดราคาของกิจกรรมการรองเท้าสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักรองเท้าโดยการที่นักรองเท้าได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ	2.77	มาก
3. การกำหนดราคาของกิจกรรมการรองเท้าได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ	2.70	มาก
4. การกำหนดราคาของกิจกรรมการรองเท้า มีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน	2.60	มาก
5. สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกลงกว่าท้องตลาด	2.30	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.65	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2.2 จุดอ่อนด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคาโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.08) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลง แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่มีการพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน คนในชุมชนเริ่มมีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนมากขึ้น

ตาราง 45 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีความมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น	2.37	มาก
2. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว	2.13	ปานกลาง
3. ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว	1.77	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.09	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

3. ด้านสถานที่ (place)

3.1 จุดแข็งด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านสถานที่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ (2.56) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นอกจากชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภราเดช พัทฒวิเชียร (2544: 10) กล่าวถึง ความปลอดภัยถือเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พักเชิงวัฒนธรรมลักษณะสัมผัสชนบท ดังนั้นชมรมควรมีการจัดการมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ เช่นการจัดอบรมให้กับสมาชิกของชมรมในการป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ การขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือองค์กรบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ การจัดตั้ง เวย์ฮามของชุมชนเป็นคั้น ผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์ภายในชุมชน มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะและห้องน้ำ อีกทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ใกล้เคียงได้ดี เช่น คอยอินทนนท์ โครงการหลวงแม่แฮ น้ำตกแม่สะป๊อก ศูนย์วิจัยเกษตรหลวงเชียงใหม่ ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้ ซึ่งสอดคล้องกับพจนา สวนศรี (2546: 88) กล่าวว่า สิ่งที่น่าดึงดูดใจของชุมชนคืออะไร มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวอะไรบ้างให้นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกปลอดภัยเมื่อเข้ามาเที่ยวที่ชุมชน และพื้นที่ในชุมชนมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับเส้นทางท่องเที่ยวอื่นได้อย่างไร

ตาราง 46 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ของผู้ให้ข้อมูลหลังการ
พัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความสำคัญ
1. วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	2.73	มาก
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินได้กำหนดเป็นเส้นทาง การท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง	2.73	มาก
3. ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	2.63	มาก
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำ	2.40	มาก
5. มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน	2.33	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.57	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

3.2 จุดอ่อนด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสถานที่ ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.48) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนการพัฒนาฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ โปรแกรมนำเที่ยวในรูปแบบ Package Tour ของบริษัทนำเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ ในทำนองเดียวกันนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่

ต้องติดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยวทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยว แต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตาราง 47 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารัฐกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อในการใช้บริการ และเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น	2.70	มาก
2. บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อย	2.57	มาก
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ Package tourของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ	2.43	มาก
4. การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	2.23	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.48	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)

4.1 จุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญที่มีต่อจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาดในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.59) ซึ่งอยู่ในระดับที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่ชุมชนมีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า และเป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส์ไม้ เรือจำลอง และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ซึ่งสอดคล้องกับวิระพล ทองมา (2549: 5) กล่าวว่า การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism promotion) เป็นส่วนผสมทางการตลาดการท่องเที่ยวที่สำคัญในการสื่อสารข้อมูลของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ดีในราคาที่เหมาะสม และในระบบการจัดจำหน่ายที่ดีไปยังนักท่องเที่ยวตลาดเป้าหมาย เพื่อให้ประสบความสำเร็จทางการท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวนี้ ต้องคำนึงถึงส่วนผสม 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การโฆษณาเป็นรูปแบบของการสื่อสารข่าวสาร เช่น วิทยู โทททัศน์ หรือสิ่งพิมพ์ 2) การประชาสัมพันธ์เป็นรูปแบบการส่งข่าวสารการท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวในตลาดเป้าหมายทั้งไม่ผ่านสื่อ และผ่านสื่อโดยไม่ต้องซื้อเนื้อที่หรือเวลาในสื่อต่างๆ 3) การส่งเสริมการขายเป็นรูปแบบการให้ข้อเสนอพิเศษแก่นักท่องเที่ยวในตลาดเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้การซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว 4) การขายโดยพนักงานขายเป็นรูปแบบการขายที่ ผู้ซื้อและผู้ขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวได้ติดต่อสื่อสาร โดยเผชิญหน้ากัน

ตาราง 48 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส์ไม้ เรือจำลอง	2.90	มาก
2. มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า	2.77	มาก
3. การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	2.57	มาก
4. เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	2.57	มาก

ตาราง 48 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
5. มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวินและ คอยอินทนนท์	2.40	มาก
6. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ	2.33	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.59	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

4.2 จุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว ได้ให้ความเห็นต่อจุดอ่อนของการส่งเสริมการตลาด พบว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.47) โดยชุมชนขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด และยังขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิระพล ทองมา (2549: 5) ในเรื่องส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวว่าเป็นส่วนผสมทางการตลาดท่องเที่ยวที่สำคัญ ในการสื่อสารข้อมูลของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ดี ในราคาที่เหมาะสม และในระบบการจัดจำหน่ายที่ดีไปยังนักท่องเที่ยวตลาดเป้าหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จทางการตลาดการท่องเที่ยวว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวนี้ จะต้องคำนึงถึงส่วนผสมการท่องเที่ยวอยู่ 4 องค์ประกอบได้แก่ 1)การโฆษณาเป็นรูปแบบของการสื่อสารข่าวสาร เช่นทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือนิตยสาร เป็นต้น 2)การประชาสัมพันธ์เป็นรูปแบบการส่งข่าวสารการท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวในตลาดเป้าหมายทั้งไม่ผ่านสื่อและผ่านสื่อโดยไม่ต้องซื้อเนื้อที่หรือเวลาในสื่อต่างๆที่ต้องการใช้ 3) การส่งเสริมการขาย

เป็นรูปแบบการให้ข้อเสนอพิเศษแก่นักท่องเที่ยวในตลาดเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้การซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว 4) การขายโดยพนักงานขายเป็นรูปแบบการขายที่ผู้ซื้อและผู้ขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวได้ติดต่อสื่อสารโดยเผชิญหน้ากัน

ตาราง 49 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด	2.67	มาก
2. ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่	2.63	มาก
3. ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ	2.57	มาก
4. การโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆ ยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก	2.33	ปานกลาง
5. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก	2.17	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.47	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

5. ด้านบุคลากร (people)

5.1 จุดแข็งด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านบุคลากร ในระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.77) คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นและผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ปุสดี มอนซอน และคณะ (2545: 37) ผู้นำชุมชนต้องมีทักษะด้านความคิดในการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนที่ได้รับจากการท่องเที่ยวสูงการจัดการจัดสรรผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวมีความเป็นกลางและโปร่งใส เพื่อให้ทุกคนมีความสามัคคี และเชื่อผู้นำในวิธีแห่งผลประโยชน์นั้น รวมไปถึงการที่คนในชุมชนสามารถดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีและมีทัศนคติที่องค์กรท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล ตลอดจนความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ได้ ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอกได้และมีทัศนคติที่องค์กรท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนได้ ซึ่งสอดคล้องกับมิ่งสรรพ ขาวสะอาด(2548: 24) กล่าวถึง การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวสมาชิกในกลุ่มมัคคุเทศก์จะต้องมีการตกลงกันว่า องค์กรความรู้ที่จะให้แก่นักท่องเที่ยวคืออะไร จะหาได้ที่ไหน อย่างไร โดยอาจจะเชิญผู้เฒ่าผู้แก่ อาจารย์ในท้องถิ่นมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชาวบ้าน และมีการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของตน เช่น สมุนไพร นิทาน ตำนาน คนตรี การแต่งกาย ความเชื่อต่างๆ สามารถนำมาเล่าให้นักท่องเที่ยวฟังได้ เพราะเป็นเรื่องแปลกสำหรับนักท่องเที่ยว

ตาราง 50 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น	2.90	มาก
2. การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.90	มาก
3. ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.87	มาก

ตาราง 50 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
4. มัคคุเทศก์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน	2.60	มาก
5. คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	2.60	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.73	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

5.2 จุดอ่อนด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้คะแนนความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านบุคลากร ลดเหลือในระดับในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.29) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าคนในชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกันแต่ก็ได้มีการปรับปรุงและเรียนรู้เพื่อการถ่ายทอดและสื่อความหมายที่ดีขึ้น สอดคล้องกับพจนานุกรม (2546: 81) ที่ได้กล่าวว่ามัคคุเทศก์ คือผู้ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งชาวบ้านสามารถทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในชุมชนได้เพียงแต่ต้องมีการปรับบทบาทเล็กน้อย จากการเป็นผู้ตอบคำถามนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวไปเป็นผู้ริเริ่มในการให้ข้อมูลอธิบายให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลของชุมชนด้วยตัวของตัวเอง การเป็นนักสื่อความหมายต้องการผู้ที่สามารถนำความรู้ที่ตนเองมีถ่ายทอดได้อย่างมีศิลปะและมีจุดมุ่งหมายที่ให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งคือชุมชน สังคม วัฒนธรรม และธรรมชาติที่หลอมรวมความเป็น

ชุมชนไว้ การพัฒนาศักยภาพให้ชาวบ้านเป็นทั้งมัคคุเทศก์นักท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องทำอย่างยิ่ง หากแต่ในชุมชนบ้านสบวินยังคงมีจุดอ่อนในเรื่องจำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นไม่เพียงพอ

ตาราง 51 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ	2.47	มาก
2. คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษาทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน	2.33	ปานกลาง
3. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด	2.27	ปานกลาง
4. ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ	2.23	ปานกลาง
5. ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	2.17	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.29	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

6. ด้านขั้นตอนในการให้บริการ (process)

6.1 จุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านขั้นตอนในการให้บริการ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่ากลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทัพเรือให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการอยู่ในระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.63) ซึ่งเป็นระดับที่พัฒนาขึ้นจากระดับปานกลาง นั่นเป็นเพราะว่าชุมชนให้บริการกิจกรรมการกองทัพเรือได้ทุกวัน ให้บริการสะดวกรวดเร็วทันใจ มีความพร้อมในการต้อนรับและให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างเต็มใจ เพื่อต้อนรับและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี สอดคล้อง กับวีระพล ทองมา (2549: 17) ได้กล่าวถึง การให้บริการที่ประทับใจ ความสำคัญอยู่ที่ตัวของผู้ให้บริการ ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติของผู้ให้บริการที่ดี ซึ่งประกอบด้วยเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่องานให้บริการ และรักในงานให้บริการ มีบุคลิกภาพที่ดีทั้งบุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภายใน เช่นมีสุขภาพดี แต่งกายดี ยิ้มแย้มแจ่มใส การพูดจาและกริยามารยาทที่สุภาพน่าเชื่อถือไว้วางใจ และทำงานคล่องแคล่วมีความเต็มใจในการปฏิบัติตามคำขอของลูกค้า และสามารถอดทนต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของลูกค้าได้ มีสติปัญญาและไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีและมีความรับผิดชอบซื่อสัตย์ ขยันกระตือรือร้นในการทำงาน

ตาราง 52 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการ ให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการ ในเข้าชมได้ทุกวัน	2.83	มาก
2. ชุมชนมีความ สามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ	2.83	มาก
3. ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ	2.57	มาก
4. มีการจูงใจรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน	2.30	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.63	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

6.2 จุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านขั้นตอนในการให้บริการ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่ากลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อประเด็นจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการลดลงเหลือเพียงในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.24) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินมีการปรับปรุงด้านระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ หากแต่ยังมีเรื่องระบบป้ายการสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ ทั้งนี้จึงควรเร่งให้มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเพิ่มเติมองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ตาราง 53 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ	2.40	มาก
2. ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ	2.33	ปานกลาง
3. ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ	2.23	ปานกลาง
4. ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน	2.17	ปานกลาง
5. ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน	2.10	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.25	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

7. ด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)

7.1 จุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทุนที่เกี่ยวข้องที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่าจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร มีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.79) ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่านอกจากชุมชนจะยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าแล้ว ยังเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัยมากเป็นอย่างดี เพราะมีผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และชุมชนมีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืนสูงมากเพราะชุมชนบ้านสบวินมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชนจึงทำให้ชุมชนบ้านสบวินเป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเกิดจากชาวบ้านและผู้นำชุมชนซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์และมีความสามารถในการเป็นผู้ประสานประโยชน์กับพหุภาคีทั้งที่เป็นฝ่ายรัฐและเอกชนได้แก่ ประธานชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ครู และเจ้าอาวาสวัดสบวิน ภายใต้การสนับสนุนและคำแนะนำจากหลายหน่วยงานได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล พัฒนาการอำเภอ รวมถึง อาจารย์จากมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ซึ่งสอดคล้องกับพจนานุกรม (2546: 68) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องมีองค์กรที่เข้ารับผิดชอบในการทำงานเนื่องจากลักษณะงานต้องติดต่อสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลภายนอก หรือหน่วยงานภายนอกที่ต้องประสานความร่วมมือด้วย หากชุมชนไม่จัดตั้งองค์กรที่ชัดเจนหรือบอกได้อย่างชัดเจนว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ภายใต้โครงสร้างขององค์กรใดในชุมชนก็จะทำให้เกิดความสับสนง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่นำชื่อของชุมชนมาเป็นภาพลักษณ์หนึ่งขององค์กร นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรส่วนรวมของชุมชน ยิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้างรูปแบบการบริหารงานองค์กรให้ชัดเจนเพื่อบริหารงานและรับผิดชอบต่อสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นให้ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมและตรวจสอบการทำงานได้

ตาราง 54 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร
ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารูทท้องถิ่นโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ	2.90	มาก
2. เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย	2.87	มาก
3. เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็น เอกลักษณ์ของชนเผ่า	2.83	มาก
4. เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้ง คนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มี ความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน	2.77	มาก
5. มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน	2.70	มาก
6. ผลิตภัณฑ์และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับ นักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	2.67	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.79	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

7.2 จุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดอ่อนของ
การจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อ
จุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.11) ซึ่ง
มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ลดลง ทว่าในประเด็นชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดย

ชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจนยังคงเป็นเรื่องที่ยังต้องการการปรับปรุงแก้ไขอยู่

ตาราง 55 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารูปร่างท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน	2.17	ปานกลาง
2. เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน	2.07	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

8. ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)

8.1 จุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวที่มีต่อจุดแข็งของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.58) ซึ่งเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนา แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงการจัดทำโปรแกรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินยังได้มีการ

สร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมเยียนระหว่างสมาชิกเครือข่ายเพื่อเปิดโลกทัศน์ และให้กำลังใจซึ่งกันและกันกับชมรมการท่องเที่ยวแหล่งอื่น ประสานความร่วมมือจากองค์กรของ รัฐธรรมนูญประชาสัมพันธ์แนวคิดและรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ได้รับการยอมรับ จากภาคธุรกิจการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวทั่วไปทั้งคนไทยและต่างประเทศ ในทำนองเดียวกัน พงณา สนวนศรี (2546: 37) กล่าวว่า ตาม พรบ.อบต.มาตรา 16 (8) และมาตรา 68 (12) ได้กำหนดไว้ ว่า “อบต.สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวและจัดทำกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้”ทำให้อบต.มี แนวทางในการดำเนินงานดังนี้) จัดทำแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งต้องมีโครงการ/กิจกรรม รongรับการนำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวสู่การปฏิบัติ ดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ 1.1) ดำเนินการ โดยใช้งบประมาณจาก อบต. 1.2) ดำเนินงานโดยใช้งบประมาณจากหน่วยงานอื่น 2) จัดตั้งองค์กร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่

ตาราง 56 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของ ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและ ผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	2.60	มาก
2. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	2.57	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.58	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

8.2 จุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทัพเรือที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทัพเรือได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจในระดับปานกลางค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.23) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุมชนได้ริเริ่มสร้างพันธมิตรและเครือข่ายทางธุรกิจที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้น

ตาราง 57 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่	2.30	ปานกลาง
2. ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน	2.27	ปานกลาง
3. ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน	2.20	ปานกลาง
4. ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง	2.17	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.23	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

สภาพแวดล้อมภายนอก

(External environmental)

การวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อระบุโอกาส (opportunities) และอุปสรรค (threats) ในธุรกิจการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) คือสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงานที่เป็นโอกาส

หรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อในระดับกว้าง เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี เป็นต้น ส่วนสภาพแวดล้อมจุลภาค (micro) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายนอกหน่วยงานแต่ใกล้ชิดกับหน่วยงานที่เป็นโอกาส หรืออุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อในวงแคบเฉพาะธุรกิจนั้นๆ เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว เป็นต้น

โอกาส ของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่ จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาคจากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยว

พบว่าข้อมูลโอกาส ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี พบว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.70) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น และค่านิยมของการท่องเที่ยวโลกที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้ที่มาศึกษาดูงานซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศ และพักในพื้นที่มากขึ้น และนโยบายของรัฐมีความสำคัญโดยตรงกับการเพิ่มผลผลิตขององค์กรและหน่วยงานทุกระดับ นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปี 2545 เป็นปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งคณะกรรมการของสหประชาชาติได้เรียกร้องให้องค์กรระหว่างประเทศ รัฐบาล และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนปีสากลแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งประเทศไทยโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารท่องเที่ยวในทิศทางดังกล่าวให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมอย่างสมดุลมากขึ้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยว การจัดการรายได้จากการท่องเที่ยว ผู้คนทุกกลุ่มในชุมชนอย่างเป็นธรรม ดังนั้น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)จึงให้การสนับสนุนงานวิจัยเพื่อเป็นการยกระดับ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” ให้เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่จะสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวของโลกดังกล่าว (วีระพล ทองมา 2549: 3)

ตาราง 58 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับ โอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น	2.83	มาก
2. ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น	2.80	มาก
3. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น	2.80	มาก
4. มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	2.73	มาก
5. เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน	2.57	มาก
6. สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	2.33	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.70	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว

พบว่าโอกาส ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว พบว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.70) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้

เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โฮมสเตย์ การท่องเที่ยววน้ำตก วัด คอยอินทนนท์ ฯลฯ และการเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชนเผ่า ซึ่งเป็น โปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย อีกทั้งชุมชนบ้านสบวินอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ซึ่งสอดคล้องกับบุญเลิศ จิตต์วัฒนา(2542: 195-211) และสินธุ์ สโรบล (2546: 23-25) ระบุว่าองค์ประกอบของด้านการบริหารของรัฐ และชุมชนท้องถิ่น อันได้แก่หน่วยงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนเจ้าของพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว เป็นกลไกสำคัญอันหนึ่งที่จะช่วยผลักดันการท่องเที่ยวให้เกิดผลสำเร็จ และทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ ประกอบกับการที่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นคนภายในพื้นที่ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจได้เป็นอย่างดี ดังที่ วรรณมา วงษ์วานิช(2546: 147-148) ได้กล่าวว่าการที่ผู้ประกอบการสามารถควบคุมการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น จะส่งผลดีต่อท้องถิ่นในสร้างเศรษฐกิจชุมชน และยังช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมของคนภายในท้องถิ่นได้

ตาราง 59 คะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับ โอกาสด้านสภาพแวดล้อม ภายนอกจุดภาคของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โฮมสเตย์ และท่องเที่ยววน้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์	2.90	มาก
2. ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน	2.87	มาก
3. การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ	2.67	มาก
4. นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการเที่ยวชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น	2.60	มาก
5. ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	2.60	มาก

ตาราง 59 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.70	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว

พบว่าอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี มีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.60) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าภาวะการแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นนั้นเป็นอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชน ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้นย่อมเป็นอุปสรรคด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพทางเศรษฐกิจและแนวโน้มการลดจำนวนของนักท่องเที่ยวได้นั้น สอดคล้องกับกร ปรียากร(2547: 102) ระบุว่านโยบายทางการเมืองการปกครองสามารถเกิดผลกระทบต่อองค์รทุกองค์การที่ดำเนินงานสัมพันธ์กันทั้งผลกระทบด้านบวกและลบ ซึ่งทางการเมืองท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยระบุว่าประเทศไทยได้รับผลกระทบเชิงมหภาค ด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และการเมือง เช่น โรคซาร์(severe acute respiratory syndrome – SARS) ไข้หวัดนก(avian influenza หรือ bird flu) สถานการณ์ภาคใต้ ปัญหาการปรับเปลี่ยนนโยบายทางการเมืองและการบริหารประเทศทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวทั่วประเทศลดลง ส่วนในเรื่องการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้

เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้นทำให้เกิดการแข่งขัน ตลอดจนการเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกันนั้น ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรม วังษ์วานิช (2546: 19) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลายเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดที่นำรายได้มาสู่ประเทศและมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ การท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้บริการ ตลอดจนวิธีการที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ยังเกี่ยวข้องกับสถานะทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศด้วย สถานการณ์ทางการเมืองที่มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพจะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้า นำรายได้สู่ประเทศมากขึ้น มีนักท่องเที่ยวหลังไหลเข้าสู่ประเทศมากขึ้น แต่ถ้าขาดเสถียรภาพทางการเมือง มีความไม่สงบเกิดขึ้นภายในประเทศอยู่เสมอ การท่องเที่ยวก็จะตกต่ำไปด้วย

ตาราง 60 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว	2.93	มาก
2. การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆ และความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย	2.77	มาก
3. การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน	2.67	มาก
4. ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้น	2.53	มาก
5. สภาพการณ์แข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	2.50	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.61	มาก

หมายเหตุ ช่วงคะแนนเฉลี่ย หมายถึง
2.34 – 3.00 ระดับความสำคัญมาก

1.67 – 2.33

ระดับความสำคัญปานกลาง

1.00 – 1.66

ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม จากความคิดเห็นของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทุนที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองทุนที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่า อุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว มีระดับความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.60) ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทำให้การกำหนดราคาของกลุ่มคู่แข่งไม่เป็นที่พอใจตามตลาดและไม่มีความแน่นอน อีกทั้งโปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น ทำให้ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน อันเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนควรต้องกำหนด กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติให้ชัดเจน การกำหนดราคาที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงการประสานกับบริษัทนำเที่ยวผู้ประกอบการต่างๆ เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการจัดการท่องเที่ยวต่อไป

ตาราง 61 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอก อุตสาหกรรม ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. การกำหนดราคาของกลุ่มคู่แข่งไม่เป็นที่พอใจตามตลาดและไม่มีความแน่นอน	2.77	มาก
2. บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัด โปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น	2.77	มาก
3. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว	2.67	มาก
4. โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น	2.53	มาก

ตาราง 61 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
5. มัคคุเทศก์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน	2.47	มาก
6. ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน	2.43	มาก
7. นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มีมากนัก	2.27	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.61	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน หลังการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว

1. ด้านสินค้า (product)

1.1 จุดแข็งด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้าโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านสินค้า ที่มีศักยภาพส่งผลกระทบต่อชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.58) ซึ่งอยู่ในระดับที่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบจากก่อนการพัฒนา โดยเฉพาะการสร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน คือ เกมส้ไม้ และเรือจำลองที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตลอดจนงานที่ชุมชนเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยตอง และ โบราณวัตถุทางอิฐ

โบราณซึ่งสอดคล้องกับ มิ่งสรรพ ขวสะอาด (2548: 4) กล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน จะหมายรวมถึง ฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ วิธีการผลิตที่พึ่งพาและให้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน วัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยสามารถแบ่งเป็น ประเภทต่างๆ ได้ดังนี้ แหล่งธรรมชาติที่มีความสวยงาม โคกเค่น เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ทะเล แหล่งโบราณคดี /แหล่งประวัติศาสตร์/ศาสนาสถานที่สวยงาม พิพิธภัณฑ ์ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน งานบุญพื้นบ้าน งานประเพณีพื้นเมือง ภูมิปัญญาพื้นบ้าน วิถีชีวิตพื้นบ้าน และการ ประกอบอาชีพหลักในชุมชน

ตาราง 62 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสินค้า ของผู้ให้ข้อมูลหลังการ พัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. เป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยดอง และโบราณวัตถุหาอิฐโบราณ	2.81	มาก
2. การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่	2.81	มาก
3. รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น จีซ้าง ล่องแพ เดิน ป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อปและหมู่บ้านโฮมสเตย์	2.79	มาก
4. คงความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชนเผ่า	2.68	มาก
5. สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มี ชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส์ไม้ เรือจำลอง	2.49	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.72	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

1.2 จุดอ่อนด้านสินค้า

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวด้านสินค้า โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสินค้า ตกลงอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ(2.24) ซึ่งชุมชนบ้านสบวินได้รับรางวัลชุมชนเข้มแข็งของจังหวัดเชียงใหม่ และได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เป็นผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ยังไม่มีการสร้างตราสินค้าได้เริ่มมีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน และเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้นนอกเหนือจากการท่องเที่ยว ทั้งนี้นักท่องเที่ยวได้ติดต่อกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์ชุมชนบ้านสบวิน โดยมี คุณศรีนวล จันทะแพ (ประธานกลุ่ม) บ้านเลขที่ 79 หมู่ 9 บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์บ้าน 0-5393-9761 โทรศัพท์มือถือ 08-9533-9974

ตาราง 63 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสินค้าของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น	2.26	ปานกลาง
2. สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน	2.23	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.25	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2. ด้านการกำหนดราคา (price)

2.1 จุดแข็งด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคา โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่าสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญจุดแข็งด้านการกำหนดราคาอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.58) เพิ่มขึ้นจากก่อนการพัฒนาทุกประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เห็นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดคือ สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพจนานุกรม (2546: 89) กล่าวว่า การจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว พร้อมราคาค่าบริการที่รวมค่าใช้จ่ายต่างๆไว้แล้ว เช่น ค่ายานพาหนะ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าน้ำเที่ยว นักท่องเที่ยวจ่ายครั้งเดียวให้กับชุมชน การตั้งราคา อาจต้องพิจารณาว่ากลไกตลาดนั้นชุมชนเป็นผู้ดำเนินการเอง หรือต้องผ่านบริษัทนำเที่ยวอีก ต่อหนึ่งซึ่งราคาขายนั้นอาจต้องมียอดอย่างน้อย 2 ราคาคือ ราคาสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาถึงชุมชน โดยตรงกับราคาส่วนลดที่ขายให้กับบริษัทนำเที่ยวที่เป็นพันธมิตรกับชุมชน เพราะนักท่องเที่ยวจะได้ไม่เกิดข้อเปรียบเทียบด้านราคา มากนักส่วนในด้านสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีราคาถูกกว่าท้องตลาด พบว่ามีความสำคัญในระดับมาก เพราะชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวราคาสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ซื้อจากแหล่งผลิตจะมีการจำหน่ายในราคาที่ถูกลงกว่าราคาท้องตลาด

ตาราง 64 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ	2.63	มาก
2. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน	2.63	มาก
3. การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ	2.63	มาก

ตาราง 64 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
4. การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ	2.56	มาก
5. สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกลงกว่าท้องตลาด	2.42	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.58	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

2.2 จุดอ่อนด้านการกำหนดราคา

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการกำหนดราคา โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวสบวินให้ ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านการกำหนดราคาอยู่ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.92) ซึ่งลดลงจากก่อนการพัฒนาฯ แสดงให้เห็นว่า แม้ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์จะยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัดดังเช่น อัตราค่าที่พักสำหรับอัตราค่าเช่าที่พักนั้น ราคาไม่แพง เพราะพักอาศัยอยู่ในบริเวณบ้านของเจ้าของบ้าน โดยคิดอัตราค่าเช่าที่พักเพียง 100 บาท ต่อ 1 คน ต่อ 1 คืน แต่ด้านนักท่องเที่ยวต้องการรับประทานอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน คิดเพิ่มท่านละ 50 บาท ต่อ 1 มื้อ อัตราค่าบริการการล่องแพของชุมชนบ้านสบวินนั้น มีราคาถูกลงกว่าการไปล่องแพในบริเวณอื่นๆ เนื่องจากผู้ประกอบการเป็นชาวบ้าน จึงคิดราคาเพียงแพละ 200-300 บาท ขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยว หรือการล่องแพ เพราะด้านนักท่องเที่ยวล่องแพเอง ก็ไม่ต้องเสียค่าล่องแพให้กับผู้ล่องแพ แต่อาจเกิดอันตราย เพราะนักท่องเที่ยวบางคนไม่มีความชำนาญในการล่องแพ อาจชินกับแก่งหิน เพราะไม่ชำนาญเส้นทาง เป็นต้น นอกจากนี้ ถ้าเกิดอุบัติเหตุแพล่ม และแตกหัก ก็ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายแพละ 500 บาท เป็นต้น ซึ่งไม่คุ้มกับการจ้างคนล่องแพ เพียง 50 บาทเท่านั้น ส่วนอัตราค่าบริการนั่งช้าง เที่ยวละ 300 บาทต่อช้าง 1 เชือก

ระยะเวลาในการนั่งช้างครั้งละ 1 ชั่วโมง ทั้งนี้เป็นการปรับปรุงกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา

ตาราง 65 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการกำหนดราคา ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. คนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว	2.02	ปานกลาง
2. ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว	1.93	ปานกลาง
3. ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัดมักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น	1.82	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.92	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

3. ด้านสถานที่ (place)

3.1 จุดแข็งด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อด้านสถานที่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.47) โดยค่าคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับวิระพล ทองมา (2549ข: 19)กล่าวถึงความปลอดภัยว่า ความปลอดภัยถือเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่

นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พิกเชิงวัฒนธรรม ลักษณะสัมพัทธ์ชนบทดั่งนั้นชมรมและกลุ่มมวลชนชาวมอญมีการจัดการมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นเช่นการจัดอบรมให้กับสมาชิกของชุมชนในการให้การป้องกันอุบัติเหตุต่างๆทั้งนี้รวมถึงวิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร และบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นสูงและชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินยังได้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะและห้องน้ำเพิ่มมากขึ้น

ตาราง 66 ค่าคะแนนเฉลี่ยและระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านสถานที่ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	2.72	มาก
2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวเช่น ม้านั่ง ถังขยะและห้องน้ำ	2.68	มาก
3. วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	2.53	มาก
4. กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินได้กำหนดเป็นเส้นทาง การท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่ใกล้เคียง	2.32	ปานกลาง
5. มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน	2.14	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.48	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

3.2 จุดอ่อนด้านสถานที่

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านสถานที่ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านสถานที่ของการพัฒนาการบริหารธุรกิจบ้านสบวิน อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.92) โดยในประเด็นบริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อยนั้นได้รับการพัฒนาให้มีบริเวณที่กว้างขวางเพียงพอต่อการให้บริการของนักท่องเที่ยว หากแต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคงแฝงมาพร้อมกับโปรแกรมนำเที่ยวในรูปแบบ Package Tour ของบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวเท่าที่ควร

ตาราง 67 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านสถานที่ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ต้องคิดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น	2.18	ปานกลาง
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ	1.98	ปานกลาง
3. การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	1.79	ปานกลาง
4. บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจาก มีพื้นที่น้อย	1.75	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.93	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)

4.1 จุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาดในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.54) ซึ่งมีค่าคะแนนเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนา แสดงให้เห็นว่า เมื่อพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจของชุมชนแล้วจึงได้จัดตั้งศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดงอุปกรณ์เครื่องใช้และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่ารวมทั้งมีการจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและภายนอกชุมชน และยังเป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส้ไม้ เรือจำลอง แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินว่า มีการพัฒนาการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น ชุมชนควรใช้โอกาสนี้ใช้ภูมิปัญญาที่ชุมชนสั่งสมมา หรือสิ่งที่ชุมชนริเริ่มขึ้นใหม่ ทำของที่ระลึกเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งของที่ระลึกดังกล่าว อาจเป็นสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับ เสื้อผ้า ตลอดจนของตกแต่ง หรืออาหารขนม โดยควรใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีในชุมชนนั้นเป็นหลัก ซึ่งชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ไปจัดแสดงสินค้าโอท็อปภายนอกชุมชนโดยมีการประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและหน่วยงานของภาครัฐต่างๆ

ตาราง 68 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส้ไม้ เรือจำลอง	2.89	มาก
2. การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	2.77	มาก
3. มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า	2.68	มาก
4. เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	2.44	มาก
5. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ	2.25	ปานกลาง
6. มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และดอย อินทนนท์	2.21	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.54	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

4.2 จุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมการตลาด โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ประเด็นที่เป็นจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด โดยเฉลี่ยมีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.86) และพบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการพัฒนา ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นเริ่มมีการพัฒนาในด้านความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ การริเริ่มจัดตั้งศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่ ที่ให้การสนับสนุนการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ และจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เข้ามาสนับสนุนทั้งการทำวิจัย นำชัย ทนผล (2542: 191) ได้กล่าวถึงการจัดการด้านตลาดการท่องเที่ยวว่า การจัดการด้านตลาดการท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ และพิจารณาในรายละเอียด 5 ประเด็น ของการตลาด เพื่อให้สามารถวางแผน และดำเนินการด้านการตลาดการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ซึ่งได้แก่การวิเคราะห์ด้านการตลาดของการท่องเที่ยว ผลผลิตของการท่องเที่ยว การกำหนดราคาของการท่องเที่ยว การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมตลาดของการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพรองรับธุรกิจการท่องเที่ยวที่กำลังเติบโตมากขึ้น

ตาราง 69 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านการส่งเสริมการตลาด ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัท นำเที่ยวเป็นหลัก	2.04	ปานกลาง
2. ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ	1.96	ปานกลาง
3. ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่	1.93	ปานกลาง
4. การ โฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก	1.93	ปานกลาง
5. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด	1.46	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.86	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

5. ด้านบุคลากร (people)

5.1 จุดแข็งด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ได้ให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านบุคลากร ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.59) ซึ่งเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นว่า การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นและผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดี มีคฤหัสถ์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ทั้งนี้ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินจำกัดมีคฤหัสถ์ต่อจำนวนนักท่องเที่ยวตามความเหมาะสม เช่น การขี่ช้าง ล่องแพจะใช้มีคฤหัสถ์ 2 คน ส่วนการให้ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นหรืองานด้าน โอท็อปจะใช้มีคฤหัสถ์เพียงคนเดียว ซึ่งคนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างกันในชุมชนและบุคคลภายนอก อยู่ในระดับมาก เพราะสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้รับการฝึกอบรมในด้านความรู้และทักษะในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และผ่านการศึกษาดูงานจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ รวมทั้งหมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเครือข่ายการท่องเที่ยว ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2548: 186) ระบุว่ากระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอด เป็นแนวทางหลักการพัฒนาชุมชนและทรัพยากรบุคคล ที่ทำให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเอง ที่สำคัญยอมทำหน้าที่เป็นกลไกสนับสนุนความช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาในชุมชน ในรูปแบบของความรู้ทางวิชาการ หรือปัจจัยทางการเงิน และวัสดุ มิให้เกิดการสับสนและนำไปสู่การสร้างความแตกแยกในชุมชน หรือระหว่างองค์กรพัฒนา ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ และการถ่ายทอดของชุมชน จึงเป็นวิธีการที่ชุมชนสามารถเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกชุมชนและบุคคลภายนอก

ตาราง 70 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูล หลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น	2.84	มาก
2. ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	2.70	มาก
3. มีคฤหาสน์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน	2.54	มาก
4. การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.51	มาก
5. คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	2.37	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.59	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

5.2 จุดอ่อนด้านบุคลากร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านบุคลากร ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.88) ซึ่งค่าคะแนนเฉลี่ยลดน้อยลง แสดงให้เห็นว่าแม้คนในชุมชนมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา และจำนวนมัคคุเทศก์ ในท้องถิ่นที่มีจำนวนน้อย

แต่ก็ได้ปรับปรุงเรื่องการใช้กลไกทางการตลาดโดยเฉพาะการใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้รับการฝึกอบรมในด้านความรู้และทักษะในด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน และผ่านการศึกษาดูงานจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ รวมทั้งหมู่บ้านที่เป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเครือข่ายการท่องเที่ยววันนั้น ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ อนุรัักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2548: 186) ระบุว่ากระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอด เป็นแนวทางหลักการพัฒนาชุมชนและทรัพยากรบุคคล ที่ทำให้สมาชิกชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเอง ที่สำคัญยอมทำหน้าที่เป็นกลไกถ่วงรองความช่วยเหลือจากภายนอกเข้ามาในชุมชน ในรูปแบบของความรู้ทางวิชาการ หรือปัจจัยทางการเงิน และวัตถุ มิให้เกิดการสับสนและนำไปสู่การสร้างความแตกแยกในชุมชน หรือระหว่างองค์กรพัฒนา ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้ และการถ่ายทอดของชุมชน จึงเป็นวิธีการที่ชุมชนสามารถเรียนรู้แลกเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกชุมชนและบุคคลภายนอก

ตาราง 71 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านบุคลากร ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด	1.96	ปานกลาง
2. คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน	1.91	ปานกลาง
3. ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ	1.89	ปานกลาง
4. จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ	1.84	ปานกลาง
5. ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	1.79	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.88	ปานกลาง

หมายเหตุ ช่วงคะแนนเฉลี่ย หมายถึง ระดับความสำคัญมาก
2.34 – 3.00

1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

6. ด้านขั้นตอนการให้บริการ (process)

6.1 จุดแข็งด้านขั้นตอนการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านขั้นตอนการให้บริการ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า จุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการ มีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.59) นอกจากการที่ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินสามารถให้บริการในเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนได้ทุกวัน และให้บริการได้อย่างสะดวกรวดเร็วทันใจแล้วนั้น ยังเป็นสิ่งสร้างเสริมความพอใจ และความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี สอดคล้องกับ สุริยะ วิริยะสวัสดิ์ (2540: 42) ว่าความพึงพอใจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมบริการนั้นเป็นความรู้สึกพอใจในการรับบริการหรือการตอบสนองที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ประชาชนจะมีความพอใจอย่างมากเมื่อสิ่งที่ตนคาดหวังรับการตอบสนองในระยะเวลาที่เหมาะสมแต่ถ้าหากการตอบสนองนั้นไม่เป็นไปตามที่คาดหวังหรือตามจุดมุ่งหมาย และในระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมก็ทำให้ความพึงพอใจน้อยลงไปตามลำดับ และระดับความพึงพอใจยังสามารถที่จะวัดประสิทธิภาพของการบริการได้ ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ทำการกำจัดขยะ โดยมีการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน และมีโครงการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนและพื้นที่ท่องเที่ยวอาทิตย์ละ 1 ครั้ง ส่วนการติดต่อใช้บริการสามารถติดต่อได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน หรือติดต่อโดยตรงกับชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ทุกวัน

ตาราง 72 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการในเข้าชมได้ทุกวัน	2.81	มาก
2. ชมรมมีความ สามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ	2.75	มาก

ตาราง 72 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
3. ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ	2.65	มาก
4. มีการจุกรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน	2.18	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.60	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

6.2 จุดอ่อนด้านขั้นตอนการให้บริการ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านบุคลากร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.76) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินมีระบบการจอง ตลอดจนเรื่องระบบป้ายสื่อความหมายเพียงพอ ชุมชนมีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวของชุมชนและฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ ดีขึ้นหลังจากมีการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวซึ่งสอดคล้องกับนำชัย ทนุผล (2542: 108) ได้ระบุว่า ป้ายเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อป้องกันรักษาแหล่งท่องเที่ยวและป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว ป้ายที่จำเป็น คือ ป้ายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทิศทาง ป้ายบอกกฎระเบียบในการใช้พื้นที่ และป้ายเตือนภัยรวมไปถึงชุมชนไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน

ตาราง 73 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านขั้นตอนในการให้บริการ ของ
ผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนารูปร่างท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน	1.91	ปานกลาง
2. ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ	1.89	ปานกลาง
3. ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ	1.86	ปานกลาง
4. ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ	1.67	ปานกลาง
5. ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน	1.49	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.76	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

7.1 จุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

พบว่าจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร มีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.54) โดยเฉพาะการเป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ ซึ่งสอดคล้องกับสินธุ์ สโรบล และคณะ (2546: 40)

ได้อ้างถึงอุคร วงษ์ทับทิม ได้กล่าวไว้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของชุมชนระบุว่าชุมชนสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ในการจัดการท่องเที่ยวด้วยการใช้ทรัพยากรที่ชุมชนมีอยู่อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน อันเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ที่สำคัญชาวบ้านได้ร่วมมือร่วมใจกันคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นการมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งส่งเสริมการรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และการรื้อฟื้นภูมิปัญญาท้องถิ่น นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านวัฒนธรรมระหว่างชาวบ้าน กับนักท่องเที่ยว และเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับศรีพรสมบุญธรรม (2536: 25) ระบุว่าผลการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมาก ช่วยให้ นักพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมเกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวน้อยที่สุด

ตาราง 74 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	2.88	มาก
2. มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน	2.70	มาก
3. เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ	2.63	มาก
4. เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	2.61	มาก
5. เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย	2.46	มาก
6. เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน	1.96	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.54	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

7.2 จุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.75) ซึ่งลดลงแสดงให้เห็นว่า ชุมชนได้ปรับปรุงระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน ตลอดจนมีการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน มากขึ้น

ตาราง 75 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กรของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน	1.93	ปานกลาง
2. ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน	1.58	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.75	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง

1.00 – 1.66

ระดับความสำคัญน้อย

8. ด้านความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)

8.1 จุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดแข็งของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินให้ความสำคัญต่อจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.26) ซึ่งเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีการประสานงานเกี่ยวกับการจัดทำโปรแกรม และกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชน ร้อยละ (2.09) แสดงว่าสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวมีเครือข่ายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่มากเท่าที่ควร ในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงก็ยังไม่มีการเชื่อมโยงที่เป็นระบบอย่างชัดเจน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ยังมีไม่มากพอ ซึ่งสอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2546: 476) เรื่องเครือข่ายธุรกิจชุมชนว่า เป็นรูปแบบหนึ่งที่กลุ่มชาวบ้านและองค์กรพัฒนาเอกชนพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีรายได้ เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชน มีการพัฒนาองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งขึ้น อันนำไปสู่รายได้ที่จะนำมาพัฒนาหมู่บ้านและพัฒนาความเป็นอยู่ของพวกเขา สอดคล้องกับ วิระพล ทองมา (2549ก: 51) เรื่องความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายว่า หากจะพิจารณาความจำเป็นในการเสริมสร้างการรวมตัวเป็นเครือข่าย อาจกล่าวได้ว่า เครือข่ายได้ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายถึงการรวมตัวของหน่วยต่างๆ ในสังคม ในแง่มุมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเป็นเครือข่ายทางธุรกิจ เครือข่ายทางสังคม เครือข่ายการเรียนรู้ หรือเครือข่ายในงานพัฒนา ซึ่งการรวมตัวในเครือข่ายแต่ละประเภทต่างก็มีเหตุผล หรือความจำเป็นในการเชื่อมโยงเครือข่ายในแง่มุมที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน กล่าวคือการรวมตัวเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ปาริชาติ วลัยเสถียร (2546: 478) ได้อธิบายถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือสถาบันมารวมตัวกันเป็นกลุ่ม ซึ่งต้องมีความสนใจในเรื่องหนึ่งร่วมกัน อย่างไรก็ตามเพียงการรวมกลุ่มกันเท่านั้นยังไม่อาจเป็นเครือข่ายงานได้ เพราะจะมีลักษณะเพียงการทำงานร่วมกัน (workshop) คือมีบุคคลมาร่วมสนทนากัน หากจะให้ป็นเครือข่ายต้องมีปัจจัยอีกข้อหนึ่งคือ ความร่วมมือกันที่จะติดต่อสื่อสาร ความเต็มใจที่จะประสานงานกันข้อสำคัญสมาชิกต้องมีการยอมรับที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเท่านั้นที่สำคัญต้องให้

ความสำคัญกับขั้นตอนของการพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมภายในเครือข่าย เพราะจะสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามที่จะร่วมมือกันของเครือข่าย

ตาราง 76 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดแข็งด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	2.44	มาก
2. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	2.09	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.26	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

8.2 จุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ

ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินที่มีต่อจุดอ่อนของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวด้านความร่วมมือทางธุรกิจ โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินได้ให้ความสำคัญต่อจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (1.74) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวได้งบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง จากการตั้งกลุ่มรวบรวมเงินทุน ทั้งยังได้รับเงินทุนสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ และยังได้สร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่ จากการได้ไปศึกษาและดูงานจากพื้นที่อื่นที่มีการจัดการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน สร้างโครงข่ายความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน และเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของฉันทิช วรรณถนอม (2547: 230) ได้

กล่าวว่าในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการแข่งขันกับคู่แข่งคือ ควรมีสัมพันธภาพที่ดีและมีข้อตกลงที่ชัดเจนกับผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และมีการติดต่อประสานงานกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันตามอรรถภาพ

ตาราง 77 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับจุดอ่อนด้านความร่วมมือทางธุรกิจ ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน	1.86	ปานกลาง
2. ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่	1.82	ปานกลาง
3. ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง	1.77	ปานกลาง
4. ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน	1.53	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.75	ปานกลาง

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

โอกาสของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบล แม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ความคิดเห็นจากกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค จากความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่า กลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็น โอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยีว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.40) ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น และค่านิยมของการท่องเที่ยวโลกที่

ให้ความสนใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบกับการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน และองค์กรต่างๆภายนอกชุมชน เช่นภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยว และผู้ที่มา ศึกษาดูงานซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศ และพักในพื้นที่มากขึ้น และสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนยังช่วยเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสินธุ์ สโรบลและคณะ(2546: 34) ได้กล่าวไว้ในการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ บทที่ 2 พัฒนาการ และสถานภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวโดยชุมชนแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับยุค บูรณาการท่องเที่ยว อ้างถึง นโยบายการกำหนดวิสัยทัศน์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ กำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศในประการที่สอง ว่า มุ่งเน้นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ส่งเสริมให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวหลักสู่แหล่งท่องเที่ยวเสริม ข้างเคียง และส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมธุรกิจท่องเที่ยว และการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดย เชื่อมโยงกับนโยบาย 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ของรัฐบาล

ตาราง 78 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมห ภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1.ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดย ชุมชนมากขึ้น	2.74	มาก
2. เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและ องค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน	2.68	มาก
3. นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวใน ประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น	2.61	มาก
4. มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	2.39	มาก
5. สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีด ความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	2.32	ปานกลาง

ตาราง 78 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
6. การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น	2.02	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.40	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นโอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม จากความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็น โอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว ว่ามีความสำคัญในระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.40) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ในขณะเดียวกันนั้นผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลายและมีความน่าสนใจ รวมทั้งการที่ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องนั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสร้อยา วรากุลวิทย์ (2546:19) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งรายได้จากการท่องเที่ยว และรายได้จากกิจการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาและขยายเครือข่ายการท่องเที่ยว โดยเน้นความร่วมมือกันทางตลาด สนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน ส่งเสริมให้เจ้าของท้องถิ่นมีส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ตลอดจนความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จากนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ขึ้นหลากหลายรูปแบบ และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทั้งนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศและการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย

ตาราง 79 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับ โอกาสด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม
ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
1. ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วินทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน	2.75	มาก
2. การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ	2.49	มาก
3. มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การจีซ้าง การล่องแพ โสมสเคย์ และท่องเที่ยว น้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์	2.23	ปานกลาง
4. ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	2.19	ปานกลาง
5. นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการเที่ยวชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น	2.00	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.40	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

อุปสรรคของการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่
วาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

**การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค จาก
ความคิดเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน**

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยี ว่ามีความสำคัญในระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.33) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจ ล้วนส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2546: 115) ระบุว่าปัจจัยภายนอกระดับมหภาคหลายด้านทั้งด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และการเมือง เช่น โรคซาร์ ไข้หวัดนก สถานการณ์ภาคใต้ ปัญหาการปรับเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมืองและการบริหารประเทศ วิกฤตราคาน้ำมัน สงคราม ส่งผลให้สภาวะเศรษฐกิจโลกมีความไม่แน่นอน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ นักพัฒนาการท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความสามารถควบคุมได้ เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาคขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย

ตาราง 80 ค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน	ระดับ
	เฉลี่ย	ความสำคัญ
1. ภาพการณ์แข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	2.84	มาก
2. ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว	2.75	มาก
3. ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประท้วงและอดออมมากยิ่งขึ้น	2.72	มาก
4. การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย	2.30	ปานกลาง

ตาราง 80 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ระดับความสำคัญ
5.การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอาใจเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน	1.67	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.34	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

การวิเคราะห์ประเด็นที่เป็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม จาก

ความเห็นของกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

พบว่ากลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินเห็นอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว หลังการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ว่ามีความสำคัญในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ (2.33) ซึ่งจากผู้ให้ข้อมูลระบุว่า การที่มัคคุเทศก์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับสร้อยญา วรากุลวิทย์(2546:177) ได้กล่าวว่า มัคคุเทศก์เป็นบุคลากร ที่ทำให้การท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างราบรื่น มัคคุเทศก์เป็นผู้ที่ทำให้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ประเทศมีอยู่อย่างมากมายและหลากหลายนั้นมีชีวิตชีวา สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะกับรูปแบบการท่องเที่ยวที่ดำเนินการ ในลักษณะของหมู่คณะซึ่งต้องการคนที่จะทำหน้าที่ในการอธิบายให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และทำหน้าที่ถ่ายทอดสิ่งที่ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยว จึงทำให้มัคคุเทศก์เปรียบเสมือนทูตวัฒนธรรม ซึ่งชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ก็ได้มีการจัดการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน และมหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 81 ร้อยละค่าคะแนนเฉลี่ย และระดับความสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อม
ภายนอกจุลภาค ของผู้ให้ข้อมูลหลังการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความสำคัญ
1. บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น	2.88	มาก
2. มีคฤหาสน์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน	2.44	มาก
3. การกำหนดราคาของกลุ่มแข่งไม่เกินไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน	2.26	ปานกลาง
4. โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น	2.23	ปานกลาง
5. นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มีมากนัก	2.09	ปานกลาง
6. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว	1.98	ปานกลาง
7. ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน	1.89	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.34	มาก

หมายเหตุ	ช่วงคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	ระดับความสำคัญมาก
	1.67 – 2.33	ระดับความสำคัญปานกลาง
	1.00 – 1.66	ระดับความสำคัญน้อย

บทที่ 8

ผลการวิจัยและวิจารณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 5

(RESULTS AND DISCUSSION OF OBJECTIVE FIVE OF THE STUDY)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย และพัฒนาในขั้นตอนนี้ คือเพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของนักวิชาการร่วม นักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ตามการรับรู้ของนักวิชาการร่วม นักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม ในตาราง 82 –87 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งนักวิชาการ นักศึกษา การท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีผลกระทบอยู่ในเกณฑ์ไม่เปลี่ยนแปลงต่อทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชนแต่ทว่าค่าคะแนนเฉลี่ยแสดงผลกระทบค่อนข้างไปทางบวกทั้งนี้การรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลนักวิชาการ นักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อมเป็นดังนี้

การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรม

การท่องเที่ยวทั้ง 3 มิติ

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยผลกระทบต่อมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมวัฒนธรรม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวฯ หลังจากได้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนจึงทำการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามกลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว จำนวน 30 คน สมาชิกชมรมการท่องเที่ยว จำนวน 57 คน โดยทดสอบแต่ละมิติที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วย มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมวัฒนธรรม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลความคิดเห็นจากการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยแจกแจงรายละเอียดตามประเด็นย่อยที่เกี่ยวข้องในแต่ละมิติ

มิติด้านเศรษฐกิจ

การทดสอบสมมติฐานวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ในวิธีการทางสถิตินั้น ผู้วิจัยได้ใช้สถิติทดสอบ F-Test โดยวิธีการทดสอบจาก Independent Samples Test พบว่า

สมมติฐาน อ้างอิงจากตารางผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน

H_0 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

H_1 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว แตกต่างกัน

เมื่ออ้างอิงตารางผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples Test) ในภาคผนวก ค พบว่าค่า Sig. (2-tailed) ที่โปรแกรม SPSS for Windows คำนวณได้มีค่ามากกว่า α ที่กำหนดให้ ($\alpha = .05$) ในทุกประเด็นย่อยของมิติด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 ว่าการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 82-83 แสดงการรับรู้ผลกระทบจากการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในมิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ได้รับรู้รายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม(2.05) และ(2.04) ตามลำดับ ประกอบด้วย กิจกรรมการล่องแพ การขี่ช้าง การให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ มัคคุเทศก์และการเดินป่า การขายของที่ระลึก,เรือและเกมส์ไม้ ตลอดจนรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านอื่นๆเช่น การบายศรีสู่ขวัญ การขายอาหาร และการแสดง ซึ่งในการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ(0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว รับรู้ว่าคุณภาพบ้านได้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม(2.10)และ(2.12)ตามลำดับ ทั้งด้านราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมจากการเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านมูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้าจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลจากการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและคงทน หากแต่คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิมหรือกระทบต่อชุมชน การท่องเที่ยวทำให้ได้นำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ได้รับรู้ว่าคุณภาพของปะนักท่องเที่ยวของชาวบ้านมีส่วนทำให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม(2.10) และ(2.09) ตามลำดับ จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหล่านี้มีผลให้ชาวบ้านต้องส่งเสริมการศึกษาบุตรมากขึ้นเพราะสามารถนำไปสื่อสารหรือพูดคุยกับนักท่องเที่ยวได้ และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพระหว่างนักท่องเที่ยว กับเจ้าของบ้าน ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากิจการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว รับรู้ว่าคุณภาพและการรวมกลุ่มของชุมชนมีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม (2.17) เท่ากัน ทั้งนี้มีการจัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์ และมีการรับรู้ว่าการท่องเที่ยวทำให้ชุมชนได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น แต่การท่องเที่ยวก็ทำให้ชุมชนต้องมีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อรักษา

ความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต ซึ่งในการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนของหมู่บ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิจารณาจากการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ในมิติทางเศรษฐกิจ ทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ถึงผลกระทบที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 82 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยวท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1.รายได้ของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	
1.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ขายศรีสุขวิญ ขยายอาหาร และ การแสดง อย่างไร	2.40
1.2 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากของที่ระลึก,เรือและเกมส์ไม้อย่างไร	2.30
1.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากมีคฤเทศก์และการเดินป่าอย่างไร	2.10
1.4 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการขี่ช้างอย่างไร	2.07
1.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร	1.80
1.6 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากบ้านพักโฮมสเตย์อย่างไร	1.60
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.05
2. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว	
2.1 คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม,ชุมชน	2.40
2.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้า อย่างไร จากกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.10
2.3 การท่องเที่ยวทำให้ท่านมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและคงทน	2.10
2.4 การท่องเที่ยวทำให้ท่านนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	2.00
2.5 ราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมของท่านเป็นอย่างไรจากเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.00
2.6 มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไรจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.10

ตาราง 82 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนนเฉลี่ย
3. การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาส พบปะนักท่องเที่ยว	
3.1 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจการประกอบอาชีพระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	2.20
3.2 การท่องเที่ยวทำให้ท่านต้องส่งเสริมการศึกษานูตรมากขึ้น เพราะสามารถนำไปสื่อสาร พูดคุยกับนักท่องเที่ยว	2.10
3.3 นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับพวกเขา	2.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.10
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน	
4.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	2.50
4.2 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น	2.00
4.3 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านต้องมีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อรักษาความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต	2.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.17

ตาราง 83 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1.รายได้ของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	
1.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ เช่น ขายศรีสู่ขวัญ ขายอาหาร และการแสดง อย่างไร	2.40
1.2 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากของที่ระลึก,เรือและเกมส์ไม้อย่างไร	2.32
1.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากมัคคุเทศก์และการเดินป่าอย่างไร	2.12
1.4 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร	1.93
1.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการจ้างอย่างไร	1.84
1.6 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากบ้านพักโฮมสเตย์อย่างไร	1.60
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.04
2. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว	

ตาราง 83 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนนเฉลี่ย
2.1 คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม,ชุมชน	2.40
2.2 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในห้องถิ่นผลิตสินค้าอย่างไรจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.12
2.3 การท่องเที่ยวทำให้ท่านมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและคงทน	2.12
2.4 การท่องเที่ยวทำให้ท่านนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	2.04
2.5 ราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมของท่านเป็นอย่างไรจากเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.04
2.6 มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไรจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	1.98
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12
3. การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาส พบปะนักท่องเที่ยว	
3.1 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน	2.21
3.2 การท่องเที่ยวทำให้ท่านต้องส่งเสริมการศึกษานูตรมากขึ้น เพราะสามารถนำไปสื่อสาร/พูดคุยกับนักท่องเที่ยว	2.11
3.3 นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับพวกเขา	1.95
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.09
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน	
4.1 มีการร่วมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	2.51
4.2 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น	2.04
4.3 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านต้องมีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อรักษาความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต	1.96
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.17

มิติด้านสังคม วัฒนธรรม

การทดสอบสมมติฐานวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติด้านสังคมวัฒนธรรมของ

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ในวิธีการทางสถิตินั้น ผู้วิจัยได้ใช้สถิติทดสอบ F-Test โดยวิธีการทดสอบจาก Independent Samples Test พบว่า

สมมติฐาน อ้างอิงจากตารางผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน

H_0 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมีมิติด้านสังคมวัฒนธรรมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

H_1 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมีมิติด้านสังคมวัฒนธรรมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว แตกต่างกัน

เมื่ออ้างอิงตารางผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples Test) พบว่าค่า Sig. (2-tailed) ที่โปรแกรม SPSS for Windows คำนวณได้มีค่ามากกว่า α ที่กำหนดให้ ($\alpha = .05$) ในทุกประเด็นย่อยของมิติด้านสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 ว่าการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมีมิติด้านสังคมวัฒนธรรมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 84-85 แสดงการรับรู้ผลกระทบที่นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า นักวิชาการและนักศึกษาการท่องเที่ยว รับรู้ผลกระทบในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม เกี่ยวกับการมีศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม (2.23) และ(2.25) ตามลำดับ ซึ่งนอกเหนือจากการจัดแสดง จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชนแล้ว วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร และบ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อแสดงอุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีวิถีชีวิต ซึ่งการรับรู้ซึ่งผลกระทบต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน รับรู้ถึงการร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรมประเพณีต่างๆ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม(1.95) และ(1.94)ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น

บายศรีสู่ขวัญ กิจกรรมการบันเทิง เช่น ดนตรี การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรม พื้นบ้าน เช่น เกมส้อมไม้, เรือจำลอง, จักรสาน ฯลฯ การมีโอกาสดูได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะและชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งยังรับรู้ว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งการรับรู้นี้นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน รับรู้ว่า คนในชุมชนมีการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม(2.00) และ(2.01) ตามลำดับ ทั้งนี้การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงการอนุรักษ์ และการแต่งกายตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม การที่ผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน เช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ซึ่งการรับรู้ถึงผลกระทบนี้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ(0.05)

ตาราง 84 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว มิติด้านสังคม วัฒนธรรม ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1. ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถี ชีวิต และการดำรงชีวิตของชุมชนเก่า	
1.1 มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	2.50
1.2 วิถีชีวิตของคน ในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย, ภาษา, อาหาร, บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	2.20
1.3 มีการจัดแสดง, จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	2.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.23
2. การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ	
2.1 ท่านมีโอกาสดูได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว	2.40
2.2 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ	1.90
2.3 มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น ดนตรี การแสดงพื้นบ้าน	1.90

ตาราง 84 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	ค่าคะแนนเฉลี่ย
2.4 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม	1.90
2.5 มีกิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เกมส้ไม้, เรือจำลอง, จักรสาน ฯลฯ	1.80
2.6 การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะ/ชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น	1.80
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.95
3. คนในชุมชนมีการสื่อสาร และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	
3.1 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านเช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	2.30
3.2 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว	2.10
3.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนของท่านตระหนักถึง การอนุรักษ์ และการแต่งกายตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม	1.60
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.00

ตาราง 85 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว มิติด้านสังคม วัฒนธรรม ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสังคม วัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1. ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถี ชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า	
1.1 มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	2.51
1.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย, ภาษา, อาหาร, บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	2.21
1.3 มีการจัดแสดง, จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	2.02
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.25
2. การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรมการท่องเที่ยว ประเพณีต่างๆ	
2.1 ท่านมีโอกาสได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว	2.42
2.2 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่นบายศรีสู่ขวัญ	1.93
2.3 มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น คอนเสิร์ต การแสดงพื้นบ้าน	1.84

ตาราง 85 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสังคม วัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
2.4 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม	1.84
2.5 การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะ/ชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น	1.82
2.6 มีกิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เกมส้ไม้, เรือจำลอง, จักรสาน ฯลฯ	1.79
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	1.94
3. คนในชุมชนมีการสื่อสาร และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	
3.1 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านเช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	2.32
3.2 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว	2.12
3.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนของท่านตระหนักถึง การอนุรักษ์ และการแต่งกายตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม	1.60
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.01

มิติด้านสิ่งแวดล้อม

การทดสอบสมมติฐานวัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในมิติด้านสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ในวิธีการทางสถิตินั้น ผู้วิจัยได้ใช้สถิติทดสอบ F-Test โดยวิธีการทดสอบจาก Independent Samples Test พบว่า

สมมติฐาน อ้างอิงจากตารางผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน

H_0 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่แตกต่างกัน

H_1 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

เมื่ออ้างถึงตารางผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples Test) ในภาคผนวก ก พบว่าค่า Sig. (2-tailed) ที่โปรแกรม SPSS for Windows คำนวณได้มีค่ามากกว่า α ที่กำหนดให้ ($\alpha = .05$) ในทุกประเด็นย่อยของมิติด้านสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 ว่าการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 86-87 แสดงการรับรู้ผลกระทบทั้งพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ในมิติด้านสิ่งแวดล้อมพบว่า นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีการรับรู้ผลกระทบในมิติด้านสิ่งแวดล้อมอันประกอบด้วย เรื่องแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม (2.13) และ(2.14) ตามลำดับ อันประกอบด้วยเรื่องความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ ผลกระทบต่อระบบนิเวศ ของแหล่งน้ำทางธรรมชาติ ที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติ ของนักท่องเที่ยว ผลกระทบของการที่ช่างถ่ายมุลลงในแม่น้ำที่มีต่อความสะอาดของแม่น้ำ และการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมล่องแพ โดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่ ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ(0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว รับรู้ว่าเมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม (2.12) เท่ากันทั้งสองกลุ่ม โดยในหมู่บ้านมีจุดรักษาความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน มีการชี้แจงให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด มีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว รับรู้ถึงการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม(2.14) เท่ากันทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ เพราะมีป่าไม้

และต้น ไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆจากควันพิษของพาหนะ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำที่มีความสะอาด ชุมชนในพื้นที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน ชัดความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว รับรู้ถึงการลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม (2.13) และ(2.12) ตามลำดับ ทั้งนี้การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่า และพืชพันธุ์ต่างๆ ส่งผลต่อกระแสของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดียิ่งขึ้น โดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับสภาพแวดล้อม ผลกระทบของการนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่ และการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

นักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว รับรู้ถึงผลกระทบของเสียงอึกทึกรีกโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม (2.10) และ (2.11) ตามลำดับ เนื่องจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชน ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน ตลอดจนรบกวนสัตว์ป่า ซึ่งได้มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งการรับรู้ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ(0.05)

ตาราง 86 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1.แหล่งน้ำธรรมชาติ	
1.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ	2.40
1.2 นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมท่องเที่ยว โดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่	2.10

ตาราง 86 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมรดกด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1.3 ผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำทางธรรมชาติที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	2.00
1.4 ช้างดำมูลลงในแม่น้ำ ในปัจจุบันมีผลกระทบต่อความสะอาดของแม่น้ำมาก น้อยเพียงใด	2.00
ค่าเฉลี่ยรวม	2.13
2.ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	
2.1 มีจุดรักษาความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน	2.40
2.2 เมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	2.10
2.3 มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ	2.10
2.4 มีการชี้แจงให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย, การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	2.00
2.5 มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	2.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12
3.การจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และยั่งยืน	
3.1 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา, ม้านั่ง, ถังขยะ และห้องน้ำ ที่มีความสะอาด	2.50
3.2 สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนของท่านยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ เพราะมีป่าไม้ต้นไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆจากควันพิษของพาหนะ	2.20
3.3 ชุมชนในพื้นที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน	2.00
3.4 ชัดความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ อบต. และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียสารอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ	2.00
3.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	2.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.14
4.การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	
4.1 ความสะดวกของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดีขึ้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย กับสภาพแวดล้อม อย่างไร	2.50
4.2 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่า และพืชพันธุ์ต่างๆ	2.20
4.3 การนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่	1.90
4.4 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร	1.90
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.13

ตาราง 86 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
5.เสียงอีกทีก็กรึกโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว	
5.1 มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.40
5.2 จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชนของท่านนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชน ในชุมชน ตลอดจนถึงตัวป่า	1.80
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.10

ตาราง 87 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1.แหล่งน้ำธรรมชาติ	
1.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ	2.40
1.2 นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมล่องแพ โดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่	2.12
1.3ผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำทางธรรมชาติที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	2.04
1.4 ช้างถ่ายมูลลงในแม่น้ำ ในปัจจุบันมีผลกระทบต่อความสะอาดของแม่น้ำมาก น้อยเพียงใด	1.99
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.14
2.ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	
2.1 มีจุดรักษาความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน	2.40
2.2 เมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	2.12
2.3 มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ	2.11
2.4 มีการชี้แจงให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย, การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	2.04
2.5 มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	1.95
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12
3.การจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และยั่งยืน	

ตาราง 87 (ต่อ)

การรับรู้ผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าคะแนนเฉลี่ย
3.1 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา, ม้านั่ง, ถังขยะ และห้องน้ำ ที่มีความสะอาด	2.51
3.2 สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนของท่านยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ เพราะมีป่าไม้ต้นไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆ จากควันพิษของพาหนะ	2.21
3.3 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	2.02
3.4 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน	2.00
3.5 ชีตความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ อบต. และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสีย สารอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ	1.96
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.14
4. การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	
4.1 กระแสของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดีขึ้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย กับสภาพแวดล้อม อย่างไร	2.51
4.2 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่าและพืชพันธุ์ต่างๆ	2.21
4.3 การนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่	1.93
4.4 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร	1.84
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.12
5. เสียงอีกที่ทักท้วงโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว	
5.1 มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.42
5.2 จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในชุมชนของท่านนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน ตลอดจนสัตว์ป่า	1.79
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.11

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 5 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักศึกษาการท่องเที่ยวร่วมกับนักวิชาการ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพบว่า

สมมติฐาน อ้างอิงจากตารางผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน

H_0 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วยด้าน เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษา การท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกัน

H_1 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วยด้าน เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษา การท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีความแตกต่างกัน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม ร่วมโดยชุมชน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน จำแนกตามมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว พบว่าในมิติด้านเศรษฐกิจ นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีการรับรู้ถึงผลกระทบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05) ในรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว โอกาสพบปะนักท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน ชาวบ้านได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งบ้านเรือน และสถานที่ต่างๆภายในหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และยังเกิดการรวมกลุ่มในชุมชน ในรูปแบบของสหกรณ์ ชุมชนพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น

มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีการรับรู้ถึงผลกระทบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05) ในการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า ซึ่งยังคงความเป็นดั้งเดิม คงความเป็นเอกลักษณ์ มีการจัดสร้างศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมและประเพณี วิถีชีวิต รวมถึงอุปกรณ์ เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้อง เกิดการร่วมมือของชาวบ้าน ในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก การท่องเที่ยวทำให้ คนในชุมชนตระหนักถึงการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต การแต่งการ วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร ก่อให้เกิดความภูมิใจในการอนุรักษ์ให้ยั่งยืน

มิติด้านสิ่งแวดล้อม นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากองท่องเที่ยวและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีการรับรู้ถึงผลกระทบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05) ในด้านผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นไปในทางบวก คนในชุมชนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดทั้งแม่น้ำ ป่าไม้ รวมถึงการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน ตลอดจนมีการจัดการพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีต่อประชาชนในชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น พบว่าหลังจากที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นภายในชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวก (positive impact) ต่อสภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ นั้น ประชาชนในชุมชนบ้านสบวินรับรู้ว่ามีผลกระทบทางบวกมากที่สุด ผลกระทบต่อมิติทั้งสามดังกล่าว ชาวบ้านมีรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การท่องเที่ยว การเช่าช้าง การให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ มัคคุเทศก์และการเดินป่า การขายของที่ระลึก, เสื้อและเกมส์ไม้ ตลอดจนรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น การขายศรีสุขวิญ การขายอาหาร และการแสดง ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยชุมชนมีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น ขายศรีสุขวิญ มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น ดนตรี การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และยังมีกิจกรรมอนุรักษ์ และการแต่งกายตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม ตลอดจนมีการจัดพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย และมีระบบสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายได้ การทำงานร่วมกันและพัฒนาเป็นชุมชนที่แข็งแกร่งยั่งยืนต่อไป สมาชิกชมรมมีความเข้าใจในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชน รับรู้ถึงผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกต่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรมชุมชนตามลำดับ สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินรับรู้ว่าจะต้องร่วมกันจัดการการท่องเที่ยว โดยการมุ่งให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมชุมชน ซึ่งคนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในนั้น และเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการจัดการเพื่อความอยู่รอด และสืบทอดมรดกนี้เพื่อความยั่งยืนสู่ลูกหลานต่อไป

บทที่ 9

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ (SUMMARY, IMPLICATION AND RECOMMENDATION)

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย คือ

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
2. เพื่อกำหนดตำแหน่งทางการตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
3. เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วม และระดับศักยภาพของรูปแบบการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม
4. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจโดยชุมชนบ้านสบวินหลังจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน
5. เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักศึกษาการท่องเที่ยวร่วมกับนักวิชาการ ทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ผู้ให้ข้อมูล คือ ชาวบ้านผู้ที่มีการดำเนินธุรกิจค้าขายของที่ระลึก ชมรมการท่องเที่ยว ล่องแพ ชี่ช้าง บ้านพักแบบโฮมสเตย์ภายในชุมชนบ้านสบวินจำนวน 57 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างเหตุที่ต้องรวบรวมประชากรทั้งหมดเนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มากและไม่เหมาะสมในการสุ่มตัวอย่างซึ่ง นำชัย ทนุผล (2540: 71) ระบุว่าถ้างานวิจัยใดที่อยู่ในวิสัยจะศึกษาข้อมูลได้ทุกหน่วยก็ควรที่จะศึกษาจากประชากรทั้งหมดเพื่อความถูกต้องแม่นยำ ผู้ให้ข้อมูลด้านนักท่องเที่ยวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากนักวิชาการในพื้นที่ตำบลแม่วิน เช่น นักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน นักวิชาการ โครงการหลวง พัฒนาการอำเภอแม่วาง ร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยวจำนวน 30 คน ร่วมประเมินศักยภาพของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวินก่อนและหลังมีการบริหารธุรกิจการท่องเที่ยว แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ถอดรหัส จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science; SPSS) โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ลักษณะกิจกรรมและรูปแบบของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยว ภายในชุมชนบ้านสบวิน

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมการขี่ช้างเที่ยวชมธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชน กิจกรรมการล่องแพไม้ไผ่ตามลำน้ำแม่วาง กิจกรรมด้านสินค้าของที่ระลึก โดยการผลิตเรือจำลองจำหน่าย ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศ OTOP หัวดาว สามปีต่อเนื่อง ซึ่งสร้างรายได้และเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว เพื่อศึกษาถึงขั้นตอนและวิธีการผลิตเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ชุมชนบ้านสบวิน ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านการเดินป่าเพื่อชมธรรมชาติและวิถีชีวิตของชนเผ่าในหมู่บ้านใกล้เคียง ซึ่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก รวมทั้งในปัจจุบัน ชุมชนบ้านสบวิน ได้ริเริ่มการจัดทำกิจกรรมบ้านพักสัมผัสชีวิตชนบท หรือ Home stay ขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ให้พักอาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้และยังเป็นการจัดการชุมชนโดยชุมชนและเพื่อชุมชน ด้วยการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน เพื่อขอรับรองมาตรฐาน โฮมสเตย์ไทย จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาต่อไป ดังนั้นประชาชนและคณะกรรมการชมรมธุรกิจการท่องเที่ยวบ้านสบวิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จึงสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายได้ การทำงานร่วมกันและพัฒนาเป็นชุมชนที่แข็งแกร่ง ยั่งยืน ขึ้นอยู่บนความคิดและความสามารถของชมรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ผลการระบุตำแหน่งและทิศทางเชิงกลยุทธ์

ผลการศึกษาเกี่ยวกับ ชุมชนมีจุดแข็งในการเป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน ซึ่งมีวัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปี พระธาตุห้วยดอง และโบราณวัตถุท้าวอิฐโบราณ การมีรูปแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย มีการกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย คงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม ขณะเดียวกันชุมชนมีจุดอ่อนด้านสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและ โลโก้ตราสัญลักษณ์ จึงเป็นผลให้ประชาชนชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน และคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำแนวการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านสบวินเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนานี้เป็น

พื้นฐานในการสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจต่อความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืนที่แท้จริงและสามารถที่จะนำไปพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่นต่อไป

รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมแบบความร่วมมือเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังไม่ถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมแบบประชาชนมีอำนาจ เพราะภายในชมรมการท่องเที่ยวจะถูกชักนำหรือชี้นำโดยประธานและรองประธานการท่องเที่ยวในการบริหารกลยุทธ์ การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการท่องเที่ยว เนื่องจากทางชมรมฯ ไม่สามารถดำเนินการเอง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรูปแบบของปีระมิดจะพบว่า ฐานใหญ่อยู่บนเหล่ากิจกรรมที่สมาชิกทำเองได้หมด ไม่ต้องพึ่งพามุคกลางนอกเลย สูงขึ้นไปเป็นกิจกรรมที่สมาชิกสามารถทำได้เองส่วนใหญ่ และพึ่งพามุคกลางนอกเป็นส่วนน้อย ทำให้ได้รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่สร้างความแน่ใจให้กับสมาชิกชมรมฯ ชุมชนและแก่ผู้วิจัยเองด้วยว่า ธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวินนั้นมีการดำเนินงานอยู่บนฐานขององค์กรชุมชนที่แข็งแกร่งพอและสามารถดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ส่งผลให้หัวหน้าหน่วยและหัวหน้าเขตของศูนย์ราชการอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สามารถนำความรู้จากงานวิจัยและพัฒนานี้เป็นแนวทางในการศึกษาถึงการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่เขตอื่น ๆ ต่อไป

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน จำแนกตามมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวพบว่า ในมิติด้านเศรษฐกิจ การรับรู้ผลกระทบของกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยวและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ในรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว โอกาสพบปะนักท่องเที่ยว และความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชนไม่มีความแตกต่างกัน และมีมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม ทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้ต่อการจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ การสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก ไม่แตกต่างกัน และมีมิติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการรับรู้

ถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชนเกี่ยวกับแหล่งน้ำธรรมชาติ ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและยั่งยืน ไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

การรับรู้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวในแต่ละมิติของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว เปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม หลังมีการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 5 เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักศึกษารองเท้าร่วมกับนักวิชาการ ทั้งในมิติเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยสมมติฐาน อ้างอิงจากรายผลการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน

H_0 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกัน

H_1 : การรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้ง 3 มิติ ประกอบด้วยด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว มีความแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ก่อนและหลังการพัฒนา จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้า จำนวน 30 คน และกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว จำนวน 57 คน ในมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ทั้งกลุ่มนักวิชาการร่วมกับนักศึกษารองเท้าและกลุ่มสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวมีค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ (0.05)

ทั้งนี้จากรายผลการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples Test) ในภาคผนวก ค พบว่าค่า Sig. (2-tailed) ที่โปรแกรม SPSS for Windows คำนวณได้มีค่ามากกว่า α ที่กำหนดให้ ($\alpha = .05$) ในทุกประเด็น

ย่อยของมิติด้านสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H_0 ว่าการรับรู้ถึงผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว และสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

(Implication)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Biotourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของ ท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวน รักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็น ทางเศรษฐกิจสังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยว ที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของ ประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกคนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจาก การท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่นและชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว นั้นๆ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม แห่งประเทศไทย, 2539: ระบบออนไลน์)

การท่องเที่ยวชนบท และการท่องเที่ยวชุมชน (rural & community based tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ระดับกำกับนโยบายลงมาถึงระดับปฏิบัติการ อาทิ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญในสถาบันการศึกษา ประชาชนในชุมชน เป็นต้น กระแสแห่งความสนใจในเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน และการท่องเที่ยวชนบทปรากฏขึ้นทั่วไป ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นในกลุ่มประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา นิวซีแลนด์ สหราชอาณาจักร รวมถึงประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ฟิลิปปินส์ จาเมกา แอฟริกาใต้ เป็นต้น (ยูดีนิรันดร์ตระกูล 2549: ระบบออนไลน์)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในฐานะที่เป็นตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์บริการที่มีความสำคัญ และมีคุณค่าต่อชุมชนและประเทศชาติ โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากช่วยก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมากเข้าสู่ประเทศ ตลอดจนชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีวันหมดสิ้น และเป็นผลิตภัณฑ์ส่งออกชนิดเดียวที่นักท่องเที่ยว หรือผู้ซื้อต้องเข้ามาชื่นชมและสัมผัสด้วยตนเอง ไม่สามารถจะบรรจุหีบห่อเอากลับไปได้ ซึ่งถ้าผู้บริโภค หรือนักท่องเที่ยวไม่เกิดความประทับใจหรือพึงพอใจ ก็คงไม่กลับมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวอื่นอีกต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มิใช่เป็นเพียงแต่จะคำนึงถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียวเป็นสำคัญ เนื่องจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ก่อให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบทางลบ (negative impact) มากมายหลายประการ ทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (environmental impact) ผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม (socio-cultural impact) ตลอดจนผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (economic impact) ของชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างมากมายเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว จะต้องมีการวางแผนร่วมกันของประชาชนภายในชุมชน ตลอดจนความเห็นพ้องต้องกัน หรือเป็นมติของประชาชนส่วนใหญ่ภายในชุมชน

สำหรับการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบจากการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีต่อประชาชนในชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น พบว่าหลังจากที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นภายในชุมชน ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวก (positive impact) ต่อสภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ นั้น ประชาชนในชุมชนบ้านสบวินรับรู้ว่ามีผลกระทบทางบวกมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิระพล ทองมา และ ประเจต อำนวย (2547: 87) ซึ่งระบุว่านักท่องเที่ยวที่เข้าไปท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนทำให้ประชาชนในตำบลแม่แรมได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เพราะประชาชนในชุมชนได้มีโอกาสเห็นและเรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต รวมทั้งวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยว จึงเกิดการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ กิจกรรมการท่องเที่ยวยังช่วยสร้างรายได้ให้กับประชาชนภายในชุมชน โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตรและหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชัย เทียนน้อย (2540: 9) ระบุว่า เมื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวขึ้น ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นที่พักอาศัย สถานเริงรมย์ ภัตตาคาร ร้านอาหารของที่ระลึก การบริการ การขนส่ง และการเป็นมัคคุเทศก์ จะต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาใช้บริการ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้แรงงานระดับต่าง ๆ มากมาย จึงเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำเพิ่มขึ้นทั้งแบบประจำและชั่วคราว จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้

ประชาชนภายในชุมชนมีทางเลือกสำหรับการประกอบอาชีพตามความถนัด หรือความสามารถของตนเองมากยิ่งขึ้น และช่วยสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ตลอดจนสามารถที่จะยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในที่สุด ในทำนองเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวช่วยให้เกิดผลกระทบค่อนข้างเป็นทางบวกต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วีระพล ทองมา และประเจต อำนวย (2547: 85) ที่พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของบุตรหลานให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวให้เข้าใจ ตลอดจนทำให้ประชาชนในชุมชนมีการสร้างบ้านเรือนให้มีรูปแบบที่สวยงาม พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมบางอย่างให้ทันสมัยมากยิ่งขึ้น เช่น วัฒนธรรมการกิน ชนิกและประเภทของอาหารมีหลากหลาย นอกจากนี้ ประชาชนก็ได้พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

ส่วนการรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาตินั้น ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านสบวิน มีผลกระทบทางด้านลบ (negative impact) ต่อทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะกิจกรรมการขี่ช้าง เดินป่า หรือการล่องแพไม้ไผ่ มักจะมีผลต่อการทำลายพืชพรรณและสัตว์ป่าต่าง ๆ มากกว่าการอนุรักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สාරวย หนูแสง (2541: 6) ที่ระบุว่า ผลจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมักทำให้เกิดการทำลายพรรณไม้ต่าง ๆ ในป่า เพราะประชาชนภายในชุมชน ได้ตัดไม้มาสร้างบ้านพักหรือนำมาบริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น การสร้างร้านค้าหรือนำมาใช้ทำพื้นเพื่อการประกอบอาหาร นอกจากนี้ พิเศษ พิมลศรี (2536: 67) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบเดินป่า ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อสร้างที่พักแรม และทำแพไม้ไผ่สำหรับบริการนักท่องเที่ยว สำหรับกิจกรรมด้านการทำของที่ระลึก ทั้งการทำเรือจำลองและเกมส์ไม้ก็เช่นเดียวกัน มักก่อให้เกิดปัญหาเรื่องฝุ่นละอองและกลิ่นสีในชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดมลภาวะเป็นพิษทางอากาศต่อคน พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนเสียงของยานพาหนะ กลิ่นน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแม้แต่การส่งเสียงดังของนักท่องเที่ยว ก็เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ป่าเช่นเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2535: 666) ที่กล่าวว่า ชนิกและพันธุ์ของสัตว์ป่าที่แตกต่างกัน จะมีความอดทนต่อการถูกรบกวนของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน แม้แต่สัตว์ชนิดเดียวกัน ก็มีความอดทนต่อการถูกรบกวนที่แตกต่างกันไปตามช่วงเวลา ฤดูกาลสืบพันธุ์ อายุ ถิ่นที่อยู่อาศัยและประสบการณ์ของสัตว์ป่าแต่ละชนิด ซึ่งโดยปกติผลกระทบต่อสัตว์ป่ามักเกิดขึ้นด้วยความไม่ตั้งใจของนักท่องเที่ยว มักจะทำให้สัตว์ป่าเกิดความเครียดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งอาจเป็นผลทำให้สัตว์ป่าเหล่านั้นหนีไปอยู่ในพื้นที่ป่า

ห่างไกลออกไป และเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต่อมิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ของกลุ่มนักวิชาการ ร่วมกับนักศึกษการท่องเที่ยว และกลุ่มสมาชิกชมรมการ จึงแสดงว่า การบริหารธุรกิจท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ มีผลกระทบต่อมิติทั้งสาม ดังกล่าว โดยเป็นผลกระทบทางบวก ทั้งทางเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีรายได้ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย การล่องแพ การขี่ช้าง การให้บริการบ้านพักโฮมสเตย์ มัคคุเทศก์และการเดินป่า การขายของที่ระลึก, เรือและเกมส์ไม้ ตลอดจนรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านอื่นๆ เช่น การขายศรีสู่ขวัญ การขายอาหาร และการแสดง ทางสังคมและวัฒนธรรมโดยชุมชน มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น ขายศรีสู่ขวัญ มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น คอนเสิร์ต การแสดงพื้นบ้าน กิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน และยังมี การอนุรักษ์ และการแต่งกายตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม ตลอดจนมีการจัดพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย และมีระบบสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถนำไปพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐานรายได้ การทำงานร่วมกันและพัฒนาเป็นชุมชนที่แข็งแกร่งยั่งยืนต่อไปนอกจากนี้ผลงานวิจัยยังพบว่าสมาชิกมีความเข้าใจในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนรับรู้ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกต่อสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรมชุมชนตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ในมุมมองของประชาชนภายในชุมชนอาจมองโดยภาพรวมว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจภายในชุมชนดีขึ้นก็จริง แต่อาจเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น รายได้ที่เพิ่มมากขึ้นก็ส่งผลให้ค่าครองชีพสูงขึ้นตามไปด้วย หรือเกิดการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ในขณะเดียวกัน เงินตราที่เข้ามาจากภายนอกชุมชนอาจเป็นตัวทำลายวัฒนธรรมและความเหนียวแน่นของสังคมและชุมชนลงการนำเอาวัฒนธรรมเดิมที่มีอยู่มาขายในรูปแบบที่เป็นการค้าและพาณิชย์มากยิ่งขึ้น โดยไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางลบมากมายตามมาในภายหลัง ดังนั้น ชุมชนบ้านสบวินจะต้องร่วมกันจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism; CBT) ซึ่งจะเป็นวิธีการบริหารจัดการที่จะสามารถรองรับปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังที่ พงณา สวนศรี (2545: 166) ระบุว่า การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ใช่การมุ่งให้ความสำคัญกับชุมชนแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งคนในชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในนั้น และเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ชุมชนเกิดการจัดการเพื่อความอยู่รอด และสืบทอดมรดกนี้เพื่อความยั่งยืนสู่ลูกหลานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

(Recommendation)

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่
วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น สามารถได้มาซึ่งข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ
การท่องเที่ยว และผู้ที่จะนำเอาผลการวิจัยในครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ควรร่วมกันพิจารณาถึง
วิธีการแก้ไขปัญหาลักษณะเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน อันเนื่องมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว
ภายในชุมชนที่มีความหลากหลาย ควรสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน โดยสื่อถึงการช้
ช้าง ล่องแพ สิ้นค้าโอท็อป หมู่บ้านโฮมสเตย์ ตลอดจนประเพณีและวิถีชีวิตของชุมชน โดยการ
ประสานงานกับพัฒนาชุมชนอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
2. สมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ควรมีการปรึกษากับที่ปรึกษาชมรมการ
ท่องเที่ยวในเรื่องกระบวนการจัดการ และองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางการตลาด การ
หาลูกค้า การกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว และรูปแบบของการท่องเที่ยว รวมถึงการมี
ระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบให้มีมาตรฐานที่ชัดเจน
3. ประธานชมรมการท่องเที่ยวควรประชุมหารือกับสมาชิกกลุ่มเพื่อหาแนวทาง
ลดปัญหาด้านการแตกแยกภายในชมรมเรื่องของรายได้และส่วนแบ่งต่างๆที่เข้ามาในชุมชน
4. ประธานชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ควรประสานงานกับสมาชิกกลุ่มล่อง
แพทุกคนในด้านการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ตลอดจนรักษาความสะอาดของ
บริเวณพื้นที่สองริมลำน้ำ รวมทั้งภายในลำน้ำแม่วางให้มีความสะอาดสวยงาม อาจร่วมกันรณรงค์
ทำความสะอาดลำน้ำแม่วาง เช่น จัดทำวันทำความสะอาด(big cleaning day)ลำน้ำแม่วาง ด้วยความ
ร่วมมือร่วมใจของผู้ประกอบการแพไม้ไผ่ กับผู้ประกอบการร้านอาหารภายในชุมชน เป็นต้น
5. ผู้ใหญ่บ้านสบวิน นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลแม่วิน ปลัดตำบลแม่วิน รวม
ทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สำหรับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้
มีความปลอดภัย และสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเส้นทางเดินป่า หรือแม้แต่
เส้นทางไปยังน้ำตกแม่วางและน้ำตกห้วยปวย เป็นต้น รวมทั้งหาแนวทางในการจัดการขยะภายใน
ชุมชนและตำบลอย่างมีประสิทธิภาพ จัดงบประมาณในส่วนของการแสงสว่างตามถนนภายในชุมชน

และมีการจัดหาหรือแต่งตั้งยามประจำหมู่บ้าน เพื่อรักษาความปลอดภัยในช่วงระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมาพักตามบ้านพักโฮมสเตย์ หรือแม้แต่การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนด้านการท่องเที่ยว ด้านสาธารณสุข และด้านแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบกิจการการท่องเที่ยวภายในชุมชน ตลอดจนการเพิ่มข้อมูลด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนลงใน Website ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวภายในชุมชน ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป

6. ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ภาคเหนือ เขต 1 นายคสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ หรือสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สามารถนำเอาข้อมูลจากงานวิจัยครั้งนี้ โดยเฉพาะในส่วนของรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบ เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นมาเยี่ยมชมชุมชนบ้านสบวินต่อไป

7. ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการ จังหวัดเชียงใหม่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ควรให้การสนับสนุนด้านความรู้ในการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชน และเพื่อชุมชน โดยที่ประชาชนภายในชุมชนเป็นผู้ประกอบธุรกิจด้วยตนเอง จนสามารถได้รับรองมาตรฐาน โฮมสเตย์ไทย ของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะการพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำข้อมูลนี้ไปอ้างอิงหรือเปรียบเทียบกับชุมชน หรือตำบลอื่น ๆ ที่มีการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวได้ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป ควรจะขยายพื้นที่ในการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยอาจจะทำวิจัยให้ครอบคลุมในพื้นที่ระดับตำบล จังหวัด ภาคและประเทศ เพื่อหาแนวทางร่วมกันในการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน สามารถคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นให้มากที่สุด ตลอดจนไม่เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเศรษฐกิจของชุมชน

2. การศึกษาครั้งต่อไปอาจมุ่งศึกษาในประเด็นต่างๆ ตามการวิจัยครั้งนี้ แต่ควรศึกษาในมุมมองของนักท่องเที่ยว หรือผู้นำเที่ยว (มัคคุเทศก์) เพื่อนำมาเป็นแนวทางเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวบนพื้นฐานของความยั่งยืน จากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (stake-holder) อย่างแท้จริงต่อไป

บรรณานุกรม

- กึ่งพร ทองใบ. 2541. นโยบายธุรกิจและการบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บริษัทริระฟิล์ม และไอเท็กซ์ จำกัด.
- จุมพล หนิมพานิช. 2532. องค์การและการจัดการ. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 9-15 สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉลองศรี พิมลสมพงษ์. 2546. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉัตรยาพร เสมอใจ. 2548. การจัดการและตลาดบริการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด มหาชน.
- ฉันทิช วรรณณนอม. 2547. การวางแผนและการจัดรายการนำเที่ยว. กรุงเทพฯ: บริษัทเฟื่องฟ้าพรินต์ติ้ง.
- ชัยพล ทรงสุนทรวงศ์. 2545. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 1-7 การจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. 2530. ตัวแปรพฤติกรรมศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาองค์การ. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 1-7 สาขาวิทยาการจัดการ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อุททยา. 2547. การตลาดสำหรับบริการ: แนวคิดและกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวนจันทร์ ทองมา. 2545. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลตามการรับรู้ของเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. 2543. SWOT: การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน. อุบลราชธานี: ฝ่ายผลิตและบริการเอกสาร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นำชัย ทนุผล. 2540. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- _____. 2542. “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับบทบาทของชุมชนท้องถิ่น”. สารพิธีเปิดอาคาร 25 ปี คณะธุรกิจการเกษตร. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นิคม จารุมณี. 2536. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- นิตา ชูโต. 2540. การวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: พีเอ็นการพิมพ์.
- บันเทิง พาณิจิตร. 2547. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮาส์.

- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. 2545. **ชาวเขาในไทย**. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์เนศ พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปกรณ์ ปรียากร. 2547. **การบริหารโครงการ: แนวคิดและแนวทางในการสร้างความสำเร็จ**. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2540. **สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา**. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร. 2546. **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- ปฐิติ มอนซอน. 2545. **โครงการทักษะและปัจจัยเงื่อนไขในการพัฒนาทักษะการทำงานของแรงงานภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่มประชาคมภาคเหนือตอนบน กรณีจังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจนา สวนศรี. 2545. **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- _____. 2546. **คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต. 2540. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- _____. 2546. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 9 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้ว.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทยา สายหู. 2534. **“การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแผน” ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- พันธ์ทิพย์ รามสูต. 2540. **การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พิเชษ พิมลศรี. 2536. **ผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภราเดช พัทม์วิเชียร. 2544. **การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว: เอกสารประกอบการสอน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มธุรส สว่างบำรุง. 2542. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กิตติการพิมพ์.

- มนัส ศุภรัถย์. 2544. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในกิจกรรมธุรกิจท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ศูนย์นิพนธ์ปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มนัส สุวรรณ. 2544. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะเกษตรศาสตร์. 2549. "SWOT Analysis". [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pharmacy.cmu.ac.th/pharmacare/pharad/swot982.htm> - 17k - (1 สิงหาคม 2549).
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2535. เอกสารการสอนชุดวิชาการป่าไม้ชุมชน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. 2548. โครงการมูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- มิศรา สามารถ. 2543. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- ยศ สันตสมบัติ. 2540. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการทรัพยากร. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์. อ้างถึงใน: ทิพย์พรรณนา เทียงธรรม. 2548. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชนชาวอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาหมู่บ้านรวมมิตร ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ยุวดี นรินทร์ตระกูล. 2549. "ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย"[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.e-TAT Tourism Journal.go.th>. (1 สิงหาคม 2549).
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2524. พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2524. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- วรรณ วลัยวานิช. 2546. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. 2546. การวางแผนกลยุทธ์: ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: บริษัท อินโนกราฟฟิกส์ จำกัด.
- วิชัย เทียนน้อย. 2540. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.
- วีระพล ทองมา. 2549ก. การส่งเสริมอาชีพทางเลือกในการประกอบอาชีพในชุมชนบนพื้นที่สูง. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ. ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดลำพูน. กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- _____ . 2549ข. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนบนพื้นที่สูง. หลักสูตร “การบริหารจัดการท่องเที่ยว”. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ. ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 52 จังหวัดลำพูน ร่วมกับคณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- _____ . 2549ค. การจัดการกลยุทธ์การให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพบนสถานการณ์ที่มีการแข่งขัน. เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ. บริษัท โซคซัยเรนซ์ริสอร์ท จำกัด ร่วมกับมหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วีระพล ทองมา และประเจต อำนวย. 2547. การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. เอกสารคำสอน สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่: คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เว็บไซต์เพื่อผู้ประกอบการ SMEs. 2549. “บทที่ 4 ทำอย่างไรเราจะไปถึงที่ที่เราต้องการจะไป?”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.smile-sme.com/business/business_plan4.htm (2 สิงหาคม 2549).
- ศรัณญา วรากุลวิทย์. 2546. **ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครศรีอยุธยา ท่าवासกรี.
- ศรีพร สมบุญธรรม. 2536. **Ecotourism การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ สัญลักษณ์ใหม่แห่งทศวรรษ**. จุลสารการท่องเที่ยว. มกราคม-มีนาคม 2536 (จุลสาร)
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2546. การจัดการเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา: Strategic management and cases. กรุงเทพฯ: Diamond in Business World.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวนศาสตร์ ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2540. **คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2540. **องค์กรชุมชน กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. **รายงานขั้นสุดท้ายโครงการการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษาศูนย์วิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2539. “สภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน” [ระบบออนไลน์]. <http://www.navy.mi.th/nac1/kham/html/conselve/index.htm> (1 สิงหาคม 2549).

- สมัย จิตหมวด. 2542. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2541. **การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2543. **ทฤษฎีสังคมวิทยา การสร้าง การประเมินค่าและการใช้ประโยชน์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. 2547. **ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำราญ หนูแสง. 2541. **ผลกระทบของการจัดการการท่องเที่ยวแบบทัวร์ป่าต่อสภาพแวดล้อมและประชาชนบ้านรวมมิตร จังหวัดเชียงราย**. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- สินธุ์ สโรบล. 2545. **การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ**. เชียงใหม่: ม.ป.พ..
- สินธุ์ สโรบล, อุดร วงษ์ทับทิม, สุภาวดี สุภาวณี, ทรงพร วาณิชย์, เบญจวรรณ วงศ์คำ และอนงนาฏ ปัญโญใหญ่. 2546. **การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ**. เชียงใหม่: วนิดาเพรส.
- สุชา จันทน์เอม. 2522. **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุปราณี สนธิรัตน์. 2537. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- สุพัตรา สุภาพ. 2546. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภัททา ปิณฑะแพทซ์. 2532. **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุรพล กาญจนวิจิตร. 2530. **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กองวิชัย และประเมินผลกรมพัฒนาชุมชน.
- สุริยะ วิริยะสวัสดิ์. 2540. **เกร็ดการบริหารจัดการงาน จัดการคน**. กรุงเทพฯ: บุคเบงค์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน. 2550. **แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน**. เชียงใหม่: อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่. (เอกสารอัดสำเนา).
- อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจอ่ำ. 2539. **การพัฒนาเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตและสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อนุรักษ์ ปัญญานูวัฒน์. 2548. **การศึกษาชุมชนเชิงพหุลักษณะ: บทเรียนจากวิจัยภาคสนาม**. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนในสุข (สวส.).
- อบรม สนิทปาล. 2541. **รวมทฤษฎีจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- อรพินท์ สพอโชคชัย. 2538. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน.
กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย.
- อุดร วงษ์ทับทิม. 2545. การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์. เชียงใหม่: บริษัท มิ่งเมืองนวัตน์ จำกัด เชียงใหม่.
- Bien, J. 1978. **Phenomenology and the Social Sciences : a Dialogue.** The Hague: Martinus Nijhoff.
- MacMillan, K. 1986. Strategy: an introduction. *Journal of General Management* 11. อ้างถึงใน
นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ. 2543. SWOT: การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน.
อุบลราชธานี: ฝ่ายผลิตและบริการเอกสาร สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- Mitchell, D.G. 1979. **A New Dictionary of Sociology** London: Routledge and Kegan Paul.
- Moustakas,C. 1994. **Phenomenological Research Method.** Thousand Oaks:Sage Publications.
- Seameo searca, 1998. **Data management for Rural Development (DMRD).** Laguna. Los Banos: SEAMEO SEARCA.
- Silverman, D. 1998. **Qualitative Research: Theory, Method and Practice.** London: Sage Publications.
- Smart, B. 1976. **Sociology, Phenomenology and Marxian Analysis.** London:Routledge and Kegan Paul.
- Sumyao, B.R. 2542. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เชียงใหม่: สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อนำไปสัมภาษณ์

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 : การประเมินด้านจุดแข็ง ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : การให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ
มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิด
คำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียง
อันดับความเหมาะสม หรือความสำคัญ โดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่ง
ลำดับมีการซ้ำกันได้

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สินค้า (product)			
1.1 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น ชี้อ่างล่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านโฮมสเตย์			
1.2 ความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและ วิถีชีวิตของชนเผ่า			
1.3 การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่			
1.4 สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มี ชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส์ไม้ เรือจำลอง			
1.5 เป็นที่ตั้งของ โครงการหลวงขุนวิน วัลหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปีพระ ธาตุห้วยตอง และโบราณวัตถุท้าวสุโธรม			
1.6			
1.7			
1.8			
2. การกำหนดราคา (price)			
2.1 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิก ภายในชมรมฯ			
2.2 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความ ยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน			
2.3 การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชน เกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ			
2.4 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความ ประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ			

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2.5 สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด			
2.6			
2.7			
2.8			
3. สถานที่ (place)			
3.1 ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย			
3.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์			
3.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถึง ชยะ และห้องน้ำ			
3.4 มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน			
3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินได้กำหนดเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง			
3.6			
3.7			
3.8			
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)			
4.1 มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และคอยอินทนนท์			
4.2 การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน			
4.3 มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า			
4.4 เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว			
4.5 เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส์ไม้ เรือจำลอง			
4.6 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ			
4.7			
4.8			

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
5. บุคลากร (people)			
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น			
5.2 ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
5.3 มีคฤหาสน์ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน			
5.4 คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก			
5.5 การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว			
5.6			
5.7			
5.8			
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)			
6.1 ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ			
6.2 มีการจุกจิกความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน			
6.3 ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการในเข้าชมได้ทุกวัน			
6.4 ชมรมฯ มีความสามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ			
6.5			
6.6			
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)			
7.1 เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า			
7.2 เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย			
7.3 เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ			
7.4 มีการจัดระบบสิ่งแวดลอมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน			
7.5 ผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ			
7.6 เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน			

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
7.7			
7.8			
7.9			
8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)			
8.1 มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง			
8.2 จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง			
8.3			
8.4			
8.5			
รวม			

ตอนที่ 2 : การประเมินด้านจุดอ่อนของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
คำชี้แจง: โดยการให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสมหรือความสำคัญโดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งอาจมีการซ้ำลำดับกันได้

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สินค้า (product)			
1.1 ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น			
1.2 สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน			
1.3			
1.4			
1.5			
2. การกำหนดราคา (price)			
2.1 คนในชุมชนยังไม่มีการบริหารจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว			

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2.2 ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว			
2.3 ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีความมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น			
2.4			
2.5			
2.6			
3. สถานที่ (place)			
3.1 บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อย			
3.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ Package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ			
3.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น			
3.4 การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว			
3.5			
3.6			
3.7			
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)			
4.1 คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก			
4.2 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด			
4.3 ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่			
4.4 ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้น ในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ			
4.5 การโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก			

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
4.6			
4.7			
4.8			
5. บุคลากร (people)			
5.1 คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวยังไม่ตรงกัน			
5.2 จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ			
5.3 ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน			
5.4 ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ			
5.5 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด			
5.6			
5.7			
5.8			
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)			
6.1 ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ			
6.2 ไม่มีศูนย์บริการ ข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน			
6.3 ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ			
6.4 ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน			
6.5 ไม่มีการจัดระบบบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ			
6.6			
6.7			
6.8			
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)			
7.1 ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน			

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
7.2 เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน			
7.3			
7.4			
7.5			
8.ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)			
8.1 ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน			
8.2 ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง			
8.3 ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่			
8.4 ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน			
8.5			
8.6			
8.7			
รวม			

ตอนที่ 3 : การประเมินด้านโอกาสของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: โดยการให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสมหรือความสำคัญโดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งอาจมีการซ้ำลำดับกันได้

ประเด็นที่เป็นโอกาส (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สภาพแวดล้อมภายนอก มหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี			
1.1 ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น			
1.2 การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น			

ประเด็นที่เป็นโอกาส (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.3 นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น			
1.4 เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน			
1.5 สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน			
1.6 มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน			
1.7			
1.8			
1.9			
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว			
2.1 การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ			
2.2 ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน			
2.3 มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โคมสเคย์ และท่องเที่ยว น้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์			
2.4 นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการเที่ยวชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น			
2.5 ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง			
2.6			
2.7			
2.8			
รวม			

ตอนที่ 4 : การประเมินด้านอุปสรรคของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
คำชี้แจง: โดยการให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ
 มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดคำนวณค่า
 คะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสม
 หรือความสำคัญโดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งอาจมีการซ้ำลำดับกันได้

ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ภูมิศาสตร์และเทคโนโลยี			
1.1 ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว			
1.2 ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประท้วงและออกอ้อมมากยิ่งขึ้น			
1.3 ภาวะการแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น			
1.4 การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอารัดเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน			
1.5 การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย			
1.6			
1.7			
1.8			
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว			
2.1 การกำหนดราคาของคู่แข่งไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มี ความแน่นอน			
2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว			
2.3 ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระมัดเจนให้แก่ นักท่องเที่ยวในการเข้าชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน			

ประเด็นที่เป็นโอกาส (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น			
2.5 มัคคุเทศก์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน			
2.6 บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัดโปรแกรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น			
2.7 นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มีมากนัก			
2.8			
2.9			
2.10			

ขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามเพื่อนำไปสัมภาษณ์

เรื่อง การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....วันที่ สัมภาษณ์.....ชื่อของผู้สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....บ้านเลขที่.....

ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง 2. ปัจจุบันท่านมีอายุเท่าไร?ปี

3. สถานภาพการสมรส 1.เป็น โสด 2. สมรสแล้ว

3. เป็นม้าย 4. หย่าร้าง

4. ปัจจุบันท่านมีระดับการศึกษาสูงสุด?

1. ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา 2. ประถมศึกษา

3. มัธยมศึกษา 4. สูงกว่ามัธยมศึกษา

5. ท่านมีบุตร-ธิดา หรือไม่

0. ไม่มี 1. มี

ถ้ามี

5.1 ท่านมีบุตร-ธิดา จำนวน.....คน

5.2 ปัจจุบันบุตร-ธิดาอาศัยอยู่กับท่านจำนวน.....คน

6. ขนาดของครอบครัว

6.1 ท่านมีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน.....คน

6.2 ท่านมีความสัมพันธ์อย่างไรกับหัวหน้าครอบครัว?

1. ภรรยา 2. บุตรธิดา 3. อื่นๆโปรดระบุ

7. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

7.1 ท่านอาศัยอยู่ชุมชนนี้ตั้งแต่เกิด

0. ไม่ใช่ 1. ใช่

ถ้าไม่ใช่ ท่านได้เข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชนนี้.....ปี

7.2 ท่านเคยออกไปทำงานต่างชุมชน หรือไม่ ?

0. ไม่เคย 1. เคย

ถ้าเคย ท่านไปทำงานชุมชนใด ?.....

ระยะเวลา.....ปี

7.3 ทำไมท่านจึงไปทำงานต่างชุมชน ?.....

8. ท่านเป็นสมาชิกในกลุ่มกิจกรรมอะไรของชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

- [] 1. กลุ่มจีช้างชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 2. กลุ่มล่องแพชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 3. กลุ่มของที่ระลึก หัตถกรรมชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 4. กลุ่มโฮมสเตย์ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 5. กลุ่มร้านค้าและอาหารชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 6. กลุ่มบายศรีสู่ขวัญชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 7. กลุ่มการแสดงศิลปวัฒนธรรมชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน
 [] 8. กลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และเดินป่าชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

9. ครอบครัวท่านมีสมาชิกในครอบครัวที่มีรายได้จำนวนเท่าไร

1. ชื่อ/สกุล _____ รายได้ _____ บาท/ปี
 2. ชื่อ/สกุล _____ รายได้ _____ บาท/ปี
 3. ชื่อ/สกุล _____ รายได้ _____ บาท/ปี
 4. ชื่อ/สกุล _____ รายได้ _____ บาท/ปี
 รวม รายได้ _____ บาท/ปี

9.1 ครอบครัวท่านมีรายได้หลักมาจากแหล่งใด? _____

9.2 นอกจากรายได้หลักแล้วท่านมีรายได้จากแหล่งอื่นคือ? _____

9.3 รายได้ต่อครอบครัวเพียงพอต่อการบริโภคหรือไม่? [] 0. ไม่เพียงพอ [] 1. เพียงพอ

9.4 ถ้าไม่เพียงพอ ท่านสามารถนำเงินมาจากแหล่งใดบ้าง? _____

9.5 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาในหมู่บ้าน ท่านได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆของ

9.6 ชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ซึ่งก่อให้เกิดรายได้แก่ตัวท่านและครอบครัวหรือไม่?

[] 0. ไม่ได้เข้าร่วม [] 1. ได้เข้าร่วม

ถ้าได้เข้าร่วมท่านได้เข้าร่วมในกิจกรรมใดบ้าง และท่านมีรายได้เท่าไรในกิจกรรมนั้น

กิจกรรม	จำนวนครั้งที่เข้าร่วม	รายได้
1. จีช้าง
2. ล่องแพ
3. ขายของที่ระลึก
4. นำเที่ยว เดินป่า
5. บ้านพักโฮมสเตย์
6.

กิจกรรม	จำนวนครั้งที่เข้าร่วม	รายได้
7.
8.

9.7 นอกเหนือจากการได้รับรายได้โดยตรง จากกิจกรรมของชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านสบวินแล้ว (นอกเหนือจาก 2 ข้อ ข้างบน) ท่านมีรายได้อื่นๆ ซึ่งเป็นทางอ้อมจากโครงการฯ อีกหรือไม่ ?

[] 0. ไม่ได้รับ [] 1. ได้รับ

ถ้าท่านได้รับ, ท่านได้รับอย่างไรบ้าง?

.....

10. ท่านมีพื้นที่สำหรับการประกอบอาชีพหรือไม่ ?

[] 0. ไม่มี [] 1. มี

ถ้ามี, ท่านมีที่ดินจำนวนเท่าไร? (เกิน 2 งานคิดเป็น 1ไร่)

[] 1. ที่ดินเป็นของตนเอง.....ไร่

[] 2. เช่าซื้อที่ดิน.....ไร่

[] 3. เช่าแบบแบ่งปันผลประโยชน์.....ไร่

[] 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....ไร่

รวมทั้งหมด =ไร่

แบบสอบถามเพื่อนำไปสัมภาษณ์

งานวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

เลขที่แบบสอบถาม.....

ชื่อ- สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....บ้านเลขที่.....
สมาชิกกลุ่ม.....

ตอนที่ 1 : การประเมินด้านจุดแข็ง ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง : การให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสม หรือความสำคัญ โดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งลำดับมีการซ้ำกันได้

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สินค้า (product)			
1.1 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น ชีชีงล่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าทอปล และหมู่บ้านโฮมสเตย์			
1.2 ความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า			
1.3 การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่			
1.4 สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส์ไม้ เรือจำลอง			
1.5 เป็นที่ตั้งของ โครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปีพระธาตุห้วยตอง และ โบราณวัตถุหาอิฐ โบราณ			
1.6			
1.7			
1.8			
2. การกำหนดราคา (price)			
2.1 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ			

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2.2 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความยุติธรรม และไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน			
2.3 การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ			
2.4 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ			
2.5 สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด			
2.6			
2.7			
2.8			
3. สถานที่ (place)			
3.1 ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย			
3.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์			
3.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำ			
3.4 มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน			
3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง			
3.6			
3.7			
3.8			
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)			
4.1 มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และ คอยอินทนนท์			
4.2 การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน			
4.3 มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อปเพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า			

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
4.4 เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว			
4.5 เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอกได้แก่ เกมสโม่ ไร่เรือจำลอง			
4.6 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ			
4.7			
4.8			
5. บุคลากร (people)			
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น			
5.2 ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
5.3 มีคฤหบดีท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน			
5.4 คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก			
5.5 การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว			
5.4			
5.5			
5.6			
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)			
6.1 ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม โดยรอบ			
6.2 มีการจุกรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน			
6.3 ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการในเข้าชมได้ทุกวัน			
6.4 ชุมชนฯ มีความสามารถให้บริการ ได้สะดวกรวดเร็วทันใจ			
6.5			
6.6			

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)			
7.1 เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า			
7.2 เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย			
7.3 เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรม และผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ			
7.4 มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน			
7.5 ผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ			
7.6 เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน			
7.7			
7.8			
7.9			
8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)			
8.1 มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง			
8.2 จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง			
8.3			
8.4			
8.5			
รวม			

ตอนที่ 2 : การประเมินด้านจุดอ่อนของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: โดยการให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดถ่วงน้ำหนักคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสม หรือความสำคัญ โดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งอาจมีการซ้ำลำดับกันได้

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สินค้า (product)			
1.1 ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการส่องแพเท่านั้น			
1.2 สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน			
1.3			
1.4			
1.5			
2. การกำหนดราคา (price)			
2.1 คนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว			
2.2 ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว			
2.3 ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น			
2.4			
2.5			
2.6			
3. สถานที่ (place)			
3.1 บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อย			
3.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ Package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ			
3.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น			

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
3.4 การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคน ในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว			
3.5			
3.6			
3.7			
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)			
4.1 คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก			
4.2 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด			
4.3 ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่			
4.4 ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ			
4.5 การโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆ ยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก			
4.6			
4.7			
4.8			
5. บุคลากร (people)			
5.1 คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน			
5.2 จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ			
5.3 ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน			
5.4 ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ			
5.5 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด			
5.6			
5.7			
5.6			

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)			
6.1 ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ			
6.2 ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน			
6.3 ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ			
6.4 ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน			
6.5 ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการ และทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ			
6.6			
6.7			
6.8			
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)			
7.1 ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน			
7.2 เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน			
7.3			
7.4			
7.5			
8.ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)			
8.1 ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน			
8.2 ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง			
8.3 ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่			
8.4 ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน			
8.5			
8.6			
รวม			

ตอนที่ 3 : การประเมินด้านโอกาสของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง: โดยการให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสมหรือความสำคัญโดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งอาจมีการซ้ำลำดับกันได้

ประเด็นที่เป็นโอกาส (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สภาพแวดล้อมภายนอก มหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี			
1.1 ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น			
1.2 การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น			
1.3 นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น			
1.4 เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน			
1.5 สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน			
1.6 มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน			
1.7			
1.8			
1.9			
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว			
2.1 การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ			
2.2 ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่ต้องการการบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์กรบริหารส่วนตำบลแม่วิน			
2.3 มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็น โปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โฮมสเตย์ และท่องเที่ยว น้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์			

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
2.4 นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการเที่ยวชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น			
2.5 ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง			
2.6			
2.7			
2.8			
รวม			

ตอนที่ 4 : การประเมินด้านอุปสรรคของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัด เชียงใหม่

คำชี้แจง: โดยการให้ค่าคะแนนตามลำดับมาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งเกณฑ์ของค่าคะแนนในแต่ละระดับคือ มาก = 3 คะแนน, ปานกลาง = 2 คะแนน, น้อย = 1 คะแนน ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการคิดคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1 คะแนน และการเรียงอันดับความเหมาะสมหรือความสำคัญโดยพิจารณาจากประเด็นที่สำคัญอันดับ 1, 2, 3, 4, 5 ซึ่งอาจมีการซ้ำลำดับกันได้

ประเด็นที่เป็นอุปสรรค (-)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมายและเทคโนโลยี			
1.1 ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว			
1.2 ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้น			
1.3 ภาวะการณ์แข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น			
1.4 การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอาัดเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน			
1.5 การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย			
1.6			

ประเด็นที่เป็นโอกาส (+)	ระดับความสำคัญ		
	มาก	ปานกลาง	น้อย
1.7			
1.8			
2. สภาพแวดล้อมภายนอกอุตสาหกรรม (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่น ๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว			
2.1 การกำหนดราคาของคู่แข่งไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน			
2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว			
2.3 ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน			
2.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น			
2.5 มีเหตุผลที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน			
2.6 บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัด โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น			
2.7 นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มากนัก			
2.8			
2.9			
2.10			
รวม			

ขอขอบคุณในความร่วมมือนาน โอกาสนี้

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน

(กรุณาขีด ✓ หน้าข้อความที่ท่านเลือก)

การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

1. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการเงินของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

2. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านลูกค้า ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

3. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านกระบวนการธุรกิจภายใน ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

4. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านองค์กรและการเรียนรู้ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสวนวิน

5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดภาพหรือตำแหน่งในการแข่งขันของชมรมฯ ใน 3-5 ปีข้างหน้า

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

6. การมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชมรมฯ ที่เกิดจากทัศนคติ แนวคิดของสมาชิกชมรมฯ

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

7. การมีส่วนร่วมในการกำหนดความคิดเกี่ยวกับสภาวการณ์ อนาคตของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

8. การมีส่วนร่วมในการกำหนดความปรารถนา หรือความทะเยอทะยานสำหรับอนาคตของชมรมฯ

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

9. การมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของชมรมฯ

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

10. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายให้สมาชิกชมรมฯ ถือปฏิบัติในกรอบและทิศทางเดียวกัน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

11. สมาชิกชมรมฯ มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจในกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

12. สมาชิกชมรมฯ มีส่วนร่วม ในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยว อย่างเหมาะสม

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

13. สมาชิกของชมรมฯ มีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

14. สมาชิกของชมรมฯ มีส่วนร่วมในการกระจายรายได้ ผ่านระบบ และกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว
- ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
- ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
- ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายชมรมการท่องเที่ยวบ้านสบวิน

21. กำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

22. วางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม โดยการกำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยว

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

23. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโครงการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

24. การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการจัดการของชมรมฯ

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

25. กำหนดมาตรการป้องกันและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ท่องเที่ยวในชุมชน

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯ เพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

- 26.การจัดระบบสนับสนุนงบประมาณในการสื่อความหมายธรรมชาติที่มีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
- นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
 - นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด
- 27.จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการดูงานในพื้นที่อื่นๆ
- นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
 - นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด
- 28.การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่มาสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
- นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
 - นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด
- 29.ส่งเสริมการบริการนำเที่ยว พัฒนาการบริการให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นให้การศึกษาและเรียนรู้จากประสบการณ์
- นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
 - นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด
- 30.กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริการนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว
- นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
 - นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน
 - สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด
- 31.ส่งเสริมการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับนักท่องเที่ยว
- นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว
 - นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

32.การจัดบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม
ท้องถิ่น และการกระจายรายได้สู่ชุมชน

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

33.การส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้าอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน

ก. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนดให้ชมรมฯเพียงผู้เดียว

ข. นักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน ร่วมทั้งผู้นำคนใดคนหนึ่งเป็นผู้กำหนด

โดยสมาชิกชมรมฯ เป็นผู้ร่วมเสนอแนะ

ค. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนด โดยร่วมมือกับนักวิชาการ หรือ นักพัฒนาชุมชน

ง. สมาชิกชมรมฯ เป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด

ตอนที่ 3

การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

คำชี้แจง : ข้อความเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 ด้านคือ 1.ด้านเศรษฐกิจ 2.ด้านสังคมวัฒนธรรม 3.ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเป็นข้อความทั้งในทางบวกและทางลบเพื่อให้เกิดการตรวจสอบ คำตอบของผู้ให้ข้อมูล ในประเด็นตัวชี้วัดต่างๆแต่ละข้อความ มีคำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลมีคำตอบ ดังนี้ 1) เพิ่มมากขึ้น/ดีขึ้น (3 คะแนน) 2) เท่าเดิม/เหมือนเดิม(2 คะแนน) 3) ลดลง/เลวลง(1 คะแนน)

หมวดที่ 1 ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง / เลวลง (1)
ด้านเศรษฐกิจ			
1.รายได้ของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร			
1.2 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการจ้างอย่างไร			
1.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากบ้านพักโฮมสเตย์อย่างไร			
1.4 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากมัคคุเทศก์และการเดินป่าอย่างไร			
1.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากของที่ระลึก,เรือและเกมส์ไม้อย่างไร			
1.6 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น ขายศรีสู่ขวัญ ขายอาหาร และ การแสดง อย่างไร			
1.7			
1.8			
1.9			
2. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว			
2.1 ราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมของท่านเป็นอย่างไรจากเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
2.2 มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไรจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
2.3 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้า อย่างไร จากกิจกรรมการท่องเที่ยว			
2.4 การท่องเที่ยวทำให้ท่านมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและคงทน			
2.5 คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และต้องไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม,ชุมชน			
2.6 การท่องเที่ยวทำให้ท่านนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน			
2.7			
2.8			
2.9			
3. การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาส พบปะนักท่องเที่ยว			
3.1 นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับพวกเขา			
3.2 การท่องเที่ยวทำให้ท่านต้องส่งเสริมการศึกษาบุตรมากขึ้น เพราะสามารถนำไปสื่อสาร/ พูดคุยกับนักท่องเที่ยว			
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน			
3.4			
3.5			
3.6			
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน			
4.1 มีการร่วมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์			
4.2 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น			
4.3 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านต้องมีการกำหนดกฎระเบียบเพื่อรักษาความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต			
4.5			
4.6			
4.7			

หมวดที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว
ด้านสังคม วัฒนธรรม

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
ด้านสังคม วัฒนธรรม			
1. ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถี ชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า			
1.1 มีการจัดแสดง จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน			
1.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย, ภาษา, อาหาร, บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์			
1.3 มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิต			
1.4			
1.5			
1.6			
2. การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ			
2.1 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่นบายศรีสู่ขวัญ			
2.2 มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น คอนเสิร์ต การแสดงพื้นบ้าน			
2.3 มีกิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เกมส้ไม้, เรือจำลอง, จักรสาน ฯลฯ			
2.4 ท่านมีโอกาสได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว			
2.5 การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะ/ชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น			
2.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม			
2.7			
2.8			
2.9			
3. คนในชุมชนมีการสื่อสาร และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก			
3.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนของท่านตระหนักถึง การอนุรักษ์ และการแต่งกายตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม			

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ตีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือน เดิม (2)	ลดลง / (1)
3.2 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว			
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านเช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น			
3.4			
3.5			

หมวดที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว
ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
ด้านสิ่งแวดล้อม			
1.แหล่งน้ำธรรมชาติ			
1.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ			
1.2 ผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำทางธรรมชาติ ที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติของนักท่องเที่ยว			
1.3 ช้างถ่ายมูลลงในแม่น้ำ ในปัจจุบันมีผลกระทบต่อความสะอาดของแม่น้ำมากน้อยเพียงใด			
1.4 นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมล่องแพโดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่			
1.5			
1.6			
1.7			
2.ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย			
2.1 เมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย			
2.2 มีจุดรักษาความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน			
2.3 มีการชี้แจงให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย, การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย			
2.4 มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น			
2.5 มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ			
2.6			
2.7			
2.8			
3.การจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และยั่งยืน			
3.1 สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนของท่าน ยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ เพราะมีป่าไม้และต้นไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆจากควันพิษของภาชนะ			
3.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวก เท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา, ม้านั่ง, ถังขยะ และห้องน้ำ ที่มีความสะอาด			

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือน เดิม (2)	ลดลง / เลวลง (1)
3.3 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน			
3.4 ชีตความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ อบต. และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียสารอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ			
3.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด			
3.6			
3.7			
3.8			
4.การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ			
4.1 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่า และพืชพันธุ์ต่างๆ			
4.2 กระแสของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย กับสภาพแวดล้อม ใดๆ			
4.3 การนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่			
4.4 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร			
4.5			
4.6			
4.7			
5.เสียงอีกทีที่ครึกโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว			
5.1 จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในชุมชนของท่านนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชน ในชุมชน ตลอดจนสัตว์ป่า			
5.2 มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว			
5.3			
5.4			
5.5			

ชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านสบวิน
ตำบลแม่วิน อำเภอลำปาง จ.เชียงใหม่

แบบสำรวจข้อมูลเพื่อการพัฒนา

เลขที่แบบสอบถาม.....

ชื่อ- สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ที่อยู่.....

ตอนที่ 1

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนหมายถึงอะไร?

.....
.....

2. ข้อมูลส่วนตัวของท่าน (กรุณาเติมข้อความในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าคำตอบ)

2.1 เพศ ชาย หญิง

2.2 อายุ.....ปี

2.3 อาชีพของท่าน

ประกอบอาชีพส่วนตัว

รับราชการ

ทำงานบริษัทเอกชน

ค้าขาย

นักเรียนนักศึกษา

อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.4 ระดับการศึกษาสูงสุด

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

2.5 ท่านรู้จักแหล่งท่องเที่ยวบ้านสบวินได้อย่างไร

จากแผ่นพับ / ใบปลิว

จากสื่อมวลชน (วิทยุ / หนังสือพิมพ์)

จากอินเทอร์เน็ต

จากเพื่อน / ญาติมิตร

จากบริษัทนำเที่ยว

อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3

การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน

คำชี้แจง : ข้อความเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารธุรกิจท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมโดยชุมชนตามการรับรู้ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 ด้านคือ 1.ด้านเศรษฐกิจ 2.ด้านสังคมวัฒนธรรม 3.ด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างเป็นข้อความทั้งในทางบวกและทางลบเพื่อให้เกิดการตรวจสอบ คำตอบของผู้ให้ข้อมูล ในประเด็นตัวชี้วัดต่างๆแต่ละข้อความ มีคำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลมีคำตอบ ดังนี้ 1) เพิ่มมากขึ้น/ดีขึ้น (3 คะแนน) 2) เท่าเดิม/เหมือนเดิม(2 คะแนน) 3) ลดลง/เลวลง(1 คะแนน)

หมวดที่ 1 ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/เลวลง (1)
ด้านเศรษฐกิจ			
1.รายได้ของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว			
1.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ชมรมฯมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร			
1.2 การท่องเที่ยวช่วยให้ชมรมฯมีรายได้จากการจ้างอย่างไร			
1.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ชมรมฯมีรายได้จากบ้านพักโฮมสเตย์อย่างไร			
1.4 การท่องเที่ยวช่วยให้ชมรมฯมีรายได้จากภาคธุรกิจและการเดินป่าอย่างไร			
1.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ชมรมฯมีรายได้จากของที่ระลึก,เรือและเกมส์ไม้อย่างไร			
1.6 การท่องเที่ยวช่วยให้ชมรมฯมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านอื่นๆ เช่น ขายศรีสู่ขวัญ ขายอาหาร และ การแสดง อย่างไร			
1.7			
1.8			
1.9			
2. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว			
2.1 ราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมเป็นอย่างไรจากเกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
2.2 มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไรจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว			
2.3 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้าอย่างไร จากกิจกรรมการท่องเที่ยว			

ข้อความ	เพิ่มมาก ขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือน เดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
2.4 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและ คงทน			
2.5 คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และต้อง ไม่มีผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม,ชุมชน			
2.6 การท่องเที่ยวทำให้ท่านนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน			
2.7.....			
2.8.....			
2.9.....			
3. การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาส พบปะนักท่องเที่ยว			
3.1 นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับพวกเขา			
3.2 การท่องเที่ยวทำให้ท่านต้องส่งเสริมการศึกษานุกรมมากขึ้น เพราะสามารถ นำไปสื่อสาร/ พูดยุกับนักท่องเที่ยว			
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพระหว่าง นักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน			
3.4.....			
3.5.....			
3.6.....			
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน			
4.1 มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์			
4.2 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น			
4.3 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนต้องมีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อรักษาความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต			
4.4.....			
4.5.....			
4.6.....			

หมวดที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว
ด้านสังคมวัฒนธรรม

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
ด้านสังคมวัฒนธรรม			
1. ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถี ชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า			
1.1 มีการจัดแสดง, จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน			
1.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย, ภาษา, อาหาร, บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์			
1.3 มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิต			
1.4			
1.5			
1.6			
2. การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ			
2.1 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่นบายศรีสู่ขวัญ			
2.2 มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น คอนเสิร์ต การแสดงพื้นบ้าน			
2.3 มีกิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เกมส้ไม้, เรือจำลอง, จักรสาน ฯลฯ			
2.4 ท่านมีโอกาสดูได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว			
2.5 การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะ/ชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น			
2.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม			
2.10			
2.11			
2.12			
3. คนในชุมชนมีการสื่อสาร และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก			
3.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนของท่านตระหนักถึง การอนุรักษ์ และการแต่งกายตาม ขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม			
3.2 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และ			

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
ประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว			
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านเช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น			
3.5.....			
3.6			

หมวดที่ 3 ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว
ด้านสิ่งแวดล้อม

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
ด้านสิ่งแวดล้อม			
1.แหล่งน้ำธรรมชาติ			
1.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ			
1.2 ผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำทางธรรมชาติ ที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติของนักท่องเที่ยว			
1.3 ช้างถ่ายมูลลงในแม่น้ำ ในปัจจุบันมีผลกระทบต่อความสะอาดของแม่น้ำมากน้อยเพียงใด			
1.4 นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมล่องแพโดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่			
1.8			
1.9			
1.10			
2.ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย			
2.1 เมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย			
2.2 มีจุดรักษาความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน			
2.3 มีการชี้แจงให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย, การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย			
2.4 มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น			

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
2.5 มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ			
2.7			
2.8			
2.9			
3.การจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และยั่งยืน			
3.1 สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนของท่าน ยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ เพราะมีป่าไม้และต้นไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆจากควันพิษของภาชนะ			
3.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวก เท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา, ม้านั่ง, ถังขยะ และห้องน้ำ ที่มีความสะอาด			
3.3 ชุมชนในพื้นที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน			
3.4 ชัดความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ อบค. และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ			
3.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด			
3.6			
3.7			
3.8			
4.การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ			
4.1 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่า และพืชพันธุ์ต่างๆ			
4.2 กระแสของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดีขึ้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย กับสภาพแวดล้อมอย่างไร			
4.3 การนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่			
4.4 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร			
4.5			
4.6			
4.7			
5.เสียงอีกทีใครก็โครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว			

ข้อความ	เพิ่มมากขึ้น / ดีขึ้น (3)	เท่าเดิม / เหมือนเดิม (2)	ลดลง/ เลวลง (1)
5.1 จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในชุมชนของท่านนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน ตลอดจนสัตว์ป่า			
5.2 มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว			
5.3			
5.4			
5.5			

ภาคผนวก ข

ผลการทดสอบความเชื่อมั่น

ตารางผนวก 1 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดแข็งของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกึ่งช้าง ตำบลกึ่งช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สินค้า (product)	
1.1 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น ชี่ช้างล่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านโฮมสเตย์	0.951
1.2 คงความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า	0.953
1.3 การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่	0.953
1.4 สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส์ไม้ เรือจำลอง	0.953
1.5 เป็นที่ตั้งของ โครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปีพระธาตุห้วยดอง และโบราณวัตถุท้าวอิฐโบราณ	0.954
2. การกำหนดราคา (price)	
2.1 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ	0.953
2.2 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน	0.953
2.3 การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ	0.952
2.4 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว โดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ	0.952
2.5 สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด	0.952
3. สถานที่ (place)	
3.1 ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	0.954
3.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	0.954
3.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำ	0.952
3.4 มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน	0.953
3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวิน ได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งใน การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง	0.953

ตารางผนวก 1 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าความเชื่อมั่น
4.1 มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และคอยอินทนนท์	0.954
4.2 การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	0.954
4.3 มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า	0.952
4.4 เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	0.952
4.5 เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส์ไม้เรือจำลอง	0.952
4.6 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ	0.953
5. บุคคลากร (people)	
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น	0.954
5.2 ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.952
5.3 มีคฤหะศกที่ท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน	0.952
5.4 คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	0.952
5.5 การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.953
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)	
6.1 ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลสุขภาพแวดล้อมโดยรอบ	0.954
6.2 มีการจุกรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน	0.952
6.3 ชุมชนมีการจัดการ โดยสามารถให้บริการในเช้าชมได้ทุกวัน	0.952
6.4 ชมรมฯ มีความสามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ	0.952
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)	
7.1 เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	0.953
7.2 เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย	0.954
7.3 เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ	0.953

ตารางผนวก 1 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าความเชื่อมั่น
7.4 มีการจัดระบบสิ่งแวดลอมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน	0.952
7.5 ผลិតภักดิ์ และสินค้ำ ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	0.953
7.6 เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน	0.953
8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)	
8.1 มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	0.954
8.2 จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	0.952

ตารางผนวก 2 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกิดช้าง ตำบลกิดช้าง อำเภอมะแตง จังหวัดเชียงใหม่ของนักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สินค้า (product)	
1.1 ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการล่องแพเท่านั้น	0.953
1.2 สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน	0.953
2. การกำหนดราคา (price)	
2.1 คนในชุมชนยังไม่มีกระบวนการจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว	0.953
2.2 ไม่มีระบบการจัดเก็บอัตราค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว	0.954
2.3 ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีความมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของตลาด ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น	0.952
3. สถานที่ (place)	
3.1 บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อย	0.952
3.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ Package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ	0.952
3.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น	0.953
3.4 การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว	0.955
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)	
4.1 คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก	0.952
4.2 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด	0.952
4.3 ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่	0.953

ตารางผนวก 2 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ค่าความเชื่อมั่น
4.4 ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ	0.953
4.5 การโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก	0.954
5. บุคลากร (people)	
5.1 คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน	0.952
5.2 จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ	0.952
5.3 ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	0.952
5.4 ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐานในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ	0.953
5.5 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด	0.954
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)	
6.1 ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ	0.953
6.2 ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน	0.953
6.3 ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ	0.953
6.4 ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน	0.953
6.5 ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ	0.954
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)	
7.1 ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน	0.952
7.2 เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยว โดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน	0.952
8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)	
8.1 ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน	0.952
8.2 ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง	0.953
8.3 ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่	0.954
8.4 ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน	0.952

ตารางผนวก 3 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับโอกาสของการจัดการธุรกิจ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของ
นักวิชาการร่วมกับนักศึกษาการท่องเที่ยว

ประเด็นที่เป็นจุดโอกาส (+)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยี	
1.1 ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น	0.952
1.2 การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น	0.952
1.3 นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น	0.953
1.4 เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน	0.954
1.5 สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	0.951
1.6 มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	0.952
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น คู่ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว	
2.1 การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ	0.952
2.2 ชุมชนบ้านสบวีน อยู่ในพื้นที่ที่องค์กรการบริหารส่วนตำบลแม่วีน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์กรการบริหารส่วนตำบลแม่วีน	0.953
2.3 มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โสมสเคย์ และท่องเที่ยวน้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์	0.954
2.4 นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น	0.952
2.5 ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	0.952

ตารางผนวก 4 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับอุปสรรคของการจัดการธุรกิจ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของ
นักวิชาการร่วมกับนักศึกษากการท่องเที่ยว

ประเด็นที่เป็นจุดอุปสรรค (-)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยี	
1.1 ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวน ของนักท่องเที่ยว	0.952
1.2 ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้น	0.953
1.3 ภาวะการแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	0.954
1.4 การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่ง ทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอาเปรียบและ ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน	0.953
1.5 การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย	0.952
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว	
2.1 การกำหนดราคาของกลุ่มไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน	0.952
2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว	0.953
2.3 ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการ ท่องเที่ยวในชุมชน	0.954
2.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายใน ชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น	0.954
2.5 มีคฤหาสน์ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน	0.952
2.6 บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัด โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความ หลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือก มากขึ้น	0.954
2.7 นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปริมาณ นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มากนัก	0.954
หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ	0.944

ตารางผนวก 5 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดแข็งของการจัดการธุรกิจ การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านก๊อช้าง ตำบลก๊อช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สินค้า (product)	
1.1 รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลาย อาทิเช่น ชี่ช้างต่องแพ เดินป่า ศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป และหมู่บ้านโฮมสเตย์	0.948
1.2 คงความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า	0.950
1.3 การเดินทางเข้าถึงสะดวกและอยู่ใกล้ตัวเมืองเชียงใหม่	0.949
1.4 สร้างอาชีพและรายได้จากการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง อาทิเช่น เกมส้ไม้ เรือจำลอง	0.950
1.5 เป็นที่ตั้งของโครงการหลวงขุนวิน วัดหลวงขุนวินที่มีอายุร่วม 100 ปีพระธาตุห้วยตอง และโบราณวัตถุหาอิฐโบราณ	0.952
2. การกำหนดราคา (price)	
2.1 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้รับการเห็นชอบจากสมาชิกภายในชมรมฯ	0.951
2.2 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีความยุติธรรมและไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบกับคนในชุมชน	0.950
2.3 การกำหนดราคาของกิจกรรมเป็นการสร้างรายได้ทางหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดความพอใจภายใต้การมีส่วนร่วมในการจัดการ	0.949
2.4 การกำหนดราคาของกิจกรรมการท่องเที่ยวสร้างความคุ้มค่าและความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยการที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาเที่ยวซ้ำ	0.949
2.5 สินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชนมีราคาถูกกว่าท้องตลาด	0.950
3. สถานที่ (place)	
3.1 ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	0.951
3.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงความเป็นดั้งเดิมเช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	0.952
3.3 มีสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ม้านั่ง ถังขยะ และห้องน้ำ	0.949
3.4 มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และสินค้าของชุมชน	0.950
3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านสบวินได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหนึ่งใน การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆที่ใกล้เคียง	0.949

ตารางผนวก 5 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าความเชื่อมั่น
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)	
4.1 มีส่วนร่วมในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง น้ำตกแม่สะป๊อก โครงการหลวงแม่แฮ โครงการหลวงขุนวิน และคอยอินทนนท์	0.951
4.2 การจัดแสดงและจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	0.952
4.3 มีศูนย์แสดงสินค้าโอท็อป เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิถีชีวิตและดำรงชีวิตชนเผ่า	0.949
4.4 เป็นชุมชนที่มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและประสานงานระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	0.949
4.5 เป็นชุมชนที่มีสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงทั้งภายในชุมชนและภายนอก ได้แก่ เกมส์ไม้เรือจำลอง	0.949
4.6 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมผ่านทางบริษัทท่องเที่ยวต่างๆ	0.950
5. บุคลากร (people)	
5.1 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้น	0.952
5.2 ผู้นำชุมชนให้ความสนใจการพัฒนาชุมชนและการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.950
5.3 มีคฤหบดีท้องถิ่นมีทักษะการพูดและการให้ข้อมูล สามารถถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน	0.949
5.4 คนในชุมชนมีการสื่อสารแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอก	0.949
5.5 การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ที่เป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.950
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)	
6.1 ชุมชนมีระบบกำจัดขยะและการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมโดยรอบ	0.952
6.2 มีการจูงใจรักษาความปลอดภัยและจัดเวรยามภายในหมู่บ้าน	0.949
6.3 ชุมชนมีการจัดการโดยสามารถให้บริการในเช้าชมได้ทุกวัน	0.949
6.4 ชมรมฯ มีความสามารถให้บริการได้สะดวกรวดเร็วทันใจ	0.949
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)	
7.1 เป็นชุมชนที่ยังคงความเป็นดั้งเดิมที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	0.951
7.2 เป็นพื้นที่ที่หน่วยงานภายนอกให้ความสนใจในการทำวิจัย	0.952

ตารางผนวก 5 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดแข็ง (+)	ค่าความเชื่อมั่น
7.3 เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรม โดยมีผู้นำหมู่บ้าน ผู้นำพิธีกรรมและผู้นำทางศาสนาเป็นที่เคารพนับถือ	0.950
7.4 มีการจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพและความยั่งยืน	0.949
7.5 ผลิตภัณฑ์ และสินค้า ตลอดจนกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	0.950
7.6 เป็นชุมชนที่มีการรวมตัวของชนเผ่าทั้งคนเมือง และคนพื้นที่สูงที่มีความสามัคคีและเป็นหนึ่งเดียวกัน	0.950
8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)	
8.1 มีการดำเนินเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายระหว่างบริษัทนำเที่ยวและผู้ประกอบการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	0.952
8.2 จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างชุมชนที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง	0.949

ตารางผนวก 6 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับจุดอ่อนของการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกี้คช้าง ตำบลกี้คช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สินค้า (product)	
1.1 ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนรู้จักเฉพาะการท่องเที่ยวเท่านั้น	0.950
1.2 สินค้าและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวยังไม่มีการสร้างตราสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน	0.950
2. การกำหนดราคา (price)	
2.1 คนในชุมชนยังไม่มีการบริหารจัดการและองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบกลไกทางตลาดในการกำหนดราคาของโปรแกรมการท่องเที่ยว	0.952
2.2 ไม่มีระบบการคิดค่าบริการท่องเที่ยวที่เป็นรูปแบบและมาตรฐานที่ชัดเจนของนักท่องเที่ยว	0.949
2.3 ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ยังไม่มีความมาตรฐานที่แน่ชัด มักกำหนดตามกับความยากง่ายของสวดลาย ระยะเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเท่านั้น	0.950
3. สถานที่ (place)	
3.1 บริเวณพื้นที่ในชุมชนค่อนข้างแคบ ทำให้ไม่มีที่จอดรถ และการขยายถนนและลานจอดรถในชุมชนทำได้ยากเนื่องจากมีพื้นที่น้อย	0.949
3.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเฉพาะและแฝงมาพร้อมกับ Package tour ของบริษัทนำเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ	0.950
3.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องติดต่อในการใช้บริการและเยี่ยมชมชุมชนผ่านบริษัทนำเที่ยว ทำให้ชุมชนไม่ได้รับค่าบริการนำเที่ยวแต่อาจมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเท่านั้น	0.952
3.4 การจัดวางสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นฝีมือของคนในชุมชนยังไม่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	0.949
4. การส่งเสริมการตลาด (promotion)	
4.1 คนในชุมชนยังไม่มีความรู้ในการจัดการทางด้านตลาด เนื่องจากกลไกตลาดอยู่ในระบบการจัดการของบริษัทนำเที่ยวเป็นหลัก	0.949
4.2 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นเพื่อสร้างระบบการตลาด	0.950
4.3 ไม่มีศูนย์ข้อมูลชุมชน และศูนย์ข้อมูลชั่วคราวนอกสถานที่	0.950
4.4 ขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับชุมชน ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้จัดขึ้นในผ่านรูปแบบสื่อต่างๆ	0.952

ตารางผนวก 6 (ต่อ)

ประเด็นที่เป็นจุดอ่อน (-)	ค่าความเชื่อมั่น
4.5 การโฆษณาในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพคนและทรัพยากรต่างๆยังขาดการคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นหลัก	0.949
5. บุคลากร (people)	
5.1 คนในชุมชนยังมีข้อจำกัดในเรื่องภาษา ทำให้การสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวเข้าใจไม่ตรงกัน	0.949
5.2 จำนวนมัคคุเทศก์ในท้องถิ่นยังไม่เพียงพอ	0.949
5.3 ขาดการจัดแผนพัฒนาความเข้มแข็งด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน	0.949
5.4 ขาดการใช้กลไกทางการตลาดโดยใช้บุคลากรเป็นพื้นฐาน ในการคัดเลือกนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณภาพ	0.950
5.5 ขาดการประสานความร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างระบบการตลาด	0.952
6. ขั้นตอนในการให้บริการ (process)	
6.1 ยังไม่มีระบบการจอง และฐานข้อมูลเกี่ยวกับการบันทึกสถิติของผู้เข้ามาใช้บริการ	0.950
6.2 ไม่มีศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวชุมชน	0.949
6.3 ระบบป้ายสื่อความหมายไม่ชัดเจนและไม่เพียงพอ	0.949
6.4 ไม่มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการที่ชัดเจน	0.950
6.5 ไม่มีการจัดระบบการบริการที่ได้มาตรฐานเนื่องจากขาดองค์ความรู้ทางวิชาการและทักษะในกระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ	0.952
7. ภาพลักษณ์ต่างๆ ขององค์กร (physical evidence)	
7.1 ชุมชนยังขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรหรือชมรมในชุมชน	0.949
7.2 เป็นชุมชนที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้การสื่อสารและการถ่ายทอดในเรื่องวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่ต้องการเผยแพร่สู่ภายนอกยังไม่ชัดเจน	0.949
8. ความร่วมมือทางธุรกิจ (partnership)	
8.1 ขาดความต่อเนื่องในการติดต่อประสานงาน	0.949
8.2 ขาดงบประมาณและแหล่งเงินทุนสำรอง	0.950
8.3 ขาดการสร้างพันธมิตรที่มีสินค้าและบริการคล้ายกันแต่อยู่ต่างพื้นที่	0.952
8.4 ขาดการดำเนินการเกี่ยวกับการสร้างพันธมิตรและเครือข่ายที่ชัดเจน	0.949

**ตารางผนวก 7 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับโอกาสของการจัดการธุรกิจ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของ
ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว**

ประเด็นที่เป็นจุดโอกาส (+)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยี	
1.1 ค่านิยมการท่องเที่ยวของโลกให้ความสนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น	0.949
1.2 การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของโลกมีแนวโน้มดีขึ้น	0.949
1.3 นโยบายและแผนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยว มีการท่องเที่ยวในประเทศและพักในพื้นที่มากขึ้น	0.950
1.4 เครือข่ายความร่วมมือและการให้การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ภายนอกชุมชน เช่น ภาครัฐบาล องค์กรเอกชน ประชาชน นักท่องเที่ยวและผู้ที่มาศึกษาดูงาน	0.952
1.5 สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งการเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน	0.948
1.6 มีสื่อต่างๆ จากองค์กรภาครัฐและเอกชนช่วยเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวชุมชน	0.949
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว	
2.1 การแข่งขันทางด้านตลาดเพิ่มมากขึ้นทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวให้มีรูปแบบหลากหลาย และมีความน่าสนใจ	0.949
2.2 ชุมชนบ้านสบวิน อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมของกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน	0.950
2.3 มีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในพื้นที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจได้ เช่น การขี่ช้าง การล่องแพ โฮมสเตย์ และท่องเที่ยวน้ำตก, วัด, และคอยอินทนนท์	0.952
2.4 นักท่องเที่ยวให้ความสนใจการท่องเที่ยววิถีชีวิตของชนเผ่าเพิ่มขึ้น	0.949
2.5 ชุมชนมีการประสานงานกับบริษัทนำเที่ยวและธุรกิจประกอบการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	0.950

**ตารางผนวก 8 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของข้อความเกี่ยวกับอุปสรรคของการจัดการธุรกิจ
ท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของ
ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยว**

ประเด็นที่เป็นจุดอุปสรรค (-)	ค่าความเชื่อมั่น
1. สภาพแวดล้อมภายนอกมหภาค (macro) เช่น สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยี	
1.1 ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยครั้ง ส่งผลต่อจำนวนของนักท่องเที่ยว	0.949
1.2 ปัญหาความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการประหยัดและอดออมมากยิ่งขึ้น	0.950
1.3 ภาวะการแข่งขันของการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น	0.952
1.4 การท่องเที่ยวทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นแต่สร้างปัญหาได้เช่นกัน เพราะทำให้เกิดการมองทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นรูปของระบบเศรษฐกิจเท่านั้น ทำให้เกิดการแข่งขัน การเอาใจเอาเปรียบและขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อซึ่งกันและกัน	0.950
1.5 การนำเสนอของสื่อแขนงต่างๆและความทันสมัยของเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า เกิดการเลียนแบบและวัฒนธรรมที่เกิดการสูญหาย	0.949
2. สภาพแวดล้อมภายนอกจุลภาค (micro) เช่น ตัวแทนบริษัทนำเที่ยว พ่อค้าคนกลาง ผู้ประกอบการอื่นๆ นักท่องเที่ยว และคู่แข่งในตลาดท่องเที่ยว	
2.1 การกำหนดราคาของคู่แข่งไม่เป็นไปตามตลาดและไม่มีความแน่นอน	0.949
2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมเนื่องจากเกิดการเลียนแบบจากนักท่องเที่ยว	0.950
2.3 ไม่มีกฎระเบียบและข้อปฏิบัติที่ระบุชัดเจนให้แก่นักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน	0.952
2.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวของบริษัทนำเที่ยวมักจะรวมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นภายในชุมชนเป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้น	0.951
2.5 มีคู่แข่งที่ไม่ใช่คนในพื้นที่อาจจะมีการสื่อความหมายหรือถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนไม่ถูกต้องและไม่ชัดเจน	0.949
2.6 บริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวได้จัด โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายจึงมีผลให้นักท่องเที่ยวเกิดการเปรียบเทียบในเรื่องราคา ทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกมากขึ้น	0.951
2.7 นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยชุมชนและปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่มากนัก	0.952
หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.942	

ตารางผนวก 9 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นการมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ของสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	
1. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านการเงินของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	0.947
2. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านลูกค้า ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	0.948
3. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านกระบวนการธุรกิจภายในของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	0.947
4. การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ด้านองค์กรและการเรียนรู้ของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	0.950
การมีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางหรือภารกิจหลักของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	
5. การมีส่วนร่วมในการกำหนดภาพหรือตำแหน่งในการแข่งขันของชมรมฯ ใน 3-5 ปีข้างหน้า	0.947
6. การมีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของชมรมฯ ที่เกิดจากทัศนคติ แนวคิดของสมาชิกชมรมฯ	0.949
7. การมีส่วนร่วมในการกำหนดความคิดเกี่ยวกับสภาวะการณ์ อนาคตของสภาวะแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ	0.947
8. การมีส่วนร่วมในการกำหนดความปรารถนา หรือความทะเยอทะยานสำหรับอนาคตของชมรมฯ	0.947
9. การมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งที่ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวของชมรมฯ	0.949
การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของชมรมการท่องเที่ยวบ้านกุดช้าง	
10. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายให้สมาชิกชมรมฯ ถือปฏิบัติในกรอบและทิศทางเดียวกัน	0.946
11. สมาชิกชมรมฯ มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้และตัดสินใจในกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.948
12. สมาชิกชมรมฯ มีส่วนร่วม ในการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม	0.947
13. สมาชิกของชมรมฯ มีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งองค์กร เพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก	0.951

ตารางผนวก 9 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน	ค่าความเชื่อมั่น
14.สมาชิกของชมรมฯมีส่วนร่วมในการกระจายรายได้ ผ่านระบบ และกระบวนการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.951
15. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม	0.949
16. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก	0.949
17. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น	0.945
18. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดและการนำเที่ยว	0.950
19. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การจัดการ โครงสร้างพื้นฐาน และบริการท่องเที่ยว	0.949
20. การมีส่วนร่วมในกลยุทธ์การส่งเสริมการลงทุน	0.948
การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายชมรมการท่องเที่ยวบ้านกีดช้าง	
21. กำหนดกรอบการพัฒนาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.948
22. วางแผนการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมโดยการกำหนดเขตพื้นที่ท่องเที่ยว	0.948
23. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและ โครงการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกัน	0.948
24. การจัดระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ในการจัดการของชมรมฯ	0.948
25. กำหนดมาตรการป้องกันและรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมภายในพื้นที่ท่องเที่ยวในชุมชน	0.948
26. การจัดระบบสนับสนุนงบประมาณในการ สื่อความหมายธรรมชาติที่มีคุณภาพในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	0.950
27. จัดให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการดูงานในพื้นที่อื่นๆ	0.948
28. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ในพื้นที่มาสื่อความหมายกับนักท่องเที่ยวรวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	0.951
29. ส่งเสริมการบริการนำเที่ยว พัฒนาการบริการให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นให้การศึกษาและเรียนรู้จากประสบการณ์	0.947
30. กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริการนำเที่ยว มาตรฐานการปฏิบัติตัวของนักท่องเที่ยว	0.947
31. ส่งเสริมการ โฆษณาประชาสัมพันธ์ และให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับนักท่องเที่ยว	0.947
32. การจัดบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมท้องถิ่น และการกระจายรายได้สู่ชุมชน	0.947
33. การส่งเสริมการลงทุนผลิตสินค้าอุปโภคและเครื่องมือเครื่องใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆภายในชุมชน	0.950

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.956

ตารางผนวก 10 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการ
ธุรกิจการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านกุดช้าง ตำบลกุดช้าง อำเภอแม่แตง
จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง

ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านเศรษฐกิจ	
1. รายได้ของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	
1.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร	0.917
1.2 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการซื้อของอย่างไร	0.921
1.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากบ้านพักโฮมสเตย์อย่างไร	0.919
1.4 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากมัคคุเทศก์และการเดินป่าอย่างไร	0.923
1.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากของที่ระลึก, เรือและเกมส์ไม้ได้อย่างไร	0.926
1.6 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้าน อื่นๆ เช่น ขายศรีสู่ขวัญ ขายอาหาร และ การแสดง อย่างไร	0.924
2. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว	
2.1 ราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมของท่านเป็นอย่างไรจากเกิดกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	0.921
2.2 มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไรจากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยว	0.917
2.3 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้า อย่างไร จากกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	0.919
2.4 การท่องเที่ยวทำให้ท่านมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและคงทน	0.918
2.5 คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และต้องไม่มี ผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม, ชุมชน	0.924
2.6 การท่องเที่ยวทำให้ท่านนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	0.927
3. การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาส พบปะนักท่องเที่ยว	
3.1 นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับพวกเขา	0.918
3.2 การท่องเที่ยวทำให้ท่านต้องส่งเสริมการศึกษานุกรมมากขึ้น เพราะสามารถนำไปสื่อสาร/ พูดคุยกับนักท่องเที่ยว	0.919
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพระหว่างนักท่องเที่ยวกับ เจ้าของบ้าน	0.918

ตารางผนวก 10 (ต่อ)

ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้	ค่าความเชื่อมั่น
4. ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน	
4.1 มีการร่วมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการ ในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	0.924
4.2 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น	0.926
4.3 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านต้องมีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อรักษาความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต	0.917
ด้านสังคม วัฒนธรรม	
1. ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถี ชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า	
1.1 มีการจัดแสดง, จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	0.919
1.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย, ภาษา, อาหาร, บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	0.919
1.3 มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	0.923
2. การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ	
2.1 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่นบายศรีสู่ขวัญ	0.927
2.2 มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น คอนเสิร์ต การแสดงพื้นบ้าน	0.919
2.3 มีกิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เกมตีไม้, เรือจำลอง, จักรสาน ฯลฯ	0.919
2.4 ท่านมีโอกาสได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว	0.919
2.5 การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะ/ชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น	0.922
2.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม	0.927
3. คนในชุมชนมีการสื่อสาร และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก	
3.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนของท่านตระหนักถึง การอนุรักษ์ และการแต่งกายตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม	0.919
3.2 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว	0.919
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านเช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	0.919
ด้านสิ่งแวดล้อม	
1. แหล่งน้ำธรรมชาติ	
1.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ	0.926
1.2 ผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำทางธรรมชาติ ที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	0.926
1.3 ช้างถ่ายมูลลงในแม่น้ำ ในปัจจุบันมีผลกระทบต่อความสะอาดของแม่น้ำมาก น้อยเพียงใด	0.921

ตารางผนวก 10 (ต่อ)

ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้	ค่าความเชื่อมั่น
1.4 นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมท่องเที่ยว โดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่	0.919
2.ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	
2.1 เมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	0.923
2.2 มีจรรยาบรรณความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน	0.922
2.3 มีการชี้แจงให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด, การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	0.929
2.4 มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	0.918
2.5 มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ	0.919
3.การจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และยั่งยืน	
3.1 สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนของท่าน ยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ เพราะมีป่าไม้และต้นไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆจากควันพิษของภาชนะ	0.919
3.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวก เท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา, ม้านั่ง, ถังขยะ และห้องน้ำ ที่มีคุณภาพ	0.922
3.3 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน	0.926
3.4 จัดความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ อบต. และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ	0.918
3.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	0.919
4.การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	
4.1 การจัดการการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่า และพืชพันธุ์ต่างๆ	0.918
4.2 กระแสของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย กับสภาพแวดล้อม ใดๆ	0.923
4.3 การนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่	0.929
4.4 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร	0.919
5.เสี่ยงอีกทีกรีกโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว	
5.1 จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในชุมชนของท่านนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน ตลอดจนสัตว์ป่า	0.919
5.2 มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.921

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.911

ตารางผนวก 11 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการ
ธุรกิจการท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านกีดช้าง ตำบลกีดช้าง อำเภอแม่แตง
จังหวัดเชียงใหม่ ของนักวิชาการองค์การบริหารส่วนตำบลกีดช้าง

ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้	ค่าความเชื่อมั่น
ด้านเศรษฐกิจ	
1. รายได้ของชาวบ้านที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	
1.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างไร	0.917
1.2 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการซื้อของอย่างไร	0.921
1.3 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากบ้านพักโฮมสเตย์อย่างไร	0.919
1.4 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากมัคคุเทศก์และการเดินป่าอย่างไร	0.923
1.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากของที่ระลึก, เรือและเกมส์ไม้หรือไม่อย่างไร	0.926
1.6 การท่องเที่ยวช่วยให้ครอบครัวของท่านมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวด้าน อื่นๆ เช่น ขายศรีสุขัญญา ขายอาหาร และ การแสดง อย่างไร	0.924
2. ด้านการรับรู้ของชาวบ้านต่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว	
2.1 ราคาสินค้าทางการเกษตรหรือหัตถกรรมของท่านเป็นอย่างไรจากเกิดกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	0.921
2.2 มูลค่าของวัฒนธรรม ประเพณีและทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างไรจากการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยว	0.917
2.4 มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิตสินค้าอย่างไร จากกิจกรรมการ ท่องเที่ยว	0.919
2.4 การท่องเที่ยวทำให้ท่านมีลักษณะการสร้างบ้าน ซึ่งเน้นความสวยงามและคงทน	0.918
2.5 คนในชุมชนไม่หวังจะสร้างรายได้จากชมรมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และต้องไม่มี ผลกระทบต่ออาชีพดั้งเดิม,ชุมชน	0.924
2.6 การท่องเที่ยวทำให้ท่านนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน	0.927
3. การรับรู้ของชาวบ้านที่มีต่อโอกาส พบปะนักท่องเที่ยว	
3.1 นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากการได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์กับพวกเขา	0.918
3.2 การท่องเที่ยวทำให้ท่านต้องส่งเสริมการศึกษานูตรมากขึ้น เพราะสามารถนำไปสื่อสาร/ พูดคุยกับนักท่องเที่ยว	0.919
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพระหว่างนักท่องเที่ยวกับ เจ้าของบ้าน	0.918

ตารางผนวก II (ต่อ)

ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้	ค่าความเชื่อมั่น
4 . ความสัมพันธ์ของสมาชิกและการรวมกลุ่มของชุมชน	
4.1 มีการร่วมกลุ่มของชาวบ้าน จัดการ ในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	0.924
4.2 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านได้พึ่งพาอาศัยกันมากยิ่งขึ้น	0.926
4.3 การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านต้องมีการกำหนดกฎระเบียบ เพื่อรักษาความปลอดภัยให้ดีกว่าอดีต	0.917
ด้านสังคม วัฒนธรรม	
1.ศูนย์วัฒนธรรมเพื่อจัดแสดงวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถี ชีวิต และการดำรงชีวิตของชนเผ่า	
1.1 มีการจัดแสดง, จำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชนทั้งภายในและนอกชุมชน	0.919
1.2 วิถีชีวิตของคนในชุมชนยังคงเป็นความดั้งเดิม เช่น การแต่งกาย,ภาษา,อาหาร,บ้านเรือนที่มีเอกลักษณ์	0.919
1.3 มีศูนย์วัฒนธรรม เพื่อจัดแสดง อุปกรณ์เครื่องใช้ และหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	0.923
2. การร่วมมือของชาวบ้านในกิจกรรม ประเพณีต่างๆ	
2.1 มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่นบายศรีสู่ขวัญ	0.927
2.2 มีกิจกรรมการบันเทิงเช่น คอนเสิร์ต การแสดงพื้นบ้าน	0.919
2.3 มีกิจกรรมฝึกหัด ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เกมส้ไม้, เรือจำลอง,จักรสาน ฯลฯ	0.919
2.4 ท่านมีโอกาสได้เห็นและเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนักท่องเที่ยว	0.919
2.5 การท่องเที่ยวทำให้ลักษณะ/ชนิดอาหารที่บริโภคประจำวันมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น	0.922
2.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดวัฒนธรรมการกินอาหารที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม	0.927
3. คนในชุมชนมีการสื่อสาร และเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ระหว่างคนในชุมชน และบุคคลภายนอก	
3.1 การท่องเที่ยวช่วยให้ชุมชนของท่านตระหนักถึง การอนุรักษ์ และการแต่งกายตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม ของท้องถิ่นเดิม	0.919
3.2 มีผู้นำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับนักท่องเที่ยว	0.919
3.3 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้านเช่น การประกอบอาชีพของชุมชน การถ่ายทอดตำนาน หรือประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น	0.919
ด้านสิ่งแวดล้อม	
1.แหล่งน้ำธรรมชาติ	
1.1 ความสะอาดของแหล่งน้ำธรรมชาติ	0.926
1.2 ผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำทางธรรมชาติ ที่มาจากการเที่ยวชมธรรมชาติของนักท่องเที่ยว	0.926
1.3 ช้างถ่ายมูลลงในแม่น้ำ ในปัจจุบันมีผลกระทบต่อความสะอาดของแม่น้ำมาก น้อยเพียงใด	0.921

ตารางผนวก 11 (ต่อ)

ผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวตามการรับรู้	ค่าความเชื่อมั่น
1.4 นักท่องเที่ยวเข้ามาทำกิจกรรมท่องเที่ยว โดยไม่มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในพื้นที่	0.919
2.ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	
2.1 เมื่อมีการท่องเที่ยวในพื้นที่ทำให้ชุมชนมีความสะอาดและปลอดภัย	0.923
2.2 มีจุดรักษาความปลอดภัย และเวรยามในหมู่บ้าน	0.922
2.3 มีการชี้แจงให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย, การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้าย หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	0.929
2.4 มีการเตรียมพร้อมในการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	0.918
2.5 มีการดูแลซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆที่ใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อความปลอดภัยอยู่เสมอ	0.919
3.การจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และยั่งยืน	
3.1 สำหรับความบริสุทธิ์ของอากาศภายในชุมชนของท่าน ยังเป็นสถานที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์อยู่ เพราะมีป่าไม้และต้นไม้ช่วยดูดซับสารพิษต่างๆจากควันพิษของภาหณะ	0.919
3.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวก เท่าที่จำเป็นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น ศาลา, ม้านั่ง, ถังขยะ และห้องน้ำ ที่มีคุณภาพ	0.922
3.3 ชุมชนในพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงการจัดการระบบสิ่งแวดล้อมให้มีคุณภาพ และความยั่งยืน	0.926
3.4 จัดความสามารถในการเก็บขยะมูลฝอยของ อบต. และชุมชนรวมทั้งให้มีการกำจัดของเสียสารอันตรายจากชุมชนอย่างถูกสุขลักษณะ	0.918
3.5 มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	0.919
4.การลดการหาของป่าและสัตว์ป่าของชาวบ้านเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ	
4.1 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าตลอดจนสัตว์ป่า และพืชพันธุ์ต่างๆ	0.918
4.2 กระแสของการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ประชาชนมีการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเดินป่าให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย กับสภาพแวดล้อม อย่างไรก็ตาม	0.923
4.3 การนำพันธุ์พืชและสัตว์ป่าภายในท้องถิ่นออกนอกพื้นที่	0.929
4.4 การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อการเกษตร	0.919
5.เสียงอีกทีกรีกโครมในการทำธุรกิจท่องเที่ยว	
5.1 จากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในชุมชนของท่านนั้น ก่อให้เกิดมลภาวะทางเสียง รบกวนความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน ตลอดจนสัตว์ป่า	0.919
5.2 มีการกำหนดข้อปฏิบัติการใช้เสียงสำหรับชมรมกิจกรรมการท่องเที่ยว	0.921

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.911

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อสมาชิกกลุ่มบ้านพักโฮมสเตย์

1. นายนิคม	ออนเขียว
2. นางเรือนคำ	กิติมูล
3. นายก่อมูก	ตื้อหน้อย
4. นางเขียว	บุญตื้อ
5. นางศรีนวล	จันทะแพ
6. นางสมศรี	กันทร
7. นางผัน	ทนนใจ
8. นางอัมพร	คำแปง
9. นายเดชา	दानวล
10. นางสมจิต	คำแปง
11. นางผ่องพรรณ	มูลเขียว
12. นางอุษา	บุญเรือง
13. นางแก้วมาเรือน	ปัญญามูล
14. นายหลู่	ตาสิติ
15. นางเฉลียว	ตะแดง

รายชื่อสมาชิกกลุ่มแพ (ท่าบม)

1. นางเรือนคำ	กิติมูล
2. นางผ่องพรรณ	มูลเขียว
3. นายนิคม	ออนเขียว
4. นายทรัพย์	ใจพรม
5. นายสมพล	จันแปงบุญ
6. นายเสนห์	เรือนเขียว
7. นายทัศ	ยศชัยศรี
8. นายแก้ว	ใจสุไหว
9. นายต้อง	บุญทา
10. นางสาวผัน	อันตา

รายชื่อสมาชิกกลุ่มแพ (ทำลุ่ม)

1. นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว
2. นายหลู่	ปัญญาทิพย์
3. นายสมบัติ	จันทะแพ
4. นายบุญสิงห์	มาลา
5. นายบุญตัน	แดงโกฏิ
6. นางอุษา	บุญเรือง
7. นายถนอม	เป็งใจมา
8. นางบัวผิน	ปัญญามูล
9. นายดีบ	โตคจี
10. นางมอน	แดงโกฏิ
11. นางเงา	ปันทัน
12. นางลอย	ชัยวงศ์

รายชื่อสมาชิกกลุ่มนั่งช้าง

1. นายก้องแก้ว	มั่งเจียว
2. นางเทียมจันทร์	ศรีวิชัย
3. นายสมจิตร	ปัญญามูล
4. นายบุญปิ่น	บุญธรรม

รายชื่อสมาชิกกลุ่มร้านค้าและอาหาร

1. นางโสภา	ใจพรม
2. นางผ่องศรี	กล้ามาก
3. นางสมิบุตร	ตลาดแก้ว
4. นางสมศรี	กันทร
5. นางผ่องพรรณ	มูลเจียว
6. นางเรือนคำ	กิติมูล
7. นางศรีนวล	จันทะแพ
8. นางจรรยา	ออนเจียว
9. นางอำภา	จันแปงบุญ

10. นางอรชร	ปันทา
11. นางวิไล	มั่งเขียว
12. นางบัวผิน	ปัญญามูล
13. นางงา	ปันทัน

รายชื่อกลุ่มหัตถกรรมทำเกมต์

1. นายสมาน	อริยะ
2. นายอุคร	บุญเย็น
3. นายคำจรเดช	โตย้ง
4. นายณรงค์	ทาใจ
5. นายหลู่	ดาสิติ
6. นายเฉลียว	เซียงเขียว
7. นายยุทธ	ศรีปัญญา
8. นายพลาริการ	ปัญญามูล
9. นายทิวาส	เมืองอิน
10. นายอู๊ด	แก้วทา
11. นายแดง	กันทาร์กษ์
12. นายสมบัติ	จันทะแพ
13. นายกิตติโชค	จันทะแพ
14. นายธนวิน	อินตา

รายชื่อสมาชิกกลุ่มทำเรือ

1. นายมีศักดิ์	ใจทา
2. นายวิสูตร	เจริญสุข
3. นางคาริณี	ปัญญามูล

รายชื่อกลุ่มบายศรีสู่ขวัญ

1. นายเลื่อน	อ่อนเขียว
2. นายอุ้น	จันทะแพ
3. นางเนียม	ตานวล

4. นางตาล	ปัญญาทิพย์
5. นางไฮ	ใจใสว
6. นางปิ่น	ปัญญามูล

รายชื่อสมาชิกกลุ่มศิลปวัฒนธรรม

1. นายบุญเลิศ	นามเจิง
2. นางศรีนวล	ก้อนคำ
3. นายนคร	ปัญญา
4. นายประเสริฐ	ตลาดแก้ว
5. นายมีศักดิ์	ใจทา

รายชื่อนักวิชาการและนักท่องเที่ยว

1. นายเอะเตอะ	ผดุงพงไพโร	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
2. นายจี	พิทักษ์ไพโร	รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
3. นายบุญปิ่น	บุญธรรม	เลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
4. นายนิมิตร	ยอดนิสามณี	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
5. นายสังเวียน	เกษตรสุขใจ	กรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
6. นายอินทรปัตร	บุญทวี	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
7. นายชินโชติ	จักรพันธ์	พัฒนาสังคมจังหวัดเชียงใหม่
8. นายสมบัติ	จันทร์มูล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
9. นายไพโรจน์	โคตธิ	พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
10. นายสมพงษ์	วชิโน	พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่วิน
11. นายพุดพิงษ์	ศิริมาตย์	นายอำเภอแม่วาง
12. นางอัญชลีพร	พันธุ์วิไล	พัฒนาการอำเภอแม่วาง
13. นางประทุม	ปิยะพันธ์โอภาส	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแม่วาง
14. นางสาวพิชญ์	อินตะสม	พัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลแม่วาง
15. นางฉัชชา	จันทร์เพ็ญ	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผนเทศบาลตำบลแม่วาง
16. นางสาวกาญจนา	คำศรี	นักวิชาการเกษตรอำเภอแม่วาง
17. นางสาวณัฐฐาพันธ์	วิไลลักษณ์	นิติกรเทศบาลตำบลแม่วาง
18. นางสาวสุชาวดี	จันทร์เทพ	เจ้าหน้าที่ธุรการเทศบาลตำบลแม่วาง
19. นางกรรณิกา	พิมลศรี	มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพะเยา
20. นายอนุวัตร	เชื้อเย็น	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
21. นายกิริติ	ตระการศิริวานิช	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
22. นางสาวอัญชญา	พรหมปิ่น	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
23. นายพรชัย	ศักดิ์ศิริโสภณ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
24. นางสาวจุฑารัตน์	พุทธรวงค์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
25. นางสาวธนิตปรีชา	เวศอุไร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
26. นายจารุพล	ภาสติด	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
27. นางสาววิระษา	มีสวัสดิกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
28. นางสาวเพียงกานต์	งามวงศ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
29. นางสาวอารีวรรณ	คำใจ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
30. นางสาวนริศา	เต้าชัยภูมิ	มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นายยุทธการ ไวยอาภา
เกิดเมื่อ	13 ตุลาคม 2514
จังหวัดที่เกิด	จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	<p>พ.ศ.2529 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>พ.ศ.2532 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>พ.ศ.2539 อนุปริญญา สาขาการท่องเที่ยว สถาบันราชภัฏเชียงใหม่</p> <p>พ.ศ.2541 ศิลปศาสตรบัณฑิต (พัฒนาการท่องเที่ยว) มหาวิทยาลัยแม่โจ้</p> <p>พ.ศ.2545 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บริหารงานพัฒนา คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้</p> <p>พ.ศ.2553 ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้</p>
ประสบการณ์ในการฝึกงานและดูงาน	<p>พ.ศ.2539 เจ้าหน้าที่บริการข้อมูลการท่องเที่ยว บริษัท เอร่าวัน พิวชิท้าว จังหวัดเชียงใหม่</p> <p>พ.ศ.2543 ศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวศูนย์การท่องเที่ยว มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน</p> <p>พ.ศ.2545 ศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยลินคอล์น ประเทศนิวซีแลนด์</p> <p>พ.ศ.2546 ศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ประเทศอเมริกา</p> <p>พ.ศ.2547 ศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวศูนย์การท่องเที่ยวปักกิ่ง ศูนย์การท่องเที่ยวซีอาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน</p>

พ.ศ.2548 ศึกษาคุณงานด้านการท่องเที่ยวศูนย์การท่องเที่ยวเอเชีย
ยุโรป,มาเก๊าสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประสบการณ์ในการฝึกงานและดูงาน

พ.ศ.2549 ศึกษาคุณงานด้านการท่องเที่ยวและอบรมหลักสูตร
การจัดการทางการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยภูเจ็ดดาว
รัฐอชิงตัน ประเทศอเมริกา

พ.ศ.2550 อบรมหลักสูตรการบริหารการจัดการโฮมสเตย์
การจัดการทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน.
การจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว,
มัคคุเทศก์น้อยทางการท่องเที่ยวบ้านสบวิน ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วิน จังหวัดเชียงใหม่

พ.ศ.2550 ศึกษาคุณงานด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
และอบรมหลักสูตรการจัดการธุรกิจโรงแรม ฮ่องกง -
มาเก๊าสาธารณรัฐประชาชนจีน

พ.ศ.2551 ศึกษาคุณงานด้านการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยแห่งชาติ
ฟิลิปปินส์ ประเทศฟิลิปปินส์

พ.ศ.2552 ศึกษาคุณงานศูนย์การท่องเที่ยวทางทะเลแอนด้ากติกา
ประเทศนิวซีแลนด์

พ.ศ.2552 ศึกษาคุณงานวิทยาลัยตงฟาง มลฑลหนานหนิง
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน